

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

УТВЪРДЕН СЪС ЗАПОВЕД: РД - 518/17.06.2022 г.
НА МИНИСТЪРА НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

за опазване на видовете сухоземни костенурки –
шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789)
и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758)
в България за периода 2022 - 2031 год.

София, 2022 г.

www.eufunds.bg

Проект:	№ BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)“
Бенефициент:	Фондация „Интерактивна България“
Изпълнител по проекта:	Обединение „Проучвания и планове 2021“ с участници в обединението „ПЛТ-Консулт“ ЕООД и „П-Юнайтед“ ЕООД
Съставители на плана:	Деян Духалов, Николай Коджабашев, Петър Петров, Станимира Иванова, Никола Калайджиев, Ива Фикова, Ива Стаменова-Йорданова, Елена Георгиева.
<i>Финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.</i>	

© Снимка на корицата: В. Стефанова, в близост до с. Струмешница, 16.05.2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. РЕЗЮМЕ.....	5
2. УВОД.....	7
2.1. Основание за разработване на плана.....	7
2.2. Процес на разработване на плана.....	8
2.3. Цел на плана за действие.....	10
2.3.1. Основна цел.....	10
2.3.2. Второстепенни цели.....	10
3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС.....	11
3.1. Природозащитен статус.....	11
3.2. Законов статут.....	12
3.2.1. Международно законодателство.....	12
3.2.2. Законодателство на Европейския съюз и национално законодателство.....	15
4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ В СТРАНАТА.....	19
4.1. Таксономия и номенклатура.....	19
4.2. Биология на вида.....	20
4.3. Разпространение.....	25
4.4. Състояние на популацията.....	33
4.5. Екология на вида.....	46
4.5.1. Изисквания към местообитанията.....	46
4.5.2. Сезонна и денонощна активност.....	49
4.5.3. Вътревидови и междувидови взаимоотношения.....	52
4.6. „Тесни места“ в жизнения цикъл на видовете.....	52
4.7. Данни за отглеждане на видовете на затворено.....	53
5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ.....	58
5.1. Неподлежащи на управление фактори.....	58
5.1.1. Популационно-биологични фактори.....	58
5.1.2. Конкуренция от страна на други видове.....	61
5.1.3. Климатични промени – уязвимост на видовете.....	61
5.1.4. Съществени социално-икономически промени.....	62
5.2. Подлежащи на управление фактори.....	64
5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания.....	64
5.2.2. Пряко унищожаване и преследване.....	67
5.2.3. Безпокойство.....	70
5.2.4. Въздействие на социално икономически фактори от управляем характер.....	71
5.2.5. Разпространение на инвазивните видове.....	73
5.2.6. Фрагментация на местообитанията.....	74
5.2.7. Случайни фактори.....	75
5.3. Обобщение и степен на влияние на определените заплахи и лимитиращи фактори.....	76
6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ.....	79
6.1. Опазване на местообитания.....	79
6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг.....	82

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

6.3.	Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазването им.....	85
7.	НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ	88
7.1.	Законодателни и управленчески.	88
7.2.	Пряко опазване и възстановяване на видовете и местообитанията им.	95
7.3.	Изследвания и мониторинг.....	103
7.4.	Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида.	106
7.5.	Адаптивни и смекчаващи мерки.	108
8.	МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА.	113
9.	ВРЕМЕНА РАМКА И БЮДЖЕТ ЗА ПРИРОДОЗАЩИТНИТЕ ДЕЙНОСТИ..	134
10.	ПРИЛОЖЕНИЯ.....	148

1. РЕЗЮМЕ.

Предмет на плана за действие са видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*). И двата вида са с висок природозащитен статус и са включени в приложения на основни международни документи, вкл. Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция) - приложение II; Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна – приложение II и IV; Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) - приложение II; Регламент (ЕС) 2019/2117 на Комисията за изменение на Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета относно защитата на видовете от дивата флора и фауна чрез регулиране на търговията с тях – приложение А. Също така видовете са включени и в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) - Видът шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) е с категория уязвим (vulnerable - VU), а шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) – с категория почти застрашен (near threatened - NT). Според българското законодателство и нормативната уредба, и двата вида костенурки са включени в Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Вписани са и в Том 2 на Червената книга на България (2015 г.) с категория „застрашен вид“ (EN).

По-голямата част от местообитанията на сухоземните костенурки попадат в обхвата на обектите от Националната екологична мрежа.

Също така, с цел опазване на двата вида и техните местообитания, е разработен План за действие за опазването на сухоземните костенурки в България (2005 – 2014 г.). Настоящият План се отнася до актуализация и надграждане на предходния, който не е изцяло изпълнен.

Все още знанията за двата вида сухоземни костенурки на територията на България са недостатъчни за създаването на ефективна система за защита. Изследванията, които са направени до момента, в голяма степен, са за относително малки райони. Използването на чужда научна информация много често не е достоверно за българските популации на двата вида. Ефективното планиране на опазване и възстановяване на сухоземните костенурки в България изисква точна информация за съвременното разпространение и състояние на популациите на двата вида в пределите на страната ни. Съвременното разпространение на сухоземните костенурки се

-----& www.eufunds.bg &-----

характеризира с бързи темпове на промяна. Набавянето на актуална информация от последните години за състоянието на видовете и тенденциите в тяхното разпространение и популационна структура ще позволи предприемането на адекватни природозащитни мерки. Тези биотични параметри могат да се следят единствено чрез проверка на място. Проучването на костенурките трябва да се извършва в няколко различни направления, които да засягат разпространение в минало и настояще, биологични и екологични особености на българските популации, заплахи и въздействия, влияещи негативно и унищожително, и мерки за тяхното контролиране, ограничаване и преодоляване.

В настоящия план са разгледани предприетите мерки за опазване, включително оперативни и управленски решения и ограничения. Определени са заплахите и лимитиращите фактори за последните десет години.

Набелязани са необходимите възстановителни, поддържащи и други природозащитни мерки за видовете и техните местообитания, групирани в категориите *законодателни и управленчески, преки мерки за опазване на видовете и местообитанията, изследвания и мониторинг, повишаване на осведомеността, природозащитната култура и уменията по опазване на видовете.*

С разработените за всяка мярка подход за мониторинг и оценка, както и бюджет, съобразно времевата рамка 2022-2031 г., позовавайки се на основните и ръководещи критерии за реалистичност, изпълнимост и ефективност, е посочен пътят, по който да се изпълнят поставените цели на настоящия план - *да се минимизира риска от изчезването на двата вида сухоземни костенурки на територията на България и да се гарантира бъдещото им оцеляване, като се предприемат бързи и ефективни консервационни и други мерки за подобряване на природозащитното им състояние и спиране на директното унищожаване на индивиди и загуба на подходящи местообитания.*

2. УВОД.

2.1. Основание за разработване на плана.

Планът за действие за опазване на видовете сухоземни костенурки шипоопашата (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*T. graeca* Linnaeus, 1758) в България за периода 2022-2031 г. („Плана/ът“) е инициран с проведена процедура чрез подбор на проектни предложения „Изготвяне/актуализиране на планове за действие за видове“ по Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.). Разработването е и в контекста на мярка 20 от Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000 (НПРД) за периода 2014 – 2020 г. - „Разработване/актуализиране на планове за действие за приоритетни видове“.

Законовите основания за разработване на Плана са свързани с изпълнение на разпоредбите на *Закона за биологичното разнообразие* (чл. 35, т. 4, чл. 52, чл. 53, т. 2 и чл. 54), както и на *Наредба № 5 от 01.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове*.

Планът е изготвен съобразно *Задание за разработване на план за действие за опазване на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България*, съгласувано от Министъра на околната среда и водите, на основание чл. 9, ал. 2 от *Наредба № 5 от 01.08.2003 г.*

За двата вида е разработен *План за действие за опазването на сухоземните костенурки в България (2005-2014)* по инициатива на Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) с финансовата помощ на Българо-Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието (БШПОБ). Настоящият план надгражда и актуализира вече изготвения, като с разработването му се подпомага изпълнението на ангажиментите на Република България, произтичащи от документи в областта, включително *Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна* (наричана накратко *Директива за местообитанията* или *Директива 92/43/ЕИО*), *Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Бернска конвенция, 1979)* и *Конвенция за биологичното разнообразие (1992)* транспонирани в *Закона за биологичното разнообразие*.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

2.2. Процес на разработване на плана.

Разработването на Плана за действие за опазване на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България, се изпълнява въз основа на Договор, сключен, в резултат от проведена процедура за избор на изпълнител с публична покана с приложим нормативен акт *Постановление № 160 от 1 юли 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от европейските структурни и инвестиционни фондове*. Предмет на публичната покана „Изготвяне на планове за действие за видове“ с две обособени позиции, по Обособена позиция № 2 „Извършване на теренни проучвания и разработване на проект на План за действие за видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в България“ и дата на обявление в ИСУН 2020 10.02.2021 г.

Фондация „Интерактивна България“ е Бенефициент по Административен договор за предоставяне на БФП № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски фонд за регионално развитие.

Договорът от 02.04.2021 г. (и Възлагателно писмо от 05.04.2021 г.) е с предмет „Извършване на теренни проучвания и разработване на проект на План за действие за видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в България“. Възложител е Фондация „Интерактивна България“, а Изпълнител: Обединение „Проучвания и планове 2021“ с участници в обединението „ПЛТ-Консулт“ ЕООД и „П-Юнайтед“ ЕООД.

При изпълнение на Договора, дейностите са разпределени в следната схема:

Етап № 1: Подготовка и извършване на теренни проучвания на видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), с включени дейности:

Дейност 1.1. Подготвителна дейност;

Дейност 1.2. Теренни проучвания.

Етап № 2: Подготовка на проект на Плана за действие за видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в България и спомагателни дейности във връзка с неговото съгласуване, с включени дейности:

Дейност 2.1. Подготовка за разработване на План за действие;

*Дейност 2.2. Подготовка на проект на Плана за действие за видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в България;*

Дейност 2.3. Обществено обсъждане на изготвения проект на План за действие;

Дейност 2.4. Процедура по съгласуване на изготвения проект на План за действие.

Автори и участници в изготвянето на настоящия план за действие са лицата посочени в **Таблица № 1-1**.

Таблица № 1-1. Списък на екипа експерти, участвали при осъществяването на дейностите, свързани с подготовката на Плана за действие.

№	Имена	Позиция в екипа
1.	Петър Петров	Ръководител на екипа
2.	Станимира Иванова	Ключов експерт „Земноводни и влечуги“
3.	Никола Калайджиев	Ключов експерт „ГИС Експерт“
4.	Деян Духалов	Експерт „Земноводни и влечуги“
5.	Николай Коджбашев	Експерт „Земноводни и влечуги“
6.	Ива Фикова	Експерт Планиране и „Биологично разнообразие“
7.	Ива Стаменова-Йорданова	Експерт „Биологично разнообразие“
8.	Елена Георгиева	Експерт „Биологично разнообразие“ и Национална екологична мрежа

Екипът, извършил теренните проучвания включи и допълнително привлечени експерти: Н. Коджбашев, Т. Теофилова, Г. Христов, Т. Вичева, М. Игнатов, П.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Пандъков, Р. Георгиева, Вл. Младенов, Гр. Груйчев, Н. Пумпалов, Б. Мичев, Д. Духалов. Допълнителни данни от теренните проучвания са получени и от доц. д-р Борислав Наумов от ИБЕИ-БАН, Ива Стаменова-Йорданова, Венета Стефанова, Бойко Неов от ИБЕИ-БАН, Ива Фикова, проф. Николай Начев от Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”.

Допълнителна информация по разработването на Плана бе любезно предоставена от институции, сред които МОСВ, ИАОС, Дирекция на Природен парк „Сините камъни“ и др., както и Сдружение „Зелени Балкани“, Фондация „Геа-Челония“, Фондация „Дивите животни“, зоопаркове и спасителни центрове в страната.

На 08.02.2022 г. е проведено обществено обсъждане по изготвения документ със заинтересованите централни ведомства, научни и академични институти и други. Всички постъпили коментари са разгледани подробно от екипа, разработил плана.

2.3. Цел на плана за действие.

2.3.1. Основна цел.

С разработването на Плана е поставена следната цел за предстоящия десетгодишен период:

Основна цел: Да се минимизира риска от изчезването на двата вида сухоземни костенурки на територията на България и да се гарантира бъдещото им оцеляване, като се предприемат бързи и ефективни консервационни и други мерки за подобряване на природозащитното им състояние и спиране на директното унищожаване на индивиди и загуба на подходящи местообитания.

2.3.2. Второстепенни цели.

За постигане на основната цел на плана за действие, същата е декомпозирана на следните второстепенни цели:

Подцел 1: Извършване на картиране на сухоземните костенурки в цялата страна (по теренни данни и/или посредством моделиране и др.) с приоритет в защитените територии и зони. Извършване на анализ и очертаване на тенденции на настъпили промени в съвременното им разпространение и др.

Като база за сравнение се използват данните от проучването на Бешков, Вл. (1985), с което е поставено начало на предприемането на конкретни действия по

-----& www.eufunds.bg &-----

спасяване и възстановяване на групи от оцелели индивиди или ефективното опазване на съхранени популации.

Подцел 2: Извършване на проучвания за състоянието на костенурките и техните местообитания в страната. Набавя се необходимата информация за проследяване на промени, което да позволява превантивна/своевременна реакции за намаляване въздействието на лимитиращи фактори и заплахи.

Подцел 3: Повишаване на ефективността на институциите с отговорности по опазване на сухоземните костенурки и/или техните местообитания, включително уменията им за опазване на видовете, което е пряко следствие от наложени законодателни и управленчески мерки, както и такива за повишаване на компетенциите.

Подцел 4: Прилагане на адаптивни и смекчаващи мерки, насочени към заплахите и лимитиращите фактори за видовете със значително влияние върху техните популации и местообитания.

Подцел 5: Повишаване на осведомеността и природозащитна култура на населението, което довежда до обществена ангажираност и инициативност по опазване на сухоземните костенурки в страната и екологично поведение като цяло.

3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС

3.1. Природозащитен статус

Съгласно Световния червен списък на застрашените видове на Международния съюз за защита на природата (*International Union for Conservation of Nature, IUCN*), двата вида сухоземни костенурки са определени със следния природозащитен статус: Шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) е определена като „Почти застрашен“ (Near threatened/NT) вид, а Шипобедрената костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) – като „Уязвим“ (Vulnerable/VU) вид.

Шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) е посочена като „Почти застрашен“ (Near threatened/NT) вид в Глобалната и европейската регионална оценка, тъй като се отбелязва значителен спад в популациите (вероятно със скорост по-малко от 30% за десет години), главно поради загуба на местообитания в голяма част от неговия ареал (особено на запад), което прави вида съвсем близо до

-----& www.eufunds.bg &-----

прекатегоризирането му като „Уязвим“¹. Оценката е направена през 2004 г., като се отбелязва, че е необходимо актуализирането ѝ.

Шипобедрената костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) е определена като „Уязвим“ (Vulnerable A1cd/VU) вид. Оценката е направена през 1996 г., като не е посочена информация за направени оценки през други години и се отбелязва, че е необходимо актуализиране.

Природозащитният и законов статус на видовете на Европейско ниво, съгласно Европейското законодателство е разгледан в т. 3.2.2.

Червена книга на Република България (издания 1985 г. и 2015 г.)

И двата вида сухоземни костенурки са включени в ЧКБ (2015 г.) с природозащитен статус „застрашен вид EN [A3ac]“, и не фигурират в първото издание на ЧКБ от 1985 г.

Като отрицателно действащи фактори и за двата вида, в съответните видови статии в ЧКБ, 2015, том II, се посочват: земеделската дейност на човека, особено през последните десетилетия (създаване на уедрени блокове, напоителни системи, машинната обработка на земята); премахване на формите на микрорелефа, унищожаването на равнинните гори, събиране за храна от някои групи от населението и за "лечение", въпреки доказаната безполезност от това; отрицателно въздействие имат също строителството на магистрали, газопроводи и др., застрояването на Черноморското крайбрежие, горските пожари (особено в Югоизточна България), заменянето на широколистните гори с иглолистни и др.

3.2. Законов статут

3.2.1. Международно законодателство

➤ **Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Бернска конвенция, 1979) (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats)** е Ратифицирана в България през 1991 г. и транспонирана в *Закона за биологичното разнообразие; Закона за защитените територии; Закона за лова и опазване на дивеча.*

Двата вида сухоземни костенурки шипоопашата (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) са включени в Бернската

¹ <https://www.iucnredlist.org/species/21648/176604335#assessment-information>

конвенция – в Приложение II „Строго защитени видове от дивата фауна“ (Appendix II – Strictly Protected Fauna Species).

Включването им цели запазването на видовете и техните местообитания, посредством сътрудничеството на съответните държави, както и подпомагането на това сътрудничество. Основни ангажименти на България по прилагане на Бернската конвенция са: допринасяне за постигане на целите на тази конвенция, вкл. запазването на дивата флора и фауна и техните местообитания и по-специално на тези видове и местообитания, чието запазване изисква сътрудничеството на няколко държави, както и подпомагането на това сътрудничество; отделяне на специално внимание на застрашените и уязвими видове, включително застрашените и уязвими мигриращи видове; вземане на необходимите мерки за поддържане или адаптиране на популацията на дивата флора и фауна на такова ниво, което отговаря по-специално на екологическите, научните и културните изисквания, като се отчитат икономическите изисквания, условията за отдих, както и нуждите на подвидове, разновидности или форми, изложени на риск, в дадени райони; страната следва да предприема необходимите стъпки за стимулирането на национална политика за запазване на дивата флора и фауна и природните местообитания, като се отделя специално внимание на застрашените от изчезване и уязвими видове и особено на ендемичните видове и на застрашените местообитания в съответствие с разпоредбите на тази конвенция; всяка договаряща страна се задължава в своята политика за планиране и развитие, както и в мерките за борба срещу замърсяването, да има предвид запазването на дивата флора и фауна; всяка договаряща страна стимулира образованието и разпространява обща информация относно необходимостта от запазване на видовете от дивата флора и фауна, както и техните местообитания; изготвя Национални доклади на 2 и на 4 години и становища, информации, предложения и въпросници на определени теми, както и участва в работни групи към конвенцията.

Сред инструментите, посредством които се прилага конвенцията, е и разработването и прилагането на планове за действие за застрашени растителни и животински видове.

➤ **Конвенция за международна търговия на застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)** е ратифицирана в България през 1990 г. и

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (Testudo hermanni) и шипобедрена костенурка (Testudo graeca)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

транспонирана в Регламент (ЕО) 338/97 на съвета относно защитата на видовете от дивата фауна и флора, чрез регулиране на търговията с тях и Закона за биологичното разнообразие.

Двата вида сухоземни костенурки шипоопашата (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) са включени в CITES – в Приложение II, където са изброени видове, които сега не са непременно застрашени от изчезване, но това може да стане, освен ако търговията не бъде строго контролирана. Международната търговия с екземпляри от видовете от Приложение II може да бъде разрешена чрез издаване на разрешение за износ или сертификат за реекспорт.

Ангажиментите на България, във връзка с Конвенцията, се отнасят до: контрол върху вноса, износа, реекспорта на екземпляри; изготвяне на позиция на страната по въпроси, поставяни на Конференцията на страните членки (всеки 2 години); изготвяне на ежегоден национален доклад за прилагане на конвенцията в България и др. Инструменти за прилагане на Конвенцията са: издаване на разрешителни за внос, износ и реекспорт и др.

Държавите от ЕС прилагат правила за внос и износ на застрашени видове животни и растения и на продукти, получени от тях. В тази връзка се прилагат Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета относно защитата на видовете от дивата флора и фауна чрез регулиране на търговията с тях; Регламент (ЕС) 2019/2117 на Комисията за изменение на Регламент (ЕО) № 338/97 и Регламент (ЕО) № 865/2006 на Комисията от 4 май 2006 година за установяване на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 338/97.

Регламент (ЕО) № 338/97 има четири приложения (А, В, С и D). И двата вида сухоземни костенурки са включени в Приложение А на Регламент 338/97.

➤ **Конвенция за биологичното разнообразие (Решение 93/626/ЕИО за сключване на Конвенцията за биологичното разнообразие).** Конвенцията е ратифицирана в България през 1996 г. и транспонирана в Закона за биологичното разнообразие, Закона за защитените територии и др.

Сред ангажиментите на България, във връзка с Конвенцията, са: доколкото е възможно и подходящо, да идентифицира компонентите на биологичното разнообразие, които са важни за неговото опазване и устойчиво използване, наблюдава и контролира идентифицираните компоненти на биологичното разнообразие, като се обръща особено внимание на тези, изискващи спешни мерки за опазване, и тези, които предлагат най-

-----& www.eufunds.bg &-----

голям потенциал за устойчиво използване; идентифицира процеси и категории дейности, които имат или могат да имат значително вредно въздействие върху опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, и наблюдава и контролира последствията чрез вземане на проби и други средства; поддържа и организира чрез какъвто и да е механизъм данни, произтичащи от идентифицирането и мониторинга на предходно определените дейности. Страната изготвя национални доклади на 3 години и тематични доклади; Национален план за опазване на биологичното разнообразие; създава система за обмен на информация (Clearing House Mechanism).

Сред инструментите, посредством които се прилага конвенцията, е и разработването и прилагането на планове за действие за застрашени растителни и животински видове.

3.2.2. Законодателство на Европейския съюз и национално законодателство

Видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) са включени в **Приложение II** Растителни и животински видове от значение за общността, чието съхраняване изисква обявяването на специални защитни зони (буква а) Животни) и в **Приложение IV** Растителни и животински видове от интерес за общността, които се нуждаят от строга защита (буква а) Животни) на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията или Директива 92/43/ЕИО).

Съгласно разпоредбите на Директива 92/43/ЕИО Държавите-членки вземат необходимите мерки за въвеждане на строга система за опазване на животинските видове, посочени в приложение IV, буква а), в техните естествени области на разпространение. Териториите, обхващащи местообитанията на видовете от Приложение II се включват в изградената единна европейска екологична мрежа Natura 2000. Така се дава възможност за запазване или, където е подходящо, възстановяване на благоприятното състояние на местообитания на видове в техния естествен район на разпространение.

Директива 92/43/ЕИО е транспонирана в българското законодателство в Закона за биологичното разнообразие. Видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) са включени и в Приложение № 2 към чл. 6,

-----& www.eufunds.bg &-----

ал. 1, т. 2 и 3 и Приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Съгласно чл. 8 на Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (т.нар. Директива за местообитанията) ЕС въвежда единен стандарт за стратегическо планиране на дейностите по Натура 2000, съобразно който е разработена и **Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000 в България** за многогодишния финансов период на ЕС 2014 – 2020 г., актуализирана през 2019 г.² Документът, съдържа обобщена и представена наличната към дадения момент на разработване информация, като са формулирани и предложени за общи и специфични приоритети, направена е приоритизация на видове и природни местообитания и са предложени общи и специфични приоритетни мерки. Представена е и бюджетна рамка.

В направеното *„Резюме на приоритетите за периода 2014-2020 (и очакваните резултати от формулираните приоритети) за други местообитания и видове, имайки предвид нуждата от измерим прогрес за подцел 1 на Стратегията за биологично разнообразие 2020, както и осигуряването на добро функциониране на мрежата Натура 2000, с природозащитен приоритет Да се поддържа/подобри природозащитното състояние на видовете и техните местообитания, като се ограничи влиянието върху тях и се намалят заплахите“* са посочени съответно и видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в биогеографските райони: черноморски регион (BLS) и континентален регион (CON).

Очакваното въздействие е популациите на видовете да бъдат запазени/увеличени, техните местообитания да са поддържани/възстановени, управлението на защитените зони от Натура 2000, в които те са представени, да бъде подобро. Видовете да са със запазено/подобро природозащитно състояние.

Приоритетните мерки за разглежданите видове сухоземни костенурки са представени в раздел G на НПРНБ, версия август 2019 г. Сред мерките дадени и за двата вида са - Изготвяне на планове за управление, стратегии и схеми; Режимни разходи на управленските органи (поддръжка на сгради и оборудване); Персонал (проектни

²

https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/Aktualizirana_NPRD037c0de0525d8802ac09b30599ca862b.pdf

-----& www.eufunds.bg &-----

изпълнители, еколози, охранители/рейнджъри, работници); Мониторинг и проучване; Средства за насърчаване на посетителското ползване и оценяването на Натура 2000 места; Инфраструктура за обществен достъп, информационни дейности, наблюдателни и информационни пунктове и др.

План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България (2005-2014 г.)

Разработеният и утвърден от Министерство на околната среда и водите план за действие за опазване на сухоземните костенурки³, шипобедрена (*Testudo graeca*) и шипоопашата (*Testudo hermanni*) е инициран от Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) с финансовата помощ на Българо-Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието (БШПОБ). Основната цел на плана е: Възстановяване на популациите и опазване на сухоземните костенурки (*Testudo graeca* и *Testudo hermanni*) на територията на България в дългосрочен план. За постигане на основната цел са поставени следните подцели:

- Да се повиши строгостта на законовата база за защита на двата вида сухоземни костенурки в ключовите за тях места и местообитания;
- Да се координира работата и обменя информация между заинтересованите институции и организации на национално и международно ниво за ефективно опазване на сухоземните костенурки;
- Да се интегрират целите на настоящия план (2005-2014г.) в национални и регионални планове и стратегии, засягащи опазването на биологичното разнообразие;
- Да се осигури законова защита, регламентирано управление на ключовите места и местообитания и стабилизиране на популациите в райони с прогресивно намаляваща численост;
- Да се прекрати целенасоченият незаконен улов и търговията със сухоземни костенурки на територията на Р. България;
- Да се проучи детайлно разпространението, биологията и екологията на двата вида сухоземни костенурки в България;

³ Петров Б., Вл. Бешков, Г. Попгеоргиев, Д. Плачийски. 2004. План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България: 2005-2014.- БДЗП - НПМ - БФБ, Пловдив, 58 с.

- Да се повиши осведомеността и природозащитната култура на населението и да се изостри чувствителността на обществото към проблемите свързани с опазването на сухоземните костенурки.

Към раздел 6 „Предприети мерки за опазване“ е направен анализ на изпълнението на мерките, заложи в „Плана за действие за опазване на сухоземните костенурки в България 2005–2014“.

4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ В СТРАНАТА.

4.1. Таксономия и номенклатура.

Предмет на актуализирания план за действие са видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*). Те се отнасят към семейство Testudinidae – Сухоземни костенурки. И двата вида са от род *Testudo* Linnaeus, 1758, но принадлежат на два различни подрода по Rhodin A. G.J. et al. (2017). Шипобедрената костенурка спада към номинатния подрод *T. (Testudo)* Linnaeus, 1758, а шипоопашатата към подрод *T. (Chersine)* Merrem, 1820.

Систематично по Rhodin A. G.J. et al. (2017), подвидовата таксономична принадлежност на шипобедрената костенурка - *T. (Testudo) graeca* Linnaeus, 1758, която се среща в България, е *T. (T.) g. iberica* Pallas, 1814, а на шипоопашатата *T. (Chersine) hermanni* Gmelin, 1789, *T. (Ch.) h. boettgeri* Mojsisovics, 1889.

По същия автор, шипоопашатата костенурка, формира 2 подвида, а шипобедрената 10, от които по един подвид от двата вида се срещат в България.

Двата подвида нямат коректни наименования на подвидовата си принадлежност на български език, поради което се приемат и използват видовете названия шипоопашата и шипобедрена костенурки. До момента липсват генетични изследвания на сухоземни костенурки от българската фауна, поради което подвидовата диференциация на този етап е извършена по морфологични белези и биологична екстраполация на генетични изследвания от съседни държави.

Таксономията и номенклатурата на двата вида сухоземни костенурки е, както следва:

Таксон	Царство Животни (Animalia)	
	Отдел Хордови (Chordata)	
	Клас Влечуги (Reptilia)	
	Разред Костенурки (Testudines)	
	Семейство Костенурки (Testudinidae)	
	Род Сухоземни костенурки (Testudo)	
		<i>Testudo hermanni</i>
Съвременно научно название	<i>Testudo hermanni</i> Gmelin, 1789	<i>Testudo graeca</i> Linnaeus, 1758

Синоними	<i>Testudo hercegovinensis</i> Werner, 1899; <i>Testudo hermanni ssp. robertmertensi</i> Wermuth, 1952	<i>Furculachelys nabeulensis</i> Highfield, 1990; <i>Testudo anamurensis</i> Weissinger, 1987; <i>Testudo antakyensis</i> Perälä, 1996; <i>Testudo armeniaca</i> Chkhikvadze & Bakradze, 1991; <i>Testudo buxtoni</i> Boulenger, 1921; <i>Testudo flavominimaris</i> Highfield & Martin, 1989; <i>Testudo floweri</i> Bodenheimer, 1935; <i>Testudo graeca ssp. cyrenaica</i> Pieh & Perälä, 2002; <i>Testudo graeca ssp. soussensis</i> Pieh, 2001; <i>Testudo ibera</i> Pallas, 1814; <i>Testudo nikolskii</i> Chkhikvadze & Bakradze, 1991; <i>Testudo pallasi</i> Chkhikvadze & Bakradze, 2002; <i>Testudo perses</i> Perälä, 2002; <i>Testudo terrestris</i> Forsskål, 1775; <i>Testudo whitei</i> Bennett in White, 1836; <i>Testudo zarudnyi</i> Nikolsky, 1896
Наименование на български език	Шипоопашата костенурка	Шипобедрена костенурка
Народни имена	костенуга, желка, желва, горско пиле, костенурица, коритана-жаба, корубожаба и др.	
<p>Цитатен блок: van Dijk, P.P., Corti, C., Mellado, V.P. & Cheylan, M. 2004. <i>Testudo hermanni</i> (errata version published in 2020). The IUCN Red List of Threatened Species 2004: e.T21648A176604335. https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2004.RLTS.T21648A176604335.en.</p> <p>Tortoise & Freshwater Turtle Specialist Group. 1996. <i>Testudo graeca</i>. The IUCN Red List of Threatened Species 1996: e.T21646A9305693. https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.1996.RLTS.T21646A9305693</p>		

4.2. Биология на вида.

4.2.1 Общи описания на двата вида

Характерен белег на костенурките е наличието на коруба, която е костно образувание състоящо се от две части - карапакс и пластрон. Костенурките са бавни животни, разчитащи на защитата на корубите си и затова са лесни за намиране и улавяне от хора.

Представителите на сем. Testudinidae (Сухоземни костенурки), се отличават от останалите групи костенурки, по цветът и формата на корубата, устройството на краката и роговите шипове на бедрата или края на опашката. Основният фон цвят на корубата при сухоземните костенурки е светъл охрест с контрастни тъмнокафяви до черни петна.

-----& www.eufunds.bg &-----

Формата на корубата е изпъкнала гръбно. Крайниците на сухоземните костенурки са с редуцирани пръсти, а ноктите, излизащи директно от крайниците, са масивни, конусовидни и слабо закривени, приспособени за ровене.

Разликите между двата вида сухоземни костенурки се изразяват в четири основни морфологични белега:

- Рогови образувания на бедрата или на опашката - при шипобедрената сухоземна костенурка (*Testudo graeca*) върху кожата на бедрата се наблюдават две рогови брадавици, а опашката им завършва на върха с кожа. При шипоопашатата сухоземна костенурка (*Testudo hermanni*) крайт на опашката завършва с рогов шип, а върху бедрата липсват рогови образувания;

- Централният ред от петте щитчета на карапакса се различава по форма и относителна ширина. При шипобедрената костенурка 2-ро, 3-то и 4-то щитче са по-широки от 5-то, а при шипоопашатата костенурка 5-тото щитче е по-широко от 2-ро, 3-то и 4-то. Поради тези морфологични различия, корубите на шипоопашатите сухоземни костенурки са относително по-силно изпъкнали от тези на шипобедрените;

- Формата и относителната широчина на третото щитче от централния ред на карапакса - при шипоопашатата костенурка е почти квадратно и дължината му е по-голяма от неговата широчина, а при шипобедрената костенурка формата му е правоъгълна и широчината му значително надвишава неговата дължина;

- Броят на надопашните щитчета - при шипоопашатата костенурка е едно, а при шипобедрената са две. Този белег е несигурен и изисква опит при определянето му.

И при двата вида сухоземни костенурки се наблюдава полов диморфизъм, който е характерен за целия разред. Различията между двата пола не винаги са ясно изразени. Първият признак е формата (равнината) на пластрона. При мъжките екземпляри той е вдлъбнат навътре, което улеснява копулацията, при покачването на мъжкия върху карапакса на женския индивид. При женските индивиди пластронът е хоризонтален или леко изпъкнал навън, което е приспособление за реализирането на по-голям вътрешен обем, необходим за развитието на относително големите яйца. Този белег е не винаги ясен и изисква определен опит при определянето на половата принадлежност.

Втората разлика между двата пола костенурки се изразява в различните пропорции на дължината на опашката, спрямо дължината на тялото и разположението на клоаката. Мъжките костенурки имат относително по-дълги опашки и клоаката им е

-----& www.eufunds.bg &-----

изнесена назад, което се използва като приспособление при копулацията, при която опашката на мъжкия обхваща опашката на женския индивид и така двете клоаки се разполагат една срещу друга, благодарение на което е възможно вътрешното оплождане. Двата пола се различават и по поведението си през размножителния период. Мъжките животни са по-активни и преследват женски индивиди със сходни размери, а при среща на конкурент, възникват своеобразни борби.

И двата вида сухоземни костенурки рядко достигат над 30 cm дължина на карапакса и тегло над 6 kg. Смята се, че може да живеят до 120 години.

4.2.2. Периоди на размножаване, размножителен капацитет и развитие

Настъпване на полова зрялост.

Установяването на полова зрялост се извършва по размер и поведение на индивидите. Липсата на информация за размерно-възрастовата структура на двата вида сухоземни костенурки в България е причина да се използват данни от чужда литература или в по-добрия случай, информация от малки по площ, но с висока плътност на индивидите, територии от България. Такива данни за страната има от района на Кресна от Лазаркевич – Станчева (1997), Ivanchev, I (2007) и Zhivkov, M and. al. (2007).

За вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) се счита, че в България индивидите достигат полова зрялост, както следва: мъжките при дължина на карапакса 13 cm на 8 - 9 години, а при женските – 15 cm и съответно на 10 - 11 г. Преобладаващите индивиди от размножителния потенциал в България имат дължина на карапакса 14 – 20 cm. Максималният размер на вида, констатиран в България (и в целия ареал), е 36 cm по Beshkov, V. (1997) и се предполага, че е на възраст над 120 г.

Шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) на територията на България вероятно става полово зряла (по данни на Лазаркевич – Станчева (1997)) при размер на карапакса над 14 cm за мъжките и 16 cm за женските индивиди, при възраст 10 - 12 г. за мъжките и 12 - 14 за женските индивиди. Максималните размери на вида, констатирани в България (и в целия ареал) по Beshkov, V. (1997) са 39 cm и предполагаема възраст над 120 г.

Копулациите започват малко след излизане от зимния сън и при *T.hermannii* продължават през целия активен сезон, макар и с по-ниска интензивност отколкото през пролетта (Духалов, 2021). При *T.graeca* значително по-рядко се наблюдават копулации извън пролетните месеци.

-----& www.eufunds.bg &-----

В литературните източници по Банников (1951) при шипобедрената костенурка (*T. graeca*) копулата и яйцеснасянето е на два - три до четири пъти с по 1 - 7 яйца в носило. Лазаркевич - Станчева (1997) прави лично съобщение за индивид, снесъл 10 яйца на 31.05.1995 г.

4.2.3. Оцеляемост на яйцата и младите екземпляри

Снасянето на яйца и при двата вида се случва през периода май-юни. Яйцата се разполагат в специално изкопана от женската дупка в почвата, която след снасянето се зарива. Броят на яйцата е най-често от 2 до 8. Инкубацията на снесените яйца (Biserkov, V. (Editor), 2007) отнема 55 – 80 дни при шипоопашатата костенурка и 70 до над 100 дни при шипобедрената. След излюпването малките намират убежище в близост, където живеят през първите години от живота си. Постепенно започват опознаване и на по-отдалечени райони. Полова зрялост достигат след 8 – 10 година.

Корубата на малките животни не е вкостеняла и е мека и неспособна да защитава животните в пълна степен. Пълното втвърдяване се случва при животни с дължина над 8-10 cm. Яйцата и малките костенурки са най-уязвими от хищничество и екстремни климатични фактори. В бедни и дисбалансиранни екосистеми яйцата на костенурката оцеляват трудно, същото важи и за новоизлюпените млади индивиди.

4.2.4. Хранителен спектър

И двата вида се хранят с растителна храна като понякога с нея поглъщат и дребни безгръбначни животни (червеи, мекотели и др.) (Добрев Д. и др., 2007). Специализираните проучвания върху хранителните ресурси на сухоземните костенурки са силно ограничени конкретно за България. Такива е извършила и включила в Дипломната си работа Лазаркевич-Станчева И. (1997) за района на Кресна. Тя констатира и потвърждава еднообразното хранително предпочитание на двата вида и установява, че с най-голям процент на участие са бобовите растения от сем. Fabaceae – 70-75%, следвани от сложноцветните сем. Asteraceae – 15-20% и розоцветните от сем. Rosaceae – 8-10%. Общо установява 39 растителни вида от 19 семейства, от които с най-голям дял са гореспоменатите. Освен тревисти растения, хранителната диета на костенурките включва и плодове (джанки, круши, черници и др.).

Широкият спектър от растителни видове, използвани за източник на храна от костенурките се потвърждава и от изследвания край Крумовград (Духалов Д., 2021).

-----↗ www.eufunds.bg ↗-----

Потвърждават се предпочитанията за тревисти бобови, сложноцветни и др., също плодове на дрян, круша, череша, ябълка и др., често ядат гъби, както свежи, така и изсъхнали. При изследванията край Крумовград (Духалов Д., 2021) е установено, че ядат гъби от род *Lactarius* (млечници). Често за храна използват екскременти от говеда и кучета. Край Крумовград са установени индивиди хранещи се с тела на дългокрака горска жаба (*Rana dalmatina*), зелен гушер (*Lacerta viridis*) и различни риби.

За смилане на растителна храна е необходимо значително количество вода. При невъзможност за набавяне на необходимата вода, костенурките не могат да усвояват изсъхнала растителна храна. Поради тази причина, въпреки добрите температурни условия, често в най-сухите месеци няма много активни костенурки.

За събиране на повече информация за диетата на двата вида в България са необходими допълнителни проучвания върху конкретната растителност. Картирането на места с установен голям брой хранещи се разновъзрастни индивиди от двата вида трябва да включва както пълно описание на растителните видове, така и сезонните и годишни изменения на растителността. Маркирани и проследявани индивиди, биха внесли яснота и пълнота по отношение на хранителния спектър и хранителните предпочитания през различните сезони, което е от съществено значение за ефективното опазване на костенурките.

Наличните данни за храната на сухоземните костенурки са недостатъчни за анализ на хранителния капацитет на местообитанията, където се установяват костенурки, както и за естествените предпочитания, произтичащи от наличието на специфичен растителен комплекс. Освен липсата на познания за хранителни предпочитания на двата вида, липсва и каквато и да било информация за диетата при различните възрастови групи, което е сериозен проблем при определяне на капацитета на дадено местообитание и при оценка на състоянието на местообитанието по отношение на хранителните ресурси.

В заключение може да се изкаже предположение, че вероятно разпределението на хранителните ресурси е пропорционално еднообразно, но спецификата на видовия състав растения зависи от конкретните фактори на средата, които имат значение за формирания растителен комплекс.

В т. 4.5. е разгледана екологията на двата вида, вкл. сезонната и денонощна активност, където са посочени и местата за зимуване.

-----& www.eufunds.bg &-----

4.3. Разпространение.

4.3.1. Разпространение на видовете извън България.

Сухоземните костенурки са относително топлолюбиви влечуги, което обяснява тяхното южно разпространение в Европа.

Шипопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) е разпространена в по-ограничен ареал от шипобедрената, която включва южна Европа. Според съвременните научни схващания, видът формира два подвида по Rhodin A. G.J. et al. (2017), които поделят ареала си в западната и източната половина. В България се среща подвидът *Testudo (Chersine) hermanni boettgeri* Mojsisovics, 1889, разпространен в източната част, а именно в Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Северна Македония, Черна гора, Сърбия, Словения, България, Гърция, Румъния и Европейската част на Турция и континенталната източна част на крайбрежна Италия (в тази част присъствието на подвида е спорно).

Шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) е разпространена освен в Южна Европа, в Мала Азия, Предна Азия и Северна Африка. Именно това ѝ широко разпространение обяснява множеството подвидове (10 подвида), които сформира в ареала си по Rhodin A. G.J. et al. (2017). Подвидът, който се среща в България *Testudo (Testudo) graeca iberica* Pallas, 1814, е разпространен на Балканския полуостров, Мала Азия и източните брегове на Черно море, на юг от Крим. Държавите, в които е регистриран този подвид, са: Албания, Армения, Азербейджан, България, Македония, Сърбия, Румъния, Молдова, Гърция, Турция, Русия (Краснодарски район, Южна Русия, северозападно пред Кавказ, на източния бряг на Черно море).

4.3.2. Минало и настоящо разпространение на видовете сухоземни костенурки в България

Като Приложение № 3 са представени Карти на минало и съвременно разпространение на видовете за всяка една от защитените зони по Директива на съвета № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и извън тях, а към ГИС-слоя са представени и детайли за техните местообитания.

Максималното потенциално разпространение на костенурките в България е представено на Карти на разпространението на двата вида сухоземни костенурки в България по данни от Докладване по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за периода 2007-2012 г. (Карти 2.1. и 2.2. към Приложение № 3). Картите са генерирани в следствие

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

моделиране, което показва всички квадранти 10x10 километра, в които може да има наличие на потенциални местообитания на сухоземни костенурки.

Според разработените карти, костенурки може да обитават територията на цялата страна с изключение на терените с надморски височини над 1500 м.н.в.

Сухоземните костенурки са животни, които се размножават относително бавно, способностите им за разселване и преодоляване на препятствия също не са големи. Поради това върху популациите им оказват въздействие промени, събития и дейности, които са от по-отдалечени минали периоди.

В началото на XIX век, поради използването на дървесина за строителство, огрев и в индустриалното производство, а и липсата на адекватно стопанисване на горите, обширни територии са били напълно обезлесени. В историческите музеи в цялата страна могат да се видят стари фотографии от този период, които безспорно илюстрират този факт. Разпространението на костенурките следва да е било по-различно от съвременното. Големите оголени участъци са били по-слабо предпочитани отколкото широко разпространените малоплощни, екстензивно използвани обработваеми земи със синури, напоителни канали и пр.

Масовото костенуркоядство в България се е появило преди около 100 години (Бешков, 1981) по време на войните (1912-1918 г.). Масово унищожение на костенурки е имало и през Втората световна война. Според същият автор от страната са били изнесени стотици хиляди костенурки. По всяка вероятност изолирани популации са били унищожени още тогава, а много от другите са били редуцирани и силно ограничени.

Развитието на лесовъдството и значително по-адекватното стопанисване на горите изиграло положителна роля при увеличаване на горските зони. Подходящите местообитания в тези райони са се увеличили. От друга страна, развитието на механизирано, едроплощно земеделие изиграва съществена негативна роля при унищожаване на местообитанията и животните, обитавали до тогава градините. Този преход донякъде компенсира площите на подходящите местообитания, но не може да компенсира загубените индивиди.

За да бъде една популация жизнеспособна, трябва нейната численост и плътност да бъде над минималната. Данни за минимална численост и плътност, при която популациите на *T.graeca* и *T.hermannii* са жизнеспособни няма. В част от заселените с

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

костенурки райони се намират само възрастни индивиди и няма доказателства за възобновяване.

Пълноценни изследвания върху разпространението, числеността, биологията и екологията на двата вида в страната провежда изтъкнатият български херпетолог Владимир Бешков (1935 - 2019 г.). Негово е и най-пълното изследване на състоянието на популациите на костенурките в България в периода до 1979 г. Извършено е на основа на проведена анкета в 3585 населени места и теренна верификация в 111 селища. Данните са представени и анализирани в публикувана статия. По-късно със съдействието на В. Бешков, Информационен и учебен център по екология (ИУЦЕ) дигитализира данните, показващи разпространението и състоянието на популациите в края на 70^{-те} години в страната. С настоящия план и с любезно предоставените дигитализирани данни, е разработена карта, с която в ГИС-среда са онагледени резултатите (Приложение № 3 – карти 1.1. и 1.2.).

Въпреки широкото разпространение, ясно се вижда, че концентрацията на костенурките е в няколко зони по поречията на Струма и Места, в Източни Родопи, някои периферни части на Тракийската низина, Сакар, Странджа и Южното Черноморие. Всички останали са островни популации, силно повлияни от човешка дейност, което ги прави уязвими и застрашени. Разпространението е неравномерно и свързаността е слаба. В същата обзорна статия има и карта, илюстрираща намалението на заетите площи в периода 1946 г. – 1974 г. Основният извод от този единствен по рода си труд е, че числеността на сухоземните костенурки в България бързо намалява под влияние на антропогенни фактори.

Същото може да се твърди и за разпространението – заетите площи намаляват.

Данни за разпространението на двата вида в страната през последните две десетилетия се акумулират почти изключително по проекти, свързани с теренни изследвания, които не са с достатъчен обем и са концентрирани предимно в зони по НАТУРА 2000, и не осигуряват достатъчно покритие на терените извън ЗЗ. Данните с конкретни регистрации на видовете, спрямо защитените зони в страната, са представени към карти 4.1. и 4.2. от Приложение № 3, в които е включена и получената информация с теренните проучвания, проведени за целите на настоящия план.

Защитените зони са с подходящо избрани покрития за защита на съществуващите компактни популации на *T.graeca* и *T.hermannii*. Не се отбелязва необходимост от

-----& www.eufunds.bg &-----

създаване на нови зони, във връзка с наличие на сухоземни костенурки, извън вече съществуващите. По-сериозен проблем е липсата на каквито и да било дейности, свързани с това.

Информация за разпространението и числеността на отделните популации на двата вида в България в обекти от Националната екологична мрежа, освен чрез онагледяване с посочените вече карти, е представена в Приложение № 8 към настоящия план, в което е включен кратък анализ на тяхното значение за опазването на видовете, наличните пригодни и оптимални площи за видовете.

С резултатите от второто Докладване по чл.17 от Директива 92/43/ЕИО за периода 2013 – 2018 г. на страната, са генерирани карти 3.1. и 3.2. към *Приложение № 3*, на които е представено разпространението с грид 10x10 km.

Като заключение може да се каже, че липсват достатъчно точни данни за оценка на съвременното разпространение на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в България. От друга страна тенденцията, установена от Бешков (1985), се запазва и с числеността намалява и разпространението на видовете.

На базата на основни резултати от провежданите проучвания в страната, вкл. през последните 10 г., при прилагането на „План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България (2005-2014)“, към т. 4.4. е направен анализ на тяхната численост.

4.3.3. Трансгранични метапопулации. Райони за контакт (коридорите) между отделните местни популации.

Връзките на българските популации на сухоземните костенурки с тези на съседните ни държави са силно зависими от географските дадености във всеки конкретен граничен район. В *Приложение № 3* към Плана е представена *Карта на разпространението на трансграничните популации на видовете в България и съседните държави, както и защитени територии и защитени зони, в които се опазват.*

Наличието на висока планинска верига, голяма река, обширна площ от обработваема територия и морски бряг са явна географска бариера за сухоземните костенурки и в тези участъци е логично да съществува пространствена изолация между съседните популации.

-----& www.eufunds.bg &-----

Северната ни граница с Република Румъния е обособена от р. Дунав до гр. Силистра, откъдето започва сухоземната ни граница, достигаща на изток до брега на Черно море. Секторът на водната ни граница с Р Румъния, определен от р. Дунав е сериозна географска изолация за сухоземните костенурки, поради което не е възможен биологичен контакт между популации на сухоземни костенурки. Единствената зона на граничен контакт между популациите на сухоземните костенурки между териториите на двете държави се явява тяхната сухоземна граница. Голяма част от тази граница е разположена сред земеделски обработваеми площи, които не са пригодни като местообитания на сухоземните костенурки. Подходящи екологични коридори и своеобразни рефугиуми за костенурките се явяват непригодните за обработване склонове на множеството суходолия, по-значими от които са тези на Хърсовска и Суха река, както и тясна ивица по северното черноморско крайбрежие. Остатъците от някогашните обширни горски масиви в Южна Добруджа са силно разпокъсани, с незначителни размери и силно променен видов състав и възрастова структура на дървостоя. По стръмните склонове на суходолията, издънковите горски съобщества са силно деградирани и зазелевели, но са единствените запазени места, където все още има условия за съществуване на сухоземни костенурки. Пасищата и мерите около населените места по сухоземната гранична зона между България и Румъния са също силно деградирани, което ги прави слабо пригодни като потенциални местообитания. Синантропният ландшафт, зает от големи земеделски масиви с високата степен на интензифициране е неподходящ за сухоземните костенурки, а малките и силно разпокъсани горски масиви и полуестествени открити местообитания, пространствено са изолирани от обработваеми земи, което е сериозна бариера за осъществяване на какъвто и да било контакт между индивидите. От другата страна на границата ни картината е подобна, което обяснява причините за ниската плътност на костенурките в този район.

В пределите на Североизточна България преобладаващия вид сухоземна костенурка е шипобедрената (*Testudo graeca*), а шипоопашатата (*Testudo hermanni*) е относително рядка, което е потвърдено и при картирането в зоните от мрежата Натура 2000 в България през 2012 г. Подобни констатации са направени и за територията на северна Добруджа в пределите на Р Румъния (SOS, T et al. 2008, Iftime A. & O. Iftime, 2012). За двата вида сухоземни костенурки територията на Северна Добруджа е крайна

-----& www.eufunds.bg &-----

северна граница на разпространение на Балканския полуостров и въобще за ареалите им, което прави района конзервационно значим.

Основните местообитания със съхранени индивиди от двата вида са Защитените зони от мрежата Натура 2000 от двете страни на границата са за България: BG0000107 Суха река; BG0000106 Хърсовска река и BG0000130 Крайморска Добруджа, а за Р. Румъния – “Pădurea și Valea Canaraua Fetii – Iortmac” (ROSCI0172), “Dumbrăveni - Valea Urluia - Lacul Vederoasa” (ROSCI0071), „Pădurea Hagieni - Cotul Văii“ (ROSCI0157).

Граничните райони на България с Турция са в по-голямата си част включени в зони от Европейската екологична мрежата Натура 2000, както и защитена територия ПП „Странджа“. В граничните райони на планините Странджа, Сакар и Източни Родопи са съхранени едни от най-многобройните български популации на двата вида костенурки, които са значими за цялата югоизточна част на Балканския полуостров. В граничните територии на Турция с България, населените места са относително малко на брой и степента на заселеност е ниска, което благоприятства опазването на костенурките от негативите на синантропната среда и култивирането на ландшафта. Вероятно наличието на големите гранични реки като Резовска, Тунджа и Марица са дали отражение върху формирането на изолирани популации с различна генотипна структура, която благоприятства генетичното разнообразие и на двата вида. Това разнообразие е от съществено значение за жизнеспособността на популациите при формиране на метапопулации, каквито са в конкретния случай тези от трансграничните райони за България и Турция. Проучванията на сухоземните костенурки през 2012 г. и при последващи периоди, показват значими за България популационни стойности и за двата вида за целия пограничен район и непрекъснатото им присъствие по цялото протежение на границата.

Териториите около границата ни с Гърция, подобно и на тези с Турция са в по-голямата си част включени в защитени зони от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Няколко от тях са значими за опазването на сухоземните костенурки в трансграничен аспект, а други се явяват важни екологични коридори за генетичен обмен и поддържане на биологичното им разнообразие на генетично ниво. Освен трансграничен обмен на популациите костенурки между България и Гърция, в най-югозападните ни територии се извършва обмен на генетична информация и между популациите на Северна Македония с тези на България и респективно на Гърция.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Основни зони от мрежата Natura 2000, значими за трансграничните популации костенурки на България и Гърция и своеобразни екологични коридори са: от изток на запад следните:

- В България ЗЗ BG0000578 Река Марица – в Гърция „Parapotamio Dasos Voreiou Evrou kai Arda“ (GR1110008*⁴). Чрез тази зона се извършва генетичен обмен между популациите на трите съседни страни – Турция, Гърция и България, което прави зоните от изключителна значимост за сухоземните костенурки.

- В България ЗЗ BG0001032 Родопи Източни, в Гърция „Oreinos Evros - Koilada Dereiou“ (GR1110010*), „Koilada Filiouri“ (GR1130011*), „Koilada Kompsatou“ (GR1130012*)

- В България ЗЗ BG0000372 „Циганско Градище“ граничи със ЗЗ в Гърция „Kentriki Rodopi Kai Koilada Nestou“ (GR1140008*) . ЗЗ BG0000372 Циганско градище е в непосредствено съседство със ЗЗ Oros Chaintou - Koula Kai Gyro Koryfes (GR1120003). Отчита се фактът, че граничната територия между двете зони е над 1400 m надм. вис. Предвид това и двата вида сухоземни костенурки не са предмет на опазване в ЗЗ GR1120003⁵.

- В България ЗЗ BG 0001030 „Родопи Западни“ и ЗЗ BG 0000220 „Долна Места“ също граничат с ЗЗ в Гърция „Kentriki Rodopi kai Koilada Nestou“ (GR1140008*). ЗЗ BG0001030 Родопи - Западни е в непосредствено съседство със ЗЗ Rodopi (Simyda) (GR1140002); Periochi Elatia, Pyramis Koutra (GR1140003); Dasos Fraktou (GR1140001). Предвид факта, че по-голяма част от граничната територия е с надморска височина над 1100 m, контактът между популациите е силно ограничен.

Защитените зони в границите на Гърция, обхващат главно площите с по-голяма надморска височина, предвид това и двата вида сухоземни костенурки не са предмет на опазване в ЗЗ GR1140002⁶; GR1140003⁷; GR1140001⁸.

- В България ЗЗ BG0001028 Среден Пирин-Алиботуш – в Гърция „Koryfes Orous Orvilos“ (GR1260005).

⁴ Със знак „*“ са означени защитените зони, обявени по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици, които също предоставят своеобразна защита за екосистемите като цяло.

⁵ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1120003>

⁶ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140002>

⁷ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140003>

⁸ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140001>

- В България ЗЗ „Рупите – Струмешница“ (BG0001023) – в Гърция „Limni Kerkini - Krousia - Koryfes Orous Beles, Angistro – Charopo“ (GR1260001). Чрез тези зони се извършва генетичен обмен между популации от три страни – Северна Македония, Гърция и България, което прави зоните от изключително значение на обмен на генетичен материал между популации от трите страни.

- В България ЗЗ „Беласица“ (BG0000167) – в Гърция „Oros Beles“ (GR1260010*) и ЗЗ Limni Kerkini-Krousia-Koryfes Orous Beles, Angistro-Charopo (GR1260001).

Граничните ни територии с Р. Северна Македония са заети от Осоговско - Беласишката планинска верига, която на изток се спуска към долината на р. Струма. В този район са установени значими популации на сухоземни костенурки от двете страни на реката и по склоновете на прилежащите планински вериги. С относително ниска плътност и заселеност на сухоземни костенурки са подножията на Осоговска планина, но на юг от с. Невестино, по долината на Струма се засилва въздействието на топлите средиземноморски течения и климатичните условия благоприятстват повишаването на плътността на сухоземните костенурки. Подобни условия се създават и по теченията на десните притоци на р. Струма в сектора между Невестино и гр. Благоевград, който е подходящ трансграничен коридор за сухоземните костенурки.

Контактни зони от мрежата Натура 2000 в този трансграничен участък са западните части на ЗЗ BG0001013 „Скрино“ и западните части на ЗЗ BG0001022 „Орановски пролом – Лешко“. Другата подходяща контактна зона между двете държави е долината на р. Струмешница между планинските вериги на Огражден и Беласица, където Северномакедонските гранични райони контактуват със ЗЗ BG0001023 „Рупите-Струмешница“.

Граничните райони на България с Р. Сърбия обхващат западната ни граница, ограничена на север от р. Дунав, а на запад от р. Тимок, Западна Стара планина и Краище. Едната контактна зона, където е установена единствено шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*), е секторът между гр. Брегово и нископланинската верига на Бабин нос, а втората са най-югозападните подножия на Чипровско-Берковска планина, непосредствено около границата ни с Р. Сърбия. Докато в първата контактна зона популацията на шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) е налична и на места с относително висока плътност, то във втората животните са много редки и намирането

-----& www.eufunds.bg &-----

им е спорадично и случайно. Единствената ефективна трансгранична популация на България с Р Сърбия за вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) е тази в ЗЗ „Западна Стара планина и Предбалкан“ (BG0001040). Освен на територията на зоната, индивиди от същия вид се откриват и в други съседни погранични райони, където изоставените частни лозя и овощни градини са предпочитани места за сухоземните костенурки (полеви проучвания за разработване на Плана, 2021 г.). Такива места са пограничните райони в сектора между рида Връшка чука и гр. Брегово, където няма ЗЗ от мрежата Natura 2000, но на много места има подходящи условия за съществуване на сухоземните костенурки.

4.4. Състояние на популацията.

Оценката на състоянието на популацията е съобразена с резултатите от изпълнението на „План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България 2005 – 2014“, както и научни публикации и изследвания, данни от проведен мониторинг и картиране на видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), вкл. докладите по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, изготвени за периода 2007-2018 г.

4.4.1. Източници на първична информация за определяне на състоянието на популациите

- Представа за разпространението и относителната численост на костенурките в България за края на миналия век е представена от Бешков (1984), като на база на събраните данни е направена карта за разпространението. След статията на Бешков (1984), базирана на анкетно запитване и теренна верификация, през 2004 – 2006 г. по Проект „НАТУРА 2000–обществен принос“, финансиран от програма ПИН МАТРА, Информационен и учебен център по екология (ИУЦЕ) извършва дигитализация на основа предоставени от Владимир Бешков първични данни от горното изследване. С предоставена информация за целите на настоящия План за действие са изработени карти 1.1. и 1.2. на разпространението на двата вида сухоземни костенурки в миналото (Приложение № 3).

- В анализа по т. 4.4., също така, са използвани и първични данни от Дисертационния труд за получаване на научна и образователна степен „Доктор“ на Георги Попгеоргиев – „Херпетофауната в опожарени райони от Източни Родопи и

-----& www.eufunds.bg &-----

Сакар: темпове на развитие“ (Попгеоргиев, 2009), който е съществен принос в опознаването на популациите на двата вида сухоземни костенурки, заплахите и необходимите мерки за защита.

- В периода 2011–2012 г. по Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза 1“ (МОСВ (Дирекция „Национална служба за защита на природата“), 2011–2012 г.), е събран голям обем първична информация за сухоземни костенурки от територията на страната. Извършени са анализи и са направени някои заключения за състоянието на популациите на двата целеви вида в България. Към *Приложение № 3 от Плана*, са представени карти на минало и съвременно разпространение на двата вида, включително и с *регистрации на двата вида в България (4.1 и 4.2)*, на които са допълнени и данни от горесцитираното картиране. В рамките на проекта са акумулирани 3091 записа, свързани със сухоземните костенурки, които са използвани и за анализите и заключенията в настоящия план. Направено е и докладване по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО. Информация за популациите на целевите видове, съгласно наличните данни от докладите по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, изготвени за периода 2007-2018 г., включително посочените тенденции, е представена като *Приложение № 7* към настоящия план за действие.

- Сурови данни (записи от теренни проучвания) са генерирани и от Проект: "Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна – I фаза" финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г., ИАОС (ИАОС, 2014), проучванията са извършени през активен сезон 2014 г. и съдържат 216 записа свързани с костенурки от двата вида.

- В късното лято на 2012 г. „Дънди Прешъс Металс – Крумовград“ ЕАД, наред с преместването на костенурките от терените на инвестиционното намерение, стартира пълноценен мониторинг на субпопулациите на двата вида костенурки, обитаващи околните терени. Мониторингът е провеждан без прекъсване вече 10 години и продължава. Извършва се по установена методика, изготвена специално за целта и непроменяна за целия период. Трайно са маркирани и изследвани 2720 индивида от двата вида. Акумулирани са 9339 записа, описващи целевите субпопулации. Резултати от мониторинга не са публикувани, но ДПМ – Крумовград с документ ДПМК-0294/03.11.21г. дава разрешение на Д. Духалов (цитирани в текста „Духалов Д., 2021“) да използва суровите данни за целите на настоящия план.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

- Дисертационният труд за получаване на научна и образователна степен „Доктор“ на Мирослав Славчев – „Пространствени ниши и популационни параметри на консервационно значими видове земноводни и влечуги в Натура 2000 защитена зона „Пъстрина““ (Славчев, 2016) е съществен принос в опознаването на популацията на *T. hermanni*. Особената ценност на труда е в изследването на субпопулация с ниска численост, което разкрива някои от механизмите за намаляване на числеността и изчезването на костенурките от гранични и изолирани райони.

- В изпълнение предмета на договора за изготвяне на настоящия План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България, в периода април-юни 2021 г. са проведени теренни проучвания. В резултат е събрана информация и са регистрирани 326 сухоземни костенурки. Допълнително бяха предоставени и данни за двата вида от полевите експерти за различни райони на страната, както и от доц. д-р Б. Наумов от ИБЕИ-БАН и проф. Н. Начев от Шуменски университет "Епископ Константин Преславски".

4.4.2. Възрастова/размерна структура

Сухоземните костенурки, както и влечугите като цяло, нарастват през целия си живот. Това прави размерът на тялото белег, по който, с определена степен на точност, може да се определи и възрастта, но при условие, че се взема предвид и това, че темповете на нарастване се влияят от възрастта на животните.

Най-интензивен е растежът до достигане на полова зрялост. С годините темповете на нарастване намаляват и при най-възрастните са почти недоловими (Духалов, 2021). Върху достигнатите размери на костенурките оказват въздействие и климатични и географски фактори, като това е особено значимо при младите индивиди. Въпреки споменатите различия и произхождащите от тях неточности изработването на възрастов/размерен профил на популациите позволява оценка на възпроизводството и дава база за сравнение както във времето така и между отделни микро- и субпопулации. За целите на мониторинга на ДПМ-Крумовград, животните са класифицирани в 5 размерни/възрастови категории: първата категория е на индивиди с дължина на карапакса до 12 cm (млади); втората на животни с размери от 12,1-14,0 cm; третата - 14,1-18,0 cm; четвъртата 18,1 – 21,0 cm и петата за костенурките с дължина на корубата над 21,1 cm. За настоящото изследване са използвани същите категории. В **Таблицы № 4-1 и 4-2** е дадено процентното съотношение на индивидите, принадлежащи към

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

съответната група. Дадена е и информация за пола на костенурките, като индивидите с дължина до 12 cm са представени като процент от общия брой, поради невъзможността за еднозначно определяне на пола. Екземплярите с размер над 12 cm са представени като процент от общия брой, принадлежащ към съответния пол.

Таблица № 4-1. Размерен профил (процентно съотношение) за шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*)

№	Данни - източник	Пол	Категория				
			I /до 12,0 cm/	II /12,1-14,0 cm/	III /14,1-18,0 cm/	IV /18,1-21,0 cm/	V /над 21,1 cm/
1.	МОСВ, 2011-2012 г.	женски	9,2%	8,0%	24,0%	51,0%	17,0%
		мъжки		8,3%	62,9%	25,2%	3,6%
2.	Духалов Д., 2021	женски	1,1%	1,8%	14,4%	63,5%	20,2%
		мъжки		2,5%	82,7%	14,8%	0 %
3.	ИАОС, 2014 г.	женски	17,2%	0%	22,2%	72,2%	5,6%
		мъжки		13,3%	53,3%	26,7%	6,7%
4.	План за действие – 2021 г.	женски	5,8%	7,9%	31,6%	50,0%	10,5%
		мъжки		3,7%	59,3%	37,0%	0%

Таблица № 4-2. Размерен профил (процентно съотношение) за шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*)

№	Данни - източник	Пол	Категория				
			I /до 12,0 cm/	II /12,1-14,0 cm/	III /14,1-18,0 cm/	IV /18,1-21,0 cm/	V /над 21,1 cm/
1.	МОСВ, 2011-2012 г.	женски	6,9%	4,3%	38,4%	50,2%	14,2%
		мъжки		9,9%	82,9%	7,0%	0,2%
2.	Духалов Д., 2021	женски	1,9%	0,6%	18,2%	77,5%	3,7%
		мъжки		2,3%	92,7%	4,9%	0,1%

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

№	Данни - източник	Пол	Категория				
			I /до 12,0 см/	II /12,1-14,0 см/	III /14,1-18,0 см/	IV /18,1-21,0 см/	V /над 21,1 см/
3.	ИАОС, 2014 г.	женски	14,4%	0%	54,4%	39,7%	5,9%
		мъжки		14,0%	82,5%	3,5%	0%
4.	План за действие – 2021 г.	женски	4,8%	1,6%	28,1%	64,0%	6,3%
		мъжки		9,9%	84,5%	5,6%	0%

В методиката на МОСВ, 2011–2012 г. не се открива дефиниция за „млади“ или „субадултни“ костенурки.

Попгеоргиев, 2009 определя като млади костенурките с размер на карапакса ≤ 10 cm (Таблицы 4-5 и 4-6) и ги изчислява като съотношение възрастни:млади. Съотношенията възрастни:млади, които Попгеоргиев, 2009 съобщава (Таблицы 4-5 и 4-6) са в диапазона за *T. graeca* – 1,9:1 до 4:1 и за *T. hermanni* – 2,1:1 до 6,4:1 или превърнато в проценти 65,5%:34,5% до 80%:20% за *T. graeca* и 67,7%:32,3% до 86,5:13,5% за *T. hermanni*. Изследванията са провеждани в Източни Родопи и Сакар. За Източни Родопи, МОСВ, 2011–2012г. (Таблица 4-3) данните сочат 2,23% млади *T. hermanni* и 6,67% млади *T. graeca* (Таблица 4-4). След обработка на суровите данни по същия проект откриваме (Таблицы № 4-1 и 4-2) 6,9% *T. hermanni* с размери до 12 cm и 9,2% *T. graeca* в същата категория за цялата страна. Според информацията на Духалов, 2021, категорията на индивидите до 12 cm в района на Крумовград е представена от 1,9% *T. hermanni* и 1,1% *T. graeca*. Стойностите установени при изпълнение на мониторинга от 2014 г. (ИАОС, 2014) са по-високи - 17,2% за *T. graeca* и 14,4% за *T. hermanni*. Данните от мониторинга на ИАОС се отнасят за цялата страна, но извадката е относително малка.

Процентът млади (подрастващи) костенурки, отнесен към общата смъртност, ни дават информация за възобновяването на популацията. В проучваната територия в района на Крумовград смъртността превъзхожда възобновяването и популацията е намаляваща. Високият процент млади в работата на Попгеоргиев, 2009 г. показва много висок потенциал за възобновяване, а е възможно засиленото размножаване да е предизвикано от стресовата ситуация и шоковата загуба на индивиди от пожарите.

4.4.3. Полова структура

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Според Духалов Д., 2021, половата структура на двата вида в района на Крумовград и по-конкретно мониторингови зони „Дъждовник“, „Ада тепе“ и „Синап“ е следната:

- Мъжки:женски - 0.98:1 - *T. hermanni* от „Ада тепе“ или 49.49% мъжки и 50.51% женски;
- Мъжки:женски - 0.84:1 - *T. graeca* от „Ада тепе“ или 45.65% мъжки и 54.35% женски;
- Мъжки:женски – 0.76:1 - *T. hermanni* от „Дъждовник“ или 43.18% мъжки и 56.82% женски;
- Мъжки:женски – 1.07:1 - *T. graeca* от „Дъждовник“ или 51.69% мъжки и 48.31% женски;
- Мъжки:женски - 0.61:1 - *T. hermanni* от „Синап“ или 37.89% мъжки и 62.11% женски;
- Мъжки:женски - 0.54:1 - *T. graeca* от „Синап“ или 35.06 % мъжки и 64.94 % женски.

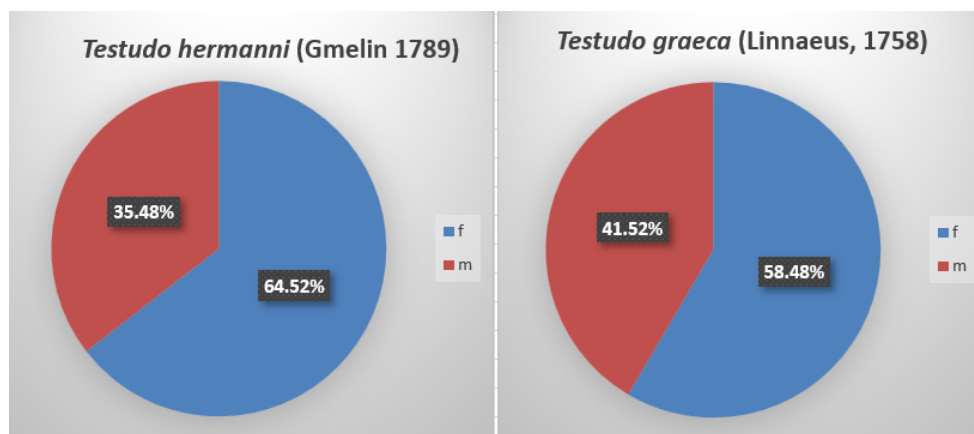
Половата структура (Духалов Д., 2021) е изчислена на база 2720 отделни индивида от двата вида акумулирани за целия период на мониторинга.

Съгласно първичните данни, събрани по проект ИАОС, 2014, половата структура на популациите е:

- *T. graeca* – мъжки:женски – 1,67:1 или 62.55% мъжки и 37.45% женски;
- *T. hermanni* - мъжки:женски - 0,84:1 или 45.65% мъжки и 54.35% женски.

По данни, събрани с теренните проучвания за разработване на настоящия план за действие (2021 г.), получаваме (**Фигура № 4-1**):

- *T. graeca* – мъжки: женски – 0,71:1 или 41.52 % мъжки и 58.48 % женски;
- *T. hermanni* – мъжки:женски - 0,55:1 или 35.48 % мъжки и 64.52 % женски.

Фигура № 4-1 Графики с половата структура за сухоземните костенурки, установени с теренните проучвания (2021 г.)

И. Лазаркевич съобщава (Лазаркевич-Станчева, 1997) за субпопулация край гр. Кресна следните съотношения:

- *T. graeca* – мъжки към женски - 2,02:1 или 66.89% мъжки към 33.11% женски;
- *T. hermanni* – мъжки към женски - 1,65:1 или 62.26% мъжки към 37.74% женски.

Стойностите на съотношенията съгласно Попгеоргиев, 2009 са дадени в таблици 4-5 и 4-6.

Славчев, 2016 съобщава мъжки към женски съответно в съотношение 1,23:1 (55.16% мъжки, 44.84% женски) за *T. hermanni* от ЗЗ BG0001037 „Пъстрина“, а Иванчев, 2007 – за същия вид – мъжки:женски - 1,52:1 (60.32% мъжки, 39.68% женски) от района на Еменска планина.

За популации извън страната в литературата (Hailey & Willemsen, 2000) се наблюдават изключително широки граници от мъжки към женски в съотношение 1:1,5 до 7:1.

Няма установена „нормална“ полова структура при популациите на двата вида. Съотношението между мъжките и женските е по-скоро характеристика на динамиката на популациите и има сравнителна стойност. Например, когато в рамките на десетилетие се установи промяна на тази структура за конкретна популация, може да се изследват и търсят причини, породили промяната, но за опасност пред популацията е трудно да се говори преди да се установят причините за диспропорциите.

-----& www.eufunds.bg &-----

Най-съвременните проучвания (Духалов Д., 2021) и данните от настоящия проект (2021 г.) показват относително намаляване на мъжките индивиди. За установяване на тенденции много ползотворно би било повторно изследване на вече познати субпопулации, каквито са тези от докторантските трудове на Попгеоргиев, 2009 и Славчев, 2016 и дипломната работа на Лазаркевич-Станчева, 1997.

Съгласно МОСВ, 2011–2012 г., половата структура при събирани от цялата страна данни за костенурки е за *T. graeca* – мъжки:женски – 1,69:1 (63%:37%) (**Таблицы № 4-3**) и за *T. hermanni* – мъжки:женски – 1,18:1 (54%:46%) (**Таблицы № 4-4**).

Таблица № 4-3. Популационни параметри за шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*), (МОСВ, 2011–2012г.)

№	Обхват – защитена зона и бр. установени екземпляри и/или следи от жизнената дейност	Обилне екз./км /средна ст-ст (мин. и макс.)/	Полова структура м/ж	Възrastова структура (% млади)
1.	Всички зони – общ брой 1272, 655 мъжки, 388 женски, 132 млади, 41 мъртви, 43 люпила	0,52 (0,01 – 7,11)	1,69:1	10,38%
2.	BG0000212 Сакар (70 броя)	0,26 (0,09 – 0,60)	1:1	13,00%
3.	BG0000366 Кресна – Илинденци (78 броя)	0,57 (0,05 – 3,69)	2,28:1	16,67%
4.	BG0000224 Огражден – Малешево (64 броя)	0,73 (0,09 – 2,38)	5,33:1	10,90%
5.	BG0001028 Среден Пирин – Алиботуш (26 броя)	0,30 (0,10 – 0,66)	1,7:1	0%
6.	BG0000573 Комплекс Калиакра (5 броя)	0,22 (0,2 – 0,24)	-	25%
7.	BG0000608 Ломовеце (13 броя)	0,16 (0,06 – 0,35)	2,3:1	30,8%
8.	BG0001004 Емине – Иракли	-	-	-
9.	BG0001007 Странджа (59 броя)	0,28 (0,06 – 1,03)	2,4:1	11,86%
10.	BG0001032 Родопи – Източни (387 броя)	0,70 (0,04 – 2,62)	1,38:1	6,67%
11.	BG0001031 Родопи – Средни (98 броя)	0,62 (0,10 – 2,28)	1,4:1	4,1%
12.	BG0001039 Попинци (11 броя)	0,76 (0,31 – 2,10)	2,7:1	0%
13.	BG0001040 Западна Стара планина и Предбалкан	-	-	-

Таблица № 4-4. Популяционни параметри за шипопашатата костенурка (*Testudo hermanni*), (МОСВ, 2011–2012г.)

№	Обхват – защитена зона и бр. установени екземпляри и/или следи от жизнената дейност	Обилие екз./км /средна ст-ст (мин. и макс.)/	Полова структура м/ж	Възрастова структура (% млади)
1.	Всички зони – общ брой 2314, 1169 мъжки, 989 женски, 156 млади, 148 мъртви, 26 люпила	0,71 (0,0039 – 12,895)	1,18:1	6,7%
2.	BG0000212 Сакар (194 броя)	0,64 (0,07 – 3,12)	0,9:1	14,28%
3.	BG0000366 Кресна – Илинденци (57 броя)	0,62 (0,03 – 2,15)	0,9:1	16,00%
4.	BG0000224 Огражден – Малешево (66 броя)	0,69 (0,20 – 2,98)	0,7:1	13,64%
5.	BG0001028 Среден Пирин – Алиботуш (58 броя)	0,43 (0,07 – 1,27)	0,5:1	17,00%
6.	BG0000573 Комплекс Калиакра	-	-	-
7.	BG0000608 Ломовеце (3 броя)	0,10	2:1	0 %
8.	BG0001004 Емине – Иракли (11 броя)	0,46	0,5:1	36%
9.	BG0001007 Странджа (53 броя)	0,25 (0,07 – 0,93)	1,47:1	11%
10.	BG0001032 Родопи – Източни (1008 броя)	1,71 (0,04 – 12,90)	1,05:1	2,23%
11.	BG0001031 Родопи – Средни (135 броя)	0,61 (0,11 – 1,74)	1,44:1	9%
12.	BG0001039 Попинци	-	-	-
13.	BG0001040 Западна Стара планина и Предбалкан (16 броя)	0,44 (0,10 – 0,98)	0,2:1	6%

В Таблицы № 4-5 и 4-6 са представени резултати от проучването на Попгеоргиев, 2009.

Таблица № 4-5. Популяционни параметри преди пожарите или контролна територия *Testudo graeca*, (Попгеоргиев, 2009г.)

№	Населено място	Обилие, екз./ha	Полова структура, мъжки:женски	Възрастова структура, млади (≤ 10 cm):възрастни
1.	с. Горно Брястово	1,5	0,9:1	3,5:1
2.	с. Горно Луково	2,3	0,9:1	2,5:1
3.	с. Костилково	2,9	1:1	2,4:1
4.	с. Срем	2,0	1:1	1,9:1
5.	с. Остър Камък	1,2	1:1	4:1
6.	с. Колец	2,0	1,3:1	2,8:1
7.	с. Рогозиново	1,6	1,2:1	2,8:1

Таблица № 4-6. Популяционни параметри преди пожарите или контролна територия *Testudo hermanni*, (Попгеоргиев, 2009г.)

№	Населено място	Обилие, екз./ха	Полова структура, мъжки:женски	Възrastова структура, млади (≤ 10 см):възрастни
1.	с. Горно Брястово	3,6	1:1	4:1
2.	с. Горно Луково	4,6	1,1:1	3,8:1
3.	с. Костилково	4,2	1,2:1	2,7:1
4.	с. Срем	3,1	1:1	2,1:1
5.	с. Остър Камък	2,1	1:1	3:1
6.	с. Колец	5,3	1:1	6,4:1
7.	с. Рогозиново	3,8	1:1	2,8:1

Попгеоргиев, 2009 установява, че при пожари загиват повече женски екземпляри и в следствие на това половата структура се променя, като делът на мъжките нараства (Таблицы № 4-5 и 4-6).

4.4.4. Численост на шипобедрената (*Testudo graeca*) и шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) в България.

Съществуват различни подходи за оценка на броя индивиди в определена територия. Често се използва „Обилие“. В Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) е заложено като брой индивиди на линейен километър изминат от изследователя. Неговата точност по принцип е ниска, тъй като е силно зависима от редица фактори - на първо място, колко от костенурките са видими. Активни костенурки в район с непроходими за хора храсти (напр. драки) са трудно установими от изследователя. Опити на изследователя също е решаващ.

На едни и същи места, при еднакви условия, специалисти с различна подготовка установяват много различен брой индивиди, често разликите са в пъти. В района на Крумовград (Духалов Д., 2021) през години с по-оскъдно слънчево греене през пролетта (напр. 2015 г.), костенурките стоят по-продължително време на открито и съответно през такива периоди са по-лесно откриваеми. През 2017 г. забавената вегетация през пролетта значително подобри видимостта и съответно откриваемостта на индивиди, през 2021 г. се наблюдаваше обратното, поради силно обрастване, успеваемостта при намиране беше занижена.

В рамките на мониторинга на „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД (Духалов, 2021 г.) са установени стойности на обилието:

- Зона „Ада тепе“: *T. graeca* – 0,72 – 0,96 екз/km и *T. hermanni* – 1,26 – 3,56 екз/km;
- Зона „Дъждовник“: *T. graeca* – 0,41 – 0,95 екз/km и *T. hermanni* – 1,43 – 2,41 екз/km;
- Зона „Синап“: *T. graeca* – 0,69 – 0,91 екз/km; *T. hermanni* – 1,84 – 2,60 екз/km.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Посочените стойности са средногодишни за периода 2013 – 2021 г. Изчислени са на основа утвърдена и прецизно изпълнена методика. Обходени са едни и същи райони през равномерно отдалечени периоди от един и същи човек и записвани по около 60 трака годишно. През отделните дни вариациите са в границите 0,1 до 16 индивида на километър.

Оценката на числеността за докладването по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО (МОСВ, 2011–2012г.) е извършена чрез използване на параметър „Обилие“ (брой екземпляри на един линеен километър). Част от резултатите от по-значими зони за двата вида сухоземни костенурки (с достатъчен брой намерени екземпляри) са дадени в **Таблицы № 4-3 и 4-4.**

Попгеоргиев, 2009 използва програмата DISTANCE 5.0 Release 2 за изчисляване на численост и плътност. Част от данните са представени в **Таблицы № 4-5 и 4-6.**

Значително по-точна информация за числеността се получава при използване на метода Улавяне (маркиране) и Повторно Улавяне (Capture – Recapture). Такъв подход е прилаган от И. Лазаркевич (Лазаркевич-Станчева, 1997) за района на гр. Кресна и през периода на изследването е установила 1 екз./2278 m² - (4,4 екз./ha) за *T. graeca* и 1 екз./1240 m² (8 екз./ha) за *T. hermanni*.

Същият метод е използван и от Д. Духалов (Духалов Д., 2021). Към края на активен сезон 2021 г. в района на Крумовград са трайно маркирани 2729 костенурки 1917 - *T. hermanni* и 812 *T. graeca*. Средните нива на повторно улавяне са 85% . Общата площ на зоните е 355 ha. Изчислената плътност е съответно 6,2 екз./ha за *T. hermanni* и 2,7 костенурки на хектар за *T. graeca*. Тези стойности биха били точни, ако всички маркирани костенурки са все още в изследваната зона, но към края на сезон 2021 г. приблизително 40% от маркираните не са намирани повторно. 85% повторно улавяне се реализира за сметка на останалите 60%, като и при тях последващите улавяния далеч не са равномерни. Някои екземпляри „изчезват“ от изследваните зони за няколко години, после пак се появяват. Частично обяснение на тези факти се получава от изследванията ни върху индивидуалните територии на костенурките. За целта в ГИС среда са изследвани преходите на всяка повторно регистрирана костенурка. Сред неповлияните пряко (непреместени при строежа на минния комплекс на ДПМ - Крумовград) костенурки от 1364 екземпляра намирани повторно, 147 (10,8%) са изменили най-малко 400 m в една посока (към края на сезон 2021г.), а много от тях значително повече.

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

Поради установените много ниски нива на възпроизводство (размножаване към смъртност) в района на Крумовград, популациите на костенурките са намаляващи. Установеният възрастов профил (Духалов Д., 2021, *Таблицы № 4-1* и *№ 4-2*) показва същото. Младите костенурки са малко и се наблюдава висока концентрация на индивиди в най-масовите размерни групи на възрастните.

Данните за 33 BG0001032 Родопи – Източни (МОСВ, 2011–2012г., *Таблицы № 4-3* и *№ 4-3*) също сочат ниска процентна численост на младите. В такива случаи свързаността е от важно значение за поддържане на екологичния баланс. Възможността за миграция на индивиди от зони с висока репродукция към такива с ниска може да реши частично проблема. Все още не е установена причината за това явление, но по всяка вероятност е комплексна.

Смъртността, особено причинена от стихийни бедствия като пожари и наводнения може драстично да намали числеността на костенурките (Попгеоргиев, 2009). Същият автор смята, че възстановяването на числеността след върхови пожари в изследваните от него територии отнема 12-15 години.

При картирането (МОСВ, 2011–2012 г.) процентът мъртви индивиди е 6,4% - от всички установени *T.hermannii* и 3,2% - *T.graeca*. При документирането на мъртви индивиди трябва да се отчита и фактът, че корубата, която е най-често намираната част от костенурките, може да се разпадне и изчезне до 3-4 години след смъртта на индивида (Д.Духалов, лични наблюдения). В Крумовград (Духалов Д., 2021) за целия период на изследването са намерени останки от 217 загинали костенурки, което е 7,9% от маркираните.

От всички изнесени данни за числеността е видно, че няма достатъчно информация дори за приблизителна оценка на числеността в страната. Всички налични данни, без тези от мониторинга на ДПМ-Крумовград (Духалов Д., 2021) дават информация за много ограничени времеви диапазони и не позволяват определяне на тенденции.

Информация за установените тенденции по целеви обект (*Testudo hermannii* и *Testudo graeca*) и биографски регион, съгласно докладванията по чл. 17 Директива 92/43/ЕИО за периода 2007-2018 г. е представена в *Таблица № 4-7*.

Таблица 4-7 Резултати от популационния анализ, както и установените тенденции по целеви обект и биографски регион за двата вида сухоземни костенурки

-----& www.eufunds.bg &-----

Код и име на вида	Биогеографски регион	Популация в бр. клетки от ETRS грид 1x1 km	Тенденция на популацията	Обосновка към популационната тенденция
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	53	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo hermanni</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	118	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	747	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
1219 <i>Testudo graeca</i>	ALP	10	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo graeca</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	114	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	497	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.

(източник: Специален доклад 11а по Договор 3683/14.12.2018 г., относно докладване по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО)

За числеността на периферни и изолирани популации, които са и най-рискови и много показателни за бъдещето на двата вида в България, се намира информация само в работата на Славчев, 2016, който не съобщава за наличие на възпроизводство и съответно увеличаване на числеността или компенсиране на смъртността.

Голямата продължителност на живота на костенурките може да създаде лъжливо впечатление за стабилност на популациите. Намаляването на числеността при отсъствие на: възпроизводство, засилено браконьерство, стихийни бедствия и др. е относително бавно и трудно установимо.

Въпреки липсата на достатъчно данни за числеността на двата вида в страната може да се твърди, че тя е намаляваща.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

4.5. Екология на вида.

4.5.1. Изисквания към местообитанията.

Въпреки приликите в изискванията към местообитанията на двата вида сухоземни костенурки, съществуват и съществени различия. Шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) предпочита по-открити и слабо обрасли терени (Лазаркевич – Станчева, 1997). Може да се твърди, че е и по-топлолюбива, сравнено с шипоопашатата (*Testudo hermanni*), но е и по-уязвима на гъбични и плесени заболявания (Духалов Д., 2021).

В **Таблица № 4-8** са представени основните местообитания на двата вида сухоземни костенурки, съгласно данни от картирането и съответно информационната система за Натура 2000 в България (МОСВ, 2011–2012 г.).

Таблица № 4-8 Основни местообитания на двата вида сухоземни костенурки, съгласно МОСВ, 2011–2012 г.

МЕСТООБИТАНИЕ - <i>Testudo graeca</i> и <i>T. hermanni</i>
Пясъчни дюни и брегове Обрасли с храсти или редки дъбови гори покрай бреговете на Черно море
Западно евразийски листопадни храсталаци (гъсталаци) на келяв габър, драка, люляк и др. На много места в ниските и хълмисти части на страната.
Твърдолистни храсталаци Термо-медитерански храстови формации (предимно в Източните Родопи, Сакар, Дервентските възвишения, Санданско-Петричката котловина) Гъсталаци на <i>Phyllirea</i> Източна гарига на <i>Cistus incanus</i> Гръко-Балкански псевдомаквиси
Тревисти и степни съобщества на сухи варовити терени На много места в ниските и хълмисти части на страната
Сухотревни съобщества на силикатни терени На много места в ниските и хълмисти части на страната
Термофилни и субмедитерански дъбови гори (космат дъб, цер, благун) На много места в ниските и хълмисти части на страната
Смесени термофилни гори (келяв габър, мъждрян, липа, клен и др.) На много места в ниските и хълмисти части на страната

За целите на настоящия план, по експертно мнение и данни за присъствие на видовете, е разработен и следният списък на местообитанията на шипобедрената (*T. graeca*) и шипоопашата сухоземна костенурка (*T. hermanni*) по номенклатурата на

-----& www.eufunds.bg &-----

Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна:

- [4030] Европейски сухи ерикоидни съобщества;
- [40A0] Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества;
- [40C0] Понто-сарматски широколистни храстчета;
- [5130] Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- [5210] Храсталаци с *Juniperus* spp;
- [6110] Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*;
- [6210] Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*);
- [6220] Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*;
- [6240] Субпанонски степни тревни съобщества;
- [6250] Панонски льосови степни тревни съобщества;
- [6260] Панонски пясъчни степа;
- [62A0] Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- [6510] Низинни сенокосни ливади;
- [9170] Дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*;
- [9180] Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- [91G0] Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*;
- [91I0] Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp.;
- [91M0] Балкано-панонски церово-горунови гори;
- [91AA] Източни гори от космат дъб;
- [92C0] Гори от *Platanus orientalis*;
- [9530] Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор;
- [9560] Ендемични гори от *Juniperus* spp.;
- [92D0] Южни крайречни галерии и храсталаци (*Nerio-Tamaricetea* и *Securinegion tinctoriae*);
- [9140] Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
- [6290] Западнопонтийски божурови степа.

-----& www.eufunds.bg &-----

Двата вида сухоземни костенурки предпочитат хълмисти терени. За зимуване, снасяне на яйца и укрытия обикновено използват дупки, които сами изкопават. Поради това, в местообитанията им трябва да има достатъчен почвен слой, което е особено важно за местата за зимуване. Зимовищата обикновено са на наклонен терен, което предотвратява удавяне през валежни периоди.

Прекомерната ерозия влошава чувствително местообитанията. Склон, разположен над река Кесибир (Духалов Д., 2021), предпочитан от костенурките, след няколко пороя през късното лято, загубил голяма част от почвения си слой и станал значително по-непривлекателен за костенурките.

Комплексността на местообитанията, т.е. наличието на всички елементи, необходими за пълноценен живот и размножаване на костенурките на достижимо разстояние, е важна характеристика на местообитанието.

От южната страна на Ада тепе (Духалов Д., 2021) в участък, на който относително често костенурки снасят яйца, няма укрытия за новоизлюпените, поради това те не могат да преживеят безопасно първите години от живота си. Вероятността да загинат е много висока.

Богатите екосистеми с високо видово богатство, висока етажност, висока продуктивност и мозаечно разпределение на различни характерни за района местообитания в различни фази на развитие са много по-благоприятни и дават по-добри условия за съществуване и развитие на популациите на шипобедрената и шипоопашатата костенурка. Такива местообитания могат да бъдат определени като оптимални.

За здравето на една екосистема е важно естествените механизми за контрол на числеността на нейните членове да работят правилно.

В района на Крумовград (Духалов Д., 2021) намаленото присъствие на върховни хищници е една от причините за прекомерното размножаване на белки и множество домашни котки, търсещи прехрана в районите където костенурките снасят.

Всяко местообитание е подложено на някакви антропогенни въздействия – дърводобив, пасуване, лов, коситба, палежи, браконьерство, туризъм и др. Пожарите и браконьерският лов на костенурки са несъвместими с условията в добрите местообитания. Повечето от другите въздействия трябва да бъдат съобразявани с

потребностите на костенурките, за да може местообитанията да бъдат в състояние по-близко до оптималното.

За целите на настоящия план е подготвена ГИС-карта на най-значимите за видовете местообитания (съответно от класовете 3 и 4 – пригодни и оптимални, по данни от МОСВ, 2013 г.), на която е отбелязана и Републиканската пътна мрежа в страната. Картите са представени в Приложение № 9.

Към раздел 5 (Заплахи и лимитиращи фактори) са взети под внимание и резултатите от изпълнението на „План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България 2005 – 2014“.

4.5.2. Сезонна и денонощна активност

И шипобедрената (*Testudo graeca*), и шипоопашатата (*Testudo hermanni*) са сухоземни костенурки, обитаващи умерените географски ширини и са приспособени за живот в четири сезона. В годишния им жизнен цикъл се наблюдават два ясно различими периода - активен сезон и зимен „сън“. Зимуването е с различна продължителност в зависимост от конкретни климатични явления или характеристики на местообитанията като географска ширина, надморска височина, изложение, валежи и др. При трайно понижаване на температурата на въздуха, костенурките си издълбават подземен тунел на склон и се заравят. Обикновено хибернацията започва в края на лятото и началото на есента, в зависимост от конкретните условия в местообитанието. Зимуването продължава до края на март (20 март (Лазаркевич – Станчева, 1997; 30 март Духалов, 2021)) или април в зависимост от конкретните климатични условия и съответно зимният сън продължава средно от 180 до 210 дни.

Трайното затопляне на въздуха през пролетта над 14⁰С през утринните часове е сигнал за излизане от състояние на хибернация и местата за зимуване. Най-активни са костенурките през април и май, постепенно активността намалява през юли и август и особено при продължително лятно или лятно-есенно засушаване. Оптимални въздушни температури за двата вида костенурки са 20-26⁰С, при което телесната температура на костенурките (по данни на Лазаркевич - Станчева (1997)) е 30-34⁰С. При тези температури костенурките са най-активни.

В най-южните и топли райони на България (Санданско – Петричко поле, Сакар, района на Стара Загора и др.) масовото пролетно излизане от укритията за зимуване при топли пролети се случва в края на март (20 март Лазаркевич – Станчева, 1997, 25 март

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

(Д. Духалов – лични наблюдения)). В най-хладните места и в по-студени години напускането на зимните убежища става в началото на май (Духалов Д., 2021). В района на Крумовград (Духалов Д., 2021) костенурките масово излизат на светло в периода 15-30 април (наблюдения от 9 поредни години). Край Крумовград костенурките се появяват няколко дни след последната нощ с температури близки до 0°C. Нощните температури са добър признак за прогнозиране на датите за размиване. Необходимо е трайно задържане на минималната нощна температура над 5°C. От практиката ни сме установили, че появи на влечуги на повърхността през зимата много често са провокирани от заболявания, някакво нарушаване на мястото за зимуване – наводняване, изкопаване или прогонване. Всички установени находки, извън нормалните периоди на активност, трябва да се проучват внимателно за причините, които са ги предизвикали.

Малко след размиването следва забележимо най-активният период, включващ чифтосване, борби за женски, припичане, активно хранене. Растителността все още не е толкова развита, което позволява животните да се забелязват много по-лесно. През години със забавена вегетация, костенурките се нагриват по-бързо сутрин и често са активни още в 8:30 часа (Духалов Д., 2021). В такива години костенурки се намират почти до залез. Със загряване на земята, увеличаване на светлинния ден и повишаване температурата на въздуха, денонощната активност и локацията на костенурките се променя.

За терморегулацията си костенурките разчитат на слънчевото греене и загрятата/охладената земя, скали, укрития и др. За оптимално осъществяване на физиологичните им процеси са необходими температури на телата им в диапазона 22-30°C. За да може тези процеси да се извършват, важно условие е температурите да бъдат поддържани за по-дълги периоди.

Ограничаващи са както ниските, така и високите температури. Поради тези причини, видимата за изследователите активност се променя с промяна на температурните условия. Когато земята се нагрее над около 25°C (Д. Духалов, лични наблюдения), на костенурките не им се налага да се припичат, т.е. могат да останат в храстите, избуйлата трева или в гората и да останат незабелязани. Това не означава обаче, че те не са активни. Активността реално намалява при достигане на високи или

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

ниски температури, които не може да бъдат компенсирани чрез промяна на местоположението.

Друг фактор, който повлиява активността е наличието на достатъчно вода за смилане на храната им. В най-сухите години костенурките практически се скриват след края на август. На открито в най-топлите месеци (юни, юли, август и септември) костенурки се забелязват най-вече в сутрешните (от 7:30 часа до достигане на 30°C на сянка) и късните следобедни и вечерни часове почти до мръкване. В дъждовни и облачни дни може да бъдат забелязани през целия ден, особено ако е след дълго засушаване и горещи периоди (Духалов Д., 2021). И двата вида са подчертано дневни.

Съгласно Петров, Б. (2004) *T. graeca* и *T. hermanni* зимуват от ноември (най – често средата на октомври) до март. Наблюденията (Духалов Д., 2021) от района на Крумовград показват, че в сухи години след началото на септември костенурки се намират само около постоянните водоизточници. След края на септември може да бъдат намирани само единични екземпляри. Масовото зимяване се осъществява през септември.

Активният сезон на сухоземните костенурки в България е от април-май до септември-октомври, т.е. между 5 и 7 месеца (около 150 – 210 дни), респективно зимуването е с продължителност 5-7 месеца.

Големината на личните обитаеми територии (индивидуалната територия) на сухоземните костенурки от двата вида е слабо изследвана. В близкото минало такива изследвания са били невъзможни, поради липса на технически средства за точно географско позициониране (GPS). Новоизлюпените и малки костенурки, поради невъзможност за придвижване на големи разстояния, логично имат много ограничени лични обитаеми територии. С порастването възможностите за изминаване на по-дълги разстояния се увеличават. Обилна информация за лични обитаеми територии на сухоземните костенурки осигурява Д. Духалов, „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД, 2012-2021. При изследване на 1364 костенурки се установява, че 25,7% от *T. graeca* и 44,4% от *T. hermanni* са изминавали до 100 m за периода на изследването и живеят в участъци с площ около 10 da; 57,8% от *T. graeca* и 47,0% от *T. hermanni* са изминавали от 100 до 400 m и обитаемите им територии са между 10 и 160 da; 16,5% от *T. graeca* и 8,6% от *T. hermanni* са изминавали над 400 m. Някои екземпляри от последната категория са се придвижили на над 2000 m. Сред маркираните за изследването костенурки около 40%

-----& www.eufunds.bg &-----

не са намирани повторно, т.е. те въобще не са останали в изследваната територия, което говори за по-обширни лични обитаеми територии.

4.5.3. Вътревидови и междувидови взаимоотношения

Някои автори (Петров Б., 2004) съобщават за териториално поведение на мъжките сухоземни костенурки от двата вида. При изследванията (Духалов Д., 2021) в района на Крумовград такова поведение не е наблюдавано. Битки между мъжки от един вид се провеждат не за защита на територия, а за правото да се съешават с конкретна женска, която обикновено е в близост. Агресивно поведение, несвързано с размножаването, е наблюдавано при мъжки привнесени индивиди, чужди за микропопулацията. Конкуренция за храна, места за зимуване, укрития, места за снасяне, места за припичане, водопои и др. не е отбелязана, както вътревидово така и междувидово.

Д. Духалов наблюдава нееднократно събиране на до 8 екземпляра от двата вида и пола на ограничена територия с площ, ненадхвърляща 10 m² и видимо отсъствие на агресивно поведение. В съвременната литература не се откриват свидетелства за ограничаващо въздействие на ниво вътревидова и междувидова конкуренция.

4.6. „Тесни места“ в жизнения цикъл на видовете

Жизненият цикъл на двата целеви вида е еднакъв. Размножават се с яйца, които са беззащитни (неподвижни, крехки и т.н.) и нуждаещи се от специфични условия за нормално развитие и успешно излюпване. Инкубационният период е относително дълъг, което увеличава риска от неуспех.

Според Д. Духалов (Духалов Д., 2021) в района на Крумовград оцеляемостта на яйцата е близка до нула. За това се съди по броя установени новоизлюпени малки и мониторирани места със снесени яйца, а също така по изровените и изядени люпила.

След излюпването следва период, който може да се определи като втори по риск за костенурките. Той е с продължителност 6-8 години, също дълъг и криещ много рискове – пожари, наводнения, унищожаване на укрития/местообитания, хищничество, провали при зимуване и др.

С израстването на костенурките, рисковете значително се редуцират. Способността за извършване на по-дълги преходи при възрастните има важна роля за оцеляването им. Основните рискове пред тях са свързани с антропогенни влияния –

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

браконьерство, автомобилен трафик, земеделски, горскостопански практики и общо влошаване и загуба на местообитанията.

Голямата потенциална продължителност на живота (до над 100 години) при двата вида сухоземни костенурки дава възможност популациите им да преживяват дълги неблагоприятни за възпроизводство периоди и да възстановяват числеността си след това.

4.7. Данни за отглеждане на видовете на затворено

По информация, предоставена от Министерство на околната среда и водите, в **Таблица № 4-8** е представен списък на зоологическите градини, зоокътовете, спасителните центрове и експериментални бази в страната. В таблицата са включени и предоставените ни от съответния обект данни за наличието на сухоземни костенурки, тяхното размножаване (ако е приложимо), включително и отглеждане по проекти за повторно въвеждане (ако за такива са съобщили).

Таблица № 4-8 Списък на зоологическите градини и спасителни центрове на територията на страната, в чиито обхват се отглеждат шипоопашата и/или шипобедрена костенурка

№ по ред	Зоологическа градина/ зоокът/ спасителен център/ експериментална база – име и местонахождение	Данни за отглеждане на шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и/или шипобедрена костенурка (<i>T. graeca</i>), вкл. за размножаване
1.	Център за защита на природата и животните (ЦЗПЖ), гр. Добрич	На площ от 160 да от територията на ЦЗПЖ, на открито, се отглеждат свободно 36 бр. шипоопашати костенурки (<i>Testudo hermanni</i>) и 23 бр. шипобедрени (<i>T. graeca</i>). Животните се хранят чрез подхранващи точки. Наблюдавано е размножаване и при двата вида.
2.	Зоологическа градина „Габрово“, гр. Габрово	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.
3.	Зоопарк "Кюстендил" гр. Кюстендил	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.
4.	Зоокът "Павликени" гр. Павликени	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.
5.	Зоопарк "Гергана" гр. Кнежа	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.
6.	Зоопарк "Айтос" гр. Айтос	В зоопарка се отглеждат 4 бр. сухоземни костенурки (<i>Testudo sp.</i>). Те са настанени в ограждение от около 2 да, което се намира в естествена гора. Според управителя на зоопарка, местообитанието им напълно отговаря на изискванията за отглеждане. Наблюдавано е наличие на яйца, но не и оцелели малки.
7.	Зоопарк - град Ловеч	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.
8.	Зоопарк - Благоевград, гр. Благоевград	На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

№ по ред	Зоологическа градина/ зоокът/ спасителен център/ експериментална база – име и местонахождение	Данни за отглеждане на шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и/или шипобедрена костенурка (<i>T. graeca</i>), вкл. за размножаване
9.	Зоопарк - Спасителен Център "Варна", гр. Варна	Към 14.09.2021 г. на територията на зоопарка естествено се отглеждат – 4 бр. (3 мъжки и 1 женска) шипобедрени костенурки (<i>Testudo graeca</i>) и 2 мъжки шипоопашати костенурки (<i>T. hermanni</i>). От зоопарка съобщават, че в периода 01.07.2021-05.09.2021 г. на територията на м-ст „Сотира“, „Аклечар“ и Телевизионна кула Варна са освободени 6 бр. (3 мъжки и 3 женски) шипобедрени костенурки (<i>Testudo graeca</i>) и 6 бр. (3 мъжки и 3 женски) шипоопашати костенурки (<i>T. hermanni</i>).
10.	ОП „Зоологическа градина - София“, гр. София	Отглеждат се 7 бр. костенурки, от които 6 бр. <i>Testudo hermanni</i> и 1 бр. <i>Testudo graeca</i> . Всички са от мъжки пол и размножаване не се осъществява. Настанени в експозиционната част на зоопарка, навън в „естествен хабитат“.
11.	Зоокът "Кенана", гр. Хасково	<i>На територията на зоокътът не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.</i>
12.	Зоокът "Разград", гр. Разград	<i>На територията на зоокътът не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.</i>
13.	Зоопарк-остров "Свобода" гр. Пазарджик	В зоопаркът се отглеждат 15 сухоземни костенурки (<i>Testudo sp.</i>), предоставени от граждани. Не е забелязано размножаване. По препоръка на МОСВ, във връзка с подновяване на лиценза на зоопарка, костенурките ще бъдат върнати в природата на пролет, след консултация с херпетолог и представител на РИОСВ-Пазарджик.
14.	Зоопарк "Кайлъка", гр. Плевен	<i>На територията на зоопарка не се отглеждат и приемат представители на целевите видове.</i>
15.	Зоокът Димитровград, гр. Димитровград	<i>Към януари 2022 г. не е получена информация.</i>
16.	Горски чифлик - „Господинов“ ООД, (частен), с. Горица, Община Бяла	Получена бе информация, че Общината не поддържа регистри по ЗБР, съдържащи поисканата информация. На територията на общината няма спасителни центрове за животни. Данни за контакт със собственика не са предоставени.
17.	Терариум Минерални бани, с. Минерални бани	<i>Не се отглеждат индивиди от целевите видове.</i>
18.	Зоопарк Бургас, гр. Бургас	В зоопарка не се отглеждат представители на целевите видове. Всички пострадали екземпляри донесени от граждани се пренасочват към Центъра в с. Баня на Фондация „Геа Челония“.
19.	Зоопарк – гр. Стара Загора	В зоопарка се отглеждат два броя шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) от мъжки пол, на приблизителна възраст 10-12 г.
20.	Спасителен център за диви животни, СНЦ „Зелени Балкани-Стара Загора“, гр. Стара Загора	В спасителния център представители на целевите видове се приемат основно, за да бъдат пренасочени към специализирания център за костенурки в с. Баня, управляван от Финдация „Геа Челония“. Любезно ни бе предоставена справка от Сдружение „Зелени Балкани“ за периода 1999-2021 г., в която фигурират 133 бр. приети шипобедрени костенурки и 426 бр. шипоопашати костенурки.
21.	Център за размножаване и рехабилитация на сухоземни костенурки, Фондация „Геа Челония“ – с. Баня	Основната дейност на Центъра е приютяване, лечение и освобождаване обратно в природата на предадени, конфискувани и пострадали костенурки. Здравите индивиди се освобождават където са иззети, ако мястото е известно. През 2020 г. са приети официално 205 костенурки, но реалната бройка е по-висока. Отбелязва се проблем в забавената административна комуникация с компетентните органи. От Фондацията съобщават, че през 2020 г. 12 пациента (8 шипобедрени и 4 шипоопашати костенурки) са били в състояние

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

№ по ред	Зоологическа градина/ зоокът/ спасителен център/ експериментална база – име и местонахождение	Данни за отглеждане на шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и/или шипобедрена костенурка (<i>T. graeca</i>), вкл. за размножаване
		непозволяващо освобождаването им в природата и които са приютени в Центъра. Към края на сезона броят на оставащите в Центъра е 66 костенурки - 23 шипобедрени и 43 шипоопашати, като в това число са и екземплярите, приети през минали години. 11 от оставащите костенурки, поради специфичното им състояние се нуждаят от непрекъснато наблюдение и грижи в активно състояние без зимен сън. Те са настанени в специално помещение, оборудвано с необходимите отоплителни и осветителни уреди. През 2020 г. в Центъра са излюпени 164 костенурки - 79 шипобедрени и 85 шипоопашати. (виж Таблица № 4-9)

Както се вижда от **Таблица № 4-8** сухоземни костенурки се отглеждат в 6 зоопарка/зоокътове/спасителни центрове. Не е предоставена информация за експериментални бази, изследващи сухоземните костенурки на територията на страната.

Прави впечатление, че зоопарковете/зоокътовете, които отглеждат на своята територия сухоземни костенурки, отчитат размножаване, но не събират конкретни данни и/или изобщо не констатират оцелели малки. Следва да се вземе предвид предпоставката и в бъдеще да се изпълнят дейности, които да подкрепят съответните места и увеличат компетенциите, така че да подпомогнат опазването на двата вида *ex situ*.

В опазването на двата целеви вида се откроява съществената роля на Центъра за размножаване и рехабилитация на сухоземни костенурки (ЦРПСК), управляван от Фондация "Геа Челония". Към него насочват попадналите екземпляри сухоземни костенурки Спасителния център за диви животни в гр. Стара Загора, Зоопаркът в гр. Бургас, както и Фондация "Дивите Животни". Основна дейност на ЦРПСК е приютяване, лечение и освобождаване обратно в природата на предадени, конфискувани и пострадали костенурки. От Фондация "Геа Челония" посочват, че немалък е броят на постъпилите костенурки без наранявания или други проблеми. Те подлежат на връщане в природата по най-бързия начин, в района откъдето са иззети или намерени, а когато той е неясен – в пределите на защитени територии или отдалечени от населените места и пътищата хабитати на костенурки.

Предвид големия брой индивиди от двата пола на едно място, постоянно пребиваващите и възстановяващите се костенурки са непрекъснат източник на нови поколения. За яйцеснасяне са създадени подходящи условия в Центъра - повишения,

-----& www.eufunds.bg &-----

наподобяващи хълмове с подходящи почвено-температурни параметри. В периода на яйцеснасяне женските костенурки се наблюдават ежедневно и непосредствено след снасяне гнездата се маркират. Повечето яйца се събират и поставят в инкубатор при определена температура и влажност, с цел поддържане на оптимални условия и максимална излюпваемост. През 2020 г. в ЦРПСК са излюпени 164 костенурки - 79 шипобедрени и 85 шипоопашати. След излюпването им през периода август – октомври, малките костенурки са преместени за доотглеждане в отделни волиери, разделени по видове и осигуряващи защита от дребни гризачи, грабливи птици, котки и други хищници. Те ще бъдат освободени през пролетта на 2022 г., с изключение на най-слабите от тях, които се нуждаят от допълнителни грижи до готовността им за освобождаване. Новоизлюпените костенурки се разселват в райони с критично намалели или изчезнали популации.

В **Таблица № 4-9** е представена информация от Фондация "Геа Челония", относно броя на постъпилите, освободените, новоизлюпените и смъртните случаи за двата вида сухоземни костенурки, както и на оставащите в Центъра, поради невъзможност за пускане в природата.

Таблица № 4-9 Данни за приемане/отглеждане на екземпляри сухоземни костенурки в Центъра за рехабилитация и размножаване на сухоземни костенурки до с. Баня, за периода 2016-2020 г.

Година	Постъпили		Освободени		Новоизлюпени		Смъртни случаи		Оставащи в ЦРПСК	
	Т. <i>graeca</i>	Т. <i>hermanni</i>	Т. <i>graeca</i>	Т. <i>hermanni</i>	Т. <i>graeca</i>	Т. <i>hermanni</i>	Т. <i>graeca</i>	Т. <i>hermanni</i>	Т. <i>graeca</i>	Т. <i>hermanni</i>
2016	112	133	116	156	91	112	4	2	14	15
2017	127	179	94	169	101	128	4	6	43	19
2018	49	76	85	85	66	81	1	9	6	1
2019	69	143	57	103	51	43	3	2	15	39
2020	89	113	71	80	79	85	1	4	23	43

Освен поддържане на спасителния център, Фондация „Геа Челония“ получава официално разрешение от Министерството на околната среда и водите да извършва полеви и научни изследвания на територията на нашата страна с цел опазване на двата вида сухоземни костенурки.

Отглеждане по проекти за повторно въвеждане.

Проект „Еминска планина – модел за устойчиво развитие природозащита в района на Централното Черноморие“ (Фондация „Геа Челония“) е създаден с цел

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

опазване и управление на биологичното разнообразие в района на Еминска планина. Специфични цели на проекта са възстановяване, поддържане и мониторинг на популациите на сухоземните костенурки. Сред дейностите по проекта е и възстановяване на популацията на костенурки на територията на Еминска планина като са постигнати следните резултати: успешно излюпени 73 костенурки от 17 гнезда с равно процентно съотношение между двата пола; снети данни за успеваемостта на изкуствената инкубация в сравнение с естествените условия; 73 новоизлюпени костенурки, настанени в зимовища за месеците от ноември до април с поддържане на изкуствени условия при липса на хибернация. Освободени допълнителни възрастни индивиди – 12 шипобедрени и 9 шипоопашати костенурки.

Проектът „Костенурки, птици и растения в Западна България“ BG03.SGS-18, финансиран в рамките на Програма BG03 по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. с бенефициент СДП „Балкани“ има за цел да бъдат обучени доброволци за разпознаване и събиране на теренни данни за сухоземни костенурки шипоопашата (*Testudo hermanni*) и шипобедрена (*Testudo graeca*), птици и растения на Драгоманското и Алдомировското блато, Витоша, Беледие хан, Кресна и други части на Западна България. Чрез създаването на „Център за размножаване на сухоземни костенурки – Драгоман“ СДП „Балкани“ цели да постигне генетично стабилна колония в контролирани условия в района на Драгоманско блато. Сдружението има издадено разрешително от Министерство на околната среда и водите за улавяне от природата, отглеждане в изкуствени условия, размножаване и последващо пускане в природата на индивиди от вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), с цел подпомагане възстановяването на нежизнени популации на вида в частите на ЗЗ BG0000322 Драгоман и в ЗЗ BG0001040 Западна Стара планина и Предбалкан, попадащи в общините Драгоман, Годеч и Калотина.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ

5.1. Неподлежащи на управление фактори

5.1.1. Популяционно-биологични фактори

Ограничено възпроизводство на популацията, водещо до нарушена възрастова структура

При изследването на различни субпопулации, се установяват такива, при които възрастовата структура е силно нарушена. При популациите на двата вида в района на Крумовград (Духалов Д., 2021) групата на младите е изключително малочислена. Това показва, че популациите не се възобновяват и са намаляващи.

Славчев, 2016 съобщава за същото за района на височината Пъстрина на Западно-Старопланинския Предбалкан. Изследваната от него изолирана популация също се състои само от възрастни. Конкретните причини за тези явления са неясни, но по всяка вероятност са комплексни. Установяването на такива популации, при изключително малък брой изследвания, е показателна за това, че те не са изолиран случай. При посещенията на изолирана популация край София – кв. Суходол (Духалов, лични наблюдения) за 18 години не е установен нито един млад екземпляр. За адекватен анализ и оценка са необходими значително повече знания за динамиката на конкретни популации.

Хищничество и антагонизъм

Върху демографската структура на популациите на костенурките съществено въздействие имат хищничеството и антагонизмът. Тези явления са естествени. Литературата изобилства от данни и информация за костенурки, жертви на различни хищници.

От хищните птици Симеонов и кол. 1994 споменава следните видове, хранещи се и с костенурки: скалния орел (*Aquila chrysaetos*), египетския лешояд (*Neophron percnopterus*) и брадатия лешояд (*Gypaetus barbatus*). Доколкото брадатыят лешояд (*Gypaetus barbatus*) е изчезнал за българската орнитофауна като гнездящ, а египетският (*Neophron percnopterus*) е с незначителен брой двойки (около 15-20), към настоящия момент, то въздействието е пренебрежимо и незначително. Други, регистрирани като нетрадиционни хищници – птици, с установени жертви – сухоземни костенурки по Tzankov, N. & B. Milchev (2014) са орелът змияр (*Circaetus gallicus*), бухалът (*Bubo bubo*) и белият щъркел (*Ciconia ciconia*). Вероятно списъка с птиците, потенциални врагове на

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

костенурки, е много по-обширен, но като инцидентни и нетрадиционни хищници, те никога не са били целенасочено проучвани. От всички видове хищни птици, врагове на костенурките за България, в известен смисъл за коментар, засега имат скалният орел (*Aquila chrysaetos*) и белият щъркел (*Ciconia ciconia*). Скалният орел (*Aquila chrysaetos*), в райони където се срещат костенурки, традиционно ги използва за храна, като обект на лов са предимно средно едри индивиди, с дължина на корубата около 15 до максимум 20 cm. Известните находища на сухоземни костенурки, където те са традиционни жертви по Симеонов и кол. 1990 са Кресненското дефиле, Западна стара планина и поречието на р. Провадийска, районът на р. Русенски Лом по Унджиян 2000, за района на източна Сърнена Средна гора по Georgiev 2009, както и някои територии на Източни Родопи по непубликувани сведения на колеги биолози. Във всички констатирани места, където е установен този тип хищничество, костенурките са многобройни, въпреки ежегодното им унищожаване, което доказва незначимостта на този биологичен фактор. Като естествени, тези популационни съкращения са в границите на нормалния отпад и не биха въздействали негативно на структурата и плътността, ако не се появи друго значимо въздействие, което да е причина за кумулативност.

Друг вид хищник, който може да има негативно въздействие върху младите индивиди костенурки, е белия щъркел (*Ciconia ciconia*). По време на миграции, тези птици спират за почивка по Българското черноморско крайбрежие, където местообитанията са подходящи и за костенурките. Уязвими са единствено малките индивиди, с размери под 10 cm, които водят изключително скрит начин на живот, поради което и много рядко стават жертва. Засега единственото научно сведение за този вид хищничество е крайно недостатъчно за определяне на значимостта на този естествен фактор.

Хищничеството е естествен процес, имащ роля да регулира числеността на отделните видове и по този начин да се осигурява баланс в екосистемите. Много често обаче балансът е нарушен още на върха на хранителните пирамиди. Отсъствието на върховни хищници или малката им роля за регулация на числеността позволява на хищници от по-долен ред да се размножават прекомерно. Подобен е и проблемът с хищните и всеядни домашни животни, пуснати в природата.

От хищните и всеядни бозайници, представители на териофауната на България, няма научно доказани сведения за видове с лимитиращ ефект върху числеността на

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

костенурките или техните яйца. Според Бешков 1984, дивата и полудива свиня, са значим фактор в унищожаването на младите индивиди костенурки за райони с висока концентрация, като Западна Стара планина и Странджа. Фактите са много противоречиви, предвид изключително високата плътност на костенурки в две от местата, където традиционно от векове, се въдят и отглеждат полудиви свине, а дивите са с естествено изобилие – Източна Стара планина и Странджа. Към настоящия момент отглеждането на полудивите свине е почти напълно преустановено, а дивите са със силно ограничена плътност и численост на цялата територия на страната ни, поради настъпилата пандемия от разпространението на Африканската чума.

Според Бешков 1984, към групата на хищниците, унищожавачи гнезда и млади индивиди, могат да бъдат причислени широк кръг от видове – белки (*Martes foina*), язовци (*Meles meles*), лисици (*Vulpes vulpes*), чакали (*Canis aureus*) и пр. Тези въздействия, според същия автор, имат естествен или полуестествен характер, поради което въздействията им са незначителни и допустими, при липса на допълнителна антропогенна намеса, водеща до неестествено завишаване на плътността на пластичните видове хищници.

При изследвания в Крумовград (Духалов Д., 2021) е установено, че видове, хранещи се със сухоземни костенурки, са главно белката (*Martes foina*) и домашната котка (*Felis catus*), които изяждат снесените яйца и осуetyават възобновяването. Домашните котки (*Felis catus*), живеещи под закрилата на хората, могат да достигнат висока численост, неестествена за който и да било „естествен“ хищник. В години, в които е констатирано присъствие на чакали (2019 и 2020 г.), е установено намаляване на популацията на белките. В района са регистрирани и редки случаи на изядени възрастни костенурки от язовци (*Meles meles*) и скални орли (*Aquila chrysaetos*).

По време на терените изследвания Духалов (2021), при установяване на гнездо с изровена гнездова камера, са събирани и остатъци от яйчни черупки от излюпени и от унищожени яйца. При наблюдение под стериоскопична лупа, са констатирани пробиви от кучешки зъби на хищници, като в повечето случаи, разстоянието между тях и диаметъра им съответства на тези параметри, снети от черепите на белка. За установяването на видовата принадлежност на вероятния похитител на гнездата, е използвана колекция от черепи на хищници, от които са свалени размерите, използвани при анализиране на разкъсването и изяждането на яйцето.

-----& www.eufunds.bg &-----

Няма достатъчно сведения и научни проучвания за ролята на подивелите домашни котки и кучета, които са изключително пластични към всякакви налични хранителни ресурси, сред които вероятно са и яйцата и младите индивиди на костенурки. Необходими са допълнителни проучвания за ролята и въздействията на посегателствата на яйца и млади индивиди костенурки от видове синантропни хищници, както и повишената плътност на пластичните хищници, ефект от дейностите на цивилизацията.

5.1.2. Конкуренция от страна на други видове.

Сред дивите животни в България не са регистрирани конкуренти на сухоземните костенурки. Сред домашните не е така. В близкото минало, когато стадата овце и говеда преизпасваха тревистите растения в много локации, през най-сухите месеци достъпа до храна беше ограничен. С намаляване на броя тревопасни през последните десетилетия това явление не се наблюдава.

Сами по себе си двата вида костенурки са конкуренти помежду си, но само потенциални. Предвид относително ниската естествена плътност на двата вида и относително богатата трофична обезпеченост, не се констатира заплахата от междувидова конкуренция за шипоопашатата и шипобедрена костенурка.

5.1.3. Климатични промени – уязвимост на видовете.

И двата вида сухоземни костенурки – шипобедрена (*Testudo graeca*) и шипоопашатата (*Testudo hermanni*) имат относително обширни ареали. Приспособяват се към живот в зони с разнообразни микроклиматични показатели и надморски височини от 0 до 1500 m. На юг обитават топли засушливи райони, а на север и гористи райони с потенциално тежки зими.

Засушаване и затопляне на климата

Прогнозните климатични изменения генерално са в посока **засушаване и затопляне на климата**. В североизточните части на България шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) е относително рядка, което се дължи на неспособността им да понесат дълги засушавания. Този вид е по-силно привързан към горския ландшафт, където склопът и микроклиматичните условия предполагат целогодишно умерена влажност и оптимални за вида температури.

В района на Крумовград (Духалов Д., 2021) през сухите години охранеността (индекс на Джаксън) на шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) е винаги по-висока

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

от тази на шипоопашатата (*Testudo hermanni*). В сухите месеци относително по-често се откриват шипобедрени костенурки (*Testudo graeca*), в сравнение с шипоопашати. Засушаването на климата има по-високо негативно въздействие върху шипоопашатите костенурки.

Бързите климатични промени оказват силно въздействие върху местообитанията. Растителната покривка се адаптира с бавни темпове. Замяната на по-влаголюбиви с по-южни, сухоустойчиви видове е дълъг процес. През последните десетилетия, в резултат от климатичните промени – засушаване и затопляне, протича процес на установяване на нов вид комплекс, вкл. на нова фитоценоза, което води до промени в северните граници на ареалите на южни топлолюбиви видове. През този период, особено в райони с заклевели издънкови гори (нискокачествени издънкови гори от по-висок ред на ротация) и в други синантропно повлияни и ерозирали местообитания е висок риска от опустиняване. Със засушаване на климата тревостоят става по-рехав и кратковременен, способността му да задържа почвата на наклонени терени намалява, т.е. ерозията се увеличава. Дългосрочно това ще причини намаляване на потенциалните местообитания на костенурките.

Екстремални климатични явления

Екстремалните климатични явления, включващи силни студове, поройни дъждове през ранната пролет, високи летни температури и др. биха могли да повлият силно върху оцеляването на костенурките.

При поройни дъждове, индивидите, намиращи се по стръмни склонове, попадат във водната стихия и се удавят. Понякога пороите могат да вземат по няколко десетки жертви, чието въздействие при нормална структура на популацията е незначително.

При екстремални ниски температури, през зимния период са възможни измръзвания, които могат да убият или ослепят костенурките. Като топлолюбиви животни, костенурките избират за зимуване склонове с южно или югоизточно изложение, където подобни екстремални температури са малко вероятни или изключителна рядкост. В България няма сведения за подобни природни катастрофи.

5.1.4. Съществени социално-икономически промени.

Миграция на населението, обезлюдяване на селата

Миграцията на населението от селата към градовете води до обезлюдяване на провинцията и съответно намаляване на някои антропогенни въздействия. Намаляват

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

както положителни, така и отрицателни влияния. Например в изоставените райони интензивността на автомобилния трафик е по-ниска.

От северната страна на буферната зона на резерват „Тисата“ в местността „Габровница“ в миналото е имало малки градини, обработвани и поддържани от местното население за задоволяване на собствени нужди. За напояване са прокаравани малки канали, изкопани директно в земята, както и няколко резервоара за вода, които са поддържани пълни и използвани и от дивите животни. Биоразнообразието беше видимо по-високо в сравнение с периодите, когато беше преустановена грижата за земята.

На много места из страната, изоставени участъци орна земя са приобщени и постепенно, по естествен път превърнати в пълноценни местообитания за костенурки.

Районите, в които няма население, са предпочитани от събирачите на костенурки, тъй като там остават незабелязани и рисковете да бъдат хванати и санкционирани са по-малки.

Застаряване на населението

Демографската структура на населението и административно-географското му разположение са значими фактори за отношението към околната среда и в частност към сухоземните костенурки. Младите хора са много по-информирани, телевизионните канали посветени на природа, източници от интернет, усилия на НПО и фирми възпитават у тях нетърпимост към браконьерството. Намалването на посегателствата над диви животни се постига най-вече чрез информиране, образование и възпитаване именно на младите, които въздействат най-ефективно върху по-възрастните членове на семействата.

Липса на материална обезпеченост на населението

Състоянието на популациите на сухоземните костенурки е свързано с материалното благосъстояние на населението. Заплащането, стабилната трудова заетост и алтернативите за изхранване и материално благополучие оказват въздействие върху популациите на костенурките. В някои части на страната до костенуркоядство се стига при кризи (Духалов Д., 2021)), там те не са предпочитана, а резервна храна. Най-близката такава криза е началото на COVID-19 ограниченията (пролетта на 2020 г.). В района на Крумовград много нископлатени работници остават без работа и алтернатива. Скоро след това са получени (Духалов Д., 2021) сигнали за възобновяване на по-масовото костенуркоядство, което преди това беше туширано. Оценките са за около 3% загуба на

-----& www.eufunds.bg &-----

численост в изследваните територии, само през тази пролет. При стабилна социално-икономическа атмосфера в района, добро заплащане, позволяващо формиране на спестявания и алтернативна заетост, такива сривове няма да има.

5.2. Подлежащи на управление фактори.

5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания.

Непригодните терени за пълноценно съществуване на популации на сухоземни костенурки са:

– Урбанизирани жилищни територии – градове, села, курортни комплекси, вилни зони и др. Ландшафтът на синантропната среда в населените места е напълно непригоден за местообитание на сухоземните костенурки, поради което тези територии, трябва да бъдат считани като малоценни. Много често сметищата на селищата са единствените места, където средата се превръща в местообитание на костенурки, но тази среда е силно замърсена, поради което и присъствието на костенурки е крайно нежелано.

– Индустриални и промишлени зони – заводи, фабрики, складови територии, паркинги, минни обекти (кариери, утайници, обогатителни предприятия, табани и др.), топлоелектрически централи, елементи на енергопреносните мрежи, депа за отпадъци и др.

– Селскостопански територии – интензивно използвани орни земи.

– Водни обекти – язовири.

– Всички елементи на транспортната инфраструктура – магистрали, пътища с асфалтово покритие, канавки и отводнителни съоръжения, оградена сервитутна територия около магистралните пътища, шарпове, противоерозионни и укрепващи съоръжения и др.

– Силно ерозирали терени (опустинени) с оскъдна или без растителност.

Увеличаване или намаляване на заетите площи от горните категории са показател за промяна на количеството на пригодните местообитания.

Урбанизация и друго строителство

През последните две десетилетия най-съществено се увеличиха урбанизираните жилищни територии край морето, където практически костенурки се срещаха навсякъде. За илюстриране на промяната, на **Фигура № 5-1** може да се види промяната в и около с. Лозенец за периода от 2003 до 2021 г. Мястото е избрано на случаен принцип, но проблемът засяга много от териториите по крайбрежието на Черно море.

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

Фигура № 5-1 Увеличаване на жилищните територии по Черноморието – с. Лозенец през 2003 г. (ляво) и 2021 г. (дясно) (източник - Google Earth)

През последното десетилетие бяха започнати и изградени магистрални и скоростни пътища през територии, пригодни за сухоземни костенурки. Местообитанията в тези райони са безвъзвратно унищожени.

Едроплощното земеделие, за разлика от дребното земеделие, бележи ръст след 2007 г., който е предизвикан от приемането на страната ни в Европейския съюз и целевото субсидиране за отглеждане на някои земеделски култури. Съвременната земеделска механизация е конструирана за обработка на големи поземлени участъци. Използването ѝ за малки такива е икономически неизгодно. Уедряването на земеделските площи води до няколко отрицателни ефекта за сухоземните костенурки. При обединяването на земеделските площи се разорават единствените територии, пригодни за местообитания и екологични биокоридори за миграция на костенурките. В недалечното минало, функции на такива са изпълнявали множеството синори, ползащитните пояси, необработваемите площи около черните пътища, които са свързвали разпокъсаните екстензивни селскостопански площи с мерите и пасищата на населеното място, а те обикновено са се намирали в съседство с гора.

Като положително въздействие, но с относително ограничен пространствен обхват, могат да се разглеждат демографските промени в малките населени места и постепенното им обезлюдяване. Дребното земеделие, извършвано на малки земни участъци с ръчна обработка и/или при използването на малкогабаритна техника, е в упадък. Основни причини за това са намаляване на трудоспособното население по селата и липсата на икономически смисъл от такава дейност. В последствие, много ниви

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

остават необработвани и постепенно се превръщат в местообитания и на костенурки. На **Фигура № 5-2** за илюстрация на написаното е показана ситуацията край с. Българска поляна (мястото е избрано на случаен принцип). Сравнението е между юли 2008 г. и юли 2021 г., като ясно се вижда тенденцията на намаляване на обработваните земи.

Фигура № 5-2 Промяна в земеползването за с. Българска поляна през 07.2008 г. (ляво) и 07.2021 г. (дясно) (източник - Google earth)

Залесяване с неместни видове

Големите монокултурни насаждения с висок склоп от черен (*Pinus nigra*) и бял бор (*Pinus sylvestris*) значително влошават местообитанията. Такива терени са непривлекателни за костенурки. Изграждането на горски плантации от нетрадиционни дървесни видове води до отнемане на територии и местообитания на костенурки, особено когато плантацията се отглежда интензивно и е на голяма площ.

Изграждане на небезопасни локални съоръжения, представляващи опасност за костенурките

През август 2021 г. Д. Духалов намира 12 коруби от костенурки в стар военен окоп. При разговори с колеги се оказва, че в същия ров често се намират загинали и бедстващи костенурки. Това въобще не е изолиран случай, а само пример. Всякакви небезопасни дълбоки канали и изкопи, изоставени напоителни съоръжения, сгради, нестопанисвани стопански дворове, машинотракторни станции, предприятия, археологически и иманярски обекти, военни поделения и др. имат такива „капани“. При теренните ни изследвания често намираме там жертви.

-----& www.eufunds.bg &-----

Около 5% от всички установени загинали костенурки около „Ада тепе“ (Духалов Д., 2021) са намерени удавени в корита на чешми или зидани кладенчета (пънари). В сухите месеци костенурките, търсеци вода, падат в тях и не могат да излязат.

5.2.2. Пряко унищожаване и преследване.

Прякото унищожаване на екземпляри може да се дължи на естествени и антропогенни фактори. Част от естествените бяха засегнати в т.5.1.1., а някои антропогенни в т. 5.2.4.

Загубата на екземпляри, причинена волно или неволно от хората, заедно с влошаване и унищожаване на местообитанията, е основна причина за намаляване и изчезване на костенурките.

Пряко унищожаване от автомобилния трафик

Като една от основните причини за загиване на възрастни индивиди се смята смъртността, причинена от автомобилния трафик. По данни на МВР, в България към настоящата година има регистрирани над 3,8 милиона МПС. С транзитните и туристически пътувания, трафикът бележи сериозен ръст през последните десетилетия. Опасността от сгазване на костенурки е значително увеличена.

Дългосрочен мониторинг на смъртността на диви животни се провежда на пътния участък, преминаващ през Кресненския пролом. В периода 2003-2004г. в изследвания 20 километров отрязък са установени останки от 113 индивида представители на двата вида (Duhlov D, 2004⁹). През 2013-2014 г. – останки от 41 индивида и през 2020 и 2/3 сезон 2021 г. – 26 (по данни от АПИ). Може да се каже, че има известно намаляване на сгазените екземпляри. Вероятно е това да се дължи както на намаляване на популацията, така и на значително увеличения пътен трафик. Увеличеният пътен трафик и практическата липса на „спокойни“ периоди имат отблъскващ характер. Костенурките излизат на платното, когато там няма автомобили.

Оценката на смъртността по пътищата е много трудна. От горните данни следва, че годишната смъртност за 1 km от изследвания път е в границите 0,6-2,8 екземпляра. Тези изчисления, отнесени към националната пътна мрежа в заселени местообитания, показват много значително въздействие. Повечето водачи газят костенурките неволно. Има обаче и случаи, когато това се случва напълно умишлено (лично наблюдение на Д.

⁹ Decrease of the Negative Impact Upon the Populations of Small Animal Species of the International Road E-79 in the Section of the Tissata Reserve, South-Western Bulgaria, Rufford Foundation

-----↗ www.eufunds.bg ↗-----

Духалов в района на с. Полковник Желязово, 2021 г. – водач преразва два индивида, които дори не са в неговото платно).

Пряко и целенасочено преследване и събиране от хората

Двата вида сухоземни костенурки често са обект на пряко и целенасочено преследване и събиране от страна на хората, поради следните причини:

- за традиционното костенуркоядство – ежегодно в определени територии (райони в Източните Родопи, Струмската долина) се провежда масиран браконьерски улов на костенурки за консумация и продажба;
- преследване и търговия за лечебни цели;
- за домашни любимци (живи сувенири);
- за изработка на украшения – наблюдава се най-често по черноморските курорти;
- за нелегален износ от България – главно за страните от Западна и Централна Европа. В много от случаите екземплярите се събират от значими находища на влечуги, предимно в Южна България, за които има публикувана информация;
- за нелегална вътрешна търговия – в зоомагазини, пазари, в интернет.

Костенуркоядството (Бешков, 1984) в България започнало да се практикува масово през тежките военни години на Първата и Втората световна война. В настоящето, поради информираността на населението за природозащитния статут и страха от наказание, тази дейност е прикрита и не е масова. Масова може да стане по време на кризи (т.5.1.4.). За заличаване на следите, все по-често в Източни Родопи се намират разсечени с брадва и разфасовани на място костенурки. Тортилофагията в страната е предимно локална т.е. рядко животни се транспортират далеч от мястото на улавянето. Събирането на фактическа информация за оценка на въздействието обаче е почти невъзможна.

„Костенуркоядството“ в съвременните условия е характерно за малцинствата от ромски произход, живеещи или бивакуващи в катунни, някои католически общности и местното население в определени региони на България. Катуните са много характерни за някои райони на България, където традиционно тези малцинства се занимават с най-различни дейности в гората или в близост до населено място. Те са свикнали да оцеляват чрез прехрана от гората.

-----& www.eufunds.bg &-----

Има сведения, че католиците от някои райони на България традиционно консумират месо и пият кръв от костенурки. Те целенасочено събират и изкупуват животни от районите където се знае, че се срещат. Според изследване на Бешков, в периода 1945 – 1979 г., почти всички костенурки са били събирани за района на гр. Пловдив и околностите му. Първо са били събирани целенасочено костенурки от Странджа и Източна Стара планина, а когато числеността им намаляла, започнало събиране от Западна Стара планина и Струмската долина. През този период били почти напълно унищожени костенурките в голяма част от естествените им местообитания в тези райони, а в други възрастовата им структура е силно нарушена.

Сведения за консумация на костенурки има и сред българските общности в района на Хасково, Харманли, Ивайловград, Разградско, Шуменско и Силистренско, но предвид обезлюдяването на големи територии в тези райони, предимно селските и миграцията на младите хора в големите градове, този проблем за тази общност постепенно отшумява през последните 20 години и може да се счита за неактуален. Популациите на костенурките в много от тези, предимно земеделски райони, са с много ниска плътност, поради което вече не се посещават от събирачи на костенурки.

Друга причина за събирането на костенурки е „псевдознахарството“, което „лекува“ нелечими болести или нетрадиционно трудно лечими заболявания с кръв или други части от костенурки. Има случаи, когато в следствие на отчаяние и от суеверие хората се опитват да се излекуват от различни смъртоносни заболявания с помощта на кръв от костенурка. За щастие такива случаи са сравнително редки. Въпреки това, провеждането на образователни кампании сред населението, е от ключово значение за преустановяването на подобни практики и свеждането до минимум на значимостта им за унищожаването на костенурките.

Пряко преследване и събиране за сувенири и домашни любимци - сухоземните костенурки са атрактивни като терариумни животни. Лесно се отглеждат, не са опасни, екзотични са. В Централна и Западна Европа са популярен домашен любимец. Бавното им размножаване и късното достигане на полова зрялост обясняват високата им цена, на която се търгуваха преди 20 години. Поради това бяха и чест обект на нелегална търговия. Постепенно заради високата продължителност на живота им, броят на животните, отглеждани и размножавани на затворено се увеличи и цените се редуцираха драстично. Конвенцията CITES направи незаконната търговия още по-трудна, в резултат

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

на което натискът върху костенурките в това отношение отслабна значително. Справка за цената на новоизлюпена шипоопашата сухоземна костенурка (www.ifauna.cz) със CITES сертификат през ноември 2021 г. показва, че тя е 70-100 лева (най-ниска от последните 20 години). Доброто предлагане, ниските цени и засиленият контрол на заинтересованите пазари са гаранция, че незаконната търговия с индивиди от природата ще се намали.

Отнемането на сухоземни костенурки от природата за домашни любимци също е явление, което води до измъчване на диви животни и загуба на численост. В много случаи такива костенурки се отглеждат на неподходящи за тях места, дворове във високите полета на страната като Софийско, Самоковско и Разложко, офиси на фирми, частни домове и др. Най-чести са посегателствата от места с развит туризъм като Черноморието.

Стъпкване на млади екземпляри

Гнездата и младите индивиди на костенурките могат да станат жертва на стъпкване от селскостопанските и домашните животни. Премазването на млади индивиди от копитата на пашуващи домашни животни е незначителен фактор, предвид намалелите животни през последните 30 години. Малките и уязвими костенурки избягват обширните открити пространства, което на практика ги спасява от копитата на едрите копитни.

5.2.3. Безпокойство

Някои човешки дейности безпокоят и прогонват костенурките. Това са основно сечите, строителството и автомобилният трафик.

През 2021 г. в референтна мониторингова зона „Синап“ (Духалов Д., 2021) се провеждаха масирани сечи с прокарване на нови горски пътища. При едно и също усилие (изминати километри и проведени часове на терен) при търсене на костенурки са намерени около два пъти по-малко индивиди, сравнено с предишните 8 години, когато намерените костенурки са относително постоянно число. Поради многото безразборно разхвърляни клони и вършини теренът ще бъде избягван от костенурки най-малко през следващите 4 години, както се случва със съседен терен, поразен от снеголом. От друга страна, изборната сеч в зоната намалява склопа и разнообразява местообитанието, което в дългосрочна перспектива ще подобри условията за живот на костенурките.

-----& www.eufunds.bg &-----

Коментираните данни от мониторинга (т. 5.2.2.) на смъртността в пътния участък, преминаващ през „Кресненския пролом“ могат да се обяснят и с прогонващия ефект на увеличението на трафика. Този ефект може да намалява смъртността, но със сигурност увеличава бариерния ефект на пътната артерия.

5.2.4. Въздействие на социално икономически фактори от управляем характер.

Селскостопанските, горскостопанските, строителните, археологическите и др. практики имат съществено значение за костенурките.

Горскостопански практики

Сечите, провеждани в горите, могат да имат и положително и отрицателно въздействие. Прореждането на гъсти гори и прокарването на горски пътища могат да създават мозаечност (огрявани и сенчести места) и райони с качества на екотон, които са предпочитани от костенурките. От друга страна прокарването на пътища през места със заимени костенурки е силно противоположно.

Изкопни работи от всякакъв тип (СМР, археологически и др.) в райони със зимуващи костенурки са пагубни за тях.

Разораване на ливади и изоставени ниви по тези места през същите периоди могат да бъдат причина за загиване на всички пребиваващи там костенурки.

Практиката за създаване на големи, монокултурни насаждения с висок склоп от черен (*Pinus nigra*) и бял бор (*Pinus sylvestris*) вреди на костенурките и влошава местообитанията. Такива терени са непривлекателни и безполезни за тях.

Снеголоми и сечища, при които на повърхността на земята остават голямо количество разхвърляни стволоче и клони, стават неизползваеми за костенурки за дълги периоди от време (Духалов Д., 2021).

Селскостопански практики

Косенето на ливади с роторни косачки в местообитания на костенурки е вредна практика. През късното лято на 2016 г. в близост до с. Звънарка при косенето на люцернова нива с обща площ 25 да са убити 22 костенурки (Духалов Д., 2021). В района на махала „Чобанка“ на с.Овчари около 20% от намерените загинали костенурки (Духалов Д., 2021) са убити при коситба именно от такива косачки.

Разчистването на пасища с използването на хросторези, моторни триони и мулчиращи устройства през активния сезон за костенурките също води до загуби. 8%

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

от установените коруби на загинали костенурки в района на махала „Чобанка“ на с.Овчари са прорязани или от хросторез или от моторен трион. От друга страна, в същия район струпаните на големи купчини отрязани клони създават сигурни потенциални убежища за новоизлюпени костенурчета и снесени яйца. Във вътрешността им много трудно могат да проникнат дребни хищници, които са основните им врагове.

Палене на стърнища и др. в селското стопанство

Паленето на стърнищата, преди механизираното обработване на почвата, е много често срещана практика, въпреки категоричната законова забрана. Стърнищата са неподходящо местообитание за костенурките, но обикновено околните местообитания са естествени или полуестествени среди, в които може да има индивиди и от двата вида. Особено опасни са стърнищата в близост до гори или пасища, отдалечени от населени места, където при ветровито време, дори за кратък период, могат да изгорят хиляди декари, преди противопожарната служба да успее да потуши огнената стихия. Подобни примери, за възникнали пожари от паленето на стърнища не са рядкост, но обикновено извършителите остават ненаказани, а щетите неувъзмездени. Изгорелите костенурки и унищожените им местообитания остават незабелязани, поради което вероятността да се повтори законово забраненото палене през следващата година е твърде вероятно.

Практиката от подобни случаи показва ефективност, когато под отговорност се подвежда кмета на населения район и му се налага глоба, а той от своя страна при провеждането на разследване установява извършителите и предприема наказателните мерки, предвидени от закона.

Употреба на химикали за растителна защита и др.

В селското, горското стопанство и дейностите по дезинфекция, дезинсекция и дератизация се използват и са използвани дълги години различни биоциди, много от тях отхвърлени поради открити вреди, други се използват и сега. Общото за всички е, че не са тествани за вредност и дори за остра токсичност върху влечуги. Изследване за влиянието на пестициди (Willemssen & Hailey, 2001) върху *T.hermannii* показва много висок негативен ефект. Jing Chang et al. (2018) съобщава за силни отрицателни въздействия на пестициди, съдържащи като активно вещество дифлубензурон върху ендокринната система на влечуги. Препарати с това активно вещество са широко използвани в горското стопанство в България. През 2021 г. беше проведено пилотно

-----& www.eufunds.bg &-----

хормонално изследване (Духалов Д., 2021) на 27 костенурки от третиран с препаратите зони и потенциално нетретиран. Хормоналните нива бяха сравнени – различия има, но извадката е твърде малка за генерални заключения.

Болести и паразити

Епизоотии, паразити и болести нямат доказан значим лимитиращ ефект, поради което сами по себе си не могат да имат негативни последици върху популациите на сухоземните костенурки. Могат да бъдат обект на научни изследвания, които да допълнят познанията за болестите и паразитите по костенурките. Особено ценни са знанията за костенурките, като потенциални и реални резервоари на вирусни, бактериални и протозойни заболявания по човека, домашните и дивите животни, пренасяни от кърлежи и кръвсмучещи насекоми. Като животни с относително продължителен живот, то вероятно и болестите, които хипотетично могат да пренасят и съхраняват в латентно състояние, оцеляват през целия им живот.

Значение на видовете като туристически обекти за наблюдение и фотографиране - Използването на костенурките като туристически ресурс за наблюдения и фотографиране са много ограничени, предвид факта, че двата вида са защитени от Закона за биологичното разнообразие. Широкото разпространение и многобройните експозиции с живи представители на двата вида костенурки в паркови територии, правят тези животни неподходящи за целите на екологичния туризъм.

Промяна в земеползването, е фактор, свързан с влошаване и разрушаване на местообитания, предвид което, е описан към т. 5.2.1.

5.2.5. Разпространение на инвазивните видове

Инвазивните растителни видове не са съществен проблем за костенурките в България. На много места с тънка почвена покривка, формации, включващи бяла акация (*Robinia pseudoacacia*) като доминантен вид, са активно използвани от костенурките (Духалов Д., 2021). Като нехарактерни растителни съобщества, които имат негативно въздействие, могат да бъдат определени обширните горски монокултури от бял бор (*Pinus sylvestris*) и черен бор (*Pinus nigra*).

Някои домашни животни като прасета, домашни котки и домашни кучета (не овчарски) особено във висока численост, попаднали за дълго в местообитанията, могат да ги направят непригодни за костенурки (Д. Духалов, лични наблюдения).

И. Иванчев (2021, лично съобщение) установява, че през последните 15 години, поради засилените пътувания на български граждани в южните части на Гърция и липсата на контрол на граничните КПП, зачестяват случаите на внесени и освободени в природата ни представители на вида *Testudo marginata*. Същият вид е много близък до *Testudo graeca* и се кръстосва с нея. Получават се плодовити хибриди, които не са характерни за природата на България.

5.2.6. Фрагментация на местообитанията

Отсъстват данни за минималната площ на местообитанието и минимална численост/плътност, при които може да се очаква жизнена популация. Поради високата продължителност на живота на костенурките, е възможно в продължение на десетилетия да се намират само едни и същи възрастни костенурки. Животните не изчезват, но не се и размножават и популацията е намаляваща. Темпът на намаляване не може да се оцени, поради кратките срокове на наблюденията. Факт е, че от познатите изолирани микропопулации (33 BG0001037 Пъстрина, с. Суходол, с. Ново село, с. Градец и с. Горна Диканя) нито една не притежава млади костенурки, а само възрастни. Няма никакво доказателство за възобновяване. За да бъде едно местообитание пълноценно, то със сигурност трябва да бъде комплексно, т.е. да притежава всички елементи, необходими за просъществуване и просперирание на популациите на костенурките, включително сигурни места за зимуване, снасяне, водоизточници, места за преживяване на най-топлите периоди и др.

Фрагментацията на местообитанията се осъществява от дълги линейни обекти, както естествени (като големи реки, хребети, планински вериги), така и антропогенни (на първо място пътища, напоителни канали, дълги заграждения, промишлени обекти, язовири и др.). Някои бариери са непреодолими, т.е. костенурките не могат да ги преодолеят сами, други са преодолими, но обикновено рискът за живота им е висок. От съществено значение е дизайнът на съоръженията. Магистрални пътища с множество тунели и мостове са преодолими и не са съществена бариера, докато такива без споменатите съоръжения могат да бъдат непреодолими бариери. Първокласни пътища с голямо натоварване също могат да бъдат пагубни за малка неадаптирана популация.

-----& www.eufunds.bg &-----

Пътната мрежа на страната е достатъчно гъста, а регистрираните в България МПС са над 3,8 милиона. Тъй като няма задоволителни данни за ефекта от фрагментацията, всеки случай трябва да бъде разглеждан поотделно с нужното внимание.

5.2.7. Случайни фактори

Върху числеността на сухоземните костенурки оказват влияние и случайни събития от бедствен характер, като водещи са пожарите и наводненията.

Пожари

Преди завършване на дисертационният труд на Г. Попгеоргиев (Попгеоргиев, 2009) бяха налични само откъслечни данни за истинския мащаб на пораженията на пожарите върху индивидите и респективно популациите на шипоопашатата (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) в България. Съгласно Попгеоргиев, 2009, въздействието на пожарите е много значително, както директно върху индивидите, така и върху местообитанията. Системното опожаряване може да доведе до пълно заличаване на костенурките в засегнатите райони. Особено опасно е това при изолирани популации, които не се възобновяват. В контекста на климатичните промени, свързани с нарастване на температурите и засушаване на местообитанията, вероятността за възникване на пожари и трудностите при потушаването и локализирането им се увеличават.

Наводнения

Наводненията със значително въздействие върху сухоземните костенурки са рядко явление. Поразяващите наводнения са както през активния сезон, така и през зимуването. Така например, на 17.01.2016 г. водното ниво на р. Крумовица се покачва с над 2,5 m и залива първата най-ниска речна тераса край „Ада тепе“, на която има зимуващи млади костенурки (Духалов Д., 2021).

През най-сухите летни месеци често се намират костенурки в пресъхналите речни корита. При силни поройни дъждове, нивото на водата може нарасне значително и да удави част от намиращите се там костенурки. Съобщения за такива случаи има от В. Бешков (1967 г.), Г. Попгеоргиев (2001 г.) и Д. Духалов (2017 г.).

Екстремалните климатични явления са разгледани и към т. 5.1.3.

5.3. Обобщение и степен на влияние на определените заплахи и лимитиращи фактори

В заключение от направения анализ и определяне на заплахите и факторите за състоянието на популациите на двата вида сухоземни костенурки е съставена **Таблица № 5-1**, в която е определен обхватът и степента на влияние на съответните заплахи и лимитиращи фактори.

Таблица № 5-1 Заплахи и лимитиращи фактори, влияещи върху състоянието на сухоземните костенурки в България

Установени заплахи и лимитиращи фактори	Код съгласно ЕС	Обхват	Степен на влияние
Неподлежащи на управление фактори - Популационно-биологични фактори			
Ограничено възпроизводство на популацията водещо до нарушена възрастова структура и намаляване на числеността	M02.03, U	Изолирани популации и познати популации в Източни Родопи. По всяка вероятност и на много други места, но изследванията са недостатъчни. И за двата вида сухоземни костенурки.	Потенциално много висока.
Хищничество и антагонизъм	-	По своята същност са естествени процеси, но при нарушен баланс в екосистемата, например в близост до населени места, представлява заплаха и за двата вида сухоземни костенурки.	Средно висока, при кумулиране с други отрицателни въздействия.
Неподлежащи на управление фактори - Неподлежащи на управление фактори - Конкуренция от страна на други видове			
Конкуренция от страна на други видове	-	Не са констатирани конкурентни видове за последните 10 години на двата вида сухоземни костенурки.	Ниска.
Неподлежащи на управление фактори - Климатични промени – уязвимост на видовете			
Засушаване и затопляне на климата	M01.01, M01.02 /N02 - Droughts and decreases in precipitation due to climate change	Засушаването на климата има по-високо негативно въздействие върху шипоопашатите костенурки. Въздействието обхваща целите ареали на видовете.	Висока.
Екстремални климатични явления	M	Потенциално за цялата страна и за двата вида сухоземни костенурки.	Умерена.
Неподлежащи на управление фактори - Съществени социално-икономически промени			
Миграция на населението, обезлюдяване на селата	-	За територията на цялата страна и за двата вида сухоземни костенурки.	Умерена.
Застаряване на населението	-	Основна за територията на по-малките населени места в страната.	Умерена.
Липса на материална обеспеченост на населението	-	Въздействието е локално за конкретни райони.	Умерена.
Подлежащи на управление фактори - Влошаване и разрушаване на местообитания			

Установени заплахы и лимитиращи фактори	Код съгласно ЕС	Обхват	Степен на влияние
Влошаване и загуба на местообитания	M02.01 J03.01, J, A02.01	Влошаването и загубата на местообитания се отнася до територията на цялата страна. До голяма степен включва всички останали негативни въздействия, които комплексно влошават условията за живот на костенурките и съответно факторът е с много висока степен на влияние.	Висока
Урбанизация и др. строителство	E04, E01.01, E01	Предимно Черноморското крайбрежие и магистрални и скоростни пътища в цялата страна.	Висока.
Едроплощно земеделие	-	За територията на цялата страна, извън населените места.	Висока.
Залесяване с (неместни) чуждоземни (екзотични) и неестествено разпространени видове	B03 - Replanting with or introducing non-native or non-typical species (including new species and GMOs)	Отнемане на територии и местообитания, особено при интензивно отглеждане на голяма площ.	Умерена.
Подлежащи на управление фактори – Пряко унищожаване и преследване; Безпокойство			
Автомобилен трафик	D01.02, G05.11, G01.03.01	Цялата страна	Много висока
Пряко и целенасочено преследване и събиране от хората, вкл. събиране за консумация на месо и незаконна търговия/нелегален износ.	F03.02.01, F05.04/ G10 - Illegal shooting/killi ng	Потенциално в цяла България. Засилено костенуркоядство в кризисни периоди.	Много висока
Стъпкване на млади екземпляри	-	На територии с пашуващи животни.	Ниска.
Безпокойство	G	Потенциално за цялата страна.	Ниска
Въздействие на социално икономически фактори от управляем характер; Фрагментация на местообитанията; Разпространение на инвазивни видове			
Горскостопански практики – сечи и цялостно влошаване качеството на горите.	B02.02, B02	Всички местообитания на костенурки	Умерена.
Селскостопански практики - Разораване на местообитания	A02.03	Цялата страна. Особено негативни през неактивния сезон за костенурките.	Висока.
Коситба с роторни косачки	A03.01	Всички местообитания на костенурки през активния сезон.	Висока.
Разчистването на пасища с използването на хресторези, моторни триони и мулчиращи устройства през активния сезон за костенурките	A10.01	Цялата страна. Особено опасно през активния сезон за костенурките.	Висока.

Установени заплахи и лимитиращи фактори	Код съгласно ЕС	Обхват	Степен на влияние
Палене на стърнища	A11 - Burning for agriculture	Цялата страна.	Висока.
Употреба на химикали за растителна защита и др.	A07, B04/ B20 - Use of plant protection chemicals in forestry, A21 - Use of plant protection chemicals in agriculture	Цялата страна. Липсва информация за степента на въздействието.	Потенциално много висока.
Болести и паразити	-	Имат незначително ограничителен ефект, поради което сами по себе си не могат да имат негативни последици върху популациите на сухоземните костенурки в по-голям от локален обхват.	Ниска.
Разпространение на инвазивни видове	I01	Потенциално в цялата страна.	Ниска.
Фрагментация на местообитания и популации	J03.02	Повсеместно	Умерена.
Случайни фактори			
Пожари	J01/ M09 - Fire (natural)	Потенциално в цялата страна. Изключително високо локално въздействие.	Висока.
Наводнения	J02.04.01	Потенциално в цялата страна. Високо локално въздействие.	Ниска.

6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ

6.1. Опазване на местообитания.

Обявяване на защитени зони и защитени територии

По-голямата част от местообитанията на сухоземните костенурки попадат в обхвата на обекти от Националната екологична мрежа, включително защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (виж *Приложение № 3*).

Анализът, основан на извършеното картиране по проект: „*Картиране и определяне на природозащитното състояние на природните местообитания и видове – фаза I*” (8), финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“, показва следното:

Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni)

От 179 зони, в които видът е целеви, той е регистриран в 82 зони или 46 %. Общо са регистрирани 2488 локации – 2462 индивида и 26 люпила. Установените индивиди включват 1169 мъжки, 989 женски и 156 неполовозрели. Оценените ефективни площи, където е регистриран видът или където има констатирани условия за неговото съществуване и категоризиране по степен на пригодност, имат следните стойности:

Отсъствие на вида – 9 338 147 ha – 85 % от всички площи.

Слабо пригодни – 601046 ha – 5 %

Пригодни площи – 922457 ha – 8 %

Оптимални площи – 227 999 ha – под 2 %

Средната плътност на вида за България е 0.695 екземпляра на 1000 линейни метра.

Шипобедрена костенурка (Testudo graeca)

От 154 защитени зони, в които видът е целеви, той е регистриран в 66 зони или 43%. Общо са регистрирани 1315 локации – 1272 индивида и 43 люпила. Установените индивиди включват 655 мъжки, 388 женски и 132 неполовозрели. Оценените ефективни площи, където е регистриран видът или където има констатирани условия за неговото съществуване и категоризиране по степен на пригодност, имат следните стойности:

Отсъствие на вида – 9 228 000 ha – 83% от всички площи.

Слабо пригодни – 1 245 283 ha – 11%

Пригодни площи – 534716 ha – 5%

-----& www.eufunds.bg &-----

Оптимални площи – 89 878 ha – под 1%

Средната плътност на вида за България е 0.52 екземпляра на 1000 линейни метра.

Съответните налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки (шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)), както и оценка на капацитета на всяка една от защитените зони за опазване на костенурките в тях са разписани подробно в *Приложение № 8*. За всяка гранична защитена зона е направен и кратък анализ на зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони.

Допълнителна защита за двата вида се въвежда и със Заповедите за обявяване на конкретните зони (режим на дейност – *Приложение № 8*), както и с плановете за управление. Значително нисък е процентът на обекти от НЕМ с разработени ПУ.

В периода 2005-2014 г. са обявени три защитени територии от категорията защитени местности (Сто овци, Мадарски скални венци и Мурватска река) с цел опазване на шипобедрената и шипоопашатата костенурки. През 2019 г. е обявена и защитена местност Либичево усое, също с цел опазване на двата вида костенурки.

С оглед описаното до тук, може да се направи заключение, че не съществува необходимост от разширение на посочените територии и зони, а по-скоро засилване на контрола и прецизиране на заповедите за обявяване и плановете за управление, така че да се гарантира запазването/подобряването на природозащитния статус на сухоземните костенурки и техните местообитания.

Докладване по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО

Член 17 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (наричана в текста за краткост Директива 92/43/ЕИО) изисква от страните-членки да извършват мониторинг върху природозащитното състояние (ПС) на видовете, представляващи интерес за общността (включените в Приложение II, IV, V), каквито са и двата вида сухоземни костенурки, разглеждани в настоящия анализ. Мониторингът следва да регистрира измененията на природозащитното състояние (ПС) на видовете, както в мрежата Natura 2000, така и извън нея.

При прегледа на данните от доклада за България по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, за *Testudo hermanni* през 2013 г. е докладвано благоприятно природозащитно състояние в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния –

-----& www.eufunds.bg &-----

неблагоприятно-незадоволително. През 2019 г. данните от доклада показват неблагоприятно-незадоволително състояние в Алпийски и Континентален биогеографски региони по критерий „Популация“, с „неизвестен“ природозащитен статус. За *Testudo graeca* данните от 2013 г. показват благоприятно състояние на вида в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния – неблагоприятно-незадоволително. През 2019 г. докладът показва, че в Алпийски биогеографски регион състоянието на вида е преминало в неблагоприятно-незадоволително, а в останалите два в неблагоприятно-лошо. По критерии „Популация“ в Алпийския и Континенталния биогеографски региони природозащитния статус е класифициран като „неизвестен“.

Биокоридори

Биокоридорите от значение за сухоземните видове костенурки в България, могат да бъдат поделени на географски, функционален и трансграничен принцип.

Веригата на Стара планина разделя страната на Северна и Южна България. Няколко са важните биокоридора, които преодоляват това разделяне – Искърския пролом, ниската част на Източна Стара планина, прорязана от множеството речни долини, насочени в източна посока и Черноморското крайбрежие. Чрез тези биокоридори се осъществява връзка между популациите от двете страни на планинската верига, която е съществена естествена бариера.

Функционално, в северна България, като биокоридори в посока север и юг действат всички реки от Дунавския водосбор, бреговете на които имат съхранена естествена или полуестествена растителност. Своеобразни рефугиуми, но с ограничени функции на биокоридори поради своята мозаечност, се явяват пасищата, горските остатъчни петна и суходолията с необработваеми площи.

Въпреки значителната си разпокъсаност, тези рефугиуми функционират, което е доказуемо от констатираните индивиди костенурки в силно отдалечените помежду си горски петна в суходолията на Лудогорието и Добруджа. Подобни констатации са направени и сред обширните територии с обработваеми площи на северозападна България, където въпреки разпокъсаността си и незначителните си размери, пасищата и изоставените градини се обитават от групи шипоопашати костенурки (*Testudo hermanni*).

-----& www.eufunds.bg &-----

Трансграничните популации от сухоземни костенурки и техните естествени биокоридори и рефугиуми са дебатирани в т. 4.3., както и представени с карта Приложение № 4 към Плана.

6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг.

Настоящият План се отнася до актуализация на План за действие за опазването на сухоземните костенурки в България (2005 – 2014 г.) Изпълнените дейности по Плана за действие (2005 - 2014 г.), включват природозащитна мярка 3.2.4. от Плана: „Изграждане на „ex-situ“ центрове за размножаване и рехабилитация на двата вида сухоземни костенурки в страната“. През 2007 г. е регистриран Център за размножаване и рехабилитация на сухоземни костенурки (ЦРПСК), функциониращ към Фондация „Геа Челония“, с. Баня. В последствие центърът е обявен като спасителен център по Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES). Също така, той служи и за настаняване на задържани на митниците екземпляри от сухоземни костенурки. Към настоящия момент центърът се занимава с бедстващи костенурки и връщането им в природата, както и с тяхното размножаване. Полученото поколение от тези костенурки се освобождава в природата. След изтичане на периода на действие на Плана за действие, МОСВ осигурява безвъзмездна финансова помощ на Фондация „Геа Челония“ по проект: „Осигуряване на годишна помощ на Центъра за размножаване и рехабилитация на сухоземните костенурки (ЦРПСК), функциониращ към фондация „Геа Челония“, с. Баня“.

Фондация „Геа Челония“ изпълнява редица проекти, свързани с изпълнението на преки природозащитни, изследователски мерки и мониторинг.

Чрез проекти по ОПОС са извършвани и теренни дейности по картиране на сухоземните костенурки, анализ и докладване на информацията по чл. 17 на Директивата за местообитанията.

Чрез Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР) ИАОС проследява и обобщава промените в биологичното разнообразие на Република България в дългосрочен план, включително и за двата вида сухоземни костенурки.

РиОСВ отговаря на сигнали за бедстващи живи сухоземни костенурки (неумишлени случаи). При наличие на нараняване, екземплярите се настаняват в спасителни центрове (основно в ЦРПСК, с. Баня). Ако общото състояние на

-----& www.eufunds.bg &-----

екземплярите е добро, без видими наранявания, същите незабавно се освобождават в природата. Нараняванията са следните, но не само: некроза на карапакса, фрактура на карапакса, отхапан крайник, прегазена от автомобил, премазана челюст, новоизлюпени екземпляри (дехидратирани), безпомощно състояние (без описание), прободно нараняване (вероятно от птица), нахапана от куче и др.

Със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове и от националния бюджет е подкрепено изпълнението на редица важни проекти в защитените територии и зони в страната, свързани и с опазването на сухоземните костенурки. Като основополагащи за сектора са проектите:

- „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“. На тази база страната извърши първото си докладване към Европейската комисия по чл. 17 на Директивата за хабитатите и чл. 12 на Директивата за птиците.
- „Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна – I фаза“ финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г., ИАОС (ИАОС, 2014);
- „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ с бенефициент ИАОС.

Освен гореизброените, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове и/или от националния бюджет и/или с частно финансиране и/или др. са и различни проекти, изпълнявани от различни фирми/институции/организации, свързани с възстановяване, мониторинг и други дейности в подкрепа на двата вида сухоземните костенурки в България.

Във връзка с изпълнение на проекта за „Добив и преработка на златосъдържащи руди от участък „Ада тепе“ на находище „Хан Крум“, и съгласно условията в Решение по ОВОС № 18-8, 11/2011 г. за одобряване реализацията на проекта, „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД разработва план за биологичен мониторинг, където са идентифицирани и двата вида сухоземни костенурки. От територията на настоящия минен обект през 2012 и 2013 г. са преместени 368 индивида. Определени са референтни зони, както и зони около минния обект, където са преместени костенурките.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (Testudo hermanni) и шипобедрена костенурка (Testudo graeca)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Дружеството има сключен договор с водещ експерт херпетолог, който ежегодно проследява развитието на популацията на костенурките в изброените по-горе зони. Основна цел е да се актуализира периодично оценката на състоянието, изследване на тенденциите и изпълнение на дейности целящи подобряване състоянието на популациите на сухоземните костенурки. Ежегодно се провеждат теренни посещения във всички зони и всяка година се прави оценка на състоянието им.

Дружеството разработва и отделен План за действие за биоразнообразието, който има за цел да подобри местообитанията и да защити популацията на сухоземни костенурки в бъдеще. В него са заложили мерки и дейности които целят да подобрят всеки отделен компонент на околната среда както и да информират заинтересованите страни.

Мониторингът на видовете се провежда без прекъсване от 10 години и продължава. Извършва се по установена методика, изготвена специално за целта и непроменяна за целия период. Трайно са маркирани и изследвани 2720 индивида от двата вида. Акумулирани са 9339 записа описващи целевите субпопулации. Резултати от мониторинга не са публикувани, но ДПМ – Крумовград с документ ДПМК-0294/03.11.21г. дава разрешение на Д.Духалов да използва суровите данни за целите на настоящия план.

По програма „IPA CROSS BORDER PROGRAMME CCI“, съфинансирана от Европейския съюз е изпълнен Проект № 2007CB16IO007-2011-04 с водещ партньор Бизнес Информационен и Консултантски Център – Сандански. Изготвен и публично достъпен е доклад Анализ и събиране на данни (Флора и фауна) от трансграничната територия на Малешевска планина (Analysis and data collection (flora and fauna) of the cross-border Maleshevska Mountain) (Tzankov N., Grozdanov A., Kunev G., Parvanov D., 2013). Проектът цели да популяризира опазването и възстановяването на биологичното разнообразие в трансграничната територия между България и Северна Македония. В проучваната територия са установени и проучени и двата вида сухоземни костенурки.

По проект № 5103020-15-658 „Възстановяване на местообитания и опазване на биологичното разнообразие в Природен парк Сините камъни“, финансиран от ОПОС 2007-2014 г. ос 3 – Опазване на биологичното разнообразие, съфинансирана от ЕСИФ с бенефициент Дирекция на природен парк „Сините камъни“ са изпълнени консервационни дейности за опазване на двата вида сухоземни костенурки (*Testudo*

graeca и *Testudo hermanni*) в периода 2012 – 2014 г. на територията на ПП „Сините камъни“. Основна задача на изпълнените дейности е подпомагане на Дирекцията на Природен парк „Сините камъни“ с планирането на консервационните мерки, както и изпълнение на мерки за възстановяването и опазването на двата вида. Изготвяне на ГИС база данни от теренните и анкетни проучвания за двата вида костенурки.

Провеждани са и изследвания от различни експерти, с които са събирани данни за отделни популации/условия на местообитанията на сухоземните костенурки в страната.

Основните резултати от проведените проучвания на видовете по изброените проекти и програми, са имплементирани при разработката на съответните раздели от настоящия план.

С разработването на настоящия план, съобразно идентифицираните в раздел 5 заплахи и лимитиращи фактори, са разработени необходимите природозащитни мерки (раздел 7), включително относно ограничаване на разпространението или отстраняване на инвазивни и неместни видове растения и животни, както и мерки за възстановяване на природните местообитания след ограничаване разпространението или отстраняването на неместни видове в случаите по чл. 2, ал. 1, т. 3 от Наредба №5/2003 г.

В разделите 7 (Необходими природозащитни действия), както и 8 (Мониторинг и оценка на плана) са определени места/райони/зони/ за изпълнение на предвидените в плана консервационни дейности, когато това е приложимо и научно обосновано, с цел по-ефективно опазване на двата вида в конкретни местообитания.

6.3. Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазването им.

Сред предприетите мерки за опазване на двата вида сухоземни костенурки са и образователно-информационни дейности. Заложени в *Плана за действие за опазването на сухоземните костенурки в България (2005–2014 г.)* са редица дейности за популяризиране на необходимостта от тяхното опазване, включително изготвяне на научнопопулярен филм; разработване на интернет сайт; включване на текстове за костенурките в учебниците за основните училища и други свързани, които не са изпълнени изцяло.

През годините са издавани плакати и стикери, популяризиращи защитата на двата вида. Публикувани са в печата и излъчени в радио- и телевизионни предавания материали за защита на костенурките. (ЧКБ, том II, 2015 г.)

Българското дружество за защита на птици (БДЗП), с финансовата подкрепа на Rufford Small Grants, разработва тематичната книга 9 от природозащитна поредица, носеща заглавието „Да опазим сухоземните костенурки в България“ (2006 г.).

Изключителна роля в популяризирането опазването на сухоземните костенурки в България, освен разбира се и прякоконсервационния си принос, има Центърът за рехабилитация и размножаване на сухоземни костенурки в с. Баня, поддържан от Фондация „Геа Челония“. Центърът за костенурки е официално одобрен да функционира като спасителен център, а фондацията извършва и полеви проучвания на видовете в района. Успоредно с това, на разработените и поддържани интернет и фейсбук страници, редовно се предоставят информационни материали, които постигат повишаване на обществената ангажираност и инициативност.

Фондация „Геа Челония“ изпълнява проект „Еминска планина – модел за устойчиво развитие природозащита в района на Централното Черноморие“. Специфични цели на проекта са възстановяване, поддържане и мониторинг на популациите на сухоземните костенурки като поставя специален акцент и върху екологичното образование и популяризиране на устойчиви практики в областта на туризма. Сред дейностите по проекта, са изпълнени: провеждане на образователно зелено училище за запознаване с биоразнообразието в Еминска планина; организиране на екологичен форум за популяризиране на района и на устойчиви практики, приложими от местната общност. В резултат от изпълнението е проведено седемдневно зелено училище с 28 младежа.

По проект „Консервационни дейности за опазване на двата вида сухоземни костенурки *Testudo graeca* и *Eurotestudo hermani* (2007 – 2014)“, с Бенефициент Дирекция на Природен парк „Сините камъни“ са заложили и изпълнени образователно-информационни дейности, вкл. прилагане на образователни програми в училища в град Сливен и близките села като основен консервационен метод за опазване на костенурките и свързан с въвличането на подрастващите.

СДП Балкани, бенефициент на проект „Костенурки, птици и растения в Западна България“, финансиран в рамките на Програма BG03 по Финансовия механизъм на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., обучава доброволци за разпознаване и събиране на теренни данни за сухоземни костенурки шипоопашата (*Testudo hermanni*) и шипобедрена (*Testudo graeca*). Изпълнени са доброволчески акции в Центъра за костенурки при гр. Драгоман, чрез което е постигнато подпомагане в повишаването на общественото съзнание за важността на двата вида. Обучението по проекта включва запознаване с методиките на Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие, разпознаване на видовете на терен и попълване на полеви формуляри за трите групи. През 2016 г. проектът е приключил, като в резултат на реализирането му са попълнени 90 формуляра на мониторинг на видовете с участието на доброволци, включително студенти и ученици.

„Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД изпълнява дейности, свързани с ангажимент за опазване на околната среда и намаляване на негативните въздействия от открит рудник Ада тепе. Дружеството изпълнява и дейности, повишаващи осведомеността за двата вида и необходимостта от опазването им, вкл. издаване на печатни материали.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

7. НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ

7.1. Законодателни и управленчески.

7.1.1. Създаване на експертна работна група за изпълнение и контрол на Плана за действие.

Чрез осигуряването на експертна работна група за контрола по изпълнението на Плана, се цели да бъдат определени конкретни отговорни лица. Експертната група следва да бъде част от структурата на Министерство на околната среда и водите. Задълженията на включените в екипа експерти са да проследяват изпълнението на заложените в плана мерки, да организират необходимите срещи със заинтересовани и компетентни страни и др. На срещите ще се обсъжда и евентуална необходимост от коригиращи действия. С прилагането на мярката се цели да се гарантира изпълнението на заложените в плана дейности и в случай на неизпълнение/забавяне, своевременно да се предприемат необходимите коригиращи действия.

7.1.2. Подобряване взаимодействието между институциите, отговарящи за опазване на видовете.

Провеждане на проучване на възможностите и разработването на конкретни предложения за подобряване на взаимодействието между прокуратура, полиция, регионални инспекции по околната среда и водите, регионални дирекции по горите, горски и ловни стопанства и др. е насочено към подобрене изпълнението на законодателството по опазване на видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*). Чрез мярката ще се разработи механизъм за взаимодействие между прокуратура, полиция, РИОСВ, РДГ, горски и ловни стопанства и др., така че да се гарантира ефективно сътрудничество между тях по отношение на опазването на видовете.

-----& www.eufunds.bg &-----

7.1.3. Разработване на ръководство с добри практики и инструкции/насоки, свързани с опазване на двата вида и техните местообитания.

Мярката включва разработване на ръководство с добри практики, насочени към опазване на видовете и подобряване на техните местообитания в краткосрочен и дългосрочен план.

За констатираните заплахи и лимитиращи фактори, свързани с промяна в земеползването, селскостопанските и горскостопанските практики и др., ще се разработят конкретни предложения, които биха били по-благоприятни за сухоземните костенурки и техните местообитания.

Ръководството ще послужи за основа при разработване на политики, подпомагащи дългосрочното опазване на двата вида сухоземни костенурки.

Обхвата на Ръководството следва да включва специална част, свързана с изготвяне на оценки за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения за двата вида сухоземни костенурки с максимално разширен и пълен списък от изследвани типове въздействия, за които са дадени насоки за оценката, включително и кумулативните въздействия. Ръководството следва да включва изисквания за провеждане на собствен мониторинг спрямо всеки тип въздействие, както и за независим контрол по изпълнение на мерките в решенията и становищата по чл. 31-33 на ЗБР. Особено внимание следва да се обърне на мерките, които МОСВ/РИОСВ залага в решения по ОВОС/ДОСВ и Становищата по ЕО за големи инфраструктурни проекти и проследяване на тяхното последващо изпълнение.

В изпълнение на чл. 6.2 и 6.3 на Директива 92/43/ЕИО и чл. 31-33 на Закона за биологичното разнообразие да се подлагат на Оценка за съвместимост на подзаконовите нормативни актове в сферата на горското и ловното стопанство (за сечите, за строителството на пътища, възобновяване на горите, лова и ловните концесии) – в срок от 1 година от влизане на плана в сила. Отразяване на тези изисквания и в наръчници и други подпомагащи нормативните актове документи на агенция по горите. При оценката да се отразят най-малко следните заплахи и мерки за предотвратяването им:

- Допълване с превантивни и забранителни мерки в изпълнение на чл. 6.2 и чл. 12 на Директива 92/43/ЕИО, както и чл. 38 на Закон за биологичното разнообразие – за териториите от НАТУРА 2000 и за горите с висока консервационна стойност. Отразяване на тези режими в заповедите за обявяване на всички защитени зони с

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

предмет на опазване сухоземни костенурки – в срок от 6 месеца след издаване на решението по Оценка за съвместимост и за тези от тях, които не са включени във вече издадените заповеди. Това включва следните забрани:

- Забрана за първично залесяване на незалесени територии от горските територии представляващи местообитания на сухоземни костенурки с малка площ до 10 декара;
- Забрана за първично залесяване на незалесени територии от горските територии представляващи местообитания на сухоземни костенурки с площ над 10 декара, освен ако залесяването не е преминало Оценка за съвместимост и обхваща до 50% от площта на незалесените територии, формира мозаечен характер на местообитанията и включва подходящи за 2-та вида сухоземни костенурки дървесно-храстови видове;
- Забрана за механизирани обработка на почвата и почвената повърхност в местообитания на двата вида костенурки при залесявания;
- Забрана за промяна на начина на трайно ползване на гори представляващи местообитания високо и най-високо качество на сухоземни костенурки;
- Забрана за промяна видовия състав на естествени гори представляващи местообитания на сухоземни костенурки. Изключение се допускат в случаите на нормативно регламентирани не-инвазивни мерки за адаптиране на видовия състав към климатичните промени с други естествени за региона видове и след преминаване на нормативните документи регулиращи това през процедура за Оценка на съвместимостта.
- Забрана за ограждане на гори с огради и оградни мрежи, когато те спират свободното придвижване на малки животни и сухоземни костенурки (с изключение на случаите на вземане на мерки за осигуряване на това придвижване).
- Активни мерки за подобряване и/или възстановяване на местообитания и популации в изпълнение на чл. 6.1 на Директива 92/43/ЕИО – за териториите от НАТУРА 2000 и за горите с висока консервационна стойност. Отразяване на тези мерки в плановете за управление на всички защитени зони с предмет на опазване сухоземни костенурки и в програмите за подпомагане на земеделски стопани;
- Трансформация и/или отглеждане на горските култури до горски местообитания високо качество за сухоземните костенурки.“

-----↗ www.eufunds.bg ↘-----

7.1.4. Инициране на предложение за промяна/ създаване на нормативна база за допустимите химически средства в горското и селското стопанство, съобразено с въздействието върху земноводни и влечуги.

Мярката включва инициране на предложение за промяна/създаване на нормативна база и въвеждане на изисквания за допустимите химически средства в горското и селското стопанство, съобразено с въздействието върху земноводни и влечуги, по-конкретно върху костенурките. Подлагане на тази норма на Оценка за съвместимост с Natura 2000. С изпълнението на мярката ще се намали риска от смърт, стерилитет или други отрицателни въздействия върху сухоземни костенурки и други влечуги и земноводни.

7.1.5. Приемане на подзаконова нормативна база, технически изисквания и норми за линейната инфраструктура, свързани с дефрагментация на местообитанията на костенурките.

Мярката включва приемане на подзаконова нормативна база, технически изисквания и норми за линейната инфраструктура, свързани с дефрагментация на местообитанията на костенурките. Въведените изисквания следва да бъдат обект на строителния контрол. С мярката се адресира намаляване на фрагментацията на местообитанията на видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*).

7.1.6. При издаване на заповеди за обявяване, вкл. определяне на режими и норми и разработване на планове за управление на защитени зони и защитени територии с предмет на опазване сухоземните костенурки, да се включи раздел с добрите земеделски и екологични практики и условия, осигуряващи съхранение на местообитанията на видовете.

При издаване на заповеди за обявяване, определяне на режими и норми и разработване на плановете за управление на защитени зони и защитени територии, същите следва да включват ясно и конкретно разписани мерки и забрани при стопанисване на територии, представляващи местообитания на костенурки.

При разработване на мерките и забраните, следва да се има предвид въвеждането, където е приложимо, на следните условия:

-----& www.eufunds.bg &-----

- ✓ Забрана на разораване в местообитания на костенурки през неактивния сезон за костенурките.
- ✓ Ограничаване/забрана на строителството в оптимални местообитания на костенурки.
- ✓ Забрана за използване на роторни косачки.
- ✓ Забрана на разчистване на пасища, ливади и храсти с моторни инструменти и съоръжения през активния за костенурките сезон в местообитанията им, както и при разчистване да се уврежда почвата и нейната повърхност..
- ✓ Забрана за палене на стърнища.
- ✓ Забрана за разчистване на дървесно-храстова растителност в пасища, ливади, освен в случаите на първоначално разчистване на изоставени пасища и ливади, след процедура по чл. 31 на ЗБР;
- ✓ Забрана за разчистване на дървесно-храстова растителност в пасища, ливади, когато това води до процент на покритие на такава растителност под 25%, освен в случаите на опазване и/или възстановяване на чисто степни видове, като лалугер, степен пор и др.‘
- ✓ Забрана за унищожаване на пояси от съществуваща дървесно-храстова растителност на границата между земеделски имоти с начин на трайно ползване лозя, овощни градини, зеленчукови градини, технически, маслодайни и етерично-маслени култури и др.;
- ✓ Забрана за промяна на начина на трайно ползване на пасища, ливади, мери и трайно затревени територии в горския територии;
- ✓ Забрана за ограждане на земеделски земи с огради и оградни мрежи, когато те спират свободното придвижване на малки животни и сухоземни костенурки (с изключение на случаите на вземане на достатъчни мерки за осигуряване на това придвижване).“
- ✓ Други.

7.1.7. В изпълнение на чл. 6.2 на Директива 92/43/ЕИО създаване на система за нулева толерантност спрямо опожаряването на местообитания на костенурки, като част от националната система за борба с пожарите

- Създаване на система за дистанционен (сателитни снимки) контрол на опожарените територии и на нормативна база и система за санкциониране на собственици и ползватели на такива територии;

- Приоритизиране в националната политика на пожарите в земеделски земи наравно с тези в горски територии;

Мярката ще подобри значително опазването на двата вида костенурки, а също така ще повиши значително и цялостното опазване на биологичното разнообразие.

7.1.8. В съответствие с принципа „замърсителят плаща“ създаване на онлайн система за доброволен собствен мониторинг за всички ползватели и собственици на земеделски и горски територии и нормативното му регламентиране.

Разработената система следва да включва най-малко:

- Периодичност на докладването спрямо характера на дейността;
- Минимални изисквания към информацията – фактически и снимков материал и към формата (предварително изготвени протоколи);
- Минимална административна тежест – създаване на електронно базирани системи за докладване с максимално улесняване на системата.

Мярката ще подобри значително опазването на двата вида костенурки, а също така ще повиши значително и цялостното опазване на биологичното разнообразие.

7.1.9 Изграждане на ефективни органи за контрол и управление.

Мярката включва:

- Разработване на правила и нормативи, които да регламентират права на общински служители по сигурността (общинска полиция), за работа по престъпления срещу природата;
- Създаване на програма за обучения на администрацията, съда и прокуратурата;
- Изграждане на системите за граждански контрол – въвеждане на обществени инспектори; архивиране в публични регистри на всички проверки и теренни действия на специализираната за контрол администрация; публичен електронен регистър на всички процедури по издаване на актове, наказателни постановления и др.“

-----& www.eufunds.bg &-----

Мярката ще подобри значително опазването на двата вида костенурки, а също така ще повиши значително и цялостното опазване на биологичното разнообразие.

7.1.10. Подлагане на Оценка за съвместимост на нормативните актове за Добри земеделски и екологични условия (ДЗЕУ), както и други подобни

В изпълнение на чл. 6.2 и 6.3 на Директива 92/43/ЕИО и чл. 31-33 на Закона за биологичното разнообразие подлагане на Оценка за съвместимост на нормативните актове за Добри земеделски и екологични условия (ДЗЕУ), както и други подобни, като се оцени и въздействието върху местообитанията и популациите на сухоземните костенурки – в срок от 1 година от влизане на плана в сила. Отразяване на тези изисквания и в наръчници и други подпомагащи нормативните актове документи на Министерство на земеделието и храните.

7.1.11 Активни мерки за подобряване и/или възстановяване на местообитания и популации в защитени зони от мрежата Натура 2000 и за земи с висока природна стойност

Мярката е в изпълнение на чл. 6.1 на Директива 92/43/ЕИО и се отнася за териториите от екологичната мрежа Натура 2000 и за земите с висока природна стойност. Тези мерки следва да бъдат отразявани в плановете за управление на всички защитени зони с предмет на опазване сухоземни костенурки и в програмите за подпомагане на земеделски стопани:

- Създаване на групи и ивици (вкл. живи плетове) и пояси от дървесно храстова растителност в земеделски земи;
- Опазване на участъци с естествена тревна растителност (до 10%) в земеделски земи;
- Стимулиране, чрез обучение и повишаване на информираността, въвеждане на регенеративно (без разораване) земеделие в земи с начин на трайно ползване ниви, лозя, овощни градини, зеленчукови градини и насаждения с технически, маслодайни или етерично маслени култури;
- Стимулиране на естественото поддържане на дървесно-храстовата растителност в пасища, мери и ливади, чрез подпомагане на традиционно пашуване на овце с включване на процент кози в стадата.

-----& www.eufunds.bg &-----

7.1.12 Включване на земеделски земи, извън мрежата Natura 2000, които са с доказано висока конзервационна стойност като местообитания на двата вида сухоземни костенурки и опазват съществуващи популации в слоя „земи с висока природна стойност“.

Мярката е в изпълнение на чл. 12 на Директива 92/43/ЕИО, както и чл. 38 на Закон за биологичното разнообразие.

7.1.13. Включване на мерки в решенията по ОВОС/ЕО за опазване на двата вида костенурки и проследяване на изпълнението на заложените мерки за големи инфраструктурни проекти

Включване на подходящи мерки в решенията по ОВОС, ДОСВ и ЕО, които да са пряко насочени към опазването на двата вида костенурки. Разглеждане на възможността за общо прилагане на мерки за опазване на костенурки и други животни.

Анализ на мерките свързани с опазване на 2-та целеви вида, предвидени в решенията по ОВОС/ЕО в големи инфраструктурни проекти одобрени.

С цел прилагане на чл. 30 на ЗБР във връзка с чл. 10 на Директива 92/43/ЕИО. следва да бъдат изготвени карти¹⁰ с ясни географски референции за териториите имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони, в които двата вида са предмет на опазване. Въз основа на изготвените карти, основа за които ще бъдат бъдещи конкретни проучвания, ще се определят и изпълнят приоритетно на тези места мерки гарантиращи опазването и/или възстановяването на тези биокоридори.

7.2. Пряко опазване и възстановяване на видовете и местообитанията им.

7.2.1. Поддържане на съществуващи центрове за рехабилитация/опазване на сухоземни костенурки

Мярката включва осигуряване на финансова помощ за поддържане дейността на вече съществуващи центрове за костенурки. Средствата за нейното изпълнение ще се предоставят на конкурентен принцип между съществуващите центрове.

7.2.2. Създаване и поддържане на нов център по опазване на сухоземните костенурки

Мярката включва създаване и поддържане на спасителен център за опазване на костенурки и на биологичното разнообразие като цяло. Основна причина за това е, че за рехабилитация и последващо връщане в природата, костенурките трябва да бъдат

-----& www.eufunds.bg &-----

отглеждани възможно по-близо до местата, от които произхождат. Центърът следва да бъдат и с информационни, обучителни и изследователски функции.

Изпълнението на мярката включва организиране на комплексен регионален екологичен център, имащ за цел да изпълнява конкретни природозащитни мероприятия по охрана, възстановяване и мониторинг на сухоземни костенурки. (Същите могат да изпълняват и функции по опазване и на други защитените видове от ЗБР) в значими за тяхното оцеляване райони, разположен в предварително избран район в България. Може да бъде създаден като допълнение към съществуваща държавна структура на регионално ниво. Такава би могло да бъде дирекция на защитена територия или друга държавни институция, пряко обвързана с природозащитата и структурирани на регионален принцип.

Като най-подходящи и ефективни, в конкретния случай, биха били структурите на природните паркове към Изпълнителна агенция по горите. За да изпълнява своите функции, се препоръчва центърът да има обособени сектор за приемане и настаняване на ранени, бедстващи, задържани или конфискувани животни, персонал от двама квалифицирани служители, които да имат подходящо за целта образование, позволяващо им да извършват всички природозащитни дейности, предвидени за защитените видове от Закона за биологичното разнообразие.

Центърът следва да разполага и с допълнително оборудване за изпълнение на вменените задължения. Подходяща от регионално-географски принцип структура за изграждане на Югозападен комплексен екологичен център (ЮЗ КЕЦ) е Дирекцията на ПП „Беласица“. Центърът ще обслужва териториите на областите – Благоевградска, Кюстендилска, Пернишка, Софийска, София-град. Друг възможен вариант е установяване на центъра в някоя от зоологическите градини в района.

Към центъра би могло да се създаде и поддържа група експерти, подготвени за спасяване на животни в пожари, които да бъдат командировани в места с възникнали мащабни пожари. Тази дейност може да бъде вписана в длъжностната характеристика като допълнително задължение на съществуващия персонал.

Изграждането на специализиран център ще е мултифункционално по отношението на природозащитните дейности, предвидени от ЗБР и практическото изпълнение по реализирането на дейностите по ПУ.

-----& www.eufunds.bg &-----

7.2.3. Създаване и поддържане на уебсайт за популяризиране и опазване на сухоземните костенурки.

Мярката включва създаването на уебсайт, който освен информационни и образователни функции, ще има пряко отношение към опазване и възстановяване на популациите, предоставяйки различни възможности за съвместна работа на отговорните институции и населението. Съществена функционалност на сайта ще бъде и интегрирането на настоящия план за действие, така че да може максимално прозрачно и обективно да се проследява неговото изпълнение и съответно при неизпълнение да се предприемат необходимите коригиращи мерки. Някои от основните функционалности на сайта, които предлагаме са:

- Предоставяне на информация и насоки за реагиране при констатирано нарушение, с което да се осигури стриктно спазване на закона при залавяне на браконieri, костенуркоядци и недобросъвестни търговци. Много от нарушителите са по-смели в деянията си, защото вече са хващани и не са наказвани със цялата строгост на закона. Това важи особено за малцинствените групи. За намаляване на посегателствата е необходимо бързо и убедително производство, завършващо с реални санкции.
- Публикуване на разработвани планове и други нормативни актове, имащи отношение към опазването на костенурките в страната, с което да се постигне повишен обществен контрол и информираност. Подходящо е създаване и поддържане на секция в интернет страницата, посветена на плановете за управление с възможност за проверка на актуалното и бъдещо състояние на всеки участък. Това е ефективен начин за опазване и възстановяване на местообитания.
- Публикуване, и ежегодно обновяване на картен материал;
- Създаване и поддържане на гражданска мрежа за мониторинг на сухоземните костенурки.
- С реализацията на мярката се постига и повишаване на контрола в защитените територии и зони, предоставящи ключови местообитания за костенурки.

7.2.4. Подобряване на природозащитното състояние на храстови типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури, чрез управление на пасищни системи

-----& www.eufunds.bg &-----

Мярката включва изпълнението на второстепенни действия с пряко въздействие за подобряване благосъстоянието на двата вида сухоземни костенурки и включени в приетата НРПД 2021 – 2027 г. Така например прилагането на агроекологичните мерки чрез екологосъобразни действия повлияват цялостно благосъстоянието на биологичните връзки на видовете в екосистемите същевременно с това повишават природния статус на биоразнообразието в защитените зони. Като застрашени видове двата вида сухоземни костенурки попадат в обсега на различни категории защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията и Директивата 2009/147/ЕО за птиците, които са представени с конкретни мерки за прилагане, съгласно НРПД 2021 – 2027 г., за подобряване на екологичния статус на естествените хабитати, в това число и видовете, обект на опазване в/извън тях.

Разновидностите на мерките, касаещи опазването на застрашените видове *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* обхващат дейности, обвързани със строга защита на местообитания, така и действия с косвено значение за подобряване на природното състояние на двата вида.

В приетата НРПД 2021 – 2027 г. са определени мерки, конкретно повлияващи популациите на шипоопашата и шипобедрена костенурки, като такива са например:

- мярка 25 (Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на храстови типове природни местообитания чрез управление на пасищни системи. *Мярката е насочена към възстановяване и поддържане на храстови типове природни местообитания чрез контролиране на интензивността на пашата, с цел възстановяване на структурата и функциите на увредени храстови местообитания. В посочения контекст, мярката предвижда следното: Адаптиране и контролиране на интензивността на пашата в храстови местообитания при пасищно ползване - интензивността на пашата следва да е в границите 0,3-1 ЖЕ/ha.*
- мярка 26 (Подобряване на природозащитното състояние на деградирани храстови природни местообитания чрез премахване на неблагоприятни влияния или практики, възпрепятстващи естественото възобновяване на храстовите ценози. Мярката е насочена към поддържане и възстановяване на деградирани храстови природни местообитания чрез премахване на неблагоприятни влияния или практики, възпрепятстващи естественото

-----& www.eufunds.bg &-----

възобновяване на храстовите ценози, вкл. охрастяване на местообитанието с нетипични видове, навлизане на дървесни видове и др. Предотвратяване на преобразуването на местообитанието в горско, прочистване и незалесяване с дървесни видове, предотвратяване на отстраняването на типични храстови видове. В посочения контекст, мярката предвижда следното: 1. Контролиране на естествените сукцесионни процеси на горската растителност с цел да се ограничи негативното влияние върху храстовите ценози чрез отстраняване на дървесен подраст - дървесни поници и млади дървета; 2. Контролиране на естествени сукцесионни процеси - прекомерно обрастване на местообитанието от сибирска хвойна чрез ограничаване на присъствието на хвойна в местообитанието на клека чрез отстраняване (изрязване, отсичане) на част от хвойновите храсти. Мярката се прилага след консултация със специалист само на места, където е необходимо (h4070 в BG0001028, BG0001040).

Обхват за изпълнение на мярката е съответните защитени зони от мрежата Natura 2000, посочени в НПРД и с предмет на опазване и сухоземните костенурки.

7.2.5. Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенурки, чрез екологосъобразно управление на пасищни и ливадни системи

Мярката включва изпълнението на второстепенни действия с пряко въздействие за подобряване благосъстоянието на двата вида сухоземни костенурки и включени в приетата НРПД 2021 – 2027 г. Като застрашени видове, сухоземните костенурки попадат в обсега на различни категории защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията и Директивата 2009/147/ЕО за птиците, които са представени с конкретни мерки за прилагане, съгласно НРПД 2021 – 2027 г., за подобряване на екологичния статус на естествените хабитати, в това число и видовете, обект на опазване в/извън тях. Разновидностите на мерките, касаещи опазването на застрашените видове *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* обхващат и действия с косвено значение за подобряване на природното състояние на двата вида.

В приетата НРПД 2021 – 2027 г. са определени мерки пряко повлияващи популациите на шипоопашата и шипобедрена костенурки, като такава е и мярка 32

-----& www.eufunds.bg &-----

Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни и ливадни системи. Мярката е насочена към екологосъобразно управление на пасищни и ливадни системи с цел опазване и поддържане на структурата и функциите на тревните местообитания: Контролиране на интензивността на пашата (прилагане на екстензивно животновъдство) и регулиране на коситбата за минимизиране на процесите на деградация на тревните съобщества, ерозия и рудерализация, като резултат от интензивна пасищна/ неекологосъобразна коситбена експлоатация.

В посочения контекст, мярката предвижда следното:

1. За постоянно затревените площи, които се поддържат чрез паша и включват територии с разпространение на всички посочени типове природни местообитания интензитетът на пашата трябва да е с минимална гъстота 0,3 ЖЕ/ха и максимална гъстота 1 ЖЕ/ха. За територията на националните паркове паша да се допуска само на овце.

2. За площите на природни местообитания h6210, h6230, h6250, h62D0, h6410, h6440, h6510, h6520 и местообитанията на видовете птици, за които се прилага сенокосен режим на управление, да се извършва минимум 1 коситба за съответната година, както следва:

✓ За защитените зони за местообитанията, които не се припокриват със зони за птиците: косене от 15 юни до 15 юли за равнинни и хълмисти райони и между 30 юни до 15 август за планинските райони), като 5% от площта се оставя неокосена;

✓ За защитените зони за птиците: коситбата да се извършва съгласно режимите в заповедите за обявяване на защитените зони за птиците.

Всяка година неокосената част трябва да е различна в периметъра на местообитанието, техниката на косене трябва да не нарушава тревния чим и структурата на почвата. Коситбата да се извършва с бавнодвижещи се косачки, от центъра към периферията или от единия край на площта към другия; окосената трева трябва да се оставя да съхне на ливадата, като след изсушаване (максимум до 2 седмици след коситбата) се събира на купове или се изнася от парцела.

3. В територии с разпространение на всички посочени типове природни местообитания трябва да се извършва предотвратяване и поддържане от навлизане на нежелана плевелна и рудерална растителност - коприва (*Urtica dioica*), паламида

-----& www.eufunds.bg &-----

(*Cirsium arvense*), магарешки бодил (*Carduus nutans*, *C. thoermeri*), тревист бърз (*Sambucus ebulus*), бодлива метличина (*Centaurea calcitrapa*), ветрогон (*Eryngium campestre*), алпийският лапад (*Rumex alpinus*). Контролирането на развитието на плевелна и рудерална растителност се извършва чрез коситба, когато е установено развитието в площи равни или по-големи от 100 кв.м, в които посочените рудерални и плевелни видове, самостоятелно или в комбинация имат покритие над 50%. Коситбата се извършва само върху тези площи в периода 15 юни - 30 юни и окосената маса се изнася извън полигона.

4. В територии с разпространение на всички посочени типове природни местообитания следва да се поддържа наличие на формации от дървесно -хростова растителност, в размер до 20%, но при отчитане на режимите/ограниченията в заповедите за обявяване на защитените зони.

Обхват за изпълнение на мярката е съответните защитени зони от мрежата Natura 2000, посочени в НПРД и с предмет на опазване и сухоземните костенурки.

7.2.6. Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни системи

Мярката включва изпълнението на второстепенни действия с пряко въздействие за подобряване благосъстоянието на двата вида сухоземни костенурки и включени в приетата НРПД 2021 – 2027 г. Разновидностите на мерките, касаещи опазването и на застрашените видове *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* обхващат дейности, обвързани със строга защита на местообитания, така и действия с косвено значение за подобряване на природното състояние на двата вида. В приетата НРПД 2021 – 2027 г. са определени мерки, конкретно повлияващи популациите на шипоопашата и шипобедрена костенурки, като такава е мярка 15 *Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни системи.*

Мярката е насочена към екологосъобразно управление на пасищни и ливадни системи с цел опазване и поддържане на структурата и функциите на тревните местообитания:

✓ Контролиране на интензивността на пашата (прилагане на екстензивно животновъдство) за минимизиране на процесите на деградация на тревните съобщества, ерозия и рудерализация, като резултат от интензивна пасищна експлоатация.

В посочения контекст, мярката предвижда следното: 1. За постоянно затревените площи, които се поддържат чрез паша и включват територии с разпространение на всички посочени типове природни местообитания, интензитетът на пашата трябва да е с минимална гъстота 0,3 ЖЕ/ха и максимална гъстота 1 ЖЕ/ха.

Обхват за изпълнение на мярката е съответните защитени зони от мрежата Natura 2000, посочени в НПРД и с предмет на опазване и сухоземните костенурки.

7.2.7. Подобряване на състоянието на местообитанията на сухоземните костенурки чрез прилагане и преминаване на/към биологично земеделие

Мярката включва изпълнението на второстепенни действия с пряко въздействие за подобряване благосъстоянието на двата вида сухоземни костенурки и включени в приетата НРПД 2021 – 2027 г. Така например прилагането на агроекологичните мерки чрез екологосъобразни действия повлияват цялостно благосъстоянието на биологичните връзки на видовете в екосистемите същевременно с това повишават природния статус на биоразнообразието в защитените зони. Като застрашени видове двата вида сухоземни костенурки попадат в обсега на различни категории защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията и Директивата 2009/147/ЕО за птиците, които са представени с конкретни мерки за прилагане, съгласно НРПД 2021 – 2027 г., за подобряване на екологичния статус на естествените хабитати, в това число и видовете, обект на опазване в/извън тях.

Разновидностите на мерките, касаещи опазването на застрашените видове *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* обхващат дейности, обвързани със строга защита на местообитания, така и действия с косвено значение за подобряване на природното състояние на двата вида.

В приетата НРПД 2021 – 2027 г. са определени мерки, конкретно повлияващи популациите на шипоопашата и шипобедрена костенурки, като такава е мярка 44 *Подобряване на състоянието на местообитанията на видове чрез прилагане и преминаване на/към биологично земеделие /Аналогична и допринасяща за опазване на сухоземните костенурки, в същия контекст, е и мярка 37 от НПРД 2021-2027 г.*

-----& www.eufunds.bg &-----

„Подобряване на състоянието на местообитанията на видове птици чрез прилагане и преминаване на/към биологично земеделие“./

Мярката е насочена към поддържане и подобряване на местообитанията на защитените видове в обработваеми земи, чрез преминаване към биологично земеделие в обработваеми земи.

Обхват за изпълнение на мярката е съответните защитени зони от мрежата Natura 2000, посочени в НПРД и с предмет на опазване и сухоземните костенурки.

7.3. Изследвания и мониторинг.

7.3.1. Изследвания за осигуряване на липсваща информация за популациите на сухоземните костенурки в България.

В изпълнение на мярката, следва да се проведат проучвания на биологичните (вкл. генетичните) и екологичните особености на двата вида сухоземни костенурки в моделни местообитания от територията на България, с цел установяване на параметри, значими при изграждането на системата от критерии, определящи състоянието, благоприятен природозащитен статус (БПС) и тенденциите в популационното развитие.

Следва да бъде направено изследване на толеранса при изменението на факторите на средата, при който е възможно пълноценно съществуване на жизнени популации на шипобедрени (*Testudo graeca*) и шипоопашати костенурки (*Testudo hermanni*).

Към момента разполагаме с приблизителни данни единствено за климатичните показатели на средата и значението на пожарите. Допълването на информацията ще помогне и за определяне на евентуални заплахи за костенурките следствие на климатичните промени и свързаните с тях екстремални явления.

За да можем да определяме стабилността на популациите трябва да бъде възможно да се оцени въздействието на хищничеството (вкл. ролята и въздействията на посегателствата на яйца и млади индивиди костенурки от видове синантропни хищници), браконьерството, фрагментация, смъртността причинена от автомобилен трафик, изменението на местообитанията, причинено от различни фактори и др.

Необходими са и допълнителни проучвания върху конкретната растителност, включена в диетата на двата вида в България. Освен липсата на познания за хранителни предпочитания на двата вида, липсва и каквато и да било информация за диетата при различните възрастови групи, което е сериозен проблем при определяне на капацитета

-----& www.eufunds.bg &-----

на дадено местообитание и при оценка на състоянието на местообитанието по отношение на хранителните ресурси.

Отсъствие на възпроизводство на популациите следва да бъде обект на специализирани проучвания. Следва да се направят необходимите проучвания с цел установяване на причини за възникването му. Въз основа на получената информация, следва да се разработят и предложат мерки за отстраняване, намаляване или компенсиране на въздействията.

Изследването на динамиката на популационните показатели и връзката им с различни потенциални въздействащи фактори, като използване на биоциди, различни селскостопански и горскостопански практики, инвазивни, чужди видове и др. ще осигурят нужните ни знания за формиране на обосновани мерки за спиране на намаляването на числеността и подобряване на тенденцията.

С предложените конкретни дейности ще бъдат определени конкретни мониторингови референтни стойности за БПС на двата вида на регионално ниво и ще се следи за възникването на значими негативни промени, следствие на антропогенните въздействия, както и за такива от естествен характер. Тази информация ще е пълна и достатъчна за нуждите по директните плащания по различните Мерки и компенсации, по докладването пред ЕС, както и за стратегическото планиране на всички дейности, от които зависи състоянието на сухоземните костенурки в конкретните административни региони.

7.3.2. Провеждане на ежегоден, пълноценен мониторинг на популациите на двата вида и техните местообитания на територията на България.

През първите етапи от мярката, ще бъде разгледана утвърдената от министъра на околната среда и водите „Методика за оценка на състоянието на видовете земноводни и влечуги”, както и полеви формуляр за провеждане на мониторинг на видовете - шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) съгласно Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР). За провеждането на пълноценен мониторинг е необходимо методиката да се ревизира и адаптира.

За определяне на тенденции, осигуряване на представителност на наблюденията и съобразно с характера на разпространение и усвояване на местообитанията от костенурките в страната, е необходимо да се извършва мониторинг, както на постоянни

-----& www.eufunds.bg &-----

места за наблюдение, така и на места, избрани на случаен принцип. При изпълнението ще бъдат проучвани и потенциални местообитания, на които няма регистрирани костенурки, като целта е да се оцени способността на местообитанията да приемат отново костенурки, изчезнали от там и да се търсят причините за изчезването им.

7.3.3. Анкетно проучване на съвременното разпространение и състояние на двата вида сухоземни костенурки на територията на България, с верифициране на анкетните данни чрез теренни наблюдения.

Извършване на мониторинг на състоянието на популациите на шипоопашатата (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) в България чрез анкетен метод и последваща верификация по модела на проведеното от В.Бешков изследване в периода 1976-79 г., както и анализ на данните и обработката им в дигитален формат за сравнение на състоянието през различни периоди.

За целите на пълноценен мониторинг, даващ възможност своевременно да се предприемат мерки за ограничаване на вредите, е необходимо тази дейност да се осъществява поне веднъж на 10 години, следователно, съгласно времевата рамка на настоящия план, следва да бъде проведено 1 проучване по анкетен метод, на възможно най-ранен етап след неговото приемане. Всички анализи и конкретни действия зависят от това проучване, защото то ще определи конкретната рамка, спрямо която ще трябва да се вземат мерките. Няма как да опазваме нещо което не знаем къде го има и в какво състояние е то за да предприемем адекватни мерки т.е. ако нямаме представа къде има и къде няма и в какво състояние са популациите на костенурките ПД е неприложим адекватно и резултатите няма да са различни от тези на предходния.

7.3.4. Актуализация на картния материал за разпространението на видовете

Актуализация на картния материал за разпространението въз основа на проведения ежегоден мониторинг, с новонабраните данни, както и допълнително събрани данни по други проекти за сухоземните костенурки, ако е приложимо.

Дейността включва набавяне на пространствени данни в цифров вид в ГИС среда (Географска информационна система), във формати, съвместими с Националната

-----& www.eufunds.bg &-----

система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) на Изпълнителната агенция по околната среда и водите (ИАОС)¹⁰.

7.3.5. Изготвяне на картен материал за териториите имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони, в които двата вида са предмет на опазване

С цел прилагане на чл. 30 на ЗБР във връзка с чл. 10 на Директива 92/43/ЕИО, следва да бъдат изготвени карти¹⁰ с ясни географски референции за териториите имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони, в които двата вида са предмет на опазване. Въз основа на изготвените карти, основа за които ще бъдат бъдещи конкретни проучвания, ще се определят и изпълнят приоритетно на тези места мерки гарантиращи опазването и/или възстановяването на тези биокоридори.

7.4. Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида.

7.4.1. Работа с детски градини, училища, кръжоци към училища, природозащитни центрове, зоопаркове и НПО.

Подпомагане на образователни мерки с детски градини, училища, кръжоци към училища, природозащитни центрове, зоопаркове и НПО може да бъде много ползотворно и следва да бъде основна дейност.

В изпълнение на мярката, следва да се предостави материална база и лектори за обучение по природозащита и активно опазване на видовете, както и организиране и провеждане на екскурзии сред природата, включване на курсисти в практическа работа по тематиката и др.

¹⁰ Съхранението и ползването на информация следва да се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение. При изпращането на данните се спазва следния формат:

За всяка мярка изпълнителите на проектите следва да докладват в МОСВ „Площ на природни местообитанията и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им (в хектари).

Индикаторът се докладва в хектари и геореферирана база с данни, вкл. първични бази с данни от проектите. За реализираните проекти следва да се включат следните задължителни пространствени компоненти, картен материал в цифров вид, както и пространствени данни в цифров вид (ГИС). Изискванията към картния материал и пространствените данни са: картният материал да бъде в мащаб, позволяващ разчитане на детайлите, представени в съответната карта; Пространствени данни, които се представят в цифров вид - геобаза данни с метаданни или ESRI *.shp (ESRI shape file), в проекционна координатна система WGS84/UTM зона 35N и/или в официалната за страната система, при спазване на следната структура:

- геобаза/пакет от използваните изходни данни, които не са публично достъпни и/или не са в информационната система на НАТУРА 2000;
- геобаза/пакет от данни от проведените дейности на терен - GPS трак и точки с регистрации; полеви формуляри; снимков материал; геобаза/пакет от данни от крайни продукти, получени от извършените анализи и обобщения.

-----↗ www.eufunds.bg ↗-----

7.4.2. Изработване и предоставяне на информационни табла, диорами, макети и други подобни материали на регионални музеи и експозиции за постоянно експониране.

Постоянното присъствие и периодичното им освежаване цели създаване на осведоменост и заинтересованост на широката общественост. Необходимо е най-малко всеки областен град да има такъв елемент в експозициите си.

7.4.3. Обучения на ветеринарни лекари и техници за лечение на костенурки.

Организиране и провеждане на специализирани обучения за лечение на костенурки насочено към ветеринарни лекари и техници. Мярката включва и осигуряване на средства за изпращане на ветеринари за повишаване на квалификацията им в сферата на лечение на сухоземни костенурки.

7.4.4. Разработване на ръководство/насоки за действия за спасяване на сухоземни костенурки при възникване на пожари.

Мярката включва разработване на конкретно ръководство/насоки за действие за спасяване на сухоземни костенурки при възникнал пожар, така че да се ограничи и сведе до минимум негативното въздействие от пожарите върху популациите на сухоземните костенурки.

7.4.5. Повишаване на квалификацията на пряко заетите лица с опазване на сухоземните костенурки.

Мярката е насочена към:

- Лица, отговорни за контролиране на браконieri, за които да бъдат проведени обучения относно начините на действие, статута и приложимото законодателство за опазване на сухоземните костенурки. Това могат да бъдат полицаи, горски служители, митнически служители, специалисти в РИОСВ и др.

- Лица, отглеждащи костенурки в зоопаркове и зоокътове, на които да бъдат проведени образователни кампании относно начините на отглеждане на яйцата и малките, с което да се осигури успеваемост на размножителния процес и възползване от потенциала за опазване на двата вида ex situ.

7.4.6. Организиране и провеждане на регионални работни срещи с административните институции, отговорни за опазването на сухоземните костенурки

-----& www.eufunds.bg &-----

В срещите, следва да вземат участие МОСВ, вкл. РИОСВ; ИАГ; ДПП; ДНП; ФЗ и др., както и професионалните групи, имащи пряко отношение към възможностите за опазване (Горски служители, селскостопански работници, пастири, земеделски механизатори, арендатори). Срещите трябва да имат както лекционен така и приложно-демонстративен характер и да се провеждат на регионално-географски принцип ежегодно.

7.4.7. Организиране и провеждане на международни трансгранични срещи

На срещите могат да бъдат разработени и в последствие изпълнени, проекти за проучване, опазване и възстановяване на трансгранични популации сухоземни костенурки.

На срещите следва да вземат участие представители на общините и други заинтересовани страни от България и съседните държави: България – Румъния, България – Турция – Гърция, България – Гърция – Северна Македония, България – Северна Македония – Сърбия.

7.4.8. Работа с масмедии и PR – активност.

Отразяването на изпълнението на дейностите по плана в медии с обширна аудитория им дава допълнителна сила. Привличането на известни личности, фирми и други организации с позитивна известност, могат да допринесат значително за ефективността на работата.

Дейността включва и издаване и разпространение на печатни материали, включително и брошури, съдържащи разписаните към настоящия план необходими природозащитни дейности.

Издаването, разпространението и експонирането на дипляни и постери на подходящи места също може да бъде ефективен начин за запознаване на населението с материята.

7.5. Адаптивни и смекчаващи мерки.

За определените адаптивни и смекчаващи мерки е посочен индикатор, който измерва ефекта от изпълнението на предвидената дейност. Направена е и оценка на важността на мярката, предвид определената степен на влияние на съответната заплаха/лимитиращ фактор, към който е насочена. Разписан е срок за нейното изпълнение и необходимите средства.

7.5.1. Адаптиране на инструкцията с насоки за обезопасяване на съществуващата пътна мрежа и при изграждане на нови пътни артерии.

С мярката се цели обезопасяване на съществуващата пътна мрежа и при изграждане на нови пътни артерии, като се направи актуализация/допълване/преразглеждане на съществуващи документи с такава насоченост, разработвани през последните години и в национален и световен план.

При планови ремонти и рехабилитация на пътната мрежа трябва да се предвиждат и дейности свързани с подобряване на инфраструктурата и в посока намаляване на смъртността на диви животни предизвикана от автомобилния трафик. За целта трябва всички тези дейности да се съгласуват и с херпетолог, който да взема дейно участие при планирането им.

Индикатор: Адаптирана инструкция.

Оценка на важността на мярката за опазване на видовете: висока важност.

Срок за изпълнение: 1 година.

Оценка на необходимите средства за изпълнение: 30 000 лв.

7.5.2. Изработване и инсталиране на пътни предупредителни знаци на участъци, с налични местообитания на костенурки.

Мярката включва изработка на дизайн, съдържащ силует на костенурка, с което шофьорите да бъдат с особено внимание и по-предпазливи при преминаване на участъка, поради съществуваща опасност да убият животно.

Постоянното подсещане и предупреждаване на водачите на МПС за опасността да убият защитени и застрашени животински видове повишава концентрацията при шофиране и следва да доведе до намаляване на смъртността по пътищата. Предупредителните пътни знаци имат значение за информиране на водачите на МПС за пътен участък, който не е обезопасен с тунелни проходи за влечуги и предпазни траншеи, каквито се предписват при ново пътно строителство в райони, с доказана висока плътност на костенурки. В такива райони костенурките много често пресичат пътното платно и при липса на предупредителен знак, за наличието на такава опасност може да станат жертва на автомобилния трафик. Подобен предпазен ефект имат указателните знаци за възможна внезапна поява на домашни животни или дивеч, каквито има изработени.

Индикатор: Разработен дизайн и изработени и поставени предупредителни знаци на пътни артерии пресичащи пригодни и оптимални местообитания на двата вида сухоземни костенурки.

-----& www.eufunds.bg &-----

*Оценка на важността на мярката за опазване на видовете: Висока важност.
Срок за изпълнение: До края на 2024 г. за изготвяне на дизайн. Поставянето ще бъде изпълнено в три години от общия период за изпълнение на ПД.
Оценка на необходимите средства за изпълнение: 10 000 лв за изготвяне на дизайн през 2024 година и по 30 000 лв. за три години (2024, 2029, 2030 г.) - изготвяне и поставянето на определени места.*

7.5.3. Поставяне на информационни табели в близост до общности, склонни към костенуркоядство

Освен информация за защитния статус на костенурките и наказателната отговорност, на табелите ще бъде предоставена и информация за риска за здравето, следствие от консумацията на костенурка.

Индикатор: Разработен дизайн и изработени и поставени табели на места с повишен риск от костенуркоядство.

Оценка на важността на мярката за опазване на видовете: Висока важност.

Срок за изпълнение: Разработен дизайн и направени табели през първата година на ПД. Поставени табели на година.

Оценка на необходимите средства за изпълнение: 62 000 лв през първата година (вкл. разработването на дизайн) и по 15 000 лв/година за поставянето им на определени места.

7.5.4. Провеждане на обучителни програми, свързани с алтернативни източници на поминък за семейства в недобро материално състояние и склонни към костенуркоядство.

С мярката се цели да бъдат посочени алтернативни източници на поминък за населението. Тъй като често към костенуркоядство се прибегва когато храната не достига е необходимо семействата да имат сигурност. Когато някой от членовете или всички останат без работа трябва да знаят, че това положение няма да се задържи дълго. Това се постига чрез образование и придобиване на умения и професии които да осигурят желаното спокойствие. Добре е семействата да имат няколко източника на доходи, към които да се пренасочат при нужда. Ролята на държавата е да създава производствени и потребителски ниши за осъществяване на диверсификация. Общност която е способна да произвежда множество ликвидни продукти е стабилна и много по-малко склонна към всякакви форми на браконьерство. За районите където живеят костенурки са много подходящи различни земеделски култури, които вече не се отглеждат предимно защото няколко десетилетия местните земеделци отглеждаха само тютюн и вече нямат умения и знания за отглеждане и пласиране на алтернативни земеделски култури. Бадемовите градини в Източни Родопи са минало. Череши, праскови, ябълки, кайсии, мушмули,

-----i www.eufunds.bg j-----

хинап и мн. др. практически няма дори лозарството е в упадък. Овощните градини и лозята могат да бъдат прекрасни вторични местообитания за костенурки и добър източник на доходи за стопаните. Етерично маслените и лечебни култури при създадени добри условия за реализация също могат да бъдат значимо перо в местната икономика.

Индикатор: Разработена програма и извършени обучения на местно ниво. Взели участие лица.

Оценка на важността на мярката за опазване на видовете: Висока важност.

Срок за изпълнение: Периодично, всяка година.

Оценка на необходимите средства за изпълнение: 50 000 лв./годишно.

7.5.5. Подобряване на природозащитното състояние на двата вида сухоземни костенурки чрез увеличаване на свързаността на местообитанията им (изграждане на зелена инфраструктура)

С изпълнението на мярката ще се постигне пряко въздействие за подобряване на природозащитния статус на естествените местообитания на видовете шипоопашата и шипобедрена костенурки.

Мярката е задължителна и пряко въздействаща върху числеността на индивидите в популациите на двата вида и благосъстоянието на естествените им местообитания и е включена в Национална рамка за приоритетни действия 2021 – 2027 (НРПД) - Мярка 68.

С изпълнение на мярката ще се изградят инфраструктурни съоръжения за дефрагментация на местообитанията на сухоземните костенурки. По-конкретно тя е свързана с изграждане на проходи, насочващи огради, шумо- и светлинно-изолиращи прегради и мрежи, в избрани участъци от съществуващата пътна мрежа. Конкретните места от тези участъци, в които прилагането на мярката е възможно, ще се прецизират въз основа на характера на релефа, пътна ситуация и др.

Обхват на дейностите по мярката включва следните защитени зони по Natura 2000: BG0000116 „Камчия“; BG0000118 „Златни пясъци“; BG0000146 „Плаж Градина - Златна рибка“; BG0000208 „Босна“; BG0000212 „Сакар“; BG0000218 „Дервентски възвишения 1“; BG0000219 „Дервентски възвишения 2“; BG0000239 „Обнова - Караман дол“; BG0000242 „Залив Ченгене скеле“; BG0000247 „Никополско плато“; BG0000270 „Атанасовско езеро“; BG0000271 „Мандра-Пода“; BG0000366 „Кресна – Илинденци“; BG0000610 „Река Янтра“; BG0000610 „Река Янтра“; BG0001001 „Ропотамо“; BG0001007 „Странджа“; BG0001014 „Карлуково“; BG0001023 „Рупите – Струмешница“; BG0001031 „Родопи – Средни“; BG0001032 „Родопи – Източни“; BG0001034 „Остър камък“.

Индикатор: Изградени обекти – зелена инфраструктура.

Оценка на важността на мярката за опазване на видовете: Висока важност.

Срок за изпълнение: Периодично, всяка година.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на необходимите средства за изпълнение: 3 000 000 лв./годишно.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 112/356

8. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА.

Съгласно законодателните изисквания по чл. 3, ал. 2 от *Наредба № 5 от 1 август 2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове*, настоящият план обхваща десетгодишен период. Контролът по изпълнението на мерките ще бъде отговорност на определените лице към МОСВ (виж мярка 7.1.1.). Ежегодно ще се изготвя отчет за напредъка по изпълнение на зададените мерки.

На петата година от началото на прилагането на плана, ще следва да се изготви междинен доклад за изпълнените мерки на база на ежегодните отчети. Междинният доклад (междинна оценка) ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на мерките и постигане на целите. В съответствие с изводите от междинната оценка е възможно да се наложи актуализация на Плана.

Осъвременяване на Плана може да се извършва и на по-кратки периоди в случай на драстични промени в състоянието на популациите, които представляват сериозна опасност за видовете. Промените по Плана, подлежат на задължително съгласуване с Министерство на околната среда и водите.

В *Таблица № 8-1*. е представена матрица, в която са определени цели, обхват, показатели, периодичност на наблюденията, отговорности за организация, провеждане и финансиране на мониторинга, съхранение и ползване на информацията при реализация на плана за действие.

Таблица № 8-1. Мониторинг и оценка на изпълнението на Плана за действие.

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
7.1. Законодателни и управленчески								
7.1.1. Създаване на експертна работна група за изпълнение и контрол на Плана за действие.	Да бъдат посочени отговорни лица по изпълнение на плана, които да гарантират неговото изпълнение с максимално качество.	Територията на цялата страна.	Вменени отговорности на конкретни лица, създадена група, проведени работни срещи.	Ежегодно	МОСВ/ друга свързана институция	МОСВ/ друга свързана институция	Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), LIFE, ПУДООС, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ и други свързани институции по изпълнението на съответните мерки от плана за действие
7.1.2. Подобряване на взаимодействието между институциите, отговарящи за	Повишаване на ефективността и ефикасността на взаимодействието между институции, вкл.	Територията на цялата страна	Проведено проучване, вкл. констатирани недостатъци.	Ежегодно	МОСВ и други институции, отговарящи	МОСВ и други институции, отговарящи	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, държавния и общински	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 114/356

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
опазване на видовете.	прокуратура, полиция, регионални инспекции по околната среда и водите, регионални дирекции по горите, горски и ловни стопанства и др. по опазване на видовете.		Изготвени и приложени конкретни предложения за оптимизиране на процеса.		за опазване на видовете	за опазване на видовете	бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.3. Разработване на ръководство с добри практики и инструкции/насоки, свързани с опазване на двата вида и техните местообитания.	Създаване на предпоставка за интегриране на добри практики в различни сектори, с което да се осигури дългосрочно подобряване на състоянието на местообитанията на двата вида и подобряване на природозащитното им състояние.	Територията на цялата страна	Разработено/и ръководства с участието на научната общност.	Ежегодно	МОСВ, БАН, НПО, , консултантски и фирми, спасителни центрове за костенурки и др. подходящи институции	МОСВ, БАН, НПО, консултантски фирми, спасителни центрове за костенурки и др. подходящи институции	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.4. Инициране на предложение за промяна/ създаване на нормативна база за допустимите химически средства в горското и селското стопанство, съобразено с	Намаляване до минимум на отрицателното въздействие на химическите средства, прилагани в горското и селското стопанство върху популациите на сухоземните костенурките и др. влечуги и земноводни.	Територията на цялата страна.	Проведени необходимите проучвания, изпълнени етапи от инициране и подаване на предложение за промяна.	Ежегодно	МОСВ;Министерство на земеделието (МЗм), вкл. ИАГ, БАБХ; НПО и др.	МОСВ; МЗм, вкл. ИАГ, БАБХ; НПО и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
въздействието върху земноводни и влечуги.							програми за сътрудниче ство и др.	
7.1.5. Приемане на подзаконова нормативна база, технически изисквания и норми за линейната инфраструктура, свързани с дефрагментацията на местообитанията на костенурките.	Намаляване фрагментацията на местообитанията на сухоземните костенурки, следствие от пътната мрежа в страната.	На територията на цялата страна.	Разработена и внедрена нормативна база/технически изисквания/норми за линейната инфраструктура.	Ежегодно	МРРБ, АПИ, НПО и др. МОСВ, съобразно съответните компетенции	МРРБ, АПИ, НПО и др. МОСВ, съобразно съответните компетенции	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ/Възложителя на поръчката за сведение
7.1.6. При издаване на заповеди за обявяване, вкл. определяне на режими и норми и разработване на планове за управление на защитени зони и защитени територии с предмет на опазване	Осигуряване на защита за сухоземните костенурки и опазване на местообитанията им, посредством заповедите за обявяване и планове за управление на ЗЗ и ЗТ.	Защитени зони и защитени територии от НЕМ.	Вземане под внимание на мярката при нови и/или актуализирани заповеди за обявяване и планове за управление, като се включи раздел с добрите земеделски и екологични практики и условия, осигуряващи съхранение на	Ежегодно	МОСВ	МОСВ	Мярката не изисква финансиране.	МОСВ Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
сухоземните костенурки, да се включи раздел с добрите земеделски и екологични практики и условия, осигуряващи съхранение на местообитанията на видовете.			местообитанията на видовете.					
7.1.7. В изпълнение на чл. 6.2 на Директива 92/43/ЕИО създаване на система за нулева толерантност спрямо опожаряването на местообитания на костенурки, като част от националната система за борба с пожарите	Осигуряване на защита и опазване на местообитанията на двата вида сухоземни костенурки.	Територията на цялата страна.	Етапи от разработването на софтуерния продукт и съответно обезпечаване за прилагане на дистанционни методи за мониторинг и контрол на териториите. Инициран и завършен процес на разработване на предложения за актуализация на документи в сферата.	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ, МВР, други свързани институции.	МОСВ, МЗм, ИАГ, МВР, други свързани институции	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.8. В съответствие с	Набавяне на информация за двата вида сухоземни	Територията на цялата страна.	Стартиран процес по извършване на	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ и др.	МОСВ, МЗм, ИАГ,	ЕСИФ, LIFE,	Съхранението и ползването на

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
принципа „замърсителят плаща“ създаване на онлайн система за доброволен собствен мониторинг за всички ползватели и собственици на земеделски и горски територии и нормативното му регламентиране	костенурки от доброволен собствен мониторинг на всички ползватели и собственици на земеделски и горски територии и нормативното му регламентиране.		собствения мониторинг, както и неговото нормативно регламентиране. Ежегодно надграждане на получената информация и достигане до повече ползватели и собственици.			НПО, консултантски фирми, ползватели и собственици и на земеделски и горски територии и др.	ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.9 Изграждане на ефективни органи за контрол и управление	Подобряване на контролната дейност по опазване на двата вида сухоземни костенурки.	Територията на цялата страна.	Разработени правила и нормативи и извършени дейности по тях. Създадени и проведени обучения въз основа на изготвена програма.	Ежегодно	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, МВР и др.	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, МВР и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложените случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.10. Подлагане на Оценка за съвместимост на нормативните	Извършване на оценка за съвместимостта на нормативните актове за Добри земеделски и	Обекти от мрежата Natura 2000	Извършени оценки, ако е приложимо за съответната година.	Ежегодно	МОСВ, МЗМ и/или др.	МОСВ, МЗМ и/или др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за	Съхранението и ползването на информация се извършва от

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
актове за Добри земеделски и екологични условия (ДЗЕУ), както и други подобни	екологични условия (ДЗЕУ) и други подобни с предмета и целите на опазване на защитените зони.						Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.11 Активни мерки за подобряване и/или възстановяване на местообитания и популации в защитени зони от мрежата Натура 2000 и за земи с висока природна стойност	Подобряване и/или възстановяване на местообитания и популации в защитени зони от мрежата Натура 2000 и за земи с висока природна стойност	Територията на цялата страна.	Изпълнени (етапи от) съветните мерки.	Ежегодно	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, БАН, НПО, консултантски и фирми, други съотносими институции	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, БАН, НПО, консултантски фирми, други съотносими институции	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.12 Включване на земеделски земи, извън мрежата Натура 2000, които са с доказано висока консервационна	Разширяване обхвата на слоя „земи с висока природна стойност“ чрез включване на земеделски земи, извън мрежата Натура 2000, които са с доказано висока	Територията на цялата страна.	Разширяване обхвата на слоя „земи с висока природна стойност“ чрез включване на земеделски земи, извън мрежата	Ежегодно	МОСВ, МЗм и/или др.	МОСВ, МЗм и/или др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи),

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
стойност като местообитания на двата вида сухоземни костенурки и опазват съществуващи популации в слоя „земи с висока природна стойност“	консервационна стойност като местообитания на двата вида сухоземни костенурки и опазват съществуващи популации.		Натура 2000, които са с доказано висока консервационна стойност като местообитания на двата вида сухоземни костенурки и опазват съществуващи популации.				и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.1.13. Включване на мерки в решенията по ОВОС/ЕО за опазване на двата вида костенурки и проследяване на изпълнението на заложените мерки за големи инфраструктурни проекти.	Осигуряване на проследимост и преценяване ефективността на заложените мерки за опазване на сухоземните костенурки в решения по ОВОС/ становища по ЕО за големи инфраструктурни обекти.	Територията на цялата страна с доказано присъствие на сухоземни костенурки.	Извършен ежегоден анализ и оценка на изпълнението на заложените мерки за опазване на сухоземните костенурки в решения по ОВОС/ становища по ЕО.	Ежегодно	МОСВ, РИОСВ, Инвеститор, консултантски и фирми, други съотносими институции	МОСВ, РИОСВ, Инвеститор, консултантски фирми, други съотносими институции	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка (в приложимите случаи), който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.2. Пряко опазване и възстановяване на видовете и местообитанията им								
7.2.1. Поддържане на съществуващи центрове за рехабилитация/она	Осигуряване на финансова подкрепа за функционирането на вече съществуващи центрове за опазване на	Осигуряване на подкрепа за вече изградените – Спасителен център в гр.	Предоставена финансова подкрепа за поддържане функциите на центрoвете.	Ежегодно.	МОСВ, Спасителни центрове в страната, зоологически	МОСВ, Спасителни центрове в страната, зоологичес	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
зване на сухоземни костенурки.	сухоземните костенурките в страната.	Стара Загора и Центъра за сухоземни костенурки в с. Баня, както и на други съществуващи центрове.			градини, НПО и др.	ки градини, НПО и др.	2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.2.2. Създаване и поддръжане на нов център по опазване на сухоземните костенурки	Осигуряване на центрове за опазване на сухоземните костенурки на няколко места в страната.	Изграждане на 1 център в югозападна България.	Предоставена финансова подкрепа за създаване и поддръжане на централите	Ежегодно.	МОСВ, ИАГ, Дирекции на природни паркове/Зоологически градини, НПО и/или др.	МОСВ, ИАГ, Дирекции на природни паркове/Зоологически градини, НПО и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.2.3. Създаване и поддръжане на уебсайт за популяризиране и опазване на сухоземните костенурки.	Включване в процеса по опазване на сухоземните костенурки на различни институции и населението на страната. Осигуряване на място за предоставяне на информация за опазване на видовете,	Територията на цялата страна.	Създаден и поддръжан уебсайт, извършени актуализации и други подобрения, при отчетена необходимост.	Ежегодно.	МОСВ, НПО, Спасителни центрове, консултантски фирми и/или др.	МОСВ, НПО, Спасителни центрове, консултантски фирми и/или др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
	както и система за контрол, вкл. в защитените територии и зони, предоставящи ключови местообитания на костенурките.						бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	
7.2.4. Подобряване на природозащитното състояние на храстови типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури, чрез управление на пасищни системи	Подобрено природозащитно състояние на съответните природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури.	Територията на цялата страна – 33, включени в НПРД 2021-2027 г. и с предмет на опазване сухоземните костенурки.	Предприети управленски/други решения.	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски и фирми и/или др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски фирми и/или др.	Мярката не изисква финансиране.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.2.5. Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенурки, чрез екологосъобразно	Подобрено природозащитно състояние на съответните природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури.	Територията на цялата страна – 33, включени в НПРД 2021-2027 г. и с предмет на опазване сухоземните костенурки.	Предприети управленски/други решения.	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски и фирми и/или др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски фирми и/или др.	Мярката не изисква финансиране.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
управление на пасищни и ливадни системи								
7.2.6. Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни системи	Подобрено природозащитно състояние на съответните природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури.	Територията на цялата страна – 33, включени в НПРД 2021-2027 г. и с предмет на опазване сухоземните костенурки.	Предприети управленски решения.	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски и фирми и/или др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски фирми и/или др.	Мярката не изисква финансиране.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.2.7. Подобряване на състоянието на местообитанията на сухоземните костенурки чрез прилагане и преминаване на/към биологично земеделие	Подобрено природозащитно състояние на съответните природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенури.	Територията на цялата страна – 33, включени в НПРД 2021-2027 г. и с предмет на опазване сухоземните костенурки.	Предприети решения.	Ежегодно	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски и фирми и/или др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, БАН, НПО, консултантски фирми и/или др.	Мярката не изисква финансиране.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.3. Изследвания и мониторинг								
7.3.1. Изследвания за осигуряване на липсваща информация за популациите на сухоземните костенурки в България	Набавяне на необходимата информация за българските популации на сухоземните костенурки, на която да стъпи тяхната защита.	Територията на цялата страна.	Извършени изследвания по приоритизирани направления.	Ежегодно.	ИАОС, БАН, НПО, спасителни центрове, МОСВ и др.	ИАОС, БАН, НПО, спасителни центрове, МОСВ и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
	Определяне на референтните стойности на двата вида за България към настоящия момент						бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	
7.3.2. Провеждане на ежегоден, пълноценен мониторинг на популациите на двата вида и техните местообитания на територията на България.	Определяне на моментното състояние за двата вида за всяка конкретна година и осигуряване на информация необходима за предотвратяване на констатирани лимитиращи фактори и заплахи за двата вида.	Територията на цялата страна.	Извършен мониторинг, изготвен доклад с констатации от мониторинга.	Ежегодно	ИАОС, БАН, НПО, МОСВ, консултантски и фирми и/или др.	ИАОС, БАН, НПО, консултантски фирми и/или др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.3.3. Анкетно проучване на съвременно разпространение и състояние на двата вида сухоземни костенурки на територията на България, с верифициране на анкетните данни	Осигуряване на информация за разпространението и числеността на сухоземните костенурки в България, съпоставимо с най-обхватното проучване за територията на страната, проведено от Бешков (за периода 1976-1979 г.).	Територията на цялата страна.	Етапи от изпълнението на мярката, изготвени доклади, разпратени анкети, извършени верификации и друго.	Ежегодно	МОСВ, НПО, БАН, Общини в страната, РИОСВ, ИАСО, Дирекции на ПП/НП, консултантски и фирми и/или др.	МОСВ, НПО, БАН, Общини в страната, РИОСВ, ИАСО, Дирекции на ПП/НП, консултантски фирми и/или др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
чрез теренни наблюдения							за сътрудничество и др.	
7.3.4. Актуализация на картния материал за разпространението на видовете	Осъвременяване на картния материал за сухоземните костенурки.	Територията на цялата страна.	Набавени пространствени данни. Разработване/актуализиран картен материал.	Ежегодно.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски и фирми и др.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.3.5. Изготвяне на картен материал за териториите имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони, в които двата вида са предмет на опазване.	Конкретно и с ясни картни и географски референции представяне на териториите, имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони в които двата вида са предмет на опазване. Създаване на основа за избор на мерки, гарантиращи опазването и/или възстановяването на тези биокоридори.	Територията на цялата страна.	Набавени пространствени данни. Разработване/актуализиран картен материал.	Ежегодно.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски и фирми и др.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
7.4. Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията по опазване на видовете								
7.4.1. Работа с детски градини, училища, кръжоци към училища, природозащитни центрове, зоопаркове и НПО.	Повишаване осведомеността и обществената ангажираност и инициативност при опазване на видовете.	Територията на цялата страна.	Осигурена материална база, лектори и изпълнени образователни кампании.	Ежегодно.	МОСВ, НПО, Зоопаркове/зоокътове, Спасителни центрове, общини, консултантски и фирми и др.	МОСВ, НПО, Зоопаркове /зоокътове, Спасителни центрове, общини консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.2. Изработване и предоставяне на информационни табла, диорами, макети и други подобни материали на регионални музеи и експозиции за постоянно експониране.	Повишаване осведомеността и обществената ангажираност и инициативност при опазване на видовете.	Територията на цялата страна	Изготвени и предоставени материали на регионални музеи и други за постоянна експозиция.	Ежегодно.	МОСВ, регионални музеи, зоологически градини, НПО консултантски и фирми и др.	МОСВ, регионални музеи, зоологически градини, НПО консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.3. Обучения на ветеринарни	Осигуряване на квалифицирани кадри за	Територията на цялата страна.	Изпълнени кампании по	Ежегодно.	МОСВ, Спасителни	МОСВ, Спасителни	ЕСИФ, LIFE,	МОСВ/Спасителни центрове/зоопаркове/

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
лекари и техници за лечение на костенурки.	лечение и рехабилитация на пострадали костенурки.		обучение на ветеринарни лекари и техници в или извън страната. Брой пряко засегнати лица.		центрове, зоопаркове, ветеринарни лекари, НПО и др.	центрове, зоопаркове, ветеринарни лекари, НПО и др.	ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	др. свързани институции Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.4. Разработване на ръководство/насок и за действия за спасяване на сухоземни костенурки при възникване на пожари.	Намаляване на негативното въздействие на пожарите върху популациите на сухоземните костенурки.	Територията на цялата страна	Разработено/и ръководство/насоки.	Ежегодно	МОСВ, БАН, ИАОС, НПО и др.	МОСВ, БАН, ИАОС, НПО и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.5. Повишаване на квалификацията на пряко заетите лица с опазване на	Повишаване квалификацията на пряко заетите лица с опазване на сухоземните костенурки.	Територията на цялата страна.	Проведени обучителни кампании и брой пряко засегнати лица.	Ежегодно	МОСВ, ветеринарни специалисти, БАН,	МОСВ, ветеринарни и специалист и, БАН,	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
сухоземните костенурки.					университети , НПО и др.	университе ти, НПО и др.	2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудниче ство и др.	съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.6. Организиране и провеждане на регионални работни срещи с административнит е институции, отговорни за опазването на сухоземните костенурки	Повишаване познанията, (както теоретични, така и практични) на служители в административните институции, отговорни за опазването на сухоземните костенурки.	Територията на цялата страна.	Проведени образователни кампании и брой пряко засегнати лица.	Ежегодно	МОСВ, РИОСВ, НПО, Спасителни центрове, зоологически градини и др.	МОСВ, РИОСВ, НПО, Спасителни центрове, зоологичес ки градини и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудниче ство и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.4.7. Организиране и провеждане на международни трансгранични срещи	Опазване на биокоридорите за сухоземните костенурки, разположени в трансгранични територии, посредство сътрудничество със съседни държави.	Гранични общини и други заинтересовани страни.	Проведени работни срещи, лица взели участие, разработени проектни предложения и/или др.	Ежегодно	МОСВ, гранични Общини, БАН, НПО и др.	МОСВ, гранични Общини, БАН, НПО и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
							бюджет, различни програми за сътрудниче ство и др.	
7.4.8. Работа с масмедии и PR – активност.	Повишаване на обществената осведоменост, ангажираност и инициативност при опазване на сухоземните костенурки и създаване на екологично поведение като цяло.	Територията на цялата страна.	Изпълнени кампании, пряко засегнати лица.	Ежегодно	МОСВ, зоологически градини, спасителни центрове, НПО и др.	МОСВ, зоологичес ки градини, спасителни центрове, НПО и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудниче ство и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.5. Адаптивни и смекчаващи мерки								
7.5.1. Адаптиране на инструкция с насоки за обезопасяване на съществуващата пътна мрежа и при изграждане на нови пътни артерии.	Обезопасяване на пътната мрежа с цел дефрагментация на местообитанията на сухоземните костенурки и намаляване на прякото унищожаване от автомобилния трафик.	Територията на цялата страна, приоритетно на пригодни и оптимални местообитания на видове, пресечени от пътни артерии.	Разработено ръководство. Имплементирани мерки.	Ежегодно	МОСВ, БАН, университети, АПИ, МРРБ, НПО, консултантски и фирми и др.	МОСВ, БАН, университе ти, АПИ, МРРБ, НПО, консултант ски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
							програми за сътрудничество и др.	
7.5.2. Изработване и инсталиране на пътни предупредителни знаци на участъци, с налични местообитания на костенурки.	Намаляване на прякото унищожаване на сухоземни костенурки от автомобилния трафик.	Територията на цялата страна, приоритетно на пригодни и оптимални местообитания на видове, пресечени от пътни артерии.	Изготвен дизайн, изработени и поставени предупредителни знаци.	Ежегодно	МОСВ, АПИ, МРРБ и др.	МОСВ, АПИ, МРРБ и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.5.3. Поставяне на информационни табели в близост до общности, склонни към костенуркоядство	Намаляване на костенуркоядството.	Региони с констатирано костенуркоядство.	Изготвен дизайн, изработени и поставени информационни табели.	Ежегодно.	МОСВ, общини, НПО, , консултантски и фирми, спасителни центрове и др.	МОСВ, общини, НПО, , консултантски фирми, спасителни центрове и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
							сътрудниче ство и др.	
7.5.4. Провеждане на обучителни програми, свързани с алтернативни източници на поминък за семейства в недобро материално състояние и склонни към костенуркоядство	Осигуряване на предпоставки за алтернативни източници на финанси за семейства, склонни към костенуркоядство. Следствие от повишаване на източниците на доходи се цели намаляване на прякото унищожаване на индивиди за храна.	Региони с констатирано костенуркоядство.	Разработени и приложени обучителни програми.	Ежегодно.	МОСВ, местна власт (общини), социални структури, (за да се оцени социалния статус), НПО, консултантски фирми и др.	МОСВ, местна власт (общини), социални структури, НПО, консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение
7.5.5. Подобряване на природозащитното състояние на двата вида сухоземни костенурки чрез увеличаване на свързаността на местообитанията им (изграждане на зелена инфраструктура)	Пряко въздействие за подобряване на природозащитния статус на шипоопашатата и шипобедрена костенурки и техните местообитания, чрез увеличаване на свързаността на местообитанията им, вкл. посредством изграждане на зелена инфраструктура.	BG0000116; BG0000118; BG0000146; BG0000208; BG0000212; BG0000218; BG0000219; BG0000239; BG0000239; BG0000242; BG0000247; BG0000247; BG0000270; BG0000271; BG0000271;	Предприети етапи и завършени проекти за зелена инфраструктура.	Ежегодно	МОСВ, АПИ, НПО, консултантски фирми и др.	МОСВ, АПИ, НПО, консултантски фирми и др.	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	Съхранението и ползването на информация се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение

МЯРКА	ЦЕЛ	ОБХВАТ	ПОКАЗАТЕЛ	ПЕРИОДИЧНОСТ НА НАБЛЮДЕНИЯТА	ОТГОВОРНОСТИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ			СЪХРАНЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПД***
					ОРГАНИЗ ИРАНЕ	ПРОВЕЖ ДАНЕ	ВЪЗМОЖ НО ФИНАНС ИРАНЕ	
		BG0000366; BG0000610; BG0000610; BG0001001; BG0001007; BG0001014; BG0001023; BG0001031; BG0001032; BG0001034					Съгласно финансови я разчет към НРПД 2021 – 2027 Мярка 68 (аналогичн а на 7.5.5.) е с бюджет, подкрепен от Европейски фонд за регионално развитие по Програма „Околна среда 2021 – 2027“	

*** Съхранението и ползването на информация следва да се извършва от изпълнителя на съответната мярка, който да я изпраща до МОСВ за сведение, спазвайки следния формат при изпращането на данните /в приложимите случаи/: *За всяка мярка изпълнителите на проектите следва да докладват в МОСВ „Площ на природни местообитанията и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им (в ha). Индикаторът се докладва в хектари и геореферирана база с данни, вкл. първични бази с данни от проектите. За реализираните проекти следва да се включат следните задължителни пространствени компоненти, картен материал в цифров вид, както и пространствени данни в цифров вид (ГИС). Изискванията към картния материал и пространствените данни са: картният материал да бъде в мащаб, позволяващ разчитане на детайлите, представени в съответната карта; Пространствени данни, които се представят в цифров вид - геобаза данни с метаданни или ESRI *.shp (ESRI shape file), в проекционна координатна система WGS84/UTM зона 35N и/или в официалната за страната система, при спазване на следната структура:*

- *геобаза/пакет от използваните изходни данни, които не са публично достъпни и/или не са в информационната система на НАТУРА 2000;*
- *геобаза/пакет от данни от проведените дейности на терен - GPS трак и точки с регистрации; полеви формуляри; снимков материал;*
- *геобаза/пакет от данни от крайни продукти, получени от извършените анализи и обобщения.*

9. ВРЕМЕВА РАМКА И БЮДЖЕТ ЗА ПРИРОДОЗАЩИТНИТЕ ДЕЙНОСТИ

9.1. Определяне на времева рамка

Съгласно утвърденото задание за разработване на настоящия план, времевия период на действие е съобразен с "началото на нова бюджетна година, което да позволи планирането на средства за изпълнението на заложените дейности още през първата година на действие на Плана". Вземайки под внимание сроковете за разработване на Плана, Заданието, както и чл. 3 от *Наредба № 5 от 1 август 2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове*, времевия период за действие на Плана е определен 2021 – 2031 г., обхващайки по този начин интервал от 10 години. Съгласно ал. 2 от *Наредба № 5*, след изтичане на периода, в зависимост от състоянието на видовете, плановете могат да се актуализират.

9.2. Анализ на изразходваните средства за опазване на видовете по изпълнените мерки в периода на действие на „План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България 2005-2014 г.“

Актуализацията на плана за действие (ПД) за опазване на сухоземните костенурки в България е продължение на утвърдения ПД за периода 2005 – 2014 г.

Във връзка с изпълнението на природозащитните дейности от ПД (2005-2014), МОСВ установява контакт с фондация „Геа-Челония“ и регистрира Център за размножаване и рехабилитация на сухоземни костенурки, който е в изпълнение на природозащитна мярка 3.2.4. от стария ПД. Центърът има за цел да приютява болни и пострадали индивиди от цялата страна, конфискувани индивиди, преди реаклиматизирането им в естествена среда, както и размножаване и последващо разселване на млади и аклиматизирани индивиди. Центърът функционира официално от 2007 г., а неофициално от 2002 г., когато е основана и фондацията.

Извършени дейности за 2012, 2013 и 2014 г. по договор № ОПОС-2-6/24.02.2012 г. с предмет „Консервационни дейности по опазване на двата вида сухоземни костенурки *T. graeca*, *T. hermanni*, по проект № 5103020 – 15-658 „Възстановяване на местообитания и опазване на биологичното разнообразие в ПП „Сините камъни“, финансиран по ОПОС 2007 – 2014, ос 3 за Опазване на биологичното разнообразие.

След изтичане на срока на действие на стария ПД, МОСВ финансира Фондация „Геа Челониа“, която обслужва единствения Център за размножаване и рехабилитация на сухоземните костенурки в България, който е асоцииран и към CITES. Сумите са давани като безвъзмездна помощ на ЦРПСК за разходи по настаняване, размножаване, рехабилитация и реинтродуциране на конфискувани индивиди в подходящи местообитания по проекти. Финансираните суми са съответно:

- 42 509 лв. за периода 2015-2016 г.
- 50 370 лв. за периода 2017-2018 г.
- 50 010 лв. за 2020 г.
- 59 110 лв. за периода 2021-2022 г.

В заключение, може да се обобщи, че не са изпълнени голяма част от заложените мерки в Плана за действие за опазването на сухоземните костенурки за периода 2005-2014 г. Следва да се направи по-обстоятелствен анализ на резултатите от предходния план и да се прецизират причините за неизпълнението на заложените действия, включващи липса на финансовото му обезпечение. В резултат от неизпълнението на целите и задачите на плана, не е предотвратено напълното изчезване от обширни територии на двата вида, поради продължаващо и към момента директно унищожаване и влошаване на жизнените условия в техните местообитания.

9.3. Индикативен бюджет на Плана¹¹

Въз основа на направените анализи в предходните раздели е изготвен индикативен бюджет, като в *Таблица № 9-1* са представени: мерките, тяхната стойност, източници на финансиране, времето за изпълнение и кой следва да е отговорен за реализацията. Основните и ръководещи критерии при разработването са реалистичност, изпълнимост и ефективност.

Бюджетът отразява съществуващите национални и международни проекти и програми за финансиране, по които в рамките на действие на плана могат да се финансират разписаните дейности, включително ОПОС, ПРСР, ОПРР, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.

¹¹ Стойностите са без включен ДДС

Таблица № 9-1. Индикативен бюджет на План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България 2022-2031 г.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031		
7.1. Законодателни и управленчески												
7.1.1. Създаване на експертна работна група за изпълнение и контрол на Плана за действие.	9800	9800	9800	9800	9800	9800	9806	9806	9800	9800	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ/ друга свързана институция
7.1.2. Подобряване взаимодействието между институциите, отговарящи за опазване на видовете.		55 000	70 000								ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ и други институции, отговарящи за опазване на видовете
7.1.3. Разработване на ръководство с добри практики и инструкции/насоки, свързани с опазване на двата вида и техните местообитания.	100 000										Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, БАН, НПО, Спасителни центрове за костенурки, НПО, консултантски фирми и др. подходящи институции

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.1.4. Инициране на предложение за промяна/ създаване на нормативна база за допустимите химически средства в горското и селското стопанство, съобразено с въздействието върху земноводни и влечуги.			100 000									ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ; МЗм, вкл. ИАГ, БАБХ; НПО, консултантски фирми и др.
7.1.5. Приемане на подзаконова нормативна база, технически изисквания и норми за линейната инфраструктура, свързани с дефрагментация на местообитанията на костенурките.		30 000										ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МРРБ, АПИ, НПО, консултантски фирми и др. МОСВ, съобразно съответните компетенции

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.1.6. При издаване на заповеди за обявяване, вкл. определяне на режими и норми и разработване на планове за управление на защитени зони и защитени територии с предмет на опазване сухоземните костенурки, да се включи раздел с добрите земеделски и екологични практики и условия, осигуряващи съхранение на местообитанията на видовете.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране.	МОСВ/ друга свързана институция
7.1.7. В изпълнение на чл. 6.2 на Директива 92/43/ЕИО създаване на система за нулева толерантност спрямо опожаряването на местообитания на костенурки, като част от националната система за борба с пожарите		550 000										ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, МВР, други свързани институции.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.1.8. В съответствие с принципа „замърсителят плаща“ създаване на система за собствен мониторинг за всички ползватели и собственици на земеделски и горски територии и нормативното му регламентиране.		330 000	30 000	30 000	30 000							ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, МЗм, ИАГ, НПО, консултантски фирми, ползватели и собственици на земеделски и горски територии и др.
7.1.9 Изграждане на ефективни органи за контрол и управление		200 000	645 000	645 000	645 000	645 000	645 000	645 000	645 000	645 000	645 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, МВР и др.
7.1.10. Подлагане на Оценка за съвместимост на нормативните актове за Добри земеделски и екологични условия (ДЗЕУ), както и други подобни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране	МОСВ, МЗм и/или друга институция
7.1.11 Активни мерки за подобряване и/или възстановяване на местообитания и популации в защитени зони от мрежата Natura 2000 и за земи с висока природна стойност		1 152 500	1 132 500	1 132 500	1 132 500	1 132 500	1 412 500	1 132 500	1 132 500	1 132 500	1 132 500	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, РИОСВ, Общини в страната, БАН, НПО, консултантски фирми, други съотносими институции

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.1.12 Включване на всички земеделски земи извън мрежата Natura 2000, които представляват местообитания на двата вида сухоземни костенурки от високо и най-високо качество и опазват съществуващи популации в слоя „земи с висока природна стойност“.			200 000									ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, МЗм и/или др.
7.1.13 Включване на мерки в решенията по ОВОС/ЕО за опазване на двата вида костенурки и проследяване на изпълнението на заложените мерки за големи инфраструктурни проекти	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, РИОСВ, Инвеститор, консултантски фирми, други съотносими институции
7.2. Пряко опазване и възстановяване на видовете и местообитанията им.													
7.2.1. Поддържане на съществуващи центрове за рехабилитация/опазване на сухоземни костенурки.	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, Спасителни центрове в страната, зоологически градини, НПО и др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031		
7.2.2. Създаване и поддържане на нов център по опазване на сухоземните костенурки		446 000	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, ИАГ, Дирекции на природни паркове/Зоологически градини, НПО и/или др.
7.2.3. Създаване и поддържане на уебсайт за популяризиране и опазване на сухоземните костенурки.		40 000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, НПО, Спасителни центрове, консултантски фирми и/или др.
7.2.4. Подобряване на природозащитното състояние на храстови типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенурки, чрез управление на пасищни системи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране	МОСВ/ МЗм/ НПО/ консултантски фирми/ БАН/ Общини и/или др
7.2.5. Подобряване/ поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания, явяващи се и местообитания за сухоземните костенурки, чрез екологосъобразно	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране	МОСВ/ МЗм/ НПО/ консултантски фирми/ БАН/ Общини и/или др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
управление на пасищни и ливадни системи													
7.2.6. Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни системи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране	МОСВ/ МЗМ/ НПО/ консултантски фирми/ БАН/ Общини и/или др.
7.2.7. Подобряване на състоянието на местообитанията на сухоземните костенурки чрез прилагане и преминаване на/към биологично земеделие	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Мярката не изисква финансиране	МОСВ/ МЗМ/ НПО/ консултантски фирми/ БАН/ Общини и/или др.
7.3. Изследвания и мониторинг.													
7.3.1. Изследвания за осигуряване на липсваща информация за популациите на сухоземните костенурки в България .			370 000									ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	ИАОС, БАН, НПО, спасителни центрове, МОСВ и др.
7.3.2. Провеждане на ежегоден, пълноценен мониторинг на популациите на двата вида и техните местообитания на територията на България .		300 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	ИАОС, БАН, НПО, МОСВ, консултантски фирми и/или др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.3.3. Анкетно проучване на съвременно разпространение и състояние на двата вида сухоземни костенурки на територията на България, с верифициране на анкетните данни чрез теренни наблюдения.			280 000									ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, НПО, БАН, Общини в страната, РИОСВ, ИАСО, Дирекции на ПП/НП, консултантски фирми и/или др.
7.3.4. Актуализация на картния материал за разпространението на видовете		15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски фирми и др.
7.3.5. Изготвяне на картен материал за териториите имащи свързваща и биокоридорна роля между защитените зони, в които двата вида са предмет на опазване		500 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, ИАОС, БАН, НПО, консултантски фирми и др.
7.4. Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида.													
7.4.1. Работа с детски градини, училища, кръжоци към училища и университети, природозащитни центрове, зоопаркове и НПО.	160 000	60 000	60 000	60 000	160 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, НПО, Зоопаркове/зоокътове, Спасителни центрове, общини консултантски фирми и др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.4.2. Изработване и предоставяне на информационни табла, диорамы, макети и други подобни материали на регионални музеи и експозиции за постоянно експониране.			280 000						280 000			ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, регионални музеи, зоологически градини, НПО консултантски фирми и др.
7.4.3. Обучения на ветеринарни лекари и техници за лечение на костенурки.	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, Спасителни центрове, зоопаркове, ветеринарни лекари, НПО, консултантски фирми и др.
7.4.4. Разработване на ръководство за действия за спасяване на сухоzemни костенурки при възникване на пожари.		50 000										ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, БАН, ИАОС, НПО и др.
7.4.5. Повишаване на квалификацията на пряко заетите лица с опазване на сухоzemните костенурки.		20 000			20 000			20 000			20 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, ветеринарни специалисти, БАН, университети, НПО и др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.4.6. Организиране и провеждане на регионални работни срещи с административните институции, отговорни за опазването на сухоземните костенурки	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, РИОСВ, НПО, Спасителни центрове, зоологически градини и др.
7.4.7. Организиране и провеждане на международни трансгранични срещи			40 000		40 000		40 000		40 000		40 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, гранични Общини, БАН, НПО и др.
7.4.8. Работа с масмедии и PR – активност.	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, зоологически градини, спасителни центрове, НПО и др.
7.5. Адаптивни и смекчавачи мерки													
7.5.1. Адаптиране на инструкция с насоки за обезопасяване на съществуващата пътна мрежа и при изграждане на нови пътни артерии.		30 000										ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Натура 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, БАН, университети, АПИ, МРРБ, НПО и др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.5.2. Изработване и инсталиране на пътни предупредителни знаци на участъци, с налични местообитания на костенурки.			40 000						30 000	30 000		ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, АПИ, МРРБ и др.
7.5.3. Поставяне на информационни табели в близост до общности, склонни към костенуркоядство	62 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, общини, НПО, спасителни центрове и др.
7.5.4. Провеждане на обучителни програми, свързани с алтернативни източници на поминък за семейства в недобро материално състояние и склонни към костенуркоядство	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др.	МОСВ, местна власт (общини), социални структури, НПО и др.

МЯРКА/ДЕЙНОСТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ НА МЯРКАТА, [BGN, БЕЗ ВКЛ. ДДС]/ ИНДИКАТИВНО ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА										ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031			
7.5.5. Подобряване на природозащитното състояние на двата вида сухоземни костенурки чрез увеличаване на свързаността на местообитанията им (изграждане на зелена инфраструктура)	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	ЕСИФ, LIFE, ПУДООС, НПРД за Natura 2000, държавния и общински бюджет, различни програми за сътрудничество и др. Съгласно финансовия разчет към НРПД 2021 – 2027 Мярка 68 (аналогична на 7.5.5.) е с бюджет, подкрепен от Европейски фонд за регионално развитие по Програма „Околна среда 2021 – 2027“	МОСВ, АПИ, НПО, консултантски фирми и др.

10. ПРИЛОЖЕНИЯ

№	Приложение
1.	Списък на използвани съкращения
2.	Библиография
3.	Карти на минало и съвременно разпространение на видовете за всяка една от защитените зони по Директива на Съвета № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и извън тях, в които са включени дейтали за техните местообитания.
4.	Карти на разпространението на трансграничните популации на видовете - Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) в България и съседните държави, както и защитени територии и защитени зони, в които се опазват.
5.	Карта на разпространение на Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) по видове.
6.	Снимки на местообитания на видовете - Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) в България.
7.	Кратък анализ на данните от докладите по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, изготвени за периода 2007-2018 г.
8.	Защитени зони и територии от националната екологична мрежа и съответните им налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки и др., вкл. детайлно разпространение и налични данни за популациите.
9.	Карти на най-значимите местообитания (пригодни и оптимални по данни от картиране МОСВ, 2013 г.) за видовете сухоземни костенурки и републиканска пътна мрежа в страната.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
БАН	Българска академия на науките
БДЗП	Българско дружество за защита на птиците
Бернска конвенция	Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats)
БШПОБ	Българо-Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието
ГИС	Географска информационна система
ДВ	Държавен вестник
Директива 92/43/ЕИО	Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ/Защитени зони	Защитени зони, обявени по Закона за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗТ/Защитени територии	Защитени територии, обявени по Закона за защитените територии
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИБЕИ	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания
КЕЦ	Комплексен екологичен център
КПП	Контролно-пропускателен пункт
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторно превозно средство

НПРД	Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
ОП	Общинско предприятие
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ПИН/МАТРА	Програма PIN/MATRA на Холандското правителство
ПОС	Програма „Околна среда“
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
ФЗ	Фонд Земеделие
ЧКБ	Червена книга на България
ЦЗПЖ	Център за защита на природата и животните
ЦРПСК	Център за размножаване и рехабилитация на сухоземни костенурки
ALP	Алпийски биогеографски регион
BLS	Черноморски биогеографски регион
CITES	Конвенция за международна търговия на застрашени видове от дивата флора и фауна (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)
CON	Континентален биогеографски регион
IUCN	Международния съюз за защита на природата (International Union for Conservation of Nature)
LIFE	Програма LIFE, управлявана от Европейската комисия.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2.

БИБЛИОГРАФИЯ

Нормативна база:

1. Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.
2. Задание за разработване на план за действие за опазване на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758).
3. Закон за биологичното разнообразие.
4. Закон за защитените територии.
5. Конвенция за биологичното разнообразие (1992) транспонирани в Закона за биологичното разнообразие.
6. Конвенция за биологичното разнообразие (Решение 93/626/ЕИО за сключване на Конвенцията за биологичното разнообразие).
7. Конвенция за международна търговия на застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora).
8. Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Бернска конвенция, 1979).
9. Наредба № 5 от 01.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове.

Източници на информация:

10. Банников А. Г. 1951. Материали к познанию биологии кавказских черепах // Изв. Моск. гор. пед. ин-та им. В. П. Потемкина. Т. 18. С. 129 – 167.
11. Бекчиев Р., С. Бешков, С. Арангелов, Д. Киров, 2017. Определител на животинските видове за оценка на гори с висока консервационна стойност. WWF-България.
12. Бешков Вл., 1984; Разпространение, относителна численост и мерки за опазване на сухоземните костенурки в България; БАН „Екология“ 14, София, септември 1984.
13. Бешков, В. & К. Нанев. 2002. Земноводни и влечуги в България. Pensoft, София-Москва. 120 с.
14. Бешков, В. 1961. Принос към зоогеографското проучване на херпетофауната в България. Известия на Зоологическия институт с музей 10: 373–383.
15. Бисерков, В. (Редактор), 2007. Определител на земноводните и влечугите в България. София, Зелени Балкани, 196 с.
16. Буреш, И., Й. Цонков. 1933. Изучавания върху разпространението на влечугите и земноводните в България и по Балканския полуостров. Част I. Костенурки (*Testudinata*) и гущери (*Sauria*). - Известия на Царските природонаучни институти в София, 6: 150-207
17. Добрев, Д. Разред Костенурки, 67 с. В: Бисерков, В. (Редактор), 2007. Определител на земноводните и влечугите в България. София, Зелени Балкани, 196 с.
18. Доклад за извършен мониторинг на околната среда – в района на участък „Ада тепе“ на находище „Хан Крум“ 2016 г.
19. Духалов Д., 2021. Данни от проведен мониторинг за „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД за периода 2012-2021 г.

20. Киров Д, 2013, Свързаност на 33 BG0000628 – Чирпански възвишения, 33 BG0000436 – Река Мечка, 33 BG0000438 – Река Чинардере и 33 BG0002086 – Оризища Цалапица със 33 BG0000578 – Река Марица, Част 2
21. Лазаркевич-Станчева, 1997, Дипломна работа на тема „Изследвания върху биологията на двата вида сухоземни костенурки – *Testudo graeca* и *Testudo hermanni* в района на гр. Кресна, СУ, Биологически факултет, 75 с.
22. Моллов И., Фаунистични и екологични изследвания на земноводните и влечугите в условията на град Пловдив, Пловдив, 2013 г., 38.
23. Общ доклад за целеви вид 1217. *Testudo hermanni* (Шипоопашата сухоземна костенурка) (проект „Картирание и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“, 2013 г.).
24. Общ доклад за целеви вид 1219. *Testudo graeca* (Шипобедрена сухоземна костенурка) (проект „Картирание и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“, 2013 г.).
25. Петров Б., Вл. Бешков, Г. Попгеоргиев, Д. Плачийски. 2004. План за действие за опазване на сухоземните костенурки в България: 2005-2014 - БДЗП - НПМ - БФБ, Пловдив, 58 с.
26. Петров, Б. П. Стоев, В. Бешков, 2001. Преглед на видовия състав и разпространението на земноводните (Amphibia) и влечугите (Reptilia) в Източните Родопи.
27. План за управление на Поддържан резерват „Балабана“, 2016 г.
28. План за управление на Поддържан резерват „Балтата“ и буферната му зона 2003 г.
29. План за управление на Поддържан резерват „Борака“, 2018 г.
30. План за управление на Поддържан резерват „Боровец“, 2017 г.
31. План за управление на Поддържан резерват „Вельов вир“ („Водните лилии“), 2016 г.
32. План за управление на Поддържан резерват „Долна Топчия“, 2016 г.;
33. План за управление на Поддържан резерват „Острица“, 2002 г.
34. План за управление на Поддържан резерват „Пясъчната лилия“, 2015 г.
35. План за управление на Природен парк „Беласица“, 2016 г.
36. План за управление на Природен парк „Българка“, 2016 г.
37. План за управление на Природен парк „Русенски лом“, 2005 г.
38. План за управление на Природен парк „Шуменско плато“, 2011 г.
39. План за управление на Резерват „Витаново“, 2015 г.
40. План за управление на Резерват „Горна кория“, 2015 г.
41. План за управление на Резерват „Горна Топчия“, 2015 г.
42. План за управление на Резерват „Конгура“, 2016 г.
43. План за управление на Резерват „Купена“, 2015 г.
44. План за управление на Резерват „Кутелка“, 2015 г.
45. План за управление на Резерват „Ореляк“, 2016 г.
46. План за управление на Резерват „Орлицата“, 2016 г.
47. План за управление на Резерват „Силкосия“, 2020 г.
48. План за управление на Резерват „Соколата“, 2016 г.
49. План за управление на Резерват „Тисата“, 2015 г.
50. План за управление на Резерват „Тисовица“, 2015 г.
51. План за управление на Резерват „Узунбоджак“, 2015 г.
52. План за управление на Резерват „Червената стена“, 2015 г.
53. План за управление на Резерват „Чупрене“, 2015 г.
54. Получена информация по ЗДОИ от зоопаркове и спасителни центрове в странара по Заявление с изх. № 690/11.11.2021 г.
55. Получена информация по ЗДОИ, АПИ, Решение № РД-04-111/22.11.2021 г.
56. Получена информация по ЗДОИ, ИАОС, Решение 35-2021 - Данни за шипоопашата костенурка и шипобедрена костенурка на територията на България включени в Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие.; Докладите по чл. 17 от Директива

-----& www.eufunds.bg &-----
Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

92/43/ЕИО, изготвени за периода 2007-2018 г., включващи информация относно статуса и числеността на популациите на видовете шипоопашата костенурка и шипобедрена костенурка (НСМБР, 2009-2020 г.).

57. Получена информация по ЗДОИ, ИБЕИ-БАН, Изх. № 930-РД-08/02.12.2021г.
58. Получена информация по ЗДОИ, ПУДООС, Решение № ЗДОИД-12/10.11.2021 г.
59. Получена Справка по ЗДОИ, МОСВ, Решение № ЗД-173/29.10.2021 г.
60. Получена Справка по ЗДОИ, Мосв, Решение № ЗД-205/10.12.2021 г.
61. Попгеоргиев, Г., 2002; Автореферат на тема „Херпетофауната в опожарени райони от Източни Родопи и Сакар: Темпове на развитие“.
62. Проект „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директива за местообитанията и чл. 12 от Директива за птиците“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“.
63. Проект „Провеждане на мониторинг върху популациите на два вида сухоземни костенурки и два вида змии в участъка на първокласен международен път Е-79 (I-1), преминаващ през Кресненския пролом (2019-2024)“.
64. Проект “Еминска планина – модел за устойчиво развитие и природозащита в района на Централното Черноморие”.
65. Проект: „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природните местообитания и видове – фаза 1”, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“.
66. Проект: „Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна – I фаза“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г.
67. Пулев А, Зоогеографско райониране на България въз основа на разпространението на херпетофауната, Благоевград, 2016 г., 44.
68. Специален доклад 11а по изпълнението на Дейност № 11 Обработка, обобщаване и анализ на наличните данни, Проект BG16M1OP002-3.003-0001 „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ за периода 2013-2018.
69. Финален доклад за извършената работа по договор № ОПОС-2-6/24.02.2012 г. с предмет: „Консервационни дейности за опазване на двата вида сухоземни костенурки *Testudo graeca* и *Testudo hermanni*”, по проект № 5103020-15-658 „Възстановяване на местообитания и опазване на биологичното разнообразие в Природен парк Сините камъни“, финансиран от ОПОС 2007-2014, ос 3 – Опазване на биологичното разнообразие, Получена информация от Дирекцията на Природен парк „Сините камъни“.
70. Цанков, Н. Д., Г. С. Попгеоргиев, Б. Я. Наумов, А. Й. Стоянов, Ю. В. Корнилев, Б. П. Петров, А. В. Дюгмеджиев, В. С. Вергилов, Р. Д. Драганова, С. П. Луканов, А. Е. Вестерстрьом. 2014. Определител на земноводните и влечугите в природен парк „Витоша“. Дирекция на Природен парк „Витоша“, София, 248 стр.
71. Цанков, Н. Д., Г. С. Попгеоргиев, И. Е. Иванчев, Н. Д. Начев, Ю. В. Корнилев. 2016. Ръководство за транслокация на сухоземни костенурки (*Testudo graeca*, *Testudo hermanni*). Сдружение „Обществен КОМПАС“, София, 46 с.
72. Цанков, Н., Г. Попгеоргиев. 2011. Земноводните и влечугите в Източните Родопи. Ю. Корнилев (ред.). Издателство Ето, София. 64 с.
73. Червената книга на България, 1985 г.
74. Anders G.J. Rhodin, John B. Iverson, Roger Bour, Uwe Fritz, Art hur Georges, H. Bradley Shaffer, and Peter Paul van Dijk; Turtles of the world. Annotated Checklist and Atlas of Taxonomy, Synonymy, Distribution, and Conservation Status (8th Ed.), 2017
75. Anquetin J. 2012. Reassessment of the phylogenetic relationships of basal turtles (Testudinata). Journal of Systematic Palaeontology 10: 3–45.

76. Asher J. Lichtig; Spencer G. Lucas; Hendrik Klein; David M. Lovelace (2018). "Triassic turtle tracks and the origin of turtles". *Historical Biology: An International Journal of Paleobiology*. 30 (8): 1112–1122. doi:10.1080/08912963.2017.1339037.
77. Bertolero, Albert & Cheylan, Marc & Hailey, Adrian & Livoreil, Barbara & Willemssen,. (2011). *Testudo hermanni* account. Conservation Biology of Freshwater Turtles and Tortoises: A Compilation Project of the IUCN/SSC Tortoise and Freshwater Turtle Specialist Group A. 10.3854/crm.5.059.hermann.v1.2011.
78. Beshkov, V. 1997: Record-sized tortoises, *Testudo graeca iberica* and *Testudo hermanni boettgeri*, from Bulgaria. – *Chelonian Conservation and Biology*, Lunenburg 2 (4): 593-596.
79. Beshkov, V. 1998. Bulgaria's Amphibians and Reptiles. - In: *Bulgaria's Biological Diversity: Conservation Status and Needs Assessment*. Voll. 1 and 2. Sofia-Moscow, Pensoft: 395-410.
80. Beshkov, V. 1998. Classes Amphibia and Reptilia (Amphibians and Reptiles). - In: Mичев et al. (eds.). *Biodiversity of the Srebarna Biosphere Reserve. Checklist and bibliography*. Sofia: Co-published by Context & Pensoft: 85-86.
81. Beshkov, V. 2007. Amphibians and reptiles of non-lotic Bulgarian wetlands. - In: Mичев T. M. and M. P. Stoyneva (eds.) *Inventory of Bulgarian Wetlands and their Biodiversity. Part 1: Non-Lotic Wetlands*, Publ., House Svetlostrouy, Sofia, pp. 211-214.
82. Beukema, W., P. de Pous, D. Donaire, D. Escoriza, S. Bogaerts, A.G. Toxopeus, C.A.J.M. de Bie, J. Roca & S. Carranza. 2010. Biogeography and contemporary climatic differentiation among Moroccan *Salamandra atra*. *Biological Journal of the Linnean Society* 101:626–641.
83. Bogoljub, Sterijovski & Tomović, Ljiljana & Lj, & Ajtic, Rastko. (2012). Contribution to the knowledge of the Reptile fauna and diversity in FYR of Macedonia. *North-Western Journal of Zoology*. 10.
84. Celse J., Catard A., Caron S., Ballouard J.M., Gagno S., Jardé N., Cheylan M., Astruc G., Croquet V., Bosc M., Petenian F., 2014. Management guide of populations and habitats of the Hermann's tortoise. LIFE 08 NAT/F/000475. ARPE PACA. 210 p.
85. Ciocanea, Cristiana-Maria, Gavrilidis, Athanasios-Alexandru and Bagrinovschi, Vasile. "Microclimate Observation at Hermann's Tortoise () Habitat in the "Iron Gates" Natural Park. Case Study: Lower Eşelnița Watershed (Banat, Romania)" *Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research*, vol.16, no.3, 2016, pp.47-58.
86. Couturier, Thibaut & Besnard, Aurélien & Bertolero, Albert & Bosc, Valérie & Astruc, Guillaume & Cheylan, Marc. 2014: Factors determining the abundance and occurrence of Hermann's tortoise *Testudo hermanni* in France and Spain: Fire regime and landscape changes as the main drivers. *Biological Conservation*. 170. 177-187. 10.1016/j.biocon.2013.12.028.
87. Cox, N., Chanson, J., Stuart, S. (2006): The status and distribution of reptiles and amphibians of the Mediterranean basin, Gland, Switzerland & Cambridge, UK, IUCN.
88. Duhlov D, 2004. Decrease of the Negative Impact Upon the Populations of Small Animal Species of the International Road E-79 in the Section of the Tissata Reserve, South-Western Bulgaria, Rufford Foundation.
89. Dragan Arsovski. 2018: Run-of-the-mill ecology to sexual brutality and evolution: annals of an aroused tortoise population. Sexual reproduction. University of La Rochelle.
90. Duro, S.; Sönmez, B.; Gündemir, O.; Jashari, T.; Szara, T. 2021. Morphological Divergence of Hermann's Tortoise (*Testudo hermanni boettgeri* Mojsisovits, 1889) in Albania. *Animals*.
91. Elith, J., S.J. Phillips, T. Hastie, M. Dudík, Y.E. Chee & C.J. Yates. 2011. A statistical explanation of MaxEnt for ecologists. *Diversity and Distributions* 17(1): 43–57.
92. Evers, S. W., & Benson, R. B. (2018). A new phylogenetic hypothesis of turtles with implications for the timing and number of evolutionary transitions to marine lifestyles in the group. *Palaeontology*, 62(1), 93-134.
93. Golubović, Ana & Tomović, Ljiljana & Nikolić, Marko & Nikolić, Sonja & Marko, Andjelković & Arsovski, Dragan & Vuk, Ikočić & Gvozdenović Nikolić, Slađana & Popović, Miloš. 2019. Distribution of Hermann's tortoise across Serbia with implications for conservation. *Archives of Biological Sciences*. 71. 509-516. 10.2298/ABS190406034G.

94. Gosar, Anton & Sovinc, Andrej & Filipovic, Dejan & Jovičić, Dobrica & Đurđić, Snežana & Pavlović, Sanja & Koderman, Miha & Lipej, Lovrenc & Kerma, Simon & Belij, Marija & Podmenik, Dane & Sevšek, Maja. 2017. Tourism in Protected Areas of Nature in Serbia and Slovenia.
95. Graham, C.H. & Hijmans, R.J. 2006. A comparison of methods for mapping species ranges and species richness. *Global Ecology & Biogeography* 15(6): 578–587.
96. Groombridge, B.(1982). The IUCN Amphibia-Reptilia Red Data Book, Part I. Gland, Switzerland, IUCN.
97. Grozdanov A.; Peshev H.; Stoynov E; Vangelova N; Van Leest M.; Wielpstra H.; Parvanov D.; Contribution to the faunistic research and conservation of the herpetofauna of northern kresna gorge and some adjacent areas.
98. Guidelines how to minimize the impact of transport infrastructure development on nature in the Carpathian countries, Danube Transnational Programme, DTP1-187-3.1, April 2019 (6.2.4 Reptiles – p. 70).
99. Hailey A., E. Pulford, D. Stubbs. 1984. Summer activity patterns of *Testudo hermanni* Gmelin in Greece and France. *Amphibia-Reptilia* 5: 69–78.
100. Hailey A., R. Willemsen. 2000. Population density and adult sex ratio of the tortoise *Testudo hermanni* in Greece: Evidence for intrinsic population regulation. *Journal of Zoology London* 251: 325–338.
101. Hailey, Adrian & Goutner, Vassilis. 1991. Villas, villagers and tortoises in Greece—a sequel. *Oryx*. 25. 169 - 171. 10.1017/S0030605300034207.
102. Hailey, Adrian & Loumbourdis, Nikolaos. 1988. Egg size and shape, clutch dynamics, and reproductive effort in European tortoises. *Canadian Journal of Zoology-revue Canadienne De Zoologie - CAN J ZOOL*. 66. 1527-1536. 10.1139/z88-224.
103. Hailey, Adrian & Loumbourdis, Nikolaos. 1990. Population ecology and conservation of tortoises: Demographic aspects of reproduction in *Testudo hermanni*. *Herpetological Journal*. 1. 425-434.
104. Hailey, Adrian & Pulford, Elizabeth & Stubbs, David. 1984. Summer activity patterns of *Testudo hermanni* .. *Amphibia-Reptilia*. 5. 57-68. 10.1163/156853884X00101.
105. Hailey, Adrian & Willemsen, R.. (2000). Population density and adult sex ratio of the tortoise *Testudo hermanni* in Greece: Evidence for intrinsic population regulation. *Journal of Zoology*. 251. 325 - 338. 10.1111/j.1469-7998.2000.tb01083.x.
106. Hailey, Adrian & Willemsen, R.E.. 2003. Changes in the status of tortoise populations in Greece 1984–2001. *Biodiversity and Conservation*. 12. 991-1011. 10.1023/A:1022815120619.
107. Hailey, Adrian & Wright, Jonathan & Steer, E. 1988. Population ecology and conservation of tortoises: The effects of disturbance. *Herpetological Journal*. 1. 294-301.
108. Hailey, Adrian. 1988. Population ecology and conservation of tortoises: the estimation of density, and dynamics of a small population. *Herpetological Journal*. 1. 263-271.
109. Hailey, Adrian. 1989. How far do animals move? Routine movements in a tortoise. *Canadian Journal of Zoology*. 67. 208-215. 10.1139/z89-028.
110. Hailey, Adrian. 2000. Implications of high intrinsic growth rate of a tortoise population for conservation. *Animal Conservation*. 3. 185 - 189. 10.1111/j.1469-1795.2000.tb00102.x.
111. Hailey, Adrian. 2000. The effects of fire and mechanical habitat destruction on survival of the tortoise *Testudo hermanni* in northern Greece. *Biological Conservation - BIOL CONSERV*. 92. 321-333. 10.1016/S0006-3207(99)00099-3.
112. Haxhiu, I. (1998): The reptilia of Albania: Species composition, distribution, habitats. *Bonner zoologische Beiträge* 48:35–57.
113. Hijmans, R.J., S.E. Cameron, J.L. Parra, P.G. Jones & A. Jarvis. 2005. Very high resolution interpolated climate surfaces for global land areas. *International Journal of Climatology* 25: 1965–1978.
114. International Union for Conservation of Nature, IUCN
115. Ivanchev I. 2007: Überwinterung von *Testudo hermanni* und *Testudo graeca* in der Natur und unter sehr naturnahen Bedingungen in Bulgarien.
116. Ivanchev I. 2008: Eine Initiative zum Schutz und zur Erforschung von Landschildkröten in Bulgarien – Schildkröten im Fokus 5 (1): 3-17.

117. Ivanchev, Ivo. 2007 “Population Ecology and Biology of *Testudo hermanni* (Reptilia: Testudinidae) at the Eminska Mountain, Bulgaria.” *Acta Zoologica Bulgarica* 59 (2007): 153-163.
118. Jablonski, Daniel. 2011. Reptiles and amphibians of Albania with new records and notes on occurrence and distribution. *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae*. 75. 223–238.
119. Kambourova N, Koshev Y, Popgeorgiev G, January 2012, Effect of Traffic on Mortality of Amphibians, Reptiles, Birds and Mammals on Two Types of Roads Between Pazardzhik and Plovdiv Region (Bulgaria), Preliminary Results, *Acta Zoologica Bulgarica* 1(64):57-67.
120. Labus, Nenad & Savić, Aleksandra & Zivic, Nebojsa & Jaksic, Tatjana. 2016. Morphological characteristics of the Hermann's tortoise (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) in the south-eastern part of Kosovo and Metohija. University thought - Publication in Natural Sciences. 6. 10.5937/univtho6-10971.
121. Ljubisavljević, Katarina & Džukić, Georg & Kalezić, Milos. 2011. The commercial export of the land tortoises (*Testudo* spp.) From the territory of the former Yugoslavia: A historical review and the impact of overharvesting on wild populations. *North-Western Journal of Zoology*. 7.
122. Longepierre, S. & Grenot, C. & Hailey, Adrian. 2003. Individual, local and subspecific variation in female Hermann's tortoise (*Testudo hermanni*) reproductive characters. *Contributions to Zoology*. 72. 221-226. 10.1163/18759866-07204003.
123. Longepierre, S. & Hailey, Adrian & Grenot, C. 2001. Home range area in the tortoise *Testudo hermanni* in relation to habitat complexity: Implications for conservation of biodiversity. *Biodiversity and Conservation*. 10. 1131-1140. 10.1023/A:1016611030406.
124. Lymberakis, Petros & Pafilis, Panayiotis & Poulakakis, Nikos & Sotiropoulos, Konstantinos & Valakos, Efstratios. (2018). The Amphibians and Reptiles of the Aegean Sea.
125. Malakova, Nevena & Sakelarieva, Lidia & Pulev, Alexander. 2018. Distribution of the Tortoises *Testudo hermanni* and *Testudo graeca* in the Natura 2000 Site „Oranovski Prolom – Leshko” (BG0001022), Bulgaria.
126. Martínez-Freiría, F., N. Sillero, M. Lizana & J.C. Brito. 2008. GIS-based niche models identify environmental correlates sustaining a contact zone between three species of European vipers. *Diversity and Distributions* 13(3): 452–461.
127. Mazzotti, Stefano & Pisapia, Anna & Fasola, Mauro. 2002. Activity and home range of *Testudo hermanni* in Northern Italy. *Amphibia-Reptilia*. 23. 305-312. 10.1163/15685380260449180.
128. Naumov, Borislav & Tzankov, Nikolay & Donchev, Krasimir & Petrov, Boyan & Stoyanov, Andrey & Popgeorgiev, Georgi & Mollov, Ivelin & Beshkov, Vladimir. 2016. The Herpetofauna (Amphibia and Reptilia) of Vrachanska Planina Mountains -Species Composition, Distribution and Conservation.
129. Nikolić, Marko et al. 2016 “A note on scavenging behaviour of adult Hermann’s tortoise (*Testudo hermanni*).”
130. Nikolić, Sonja & Golubović, Ana & Bonnet, Xavier & Arsovski, Dragan & Ballouard, Jean-Marie & Ajtic, Rastko & Bogoljub, Sterijovski & Vuk, Iković & Vujović, Ana & Tomović, Ljiljana. 2018. Why an apparently prosperous subspecies needs strict protection? The case of *Testudo hermanni boettgeri* from the central Balkans. *Herpetological Conservation and Biology*. 13. 673–690.
131. Petrov B. P., N. Tzankov, H. Strijbosch, G. Popgeorgiev, V. Beshkov. 2006. The herpetofauna (Amphibia and Reptilia) of the Western Rhodopes mountain (Bulgaria and Greece).– In: Beron P. (ed.) *Biodiversity of Bulgaria*. 3. Biodiversity of Western Rhodopes (Bulgaria and Greece) I. Pensoft & Nat. Mus. Natur. Hist., Sofia, 863-912.
132. Phillips, S.J. & M. Dudík. 2008. Modeling of species distributions with Maxent: new extensions and a comprehensive evaluation. *Ecography*, 31, 161–175.
133. Phillips, S.J., R.P. Anderson & R.E. Schapire. 2006. Maximum entropy modeling of species geographic distributions. *Ecological Modelling*, 190, 231–259.
134. Pille, Fabien. 2016. Translocation of Hermann tortoises (*Testudo hermanni hermanni*): a behavioural and eco-physiological assessment (Master 2 report).
135. Popgeorgiev G. 2008. The effects of a large-scale fire on the demographic structure of a population of Hermann’s (*Testudo hermanni boettgeri* Mojsisovics, 1889) and Spur-thighed (*Testudo graeca iberica* Pallas, 1814) tortoises in Eastern Rhodopes Mountains, Bulgaria. – *Historia naturalis bulgarica*, 19: 115-127.

-----& www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

136. Popgeorgiev G., 2008; The effects of a large-scale fire on the demographic structure of a population of Hermann's (Testudo hermanni boettgeri Mojsisovics, 1889) and Spur-thighed (Testudo graeca ibera Pallas, 1814) tortoises in Eastern Rhodopes Mountains, Bulgaria.
137. Popgeorgiev, Georgi. 2008. The effects of a large-scale fire on the demographic structure of a population of Hermann's (Testudo hermanni boettgeri Mojsisovics, 1889) and Spur-thighed (Testudo graeca ibera Pallas, 1814) tortoises in Eastern Rhodopes Mountains, Bulgaria. *Historia naturalis bulgarica*. 19.
138. Rhodin A. G.J., John B. Iverson, Roger Bour, Uwe Fritz, Arthur Georges, H. Bradley Shaffer and Peter Paul van Dijk. 2017. *Turtles of the world. Annotated checklist and atlas of taxonomy, synonymy, distribution, and conservation status* (8th ed.).
139. Sidorovska, V. 2010: Study on assessment and evaluation of amphibians & reptiles within the protected area National Park Mavrovo. Skopje.
140. Sillero, N., Campos, J., Bonardi, A., Corti, C., Creemers, R., Crochet, P.-A., Crnobrnja-Isailović, J., Denoël, M., Ficetola, G.F., Gonçalves, J., Kuzmin, S., Lymberakis, P., de Pous, P., Rodríguez, A., Sindaco, R., Speybroeck, J., Toxopeus, B., Vieites, D.R., Vences, M. 2014. Updated distribution and biogeography of amphibians and reptiles of Europe. .p 1-31.
141. Sillero, Neftalí & Oliveira, Marco & Sousa, Pedro & Sousa, Fátima & Gonçalves-Seco, Luis. 2014. Distributed database system of the New Atlas of Amphibians and Reptiles in Europe: The NA2RE project. *Amphibia-Reptilia*. 35. 33-39. 10.1163/15685381-00002936.
142. Slavchev, Miroslav & Tzankov, Nikolay & Popgeorgiev, Georgi. (2014). Impact of fires on spatial distribution patterns of the Hermann's tortoise (Testudo hermanni) in a heavily affected area in Bulgaria. *Bulgarian Journal of Agricultural Science*. 20. 135-138.
143. Soler, J. & Martinez Silvestre, Albert & Sempere, M.. (2009). Testudo graeca ibera en Rumania. *Reptilia*. 77. 43-49.
144. Speybroeck, Jeroen & Beukema, Wouter & Crochet, Pierre-André. (2010). A Tentative Species List Of The European Herpetofauna (Amphibia And Reptilia) — An Update. *Zootaxa*. 2492. 1-27. 10.5281/zenodo.195659.
145. Sterijovski, B., Tomović, L., Ajtić, R. 2014. Contribution to the knowledge of the Reptile fauna and diversity in FYR of Macedonia. .p 83–92.
146. Stubbs, David & Swingland, Ian & Hailey, Adrian & Pulford, Elizabeth. 1985. The ecology of the Mediterranean tortoise Testudo hermanni in northern Greece (the effects of a catastrophe on population structure and density). *Biological Conservation*. 31. 125-152. 10.1016/0006-3207(85)90045-X.
147. Sutherland, W. 2000. *The conservation handbook: Research, Management and Policy*. London, Blackwell Science. 278 c.
148. Tomović, L., Ajtić, R., Ljubisavljević, K., Urošević, A., Jović, D., Krizmanić, I., Labus, N., Đorđević, S., Kalezić, M.L., Vukov, T. (2014): Reptiles in Serbia. Distribution and diversity patterns. *Bulletin of the Natural History Museum* 7: 129–158.
149. Tortoise & Freshwater Turtle Specialist Group. 1996. Testudo graeca. The IUCN Red List of Threatened Species 1996: e.T21646A9305693.
150. **Tortoises and Freshwater Turtles - An Action Plan for their Conservation (IUCN/SSC Tortoise and Freshwater Turtle Specialist Group, Second Edition—1991)**
151. TURTLE CONSERVATION FUND. 2002. *A Global Action Plan for Conservation of Tortoises and Freshwater Turtles. Strategy and Funding Prospectus 2002–2007*. Washington, DC: Conservation International and Chelonian Research Foundation, 30 pp.
152. Turtle Taxonomy Working Group [Rhodin, A.G.J., Iverson, J.B., Bour, R. Fritz, U., Georges, A., Shaffer, H.B., and van Dijk, P.P.]. 2017. *Turtles of the World: Annotated Checklist and Atlas of Taxonomy, Synonymy, Distribution, and Conservation Status* (8th Ed.). In: Rhodin, A.G.J., Iverson, J.B., van Dijk, P.P., Saumure, R.A., Buhlmann, K.A., Pritchard, P.C.H., and Mittermeier, R.A. (Eds.). *Conservation Biology of Freshwater Turtles and Tortoises: A Compilation Project of the IUCN/SSC Tortoise and Freshwater Turtle Specialist Group*. *Chelonian Research Monographs* 7:1–292. doi: 10.3854/crm.7.checklist.atlas.v8.2017.
153. Tzankov N.; Grozdanov A.; Kunev G.; Parvanov D.; Analysis and data collection (flora and fauna) of the cross-border Maleshevska Mountain, January 2013, DOI: 10.13140/RG.2.1.2088.8803.

154. Uhrin, M., Havaš, P., Minarik, M., Kodejš, K., Bugoš, I., Danko, S., Husák, T., Koleska, D., Jablonski, D. 2016. Distribution updates to amphibian and reptile fauna for the Republic of Macedonia. .p 201-220.
155. Sillero, Neftalí & Campos, João & Bonardi, Anna & Corti, Claudia & Creemers, Raymond & Crochet, Pierre-André & crnobrnja-isailovic, Jelka & Denoel, Mathieu & Ficetola, Gentile Francesco & Gonçalves, João & Kuzmin, Sergei & Lymberakis, Petros & de Pous, Philip & Rodríguez, Ariel & Sindaco, Roberto & Speybroeck, Jeroen & Toxopeus, Bert & Vieites, David & Vences, Miguel. 2014. Updated distribution and biogeography of amphibians and reptiles of Europe. *Amphibia-Reptilia*. 35. 1-31. 10.1163/15685381-00002935.
156. van Dijk, P.P., Corti, C., Mellado, V.P. & Cheylan, M. 2004. Testudo hermanni (errata version published in 2020). The IUCN Red List of Threatened Species 2004: e.T21648A176604335.
157. Vanderhoeven S, 2020, Policy brief: Towards a sustainable wildlife trade - Sound data in support of decision making, Belgian Biodiversity Platform, March 2020.
158. WILLEMSSEN, R. & Hailey, Adrian & LONGEPIERRE, S. & GRENOT, C. 2002. Body mass condition and management of captive European tortoises. *Herpetological Journal*. 12. 115-121.
159. Willemsen, R. & Hailey, Adrian. 1999. Variation of adult body size of the tortoise *Testudo hermanni* in Greece. *Journal of Zoology*. 248. 379 - 396. 10.1111/j.1469-7998.1999.tb01037.x.
160. Willemsen, R. & Hailey, Adrian. 2001. Variation in adult survival rate of the tortoise *Testudo hermanni* in Greece: Implications for evolution of body size. *Journal of Zoology*. 255. 43 - 53. 10.1017/S0952836901001108.
161. Willemsen, R.E. & Hailey, Adrian. 1999. A latitudinal cline of dark plastral pigmentation in the tortoise *Testudo hermanni* in Greece. *Herpetological Journal*. 9. 125-132.
162. Willemsen, R.E. & Hailey, Adrian. 2002. Body Mass Condition in Greek Tortoises: Regional and Interspecific variation. *Herpetological Journal*. 12. 105-114.
163. Willemsen, Ronald & Hailey, Adrian. 2003. Sexual dimorphism of body size and shell shape in European tortoises. *Journal of Zoology (London)*. 260. 353-365. 10.1017/S0952836903003820.
164. Wright, Jonathan & Steer, & Hailey, Adrian. (1988). Habitat separation in tortoises and the consequences for activity and thermoregulation. *Canadian Journal of Zoology*. 66. 1537-1544. 10.1139/z88-225.
165. Xavier Bonnet, Ana Golubović, Dragan Arsovski, Sonja Đorđević, Jean-Marie Ballouard, Bogoljub Sterijovski, Rastko Ajtić, Christophe Barbraud, Liljana Tomović, A prison effect in a wild population: a scarcity of females induces homosexual behaviors in males, *Behavioral Ecology*, Volume 27, Issue 4, July-August 2016, Pages 1206–1215.
166. Žagar, A., Cafuta, V., Drašler, K., Jagar, T., Krofel, M., Lužnik, M., Ostanek, E., Petkovska, V., Planinc, G., Sopotnik, M., Vamberger, M. (2013): A review of eleven short-term reptile surveys in the western Balkans. *Hyla* **2013**:3–21.
167. Zenboudji, Saliha & Cheylan, Marc & Arnal, Veronique & Bertolero, Albert & Leblois, Raphael & Astruc, Guillaume & Bertorelle, Giorgio & Pretus, Joan & Lo Valvo, Mario & Sotgiu, Giuseppe & Montgelard, Claudine. (2016). Conservation of the endangered Mediterranean tortoise *Testudo hermanni hermanni*: The contribution of population genetics and historical demography. *Biological Conservation*. 195. 279-291. 10.1016/j.biocon.2016.01.007.
168. Zhivkov, M., Ivo Ivanchev, Galerida Raikova-Petrova, Teodora Trichkova. 2007. First data on the population structure, growth rate and ontogenetic allometry of the tortoise *Testudo hermanni* in Eastern Stara Planina (Bulgaria).
169. Zivkov, Galerida N. Raikov-Petrova, Teodora A. Trichkova, Population biology and ontogenetic allometry of *Testudo hermanni boettgeri* MOJSISOVICS, 1889, in a marginal population in Bulgaria, 17.
170. Živkov, M. & Ivanchev, I. & Raikova, Galerida & Trichkova, T.. (2007). First data on the population structure, growth rate and ontogenetic allometry of the tortoise *testudo hermanni* in eastern strata planina (Bulgaria). *Comptes Rendus de L'Academie Bulgare des Sciences*. 60. 1015-1022.
171. <http://eea.government.bg/zpo/bg/> - Регистър на защитените територии и защитените зони в България.

172. <http://e-coddb.bas.bg/rdb/bg/vol2/> - Червена книга на Република България 2015 г., том II – Животни.
173. <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Natura2000ProtectedSites> - Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000.
174. <http://redlist.moepp.gov.mk/common-tortoise/> - Информация за *T.graeca* в Република Северна Македония.
175. <http://redlist.moepp.gov.mk/hermanns-tortoise/> - Информация за *T.hermannii* в Република Северна Македония.
176. <http://www.tortue-hermann.eu/home.php> - Project LIFE 08 NAT/F/000475
177. <https://balkani.org/activities/species-conservation/tortoise/> СДП БАЛКАНИ - Център за размножаване на сухоzemни костенурки.
178. https://balkani.org/eea_project_tortoises_birds_plants/ - СДП БАЛКАНИ - проект за „Костенурки, птици и растения в Западна България“.
179. <https://cdr.eionet.europa.eu/> - Интернет адрес на Европейската комисия – Eionet Central Data Repository;
180. <https://geachelonia.org/> - Център за рехабилитация и размножаване на сухоzemни костенурки „Теа Челониа“.
181. <https://natura2000.eea.europa.eu/> - Natura 2000 Network Viewer.
182. <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-02009838> - Two populations of Hermann's turtle (*Testudo hermanni*, a late maturing species ~ 10 years) were studied on the mainland and on an island in the Prespa Lake region of Macedonia.
183. https://www.academia.edu/2899609/Notes_on_morphological_anomalies_observed_in_specimens_of_Testudo_hermannii_boettgeri_Gmelin_1789_Reptilia_Chelonia_Testudinidae_from_Southern_Dobrudja_Romania - Notes on morphological anomalies observed in specimens of *Testudo hermannii boettgeri* Gmelin, 1789 (Reptilia: Chelonia: Testudinidae) from Southern Dobrudja, Romania
184. https://www.academia.edu/43679549/The_spur_thighed_tortoise_Testudo_graeca_ibera_in_Romania_a_new_locality_records_suggest_a_more_optimistic_situation - The spur-thighed tortoise (*Testudo graeca iberica*) in Romania new locality records suggest a more optimistic situation.
185. <https://www.iucnredlist.org/species/21646/9305693> - International Union for Conservation of Nature, IUCN, *Testudo graeca* page
186. <https://www.iucnredlist.org/species/21648/176604335> - International Union for Conservation of Nature, IUCN, *Testudo hermannii* page
187. <https://www.moew.government.bg/> - Интернет адрес на Министерство на околната среда и водите.
188. <https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/jivotni-izvun-estestvenata-im-sreda/spasitelni-centrove/> - Заповед на Министъра на околната среда и водите за определяне на места изпълняващи функцията на спасителни центрове.
189. <https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/jivotni-izvun-estestvenata-im-sreda/spasitelni-centrove/> - Правилник за спасителните центрове.
190. https://www.researchgate.net/figure/Map-showing-the-distribution-range-of-T-hermannii-in-the-former-Yugoslavia-according-to_fig1_268304482 - *Testudo hermannii* distribution in former Jugoslavie.
191. <https://www.researchgate.net/project/Distribution-and-conservation-of-Hermanns-tortoise-Testudo-hermannii-boettgeri-in-Serbia> - Distribution and conservation of Hermann's tortoise (*Testudo hermannii boettgeri*) in Serbia -
192. <https://www.rufford.org/projects/ana-golubovi%20%87/turtles-in-serbia-population-status-conservation-and-distribution-of-the-understudied-european-pond-turtle-and-hermanns-tortoise/> - Population and distribution studies on European pond turtle and Hermann's tortoise.
193. <https://www.rufford.org/projects/ivo-ivanchev/conservation-measures-of-globally-endangered-land-tortoises-spur-thighed-and-spur-tailed-testudo-graeca-ibera-and-testudo-hermannii-boettgeri-in-the-black-sea-coast-region-bulgaria/> - Conservation Measures of Globally Endangered Land Tortoises: Spur-Thighed and

Spur-Tailed (*Testudo graeca iberica* and *Testudo hermanni boettgeri*) in the Black Sea Coast Region, Bulgaria, Rufford Foundation Site.

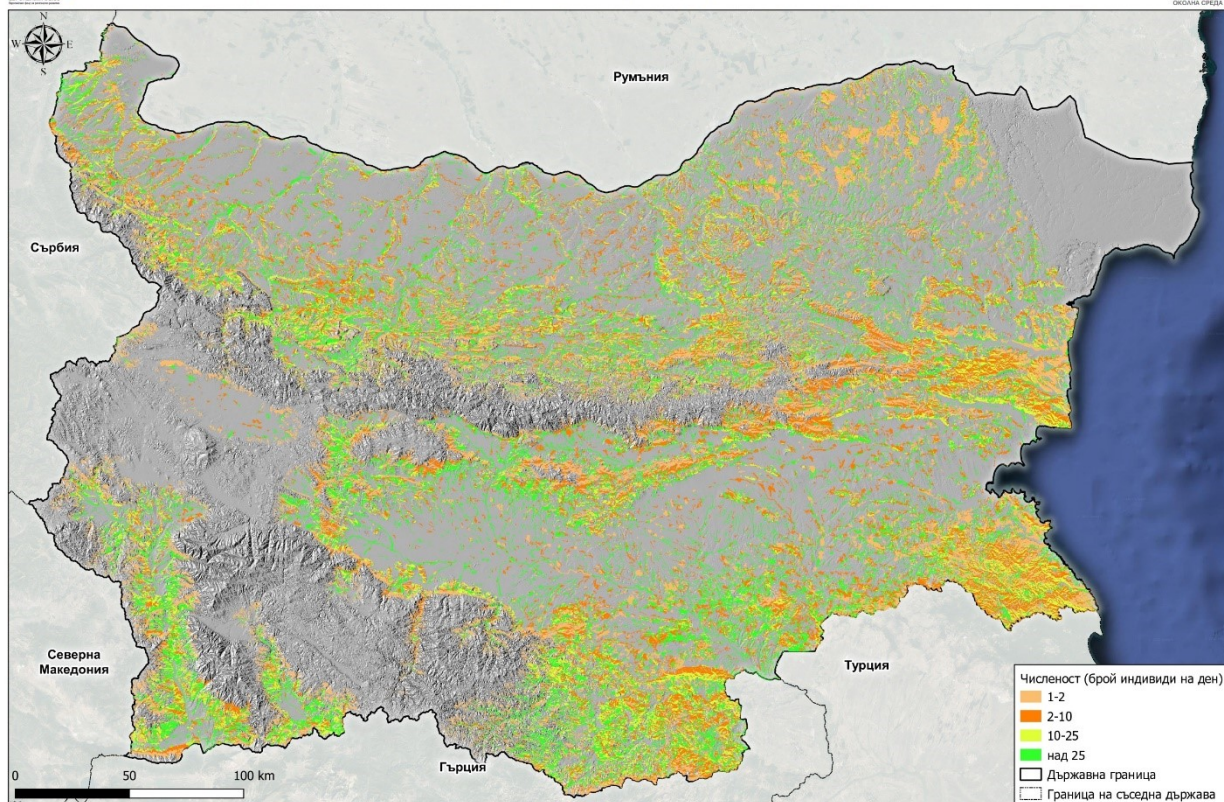
194. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0006320799000993> - The effects of fire and mechanical habitat destruction on survival of the tortoise *Testudo hermanni* in northern Greece.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

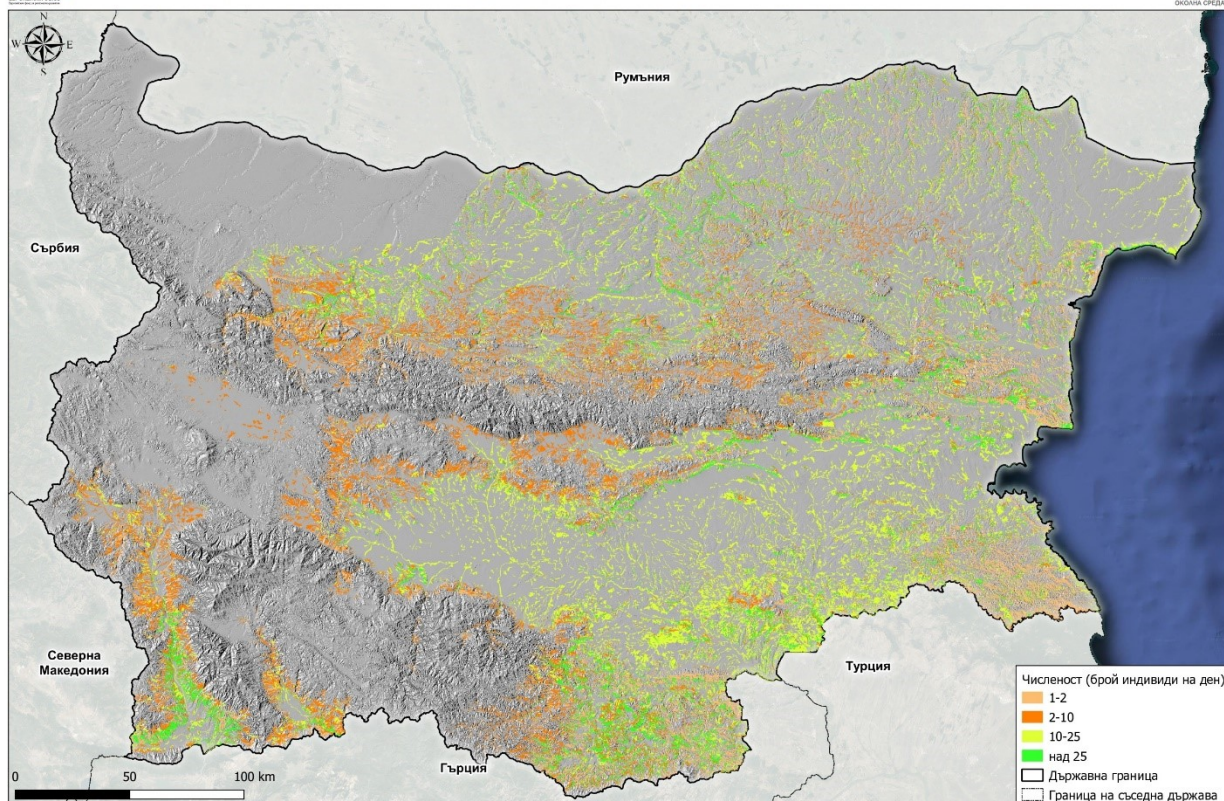
КАРТИ НА МИНАЛО И СЪВРЕМЕННО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ВИДОВЕТЕ ЗА ВСЯКА ЕДНА ОТ ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ПО *ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА № 92/43/ЕИО ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ И НА ДИВАТА ФЛОРА И ФАУНА И ИЗВЪН ТЯХ, В КОИТО СА ВКЛЮЧЕНИ ДЕТАЙЛИ ЗА ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ.*

1.1. Карта на разпространение в миналото на шиоопашатата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) в България по данни Бешков, 1984 г. и проект „НАТУРА 2000–обществен принос“, финансиран от програма ПИН-МАТРА, ИУЦЕ 2004-2006.

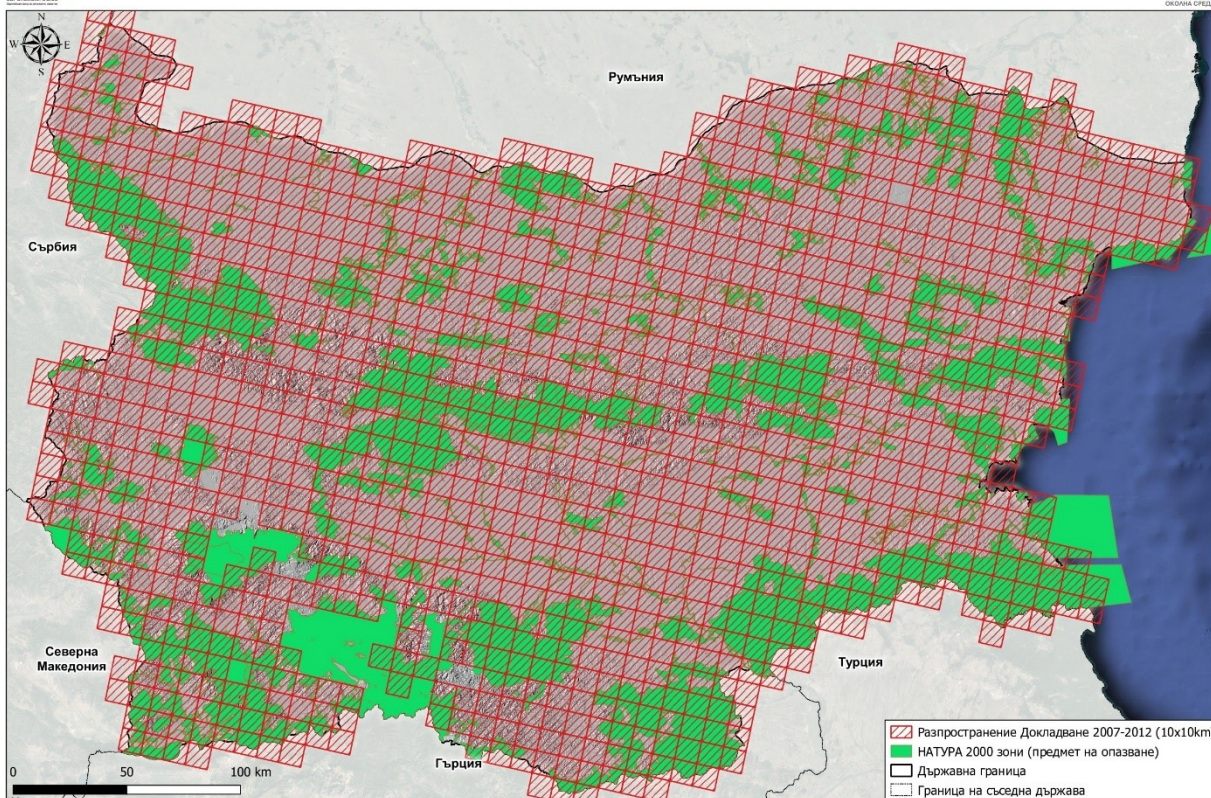
1.2. Карта на разпространение в миналото на шиобедрената костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България по данни Бешков, 1984 г. и проект „НАТУРА 2000–обществен принос“, финансиран от програма ПИН-МАТРА, ИУЦЕ 2004-2006.

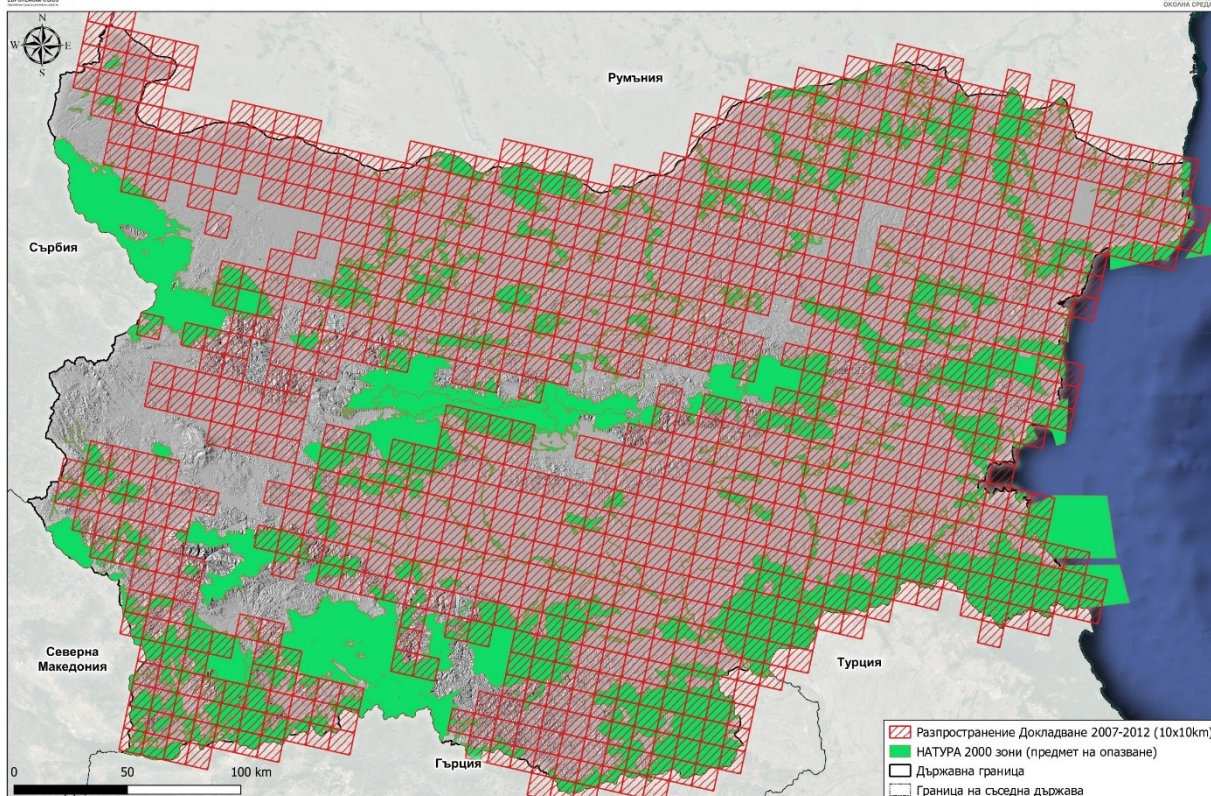
Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шиоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шиобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

2.1. Карта на разпространението на вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) в България по данни от Докладването по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за периода 2007-2012 г.

2.2. Карта на разпространението на вида шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България по данни от Докладването по чл. 17 за периода 2007-2012г.

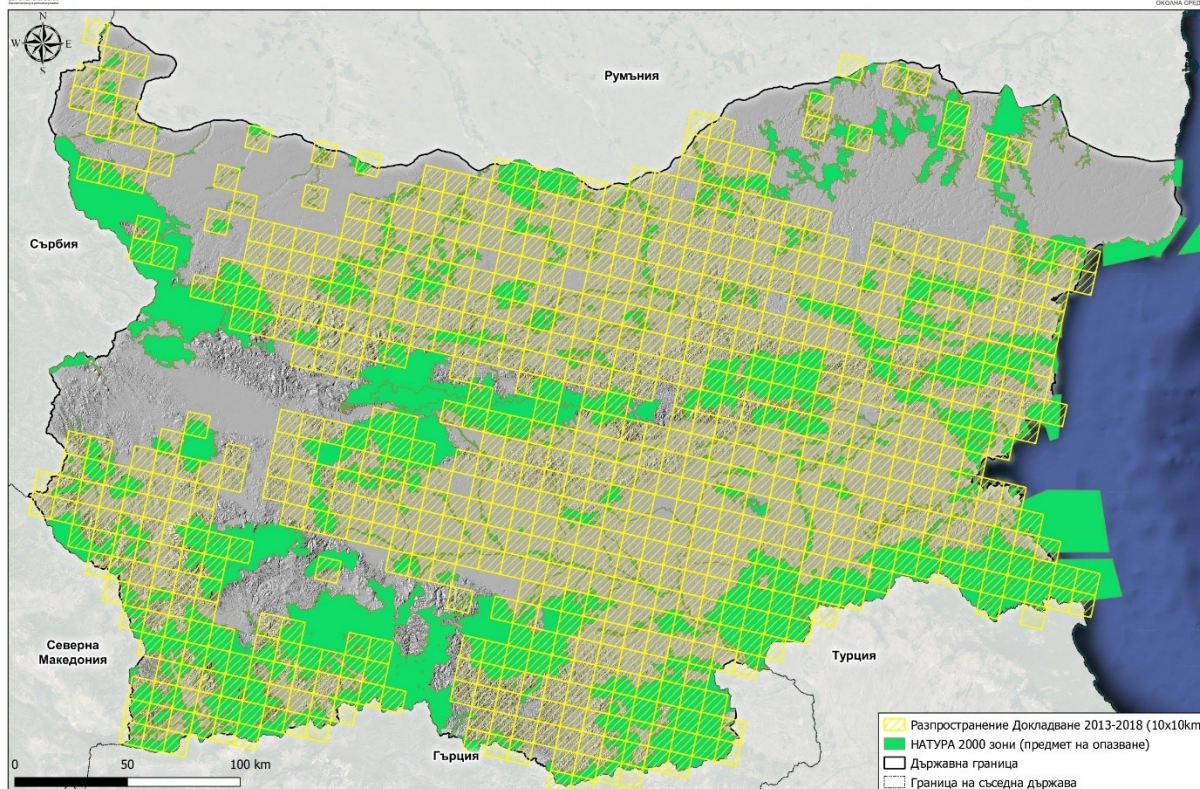

www.ecfunds.bg

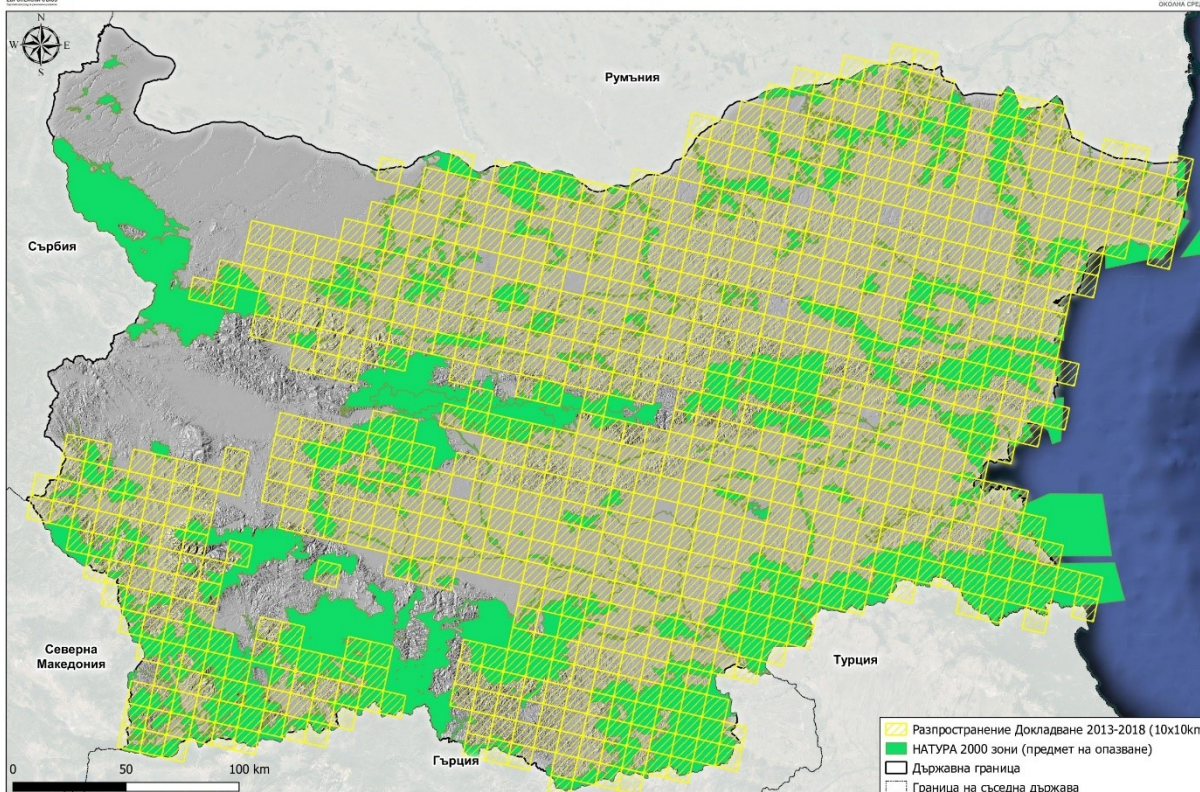
Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

3.1. Карта на разпространението на вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) в България по данни от Докладването по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за периода 2013-2018 г.

3.2. Карта на разпространението на вида шипобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България по данни от Докладване по чл. 17 за периода 2013-2018 г.

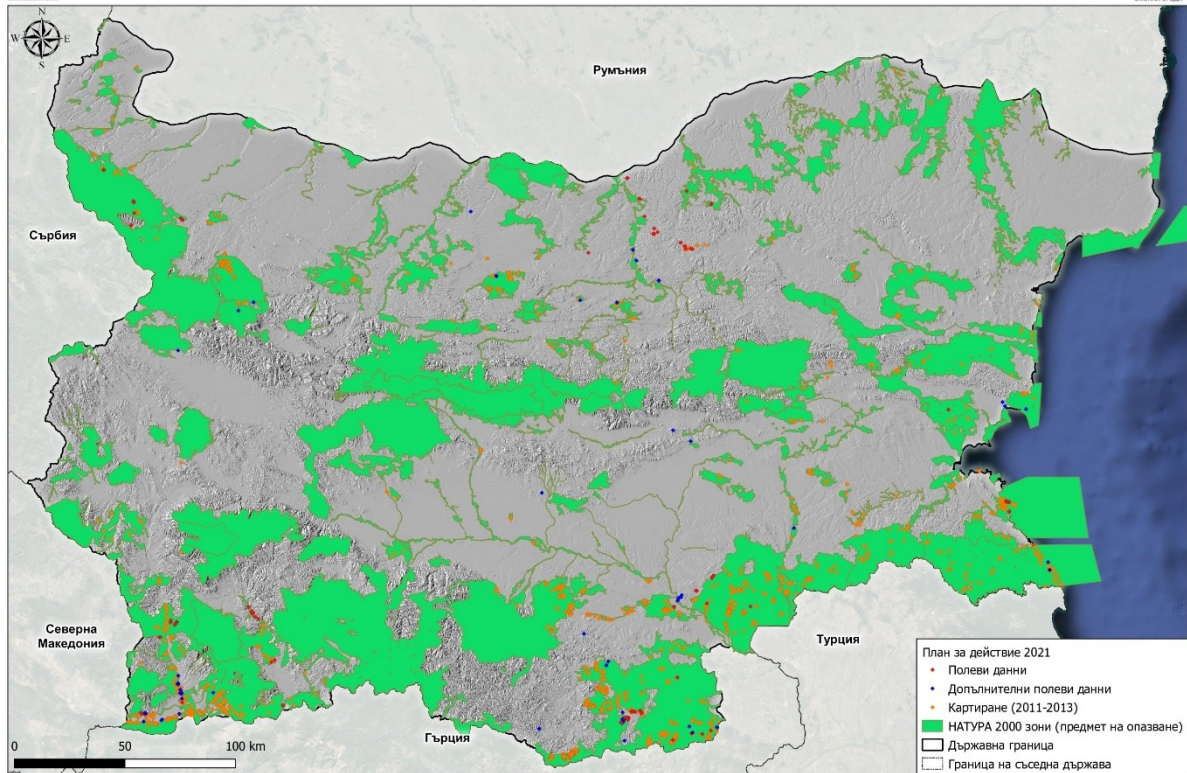

----- www.eurunds.bg -----

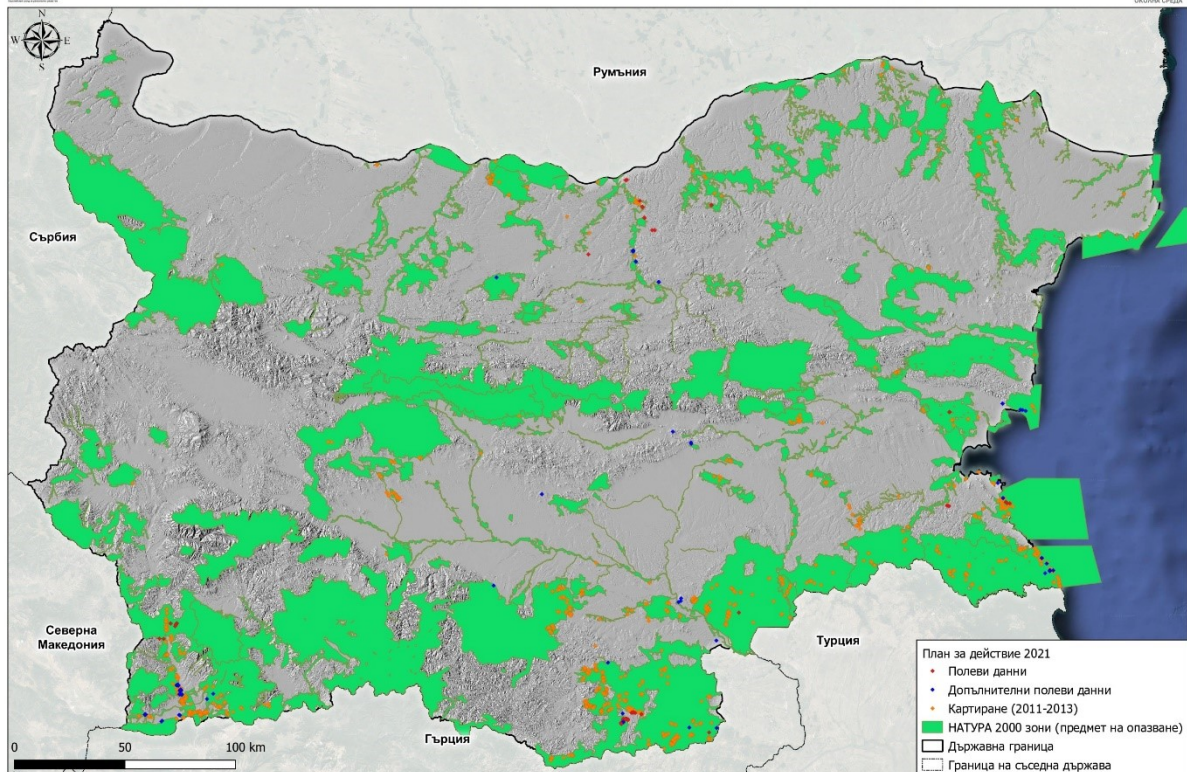
Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

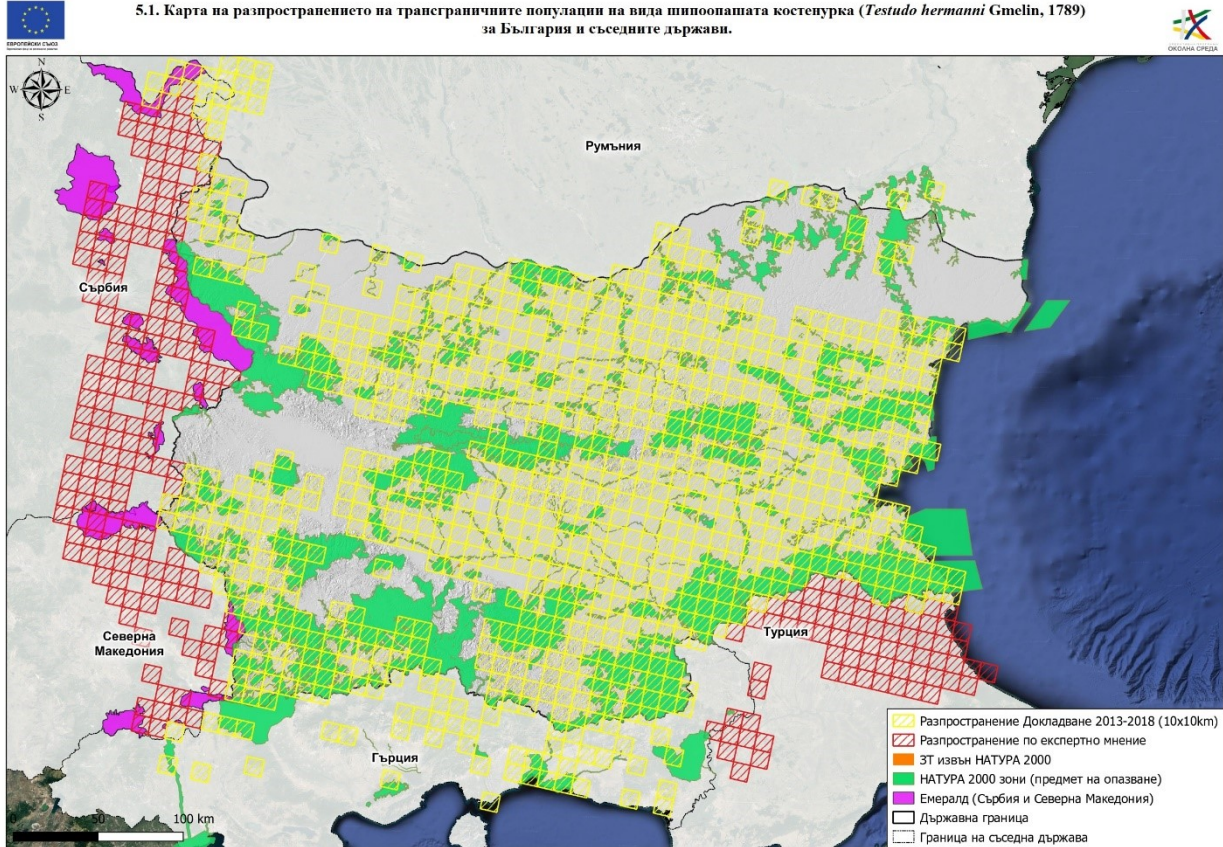
4.1. Карта с регистрации на вида шиоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) в България, получени от терени проучвания за разработване на План за действие (2021 г.) и допълнителни данни, както и информация от проект за картиране (МОСВ, 2013 г.)

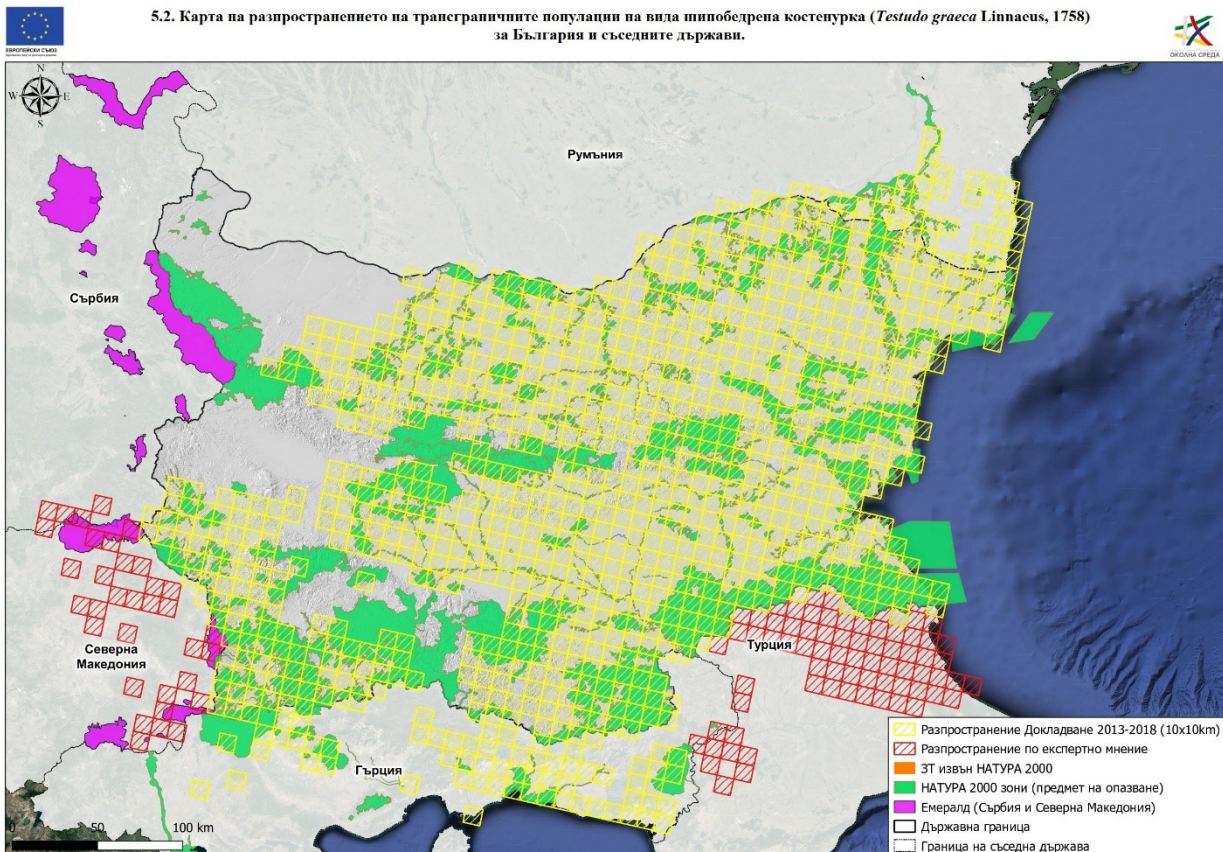
4.2. Карта с регистрации на вида шиобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) в България, получени от терени проучвания за разработване на План за действие (2021 г.) и допълнителни данни, както и информация от проект за картиране (МОСВ, 2013 г.)

5.1. Карта на разпространението на трансграничните популации на вида шиоопашата костенурка (*Testudo hermanni* Gmelin, 1789) за България и съседните държави.

5.2. Карта на разпространението на трансграничните популации на вида шиобедрена костенурка (*Testudo graeca* Linnaeus, 1758) за България и съседните държави.

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шиоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шиобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5

КАРТА НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ШИПОПАШАТА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*) И ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO GRAECA*) ПО ВИДОВЕ.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 167/356

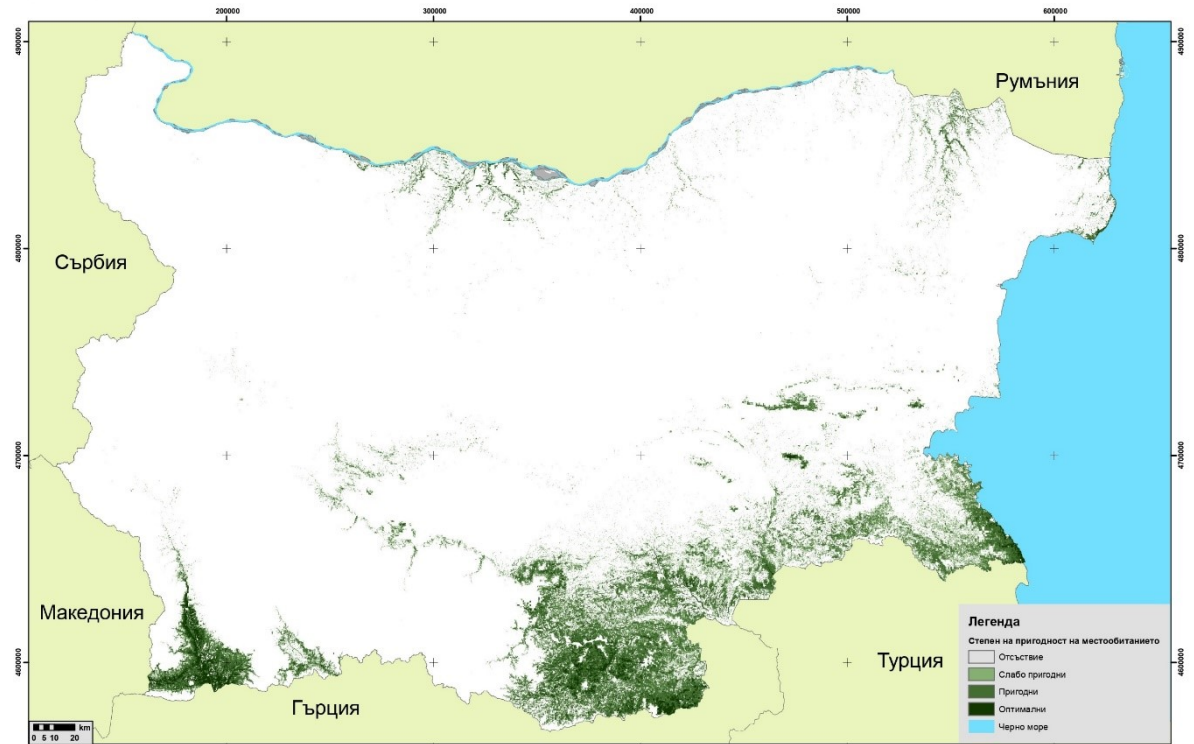

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестиции в наше бъдеще

Карта на ефективните местообитания на вида 1219 *Testudo graeca* (Шипобедрена костенурка) на национално ниво

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

Проектът се финансира от Европейски фонд за регионално развитие на Европейски съюз и от държавен бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда“ 2007 – 2013 г.

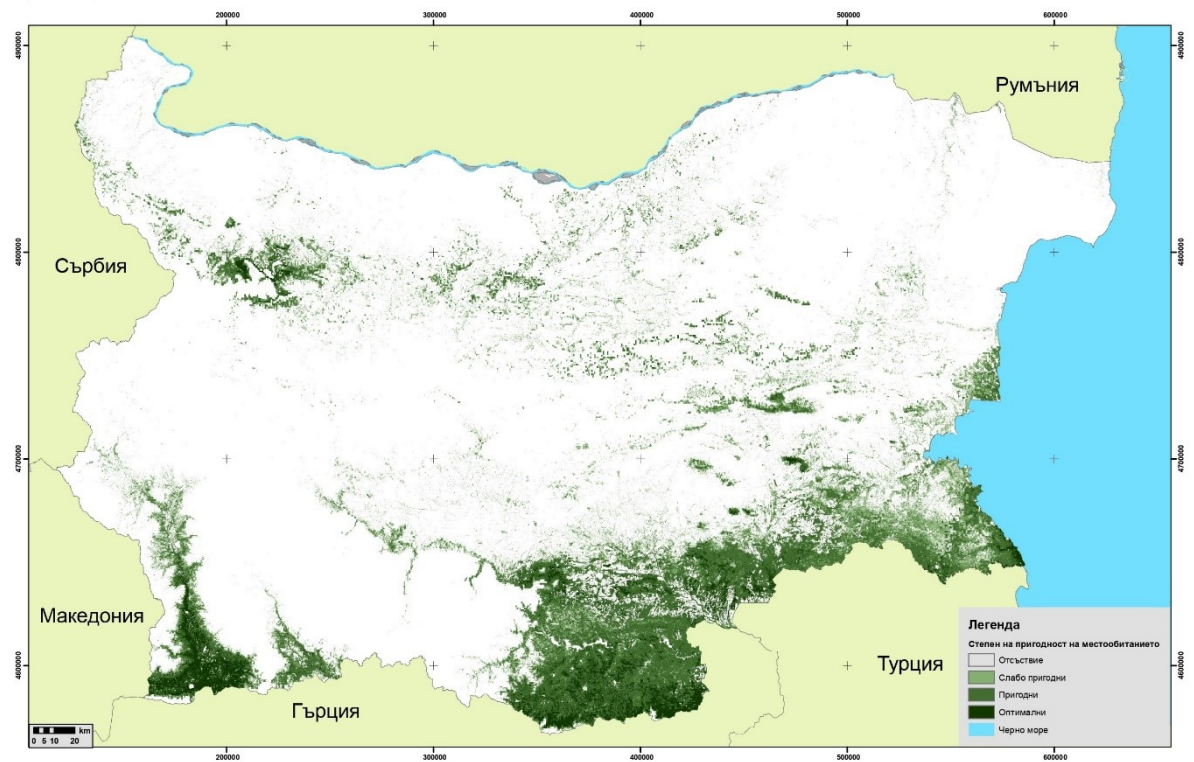

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестиции в наше бъдеще

Карта на ефективните местообитания на вида 1217 *Testudo hermanni* (Шипопашата костенурка) на национално ниво

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

Проектът се финансира от Европейски фонд за регионално развитие на Европейски съюз и от държавен бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда“ 2007 – 2013 г.

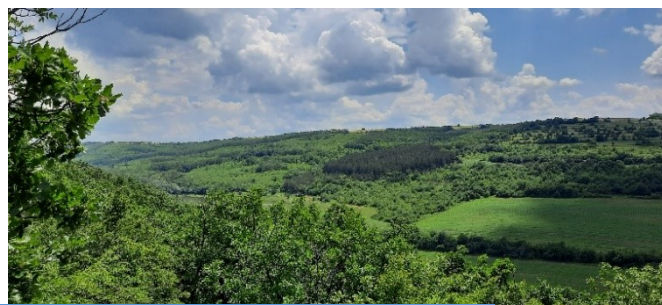
www.eufunds.bg

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6

СНИМКИ НА МЕСТООБИТАНИЯ НА ВИДОВЕТЕ ШИПОПАШАТА
КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*) И ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА
(*TESTUDO GRAECA*) В БЪЛГАРИЯ.

1. МЕСТООБИТАНИЯ НА ДВАТА ВИДА СУХОЗЕМНИ КОСТЕНУРКИ¹²

¹² Всички снимки в приложението са направени по време на теренните проучвания за изготвяне на Плана за действие.

2. МЕСТООБИТАНИЯ ЗА ХРАНЕНЕ¹³

¹³ Всички снимки в приложението са направени по време на теренните проучвания за изготвяне на Плана за действие.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

3. МЕСТООБИТАНИЯ ЗА РАЗМНОЖАВАНЕ/ ГНЕЗДА¹⁴

¹⁴ Всички снимки в приложението са направени по време на теренните проучвания за изготвяне на Плана за действие.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

4. МЕСТООБИТАНИЯ, ИЗПОЛЗВАНИ ЗА УКРИТИЕ ПРЕЗ АКТИВНИЯ СЕЗОН¹⁵

¹⁵ Всички снимки в приложението са направени по време на теренните проучвания за изготвяне на Плана за действие.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7

КРАТЪК АНАЛИЗ НА ДАННИТЕ ОТ ДОКЛАДИТЕ ПО ЧЛ. 17 ОТ ДИРЕКТИВА 92/43/ЕИО, ИЗГОТВЕНИ ЗА ПЕРИОДА 2007-2018 Г.

Член 17 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (наричана в текста за краткост Директива 92/43/ЕИО) изисква от страните-членки да извършват мониторинг върху природозащитното състояние (ПС) на видовете, представляващи интерес за общността (включените в Приложение II, IV, V), каквито са и двата вида сухоземни костенурки шипобедрена (*Testudo graeca*) и шипоопашата. Мониторингът следва да регистрира измененията на ПС на видовете, както в мрежата Natura 2000, така и извън нея.

До момента данните за видовете, предмет на опазване в България, са набирани целенасочено в рамките на няколко големи проекта за целите на докладването по чл. 17 на Директива 92/43/ЕИО, реализирани в периода до началото на 2013 година:

- проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“;
- проект „Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна - I фаза“;
- проект „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“.

Данните от двете докладвания, извършени от страната до 2021 г. (съответно от 2013 и 2019 г.) са публично достъпни на интернет адрес: <https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/art17/envur088a/>.

При прегледа на данните от доклада за България по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, за *Testudo hermanni* през 2013 г. е докладвано благоприятно природозащитно състояние в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния – неблагоприятно-

незадоволително. През 2019 г. данните от доклада показват неблагоприятно-незадоволително състояние в Алпийски и Континенталния биогеографски регион по критерий „Популация“, с „неизвестен“ природозащитен статус.

За *Testudo graeca* данните от 2013 г. показват благоприятно състояние на вида в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния – неблагоприятно-незадоволително. През 2019 г. докладът показва, че в Алпийски биогеографски регион състоянието на вида е преминало в неблагоприятно-незадоволително, а в останалите два региона - в неблагоприятно/лошо. По критерии „Популация“ в Алпийския и Континентален биогеографски регион природозащитния статус е класифициран като „неизвестен“.

В „Специален доклад 11а“ от 20.08.2020 г., в изпълнение на поръчка „Избор на изпълнители за извършване на анализи и проучвания на видовете и природните местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ по Обособена позиция № 1 „Анализи и проучвания на видовете и типове местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)“ с Възложител: ИАОС и Изпълнител: ДЗЗД „ЕНВИМОН“ е представен анализ на наличните данни по второто за страната докладване. В документа се отчита изпълнението на поддейност 11а „Обработване, обобщаване и анализ на резултатите от наличните данни.“. Следваща е дейност 11б „Обработване, обобщаване и анализ на резултатите от теренните проучвания“.

Съгласно Специален доклад 11а, резултатите от популационния анализ, както и установените тенденции по целеви обект и биогеографски регион за *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* са представени в **Таблица 9-1**. Следващата таблица (9-2) онагледява резултатите от Анализа на разпространение, както и установените тенденции по целевите обекти и биогеографски регион.

Таблица 9-1 Резултати от популационния анализ, както и установените тенденции по целеви обект и биогеографски регион

Код и име на вида	Биогеографски регион	Популация в бр. клетки от ETRS грид 1x1 km	Тенденция на популацията	Обосновка към популационната тенденция
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	53	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo hermanni</i> в алпийския биогеографски регион.

	BLS	118	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	747	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
1219 <i>Testudo graeca</i>	ALP	10	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo graeca</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	114	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	497	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.

Таблица 9-2 Резултати от Анализа на разпространение, както и установените тенденции по целеви обект и биогеографски регион

Код и име на вида	Биогеографски регион	Граници на разпространение в km ²	Тенденция на разпространението	Обосновка към тенденцията
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	23600	Намаляваща (D)	Извършеният анализ показва намаляване на площите заети от <i>Testudo hermanni</i> в алпийския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	BLS	8300	Стабилна (S)	Липсват данни за разпространението на вида в Североизточна България. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo</i>

				<i>hermanni</i> в черноморския биогеографски регион.
	CON	90500	Стабилна (S)	Липсват данни за разпространението на вида в Североизточна България и във високите части на Западна България. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo hermanni</i> в континенталния биогеографски регион.
1219. <i>Testudo graeca</i>	ALP	22300	Стабилна (S)	Няма реална промяна на ареала на вида в региона. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo graeca</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	10500	Намаляваща (D)	Извършеният анализ показва намаляване на площите заети от <i>Testudo graeca</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	85900	Стабилна (S)	Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo graeca</i> в континенталния биогеографски регион.

В Специален доклад 11а се посочва, че площта и качеството на заетото местообитание във връзка с дългосрочното оцеляване на видовете в конкретния биогеографски регион е, както е представено с **Таблица 9-3**.

Таблица 9-3. Резултат от експертната оценка на местообитанието на видовете шипоопашата (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*T. graeca*).

Код и наименование на вида	Биогеографски регион	Достатъчни ли са площта и качеството на заетото местообитание за	Краткосрочна тенденция
----------------------------	----------------------	--	------------------------

		дългосрочно оцеляване на вида?	
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	Да	Стабилна
	BLS	Не	Несигурна
	CON	Да	Намаляваща
1219 <i>Testudo graeca</i>	ALP	Да	Стабилна
	BLS	Не	Намаляваща
	CON	Не	Намаляваща

В обобщение, съгласно информация от „Специален доклад 11а“ от 20.08.2020 г., поръчка „Избор на изпълнители за извършване на анализи и проучвания на видовете и природните местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ по Обособена позиция № 1 „Анализи и проучвания на видовете и типове местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)“, могат да се направят следните изводи:

- *Направен е анализ и оценка на състоянието на популациите и разпространението на двата вида сухоземни костенурки: 1217 шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и 1219 шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) съответно за биогеографските региони алтйски (ALP), черноморски (BLS) и континентален (CON).*

- *В BLS и CON и двата вида са с намаляваща популация спрямо предходното отчитане.*

- *Необходимо е допълнително проучване за да се представят по-конкретно и коректно съществуващите тенденции.*

- *За шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) е отбелязана тенденция за намаляване на площите заети от вида в ALP, стабилна тенденция в разпространението на вида в BLS и CON.*

- *За шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) липсват данни за вида в Североизточна България и във високите части на Западна България.*

- *За шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) е отбелязана тенденция за намаляване на площите заети от вида в BLS и стабилна тенденция в разпространението на вида в ALP и CON.*

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

- Във връзка с дългосрочното оцеляване на вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), площта и качеството на заетото местообитание са недостатъчни в BLS.
- Във връзка с дългосрочното оцеляване на вида шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*), площта и качеството на заетото местообитание са недостатъчни в BLS и CON.
- Необходими са планирани и целенасочени теренни проучвания в някои региони за да бъдат направени коректни заключения.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8

*ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ ОТ НАЦИОНАЛНАТА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА И СЪОТВЕТНИТЕ ИМ НАЛИЧНИ РЕЖИМИ, ОТ ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА ВИДОВЕТЕ СУХОЗЕМНИ КОСТЕНУРКИ И ДР.
ДЕТАЙЛНО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И НАЛИЧНИ ДАННИ ЗА ПОПУЛАЦИИТЕ.*

----- www.eufunds.bg -----

*Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.*

стр. 181/356

Таблица № 10-1. Защитени зони от Националната екологична мрежа и съответните им налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки и др.

1) Наименование и код на ЗЗ	BG0000231 Беленска гора
<i>И двата вида сухоземни костенурки не са регистрирани с теренните проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” и не фигурират като цели за опазване в ЗЗ.</i>	
В рамките на полевите проучвания за разработване на Плана за действие и двата вида са установени в ЗЗ: 4 екз. <i>Testudo hermanni</i> и 1 екз. <i>T. graeca</i> .	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед №РД-694 от 25.08.2020 г., бр. 81/2020 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждания на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6210; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. дейности, свързани с отводняване и коригиране на дерета и естествени водни обекти, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т.2.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: И двата вида сухоземни костенурки не са регистрирани с теренните проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” (МОСВ, 2013 г.) и не фигурират като цели за опазване в ЗЗ. Необходими са допълнителни проучвания за да се оцени капацитета на ЗЗ за опазване на сухоземните костенурки.	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

2) Наименование и код на ЗЗ		BG0000100 Плаж Шкорпиловци			
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. <i>T. graeca</i>					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед № РД-354 от 31 март 2021 г., бр. 58/2021 на Държавен вестник: 8. В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на конcesiонните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. използване на дънни тралирания и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.7. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.10. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.11. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.12. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.13. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.14. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.15. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържа- , за поддържа- за поддръжане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки¹⁶					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]

¹⁶ В цялото приложение оценката за всяка зона е направена на базата на данни и информация за местообитанията на видове, продукт от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – Фаза I” за териториалния обхват на страната.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	441.29	8.61	5125.65
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.73	0.01	5125.65
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2.53	0.05	5125.65
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

3) Наименование и код на ЗЗ	BG0000102 Долината на река Батова
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени екземпляри сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед №РД-800 от 09.08.2021 г., бр. 69/2021 на Държавен вестник 2-2-102-800-2021: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим на реки чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни, извън активната плажна площ, освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията на разпространението на природно местообитание 62С0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за строежи с действателно разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; при реализация на строежи с действателно разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62С0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието; 8.6. на територията на разпространението на природно местообитание 62С0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и пороци; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с хрстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.10. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.11. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.12. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 184/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.16. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 91F0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.18. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.17	0.00	18459.23

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

4) Наименование и код на ЗЗ

BG0000103 Галата

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-355 от 31.03.2021 г., бр. 57/2021 на Държавен вестник 2-2-103-355-2021:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. използване на дънни тралирани и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.7. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.10. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.11. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.12. използване на органични утайки от промишлени и други води и

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 185/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.13. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.14. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.15. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	6.37	0.35	1842.97

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

5) Наименование и код на ЗЗ

BG0000104 Провадийско - Роякско плато

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 13 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-988 от 10.12.2020 г., бр. 6/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафт- 6. премахване на характеристики на ландшафт- . премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на поч- 7. употреба на торове, подобрители на поч- . употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от про- 9. използване на органични утайки от про- . използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 186/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

ивници и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, елек- 2. палене на огън, благоустрояване, елек- . палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. извеждане на сечи в природно место- 16. извеждане на сечи в природно место- . извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	691.32	1.38	50158.57
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.31	0.00	50158.57
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	180.48	0.36	50158.57
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.03	0.00	50158.57

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

б) Наименование и код на ЗЗ

BG0000106 Хърсовска река

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *Testudo hermanni* и 5 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-990 от 10.12.2020 г., бр. 9/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с хростоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, елект рифи ц и ра не, извърш в а не н а с т оп а нск а и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	46.25	0.13	36756.70
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	483.02	1.31	36756.70
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.92	0.00	36756.70

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000107 Суха река граничи с Румъния, където е в непосредствено съседство със 33 Pădurea Eseschioi - Lacul Bugeac (ROSCI0149). Предмет на опазване и в граничната зона са двата вида сухоземни костенурки¹⁷.

7) Наименование и код на 33

BG0000107 Суха река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 5 екз. *Testudo hermanni* и 24 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-989 от 10.12.2020 г., бр. 7/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник” има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8.

¹⁷ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=ROSCI0149>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през разможителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива в урбанизирани територии и в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	305.77	0.49	62481.27
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	7.65	0.01	62481.27
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	8407.94	13.46	62481.27
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	255.45	0.41	62481.27

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000107 Суха река граничи с Румъния, където е в непосредствено съседство със 33 Pădurea și Valea Canaraua Fetii - Iortmac (ROSCI0172). Предмет на опазване и в граничната зона са двата вида сухоземни костенурки, като шипобедрената (*Testudo graeca*) е посочена като често срещана, а шипоопашатата (*Testudo hermanni*) като много рядка¹⁸.

8) Наименование и код на 33

BG0000113 Витоша

Целеви вид: шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – Въпреки липсата на установени при теренните посещения екземпляри, приемаме присъствието на вида за доказано в зоната, като основание за това дават намерените следи от жизнена дейност на костенурките (характерни пътеки в тревата, временни убежища – дупки в субстрата и т.н.).

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-763 от 28.10.2008 г., бр. 99/2008 на Държавен вестник; Документ за промяна: Заповед №РД-271 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на Държавен вестник

¹⁸ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=ROSCI0172>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

1. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
3. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите;
4. Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Допълнени/доуточнени забрани за: промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнен единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фооновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.4.1; провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания, освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии или за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: Площта на ЗЗ „Витоша“ е 27143,81 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни (клас 2): 0 ha (0,00%); оптимални (клас 3): 0 ha (0,00%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

9) Наименование и код на ЗЗ		BG0000116 Камчия			
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 3 екз. <i>Testudo hermanni</i>					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Отменена заповед за обявяване и не е издадена нова.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	69.65	0.54	12919.94
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 190/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

10) Наименование и код на ЗЗ BG0000117 Котленска планина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 4 екз. *Testudo hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-986 от 10.12.2021 г., бр. 5/2021 на Държавен вестник:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.14. паща на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.16. изграждане на пътища от втори и по-висок клас, без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2596.40	3.76	69058.92
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	30.46	0.04	69058.92

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

11) Наименование и код на ЗЗ BG0000118 Златни пясъци

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

ЗАПОВЕД № РД-356 от 31 март 2021 г., бр. 56/2021 г. на ДВ

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания, освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	3.90	0.28	1373.44

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

12) Наименование и код на ЗЗ

BG0000119 Трите братя

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 2 екз. *Testudo graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №375 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1.; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяната на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.6. дейности, свързани с отводняване и коригиране на дерета и естествени водни обекти, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети и при бедствия и аварии; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. употребата на пестициди, минерални лъщи, листоводхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.63	0.06	1019.73

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

13) Наименование и код на ЗЗ

BG0000130 Крайморска Добруджа

Целеви вид: шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *Testudo graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-793 от 20 декември 2018 г., бр. 10/2019 на ДВ

1. Забранява се промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища, мери, както и на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на местообитания по т. 2.1, при ползването на земеделските земи като такива; 2. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 3. Забранява се движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни, контролни и консервационни дейности или по предварително съгласувани с РИОСВ – Варна, маршрути; 4. Забранява се почистване и унищожаване на храсти от нисък бадем (*Amygdalus nana*), анасонолистна шипка (*Rosa pimpinifolia*), бодлива шипка (*Rosa myriacantha*), степна вишня (*Cerasus fruticosa*), дългнестолистен тъжник (*Spirea media*), ирга (*Amelanchier ovalis*) и котонестер (*Cotoneaster* sp. div.) в поземлени имоти с номера 007001 и 023020 съгласно актуалната към януари 2018 г. карта на възстановената собственост за землището на с. Бежаново, община Генерал Тошево, област Добрич, и в незалесената територия от имот 000026 съгласно актуалната към януари 2018 г. карта на възстановената собственост за землището на с. Александър Стамболийски, община Генерал Тошево, област Добрич; 5. Забранява се използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите; 6. Забранява се използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 7. Забранява се палене на огън, благоустройство,

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипобедрената костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чулене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1 8. Забранява се издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за строежи с действашо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; (...продължение в заповедта - в заповедта) 9. Забранява се на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури; 10. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 11. Забранява се промяна на предназначението на горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 12. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от запаса на съответната горска територия вследствие на природни бедствия; 13. Забранява се отсичането на биотопни дървета с изключение на случаите, когато представляват опасност за живота и здравето на хората, като отсечените биотопни дървета се оставят на място 14. Забранява се паша в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	859.99	12.92	6657.70
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	15.24	0.23	6657.70

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000130 Крайморска Добруджа граничи с Румъния и е в непосредствено съседство по суша със 33 Pădurea Hagieni - Cotul Văii (ROSCI0157) (в Румъния), където предмет на опазване е шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*).¹⁹

14) Наименование и код на 33

BG0000132 Побитите камъни

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1054 от 17.12.2020 г., бр. 21/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природните местообитания по т. 2.1; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета; 8.7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни

¹⁹ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=ROSCI0157>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); 8.8. употреба на торове, подобрители на почва - употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.07	0.46	231.17

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

15) Наименование и код на ЗЗ

BG0000133 Камчийска и Еминска планина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 8 екз. *Testudo hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-992 от 10.12.2020 г., бр. 11/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения в ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, елект рифи ц и ра не, извърш в а не н а с т оп а нск а и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 91F0, с изключение за нуждите

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/ подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	414.52	0.65	63678.46
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	7.27	0.01	63678.46
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	16.54	0.03	63678.46

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

16) Наименование и код на ЗЗ

BG0000136 Река Горна Луда Камчия

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-985 от 10.12.2020 г., бр. 4/2021 на Държавен вестник:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 3. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива в урбанизирани територии и в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 7. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 9. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 10. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 11. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 12. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 13. Забранява се извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	65.38	2.87	2275.45
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1.00	0.04	2275.45

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

17) Наименование и код на ЗЗ

BG0000137 Река Долна Луда Камчия

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 4 екз. *Testudo hermanni* и 2 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1015 от 17 декември 2020 г., бр. 16/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологията чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6210 (* важни местообитания на орхидеи) освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и пороци; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети. В горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.96	0.04	2460.70
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.03	0.00	2460.70

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

18) Наименование и код на ЗЗ

BG0000138 Каменица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-690 от 25.08.2020 г., бр. 80/2020 на Държавен вестник:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгитата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива в урбанизирани територии и в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива;
6. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
7. Забранява се употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се извезждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;
13. Забранява се почистване и унищожаване на храсти в териториите, заети от природно местообитание с код 40C0*, с изключение на инвазивни видове;
14. Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на прилепи.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.00	0.00	1455.72
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.36	0.02	1455.72

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

19) Наименование и код на ЗЗ

BG0000139 Луда Камчия

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1023 от 17.12.2020 г., бр. 18/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на откриване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	302.18	4.95	6106.21
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1.01	0.02	6106.21

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 199/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	81.98	1.34	6106.21
-----------------------	---	----------	-------	------	---------

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

20) Наименование и код на ЗЗ

BG0000141 Река Камчия

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-141-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: Площта на ЗЗ „Река Камчия“ е 174,51 ha, от които местообитанията за видовете са: *T. graeca*: пригодни (клас 2): 0 ha (0,00%); оптимални (клас 3): 0 ha (0,00%). *T. hermanni*: пригодни (клас 2): 0 ha (0,00%); оптимални(клас 3): 0 ha (0,00%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

21) Наименование и код на ЗЗ

BG0000143 Караагач

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Не е издадена заповед за обявяване.

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-143-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	17.54	27.36	64.11
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.02	0.03	64.11
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	18.58	28.98	64.11

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

22) Наименование и код на ЗЗ

BG0000146 Плаж Градина - Златна рибка

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 4 екз. *Testudo graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-285 от 31.03.2021 г., бр. 45/2021 на Държавен вестник

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.5. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.6. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни, извън активната плажна площ, освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове, като и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.7. използването на дънни тралеращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.8. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.9. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива; 8.10. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на дюни, като и на обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години при ползването на земеделските земи като такива; 8.11. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.12. употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.13. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.14. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.15. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.16. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.17. стопанският и любителският риболов на миди от видовете *Donacilla cornea*, *Donax trunculus*, *Chamelea gallina*, както и уловът на многочетинестия червей *Arenicola marina* и десетокраките ракообразни *Urogebia pusilla*, *Callianassa candida* и *Vallianassa* spp.; 8.18. стопанският риболов на рак Пагу р (*Eriphia verrucosa*), както и на черна мида (*Mytilus galloprovincialis*) от естествени находища на вида върху скални банки и седименти; 8.19. умишлено унищожаване и добив на морски тревы от видовете *Zostera marina*, *Zostera noltei*, *Zannichellia palustris*, *Potamogeton pectinatus* и на макроводорасли от видовете *Cystoseira barbata*, *Cystoseira bosphorica* и *Phyllophora crispa* от техните естествени находища.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	58.58	4.70	1245.85
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	4.64	0.37	1245.85
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	125.63	10.08	1245.85
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	17.22	1.38	1245.85

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

23) Наименование и код на ЗЗ

BG0000149 Ришки проход

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 3 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 201/356

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-991 от 10.12.2020 г., бр. 10/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	496.48	4.19	11851.30
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.67	0.01	11851.30
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.06	0.00	11851.30

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

24) Наименование и код на ЗЗ

BG0000151 Айтоска планина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 7 екз. *Testudo hermanni* и 8 екз. *T. graeca*

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 202/356

В рамките на полевите проучвания за разработване на Плана за действие е посетена 33 и са установени: 2 екз. *T. hermanni* и 3 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1018 от 17.12.2020 г., бр. 17/2021 на Държавен вестник:

. В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѣгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1827.89	6.22	29385.69
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.56	0.00	29385.69
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1336.47	4.55	29385.69
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	92.44	0.31	29385.69

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

25) Наименование и код на 33

BG0000154 Езеро Дуранкулак

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-357 от 31 март 2021 г., бр. 58/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѣгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на езера, блата и други естествени водни обекти, коригиране и преграждането им с диги, промени във водното ниво чрез нови водоземания за различни нужди, освен в слу-, освен в случаи: на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и

здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.5. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни, извън активната плажна площ, освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. използване на дънни тралиращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.7. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.10. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за строежи с действателно разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за изпълнение на дейностите по предоставената с Решение № 524 от 23.06.2004 г. на Министерския съвет концесия за добив на природен газ от находище „Дуранкулак“; при реализацията на строежи с действателно разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието; 8.11. на територията на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листовъдни зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури, както и почистване на храсти, с изключение на премахване на инвазивни видове; 8.12. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.13. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.14. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.15. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.16. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.17. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	6.17	0.12	5050.79
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	396.81	7.86	5050.79
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	66.91	1.32	5050.79

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, където е в непосредствено съседство със ЗЗ ROSCI0269 (в Румъния), но по морска акватория и съответно не касае сухоземните костенурки.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

26) Наименование и код на ЗЗ	BG0000164 Сините камъни				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. <i>Testudo hermanni</i>					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Заповед №РД-1025 от 17.12.2020 г., бр. 18/2021 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстово-дървесна растителност сред обработваемы земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1122.24	9.14	12279.73
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	8.20	0.07	12279.73
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	5.01	0.04	12279.73
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

27) Наименование и код на ЗЗ

BG0000166 Врачански Балкан

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – установен 82 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1030 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растителността; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагодрушените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	7597.14	21.09	36025.57
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	4128.09	11.46	36025.57

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

28) Наименование и код на ЗЗ

BG0000167 Беласица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 106 екз. *Testudo hermanni* и 3 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-266 от 31.03.2021 г., бр. 43/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2635.92	22.75	11588.02
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	2376.71	20.51	11588.02
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1606.85	13.87	11588.02
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	273.58	2.36	11588.02

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ BG0000167 Беласица граничи с Гърция, където е в непосредствено съседство със ЗЗ Limni Kerkini-Krouisia-Koryfes Orous Beles, Angistro-Charopo (GR1260001). Предвид преминаването на границата (вкл. между двете зони) през билото на планината Беласица, евентуален контакт между популациите, в рамките на обхвата на зоните, е възможен единствено в най-източните части на BG0000167 Беласица.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Предмет на опазване и в 33 GR1260001 са двата вида сухоземни костенурки, които са посочени като „често срещани“ (Common)²⁰. На запад 33 BG0000167 Беласица граничи с Емералд зона „Беласица“ в Република Северна Македония.

29) Наименование и код на 33

BG0000168 Лудогорие

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 1 екз. *Testudo hermanni* и 3 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1034 от 17.12.2020 г., бр. 22/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, елект рифи ц и ра не, извърш в а не н а с т о п а н с к а и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	55.04	0.09	59447.49
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	5.05	0.01	59447.49

²⁰ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1260001>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	51.72	0.09	59447.49
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

30) Наименование и код на ЗЗ	BG0000169 Лудогорие - Сребърна
-------------------------------------	--------------------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 1 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-286 от 31 март 2021 г., бр. 47 на ДВ, 2021 г.:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. дейности, свързани с отводняване и коригиране на дерета и естествени водни обекти, освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	71.44	1.37	5223.80

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

31) Наименование и код на ЗЗ | BG0000171 Лудогорие - Боблата

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-358 от 31 март 2021 г., бр. 59 на ДВ, 2021 г.:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства, или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.39	0.01	4832.52
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1.99	0.04	4832.52

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

32) Наименование и код на ЗЗ

BG0000173 Островче

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *Testudo hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1014 от 17.12.2020 г., бр. 15/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3.62	0.05	6749.19

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

33) Наименование и код на ЗЗ

BG0000178 Тича

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Заповед № РД-319 от 31 март 2021 г., бр. 51 на ДВ, 2021 г.:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	138.84	5.12	2712.09
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.19	0.01	2712.09

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

34) Наименование и код на ЗЗ

BG0000180 Боблата

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 212/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Заповед №РД-686 от 25.08.2020 г., бр. 79/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на пестициди, минерални ливади, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба, освен при каламитет и епифитотия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоните концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост, освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	11.92	0.37	3220.29
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1.77	0.05	3220.29

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

35) Наименование и код на ЗЗ

BG0000181 Река Вит

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-324 от 31 март 2021 г., бр. 52 на ДВ от 2021 г.

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 213/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	5.84	0.10	5717.88
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1084.16	18.96	5717.88
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	67.32	1.18	5717.88

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

36) Наименование и код на ЗЗ

BG0000190 Витата стена

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 3 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-359 от 31 март 2021 г., бр. 60 на ДВ, 2021 г.

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесийните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от про- 9. използване на органични утайки от про- . използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, елек- 2. палене на огън, благоустройство, елек- . палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	64.44	2.45	2629.81

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

37) Наименование и код на ЗЗ

BG0000192 Река Тунджа 1

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-192-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	332.20	3.50	9503.00
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	5.84	0.06	9503.00
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	52.12	0.55	9503.00

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

38) Наименование и код на ЗЗ

BG0000195 Река Тунджа 2

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установен 6 екз. *Testudo hermanni* и 2 екз. *T. graeca*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-360 от 31 март 2021 г., бр. 51/2021 г. на ДВ:

В защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обявяване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафт- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.14. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на сѐржения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържа-, за поддържа- за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1040.82	17.50	5948.07
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	77.49	1.30	5948.07
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1277.98	21.49	5948.07
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	3.59	0.06	5948.07

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 216/356

39) Наименование и код на ЗЗ

BG0000196 Река Мочурица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-316 от 31 март 2021 г., бр. 52/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фононите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 92A0 с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/ подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1795.52	20.63	8702.83
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	156.03	1.79	8702.83
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	374.87	4.31	8702.83
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	41.15	0.47	8702.83

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

40) Наименование и код на ЗЗ | BG0000198 Средецка река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 9 екз. *Testudo hermanni* и 8 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-346 от 31 март 2021 г., бр. 56/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесийните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесията, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и дерета при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фонните концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки и дерета, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	360.80	51.02	707.22
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.79	0.11	707.22
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	243.45	34.42	707.22
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.40	0.06	707.22

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

41) Наименование и код на ЗЗ BG0000199 Цибър

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-697 от 25.08.2020 г., бр. 81/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпроространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпроространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. унищожаване на островни образувания; 8.6. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. употребяване на пестициди, минерални лъщи, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитогия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	28.26	0.95	2971.79
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.95	0.03	2971.79

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

42) Наименование и код на ЗЗ BG0000205 Стралджа

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Заповед №380 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.2. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и блата при ползването на земеделските земи като такива; 8.3. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.5. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии освен при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.6. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.7. дейности, свързани с отводняване на терени в границата на зоната и коригиране на водните течения, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; забраната не се прилага за съществуващите съоръжения за отводняване на терени в зоната; 8.8. употребяване на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.76	0.09	878.41

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

43) Наименование и код на ЗЗ

BG0002018 Остров Вардим

Целеви вид: шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo graeca* – В ЗЗ видът е новоустановен.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-273 от 31.03.2021 г., бр. 43/2021 на Държавен вестник:

1. Забранява се строителството на пристанища, терминали и на промишлени предприятия;
2. Забранява се унищожаването на островни образувания;
3. Забранява се добиването на подземни богатства;
4. Забранява се депонирането и временното съхранение на отпадъци;
5. Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания;
6. Забранява се извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното площно разпространение или до смяна на видовете;
7. Забранява се извършването на сечи в радиус 300 м около гнездови колонии на чапли и корморани през периода на гнездене (1 март - 31 юли);
8. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	42.04	3.60	1167.21
-----------------------	---	----------	-------	------	---------

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ е разположена на границата с Румъния, но при р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популациите в двете съседни държави.

44) Наименование и код на ЗЗ

BG0000206 Съдиево

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-691 от 25.08.2020 г., бр. 80/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващи пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	10.26	1.97	520.12
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.45	0.09	520.12

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

45) Наименование и код на ЗЗ

BG0000208 Босна

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 4 екз. *Testudo hermanni* и 11 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1013 от 17.12.2020 г., бр. 13/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на пол яни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с хростоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки и други естествени водни обекти, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3604.98	22.22	16227.00
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	82.23	0.51	16227.00
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	3058.47	18.85	16227.00
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	243.54	1.50	16227.00

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

46) Наименование и код на ЗЗ	BG0000209 Пирин				
Целеви вид: <u>шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)</u>					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед №РД-284 от 31.03.2021 г., бр. 45/2021 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява паша на домашни животни до 100 м от границите на разпространение на природни местообитания с кодове 3130 и 3160, както и в реално заетите местообитания на вида Дива коза (<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>), определени в резултат на данни от мониторинг, извършван от дирекция „Национален парк Пирин“.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	13558.81	19.67	68934.72
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	10536.59	15.28	68934.72
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	12728.23	18.46	68934.72
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	3190.91	4.63	68934.72
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

47) Наименование и код на ЗЗ	BG0000211 Твърдишка планина
Целеви вид: <u>шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)</u>	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед № РД-326 от 31 март 2021 г., бр. 52/2021 г. на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

напоояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	770.84	1.99	38649.53
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.99	0.00	38649.53

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

48) Наименование и код на ЗЗ

BG0000212 Сакар

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 194 екз. *Testudo hermanni* и 70 екз. *T. graeca*.

В рамките на полевите проучвания за разработване на Плана за действие е посетена ЗЗ и са установени: 10 екз. *T. hermanni* и 1 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-313 от 31 март 2021 г., бр. 51/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и жилищни) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, долини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради или прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	69908.32	52.91	132118.61
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	17674.02	13.38	132118.61
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	29481.93	22.31	132118.61
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	1588.32	1.20	132118.61

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

Южната граница на 33 BG0000212 Сакар е изцяло с Република Турция. Всички територии граничещи с Турция, част от България, са обявени за защитени зони от мрежата Натура 2000. В турската част няма защитени територии и защитени зони, които да граничат с тях. Предвид и фактът на съществуващите бариери, не е възможен непосредствен контакт между популациите в двете държави в граничните територии.

49) Наименование и код на 33

BG0000213 Търновски височини

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 6 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в 33 са установени: 2 екз. *T. hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-325 от 31 март 2021 г., бр. 52/2021 г. на ДВ

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 225/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно место- 14. извеждане на сечи в природно место- 4. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	116.67	2.63	4432.18
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.55	0.01	4432.18
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.58	0.01	4432.18

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

50) Наименование и код на ЗЗ

BG0000214 Дряновски манастир

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni* – сгазен на пътя.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-312 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и пороци, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	103.35	3.46	2986.61

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

51) Наименование и код на ЗЗ

BG0000216 Емен

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 3 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-687 от 25 август 2020 г., бр. 79/2020 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 227/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.6. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.9. употребата на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.10. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.11. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.12. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.13. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.14. палене на крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост, освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	14.08	2.87	490.99

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

52) Наименование и код на ЗЗ

BG0000217 Ждрелото на река Тунджа

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 30 екз. *Testudo hermanni* и 15 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-311 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните сред площта за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 228/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	5435.85	69.24	7850.83
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	2055.72	26.18	7850.83
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	4821.74	61.42	7850.83
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	339.96	4.33	7850.83

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

53) Наименование и код на ЗЗ

BG0000218 Дервентски възвишения 1

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 25 екз. *Testudo hermanni* и 11 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-345 от 31 март 2021 г., бр. 55/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждания на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и пороци, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустройство, електрорифициране и извършване на спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	28561.23	73.81	38696.56
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1931.77	4.99	38696.56
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	5802.30	14.99	38696.56
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	13.37	0.03	38696.56

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

Южната граница на ЗЗ BG0000218 Дервентски възвишения 1 е изцяло с Република Турция. Всички територии граничещи с Турция, част от България, са обявени за защитени зони от мрежата Natura 2000. В турската част няма защитени територии и защитени зони, които да граничат с тях. Предвид и фактът на съществуващите бариери, не е възможен непосредствен контакт между популациите в двете държави в граничните територии.

54) Наименование и код на ЗЗ

BG0000219 Дервентски възвишения 2

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 13 екз. *Testudo hermanni* и 6 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-344 от 31 март 2021 г., бр. 55/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	27155.37	49.38	54990.50
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	183.03	0.33	54990.50
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	14037.42	25.53	54990.50
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	4.51	0.01	54990.50

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

Южната граница на 33 BG0000219 Дервентски възвишения 2 е изцяло с Република Турция. Всички територии граничещи с Турция, част от България, са обявени за защитени зони от мрежата Natura 2000. В турската част няма защитени територии и защитени зони, които да граничат с тях. Предвид и фактът на съществуващите бариери, не е възможен непосредствен контакт между популациите в двете държави в граничните територии.

55) Наименование и код на 33

BG0000220 Долна Места

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 3 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Не е издадена заповед за обявяване.

Обявена с Решение №802 от 04.12.2007 г., бр. 107/2007 на Държавен вестник 2-2-220-802-2007.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	5508.20	57.89	9514.73
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	634.26	6.67	9514.73
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	3289.18	34.57	9514.73
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	296.73	3.12	9514.73

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: В България BG0000220 Долна Места граничи със 33 в Гърция „Kentriki Rodopi kai Koilada Nestou“ (GR1140008), която е обявена по Директива за птиците.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

56) Наименование и код на ЗЗ

BG0000224 Огражден - Малешево

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 66 екз. *Testudo hermanni* и 64 екз. *T. graeca*

В рамките на полевите проучвания за разработване на Плана за действие е посетена ЗЗ и са установени: 7 екз. *T. hermanni* и 5 екз. *T. graeca*.

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 25 екз. *T. hermanni* и 30 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-310 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, долини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 92C0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/ подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случай на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	7396.74	27.02	27373.50

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	7303.80	26.68	27373.50
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	7019.43	25.64	27373.50
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	3250.63	11.88	27373.50

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

57) Наименование и код на ЗЗ	BG0000230 Факийска река
-------------------------------------	-------------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 1 екз. *Testudo hermanni* и 2 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-343 от 31 март 2021 г., бр. 55/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	726.86	17.73	4100.64
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.11	0.00	4100.64

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 233/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	215.60	5.26	4100.64
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.08	0.00	4100.64

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

58) Наименование и код на ЗЗ

BG0000233 Студена река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-341 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на предназначението и начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на поземлени имоти с идентификатори 51977.8.214 и 51977.8.217 съгласно одобрената и актуална към месец януари 2021 г. кадастрална карта и кадастрални регистри за землището на с. Новград, община Ценово, област Русе; 8.4. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство в имотите по т. 8.3, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; 8.5. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1 и в имотите по т. 8.3; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.6. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.7. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.8. премахване на характеристики на ландшафт- 8. премахване на характеристики на ландшафт- . премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.9. употреба на торове, подобрители на поч- 9. употреба на торове, подобрители на поч- . употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.10. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на природни местообитания с кодове 1340* и 1530* освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риска за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии или за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.14. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 234/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	394.33	7.44	5299.90
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	3.48	0.07	5299.90
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	8.90	0.17	5299.90

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

59) Наименование и код на ЗЗ

BG0000239 Обнова - Караман дол

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-327 от 31 март 2021 г., бр. 53/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѝгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	594.02	5.53	10748.67

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	27.78	0.26	10748.67
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	889.38	8.27	10748.67
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	6.78	0.06	10748.67

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

60) Наименование и код на ЗЗ

BG0000240 Студенец

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 2 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-800 от 04.11.2008 г., бр. 105/2008 на Държавен вестник 2-3-240-800-2008; Промяна в режима на дейностите със Заповед №РД-67 от 28.01.2013 г., бр. 10/2013 на Държавен вестник; Заповед №РД-269 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на Държавен вестник

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
4. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
5. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Допълнени/доуточнени са и следните забрани за: промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.3; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.3, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металониди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания, освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.; палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 6.15. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чулене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.4.1; провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни.; добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1239.02	4.43	27950.34
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	34.89	0.12	27950.34
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	85.15	0.30	27950.34

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

61) Наименование и код на ЗЗ

BG0000241 Сребърна

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 2 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-564 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник 2-3-241-564-2008; Документи за промяна: Заповед №РД-277 от 31.03.2021 г., бр. 43/2021 на Държавен вестник
Режим на дейности:

1. Забранява се ограждането, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча, с изключение на съществуващите волиера и пчелин;
2. Забранява се депонирането и временното съхранение на отпадъци;
3. Забранява се залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
4. Забранява се използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборски тор) в пасища и ливади.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.04	0.00	1447.48
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	29.58	2.04	1447.48

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

62) Наименование и код на ЗЗ

BG0000242 Залив Ченгене скеле

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-513 от 22.08.2008 г., бр. 78/2008 на Държавен вестник 2-3-242-513-2008; Документи за промяна: Заповед №РД-282 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на Държавен вестник:

1. Забранява се строителството на нови пристанища, терминали и промишлени предприятия;
2. Забранява се депонирането на отпадъци;

-----➕ www.eufunds.bg ➕-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

3. Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания;
4. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи;
6. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите;
7. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;
8. Забранява се косенето на тръстика в периода от 1 март до 30 септември.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	9.91	5.22	189.87
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	3.62	1.91	189.87
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	8.30	4.37	189.87
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2.02	1.07	189.87

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

63) Наименование и код на ЗЗ

BG0000247 Никополско плато

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установен ЗЗ екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД- 323 от 31 март 2021г., бр. 52/2021 г. на ДВ:

границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 238/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природни местообитания 4. извеждане на сечи в природни местообитания на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 91F0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/ подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	590.32	3.19	18500.69
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	23.59	0.13	18500.69
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1809.57	9.78	18500.69
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	383.76	2.07	18500.69

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

64) Наименование и код на ЗЗ

BG0000254 Бесапарски възвишения

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 2 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-315 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 239/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	936.05	13.88	6743.06
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.17	0.00	6743.06
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1064.53	15.79	6743.06
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	102.71	1.52	6743.06

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

65) Наименование и код на ЗЗ

BG0000255 Градинска гора

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-400 от 26.05.2020 г., бр. 55/2020 на Държавен вестник:

Режим на дейности:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се постоянно съхраняване и депониране на отпадъци;
5. Забраняват се дейности, свързани с отводняване и коригиране на дерета и естествени водни обекти освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия, аварии и за подобряване на състоянието на природното местообитание и местообитанията на видовете по т. 2;
6. Забранява се употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
7. Забранява се употреба на минерални торове в пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 240/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

8. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	108.80	24.72	440.22

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

66) Наименование и код на ЗЗ

BG0000261 Язовир Копринка

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-314 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.13. отводняване на мочурища и крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.14. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 92A0, с

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от инф. система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Язовир Копринка“ е 876,08 ha, от които местообитанията за видовете са: *T. graeca*: пригодни (клас 2): 56,94 ha (6,50%); оптимални (клас 3): 99,29 ha (11,33%). *T. hermanni*: пригодни (клас 2): пригодни (клас 2): 56,94 ha (6,50%); оптимални (клас 3): 99,29 ha (11,33%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

67) Наименование и код на ЗЗ

BG0000263 Скалско

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-287 от 31 март 2021 г., бр. 47/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 242/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	31.72	1.45	2183.66

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

68) Наименование и код на ЗЗ

BG0000270 Атанасовско езеро

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-839 от 17.11.2008 г., бр. 108/2008 на Държавен вестник 2-3-270-839-2008; Документ за промяна: Заповед № РД-309 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 г. на ДВ

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета), при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване или пресушаване на водни обекти, освен за целите на солодобива;
5. Забранява се косенето на тръстика, в периода от 1 март до 15 август;
6. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
7. Забранява се изграждането на съоръжения за производство на електроенергия посредством силата на вятъра с изключение на такива, които към датата на обнародването на заповедта в "Държавен вестник" са съгласувани по реда на действащата нормативна уредба по околна среда.

Допълнени/доуточнени забрани за: провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.3; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.“

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	290.41	4.03	7204.48
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.28	0.00	7204.48
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	11.13	0.15	7204.48

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

69) Наименование и код на ЗЗ

BG0000271 Мандра - Пода

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 5 екз. *Testudo hermanni* и 2 екз. *T. graeca* (и 1 люпило)

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-131 от 10.02.2012 г., бр. 23/2012 на Държавен вестник; Документи за промяна: Заповед № РД-308 от 31 март 2021 г.

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища, ливади и мери;
4. Забранява се изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия;
5. Забранява се изграждането на фотоволтаични системи за производство на електроенергия в пасища, ливади и мери с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за изграждане на наземни, покривни и фасадни фотоволтаични системи, използвани като собствени източници на електрическа енергия;
6. Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания;
7. Забранява се косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август.
8. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
9. Забранява се разкриването на нови кариери и разширяването на концесионните площи на съществуващи кариери за добив на подземни богатства с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване по ЗПБ и/или за предоставяне на концесия за добив по ЗПБ и по Закона за концесиите или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Допълнени/доуточнени забрани за: Промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива. Употребата на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове.“; „Разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.3 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои. Въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове. Провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища. Движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности. Увреждането и унищожаването на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство. Използването на дънни тралеращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната. Изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната. Употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията. Използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.). Използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми. Добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети. В горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.. Паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	751.24	12.25	6134.44
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	20.89	0.34	6134.44
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	105.19	1.71	6134.44
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.00	0.00	6134.44

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

70) Наименование и код на ЗЗ

BG0000273 Бургаско езеро

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-769 от 28.10.2008 г., бр. 102/2008 на Държавен вестник; Документ за промяна: Заповед № РД-307 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 на ДВ

1. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
3. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
4. Забранява се косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август.

Допълнени/доуточнени забрани за: промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;“. Въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.“

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 245/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	104.23	3.40	3064.53
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.08	0.00	3064.53
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.52	0.02	3064.53

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

71) Наименование и код на ЗЗ

BG0000275 Язовир Стамболийски

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 3 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-288 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваемите земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 246/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	386.76	4.13	9353.25
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	4.37	0.05	9353.25

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

72) Наименование и код на ЗЗ

BG0000279 Стара река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-279-122-2007; Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.19	0.81	146.01

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

73) Наименование и код на ЗЗ

BG0000280 Златаришка река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-280-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.32	0.48	67.64
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.09	0.13	67.64

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 247/356

74) Наименование и код на ЗЗ	BG0000281 Река Белица												
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – установен <i>Testudo hermanni</i> – яйца.													
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-280-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.													
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:													
<table border="1"><thead><tr><th>Вид</th><th>Клас</th><th>Пригодност</th><th>Площ по клас, [ha]</th><th>Относителен дял, [%]</th><th>Площ на цялата зона, [ha]</th></tr></thead><tbody><tr><td><i>Testudo hermanni</i></td><td>3</td><td>Пригодни</td><td>2.62</td><td>2.23</td><td>117.19</td></tr></tbody></table>	Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2.62	2.23	117.19	
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]								
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2.62	2.23	117.19								
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п													

75) Наименование и код на ЗЗ	BG0000282 Дряновска река												
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – не са установени сухоземни костенурки.													
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-280-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.													
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:													
<table border="1"><thead><tr><th>Вид</th><th>Клас</th><th>Пригодност</th><th>Площ по клас, [ha]</th><th>Относителен дял, [%]</th><th>Площ на цялата зона, [ha]</th></tr></thead><tbody><tr><td><i>Testudo hermanni</i></td><td>3</td><td>Пригодни</td><td>8.39</td><td>4.58</td><td>183.07</td></tr></tbody></table>	Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	8.39	4.58	183.07	
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]								
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	8.39	4.58	183.07								
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п													

76) Наименование и код на ЗЗ	BG0000287 Меричлерска река																		
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – не са установени сухоземни костенурки.																			
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-280-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.																			
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:																			
<table border="1"><thead><tr><th>Вид</th><th>Клас</th><th>Пригодност</th><th>Площ по клас, [ha]</th><th>Относителен дял, [%]</th><th>Площ на цялата зона, [ha]</th></tr></thead><tbody><tr><td><i>Testudo hermanni</i></td><td>3</td><td>Пригодни</td><td>17.64</td><td>3.47</td><td>508.94</td></tr><tr><td><i>Testudo graeca</i></td><td>3</td><td>Пригодни</td><td>0.11</td><td>0.02</td><td>508.94</td></tr></tbody></table>	Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	17.64	3.47	508.94	<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.11	0.02	508.94	
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]														
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	17.64	3.47	508.94														
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.11	0.02	508.94														
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п																			

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

77) Наименование и код на ЗЗ | BG0000289 Трилистник

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-340 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3.01	0.49	616.96

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

78) Наименование и код на ЗЗ | BG0000291 Гора Шишманци

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 4 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-383 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждания на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. въвеждане на неместни растителни видове в ливади, пасища, мери и горските територии; 8.7. употребяване на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	13.45	3.59	374.06

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

79) Наименование и код на ЗЗ

BG0000294 Кършалево

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-280-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	125.26	1.99	6307.08
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.04	0.00	6307.08

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

Западна граница на ЗЗ BG0000294 Кършалево съвпада с границата с Република Сърбия, но не граничи със защитена територия в съседната държава.²¹

²¹ <https://cloud.gdi.net/visios/zzps>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

80) Наименование и код на ЗЗ	BG0000298 Конявска планина				
Целеви вид: <u>шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)</u>					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. <i>T. graeca</i>					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-298-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.07	0.01	9671.95
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

81) Наименование и код на ЗЗ	BG0000295 Долни Коритен				
Целеви вид: <u>шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)</u>					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед №РД-385 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. почистване и унищожаване на хресталаци от синя хвойна (<i>Juniperus communis</i>) освен частично в случаите, когато почистването се извършва с оглед подобряване състоянието на целевия вид по т. 2.2.4 – Обикновена пърчовка (<i>Himantoglossum caprinum</i>); 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.6. промяна на предназначението, залесяване, разораване и превръщане в трайни насаждения на поземлен имот с идентификатор 22410.19.504 (стар № 000504) съгласно актуалната към януари 2020 г. кадастрална карта за землището на с. Долни Коритен, ЕКАТТЕ 22410, община Трекляно, област Кюстендил; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, горски територии и имота по т. 8.6, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.8. упот реба на пестици ди, минера лни, листоподробващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. паша на домашни животни, както и сечи и добив на биомаса на терени с наклон, равен или по-голям от 45°, в типовете горски природни местообитания по т. 2.1, с изключение на случаите за усвояване на дървесина при изграждането и поддържането на обекти, за които е учредено право на строеж, ползване и сервитути по Закона за горите и Закона за енергетиката.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.80	0.17	464.05
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

82) Наименование и код на ЗЗ	BG0000304 Голак
-------------------------------------	-----------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1016 от 17 декември 2020 г., бр. 16/2021 на ДВ:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на поч- . употреба на торове, подобрители на поч- . употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от про- 9. използване на органични утайки от про- . използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. изграждане на пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	220.07	2.02	10913.42
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	14.54	0.13	10913.42
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	334.56	3.07	10913.42
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	4.25	0.04	10913.42

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

83) Наименование и код на ЗЗ

BG0000335 Карабоаз

Целеви вид: шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-289 от 31 март 2021 г., бр. 46/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1, освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на природно местообитание с код 2340*; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1667.40	12.20	13661.99
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	9.53	0.07	13661.99

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

-----& www.eufunds.bg &-----

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

84) Наименование и код на ЗЗ

BG0000365 Овчи хълмове

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni* (останки от коруба) и 13 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1029 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали). Забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешение за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. въвеждане в природата и умишлено разпространение на неместни видове; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.66	0.05	1309.66
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	129.38	9.88	1309.66
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	18.17	1.39	1309.66

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

85) Наименование и код на ЗЗ	BG0000313 Руй
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Решение №611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 на Държавен вестник 2-2-313-611-2007. Не е издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Руй“ е 6236,44 ha, от които местообитанията за <i>T. hermanni</i> са: пригодни: 980,64 ha (15,72%); оптимални: 618,30 ha (9,91%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:	
BG0000313 Руй частично граничи с СРП (специален природен резерват) Јерма в Сърбия. ²²	

86) Наименование и код на ЗЗ	BG0000322 Драгоман
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед № РД-265 от 31 март 2021 г., бр. 43/2021 г. на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1. Забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива	

²² <https://cloud.gdi.net/visios/zzps?service=ZZPS&layerid=4&where=OBJECTID%3D148&showresults=1>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чулене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.17. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания, освен: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Natura 2000: Площта на 33 „Драгоман“ е 21 358,87 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 1 824,84 ha (8,54%); оптимални: 3 568,51 ha (16,71%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

87) Наименование и код на ЗЗ

BG0000334 Остров

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1022 от 17.12.2020 г., бр. 17/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпротърсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. унищожаване на островни образувания; 8.6. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 256/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.20	0.01	3918.60

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

88) Наименование и код на ЗЗ

BG0000339 Раброво

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1026 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Раброво“ е 910,82 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 428,16 ha (47,01%); оптимални: 65,82 ha (7,23%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

89) Наименование и код на ЗЗ

BG0000340 Цар Петрово

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1046 от 17 декември 2020 г., бр. 21/2021 г.:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в пещерата и на входовете ѝ, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.6. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Цар Петрово“ е 1908,75 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 859,92 ha (45,05%); оптимални: 289,45 ha (15,16%).

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 258/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

90) Наименование и код на ЗЗ	BG0000366 Кресна - Илинденци				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 57 екз. <i>Testudo hermanni</i> и 78 екз. <i>T. graeca</i>					
В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 6 екз. <i>Testudo hermanni</i> и 3 екз. <i>T. graeca</i>					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед № РД-264 от 31 март 2021 г., бр. 41/2021 г. на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.17. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	8562.15	17.62	48596.52
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	6656.37	13.70	48596.52
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	4239.49	8.72	48596.52
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	4368.81	8.99	48596.52

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

На запад 33 BG0000366 Кресна-Илинденци граничи с регион Малешево в границите на Република Северна Македония, за когото по данни от август 2021 г. Министерството на околната среда на Северна Македония съвместно с Македонското екологично дружество (МОН), сдружение „Национални гори“ и общините Берово и Пехчево са започнали кампания за обявяване на „Малешево“ за защитена територия.²³ 33 граничи с Емералд зона „Малешевски планини“.

91) Наименование и код на ЗЗ

BG0000372 Циганско градище

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-341 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обявяването на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното

²³ <https://meta.mk/en/ministry-of-environment-starts-campaign-for-proclaiming-maleshevo-a-protected-area/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	231.34	2.42	9556.37
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	38.29	0.40	9556.37
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	78.14	0.82	9556.37
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.12	0.00	9556.37

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000372 Циганско градище е в непосредствено съседство със 33 Oros Chaintou - Koula Kai Gyro Koryfes (GR1120003). Отчита се фактът, че граничната територия между двете зони е над 1400 m надм. вис. Предвид това и двата вида сухоземни костенурки не са предмет на опазване в 33 GR1120003²⁴. В България 33 BG0000372 „Циганско Градище“ граничи със 33 в Гърция, „Kentriki Rodopi Kai Koilada Nestou (GR1140008), обявена по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици.

92) Наименование и код на ЗЗ

BG0000374 Бебреш

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1048 от 17.12.2020 г., бр. 21/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чулене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.5. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.6. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.7. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91Е0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в

²⁴ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1120003>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.10. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.11. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.12. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана; 8.3 необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	18.01	0.26	6821.91
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	10.03	0.15	6821.91

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

93) Наименование и код на ЗЗ

BG0000377 Калимок - Бръшлен

Целеви вид: шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1049 от 17.12.2020 г., бр. 21/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (ст роителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта е, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.10. извършване на дейности, свързани с отводи яване, пресушаване или пром яна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и на типове природни местообитания и видовете по т. 2; 8.11. унищожаване на островни образувания; 8.12.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 262/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 91F0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	5.75	0.08	7550.56

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

94) Наименование и код на ЗЗ

BG0000382 Шуменско плато

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 7 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1032 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.5. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.6. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.7. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. премахване на характеристики на ландшафта (синори, живи единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

норми; 8.13. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.81	0.02	4490.62

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

н/п

95) Наименование и код на ЗЗ

BG0000393 Екокоридор Камчия - Емине

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-335 от 31 март 2021 г., бр. 53/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуване им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 264/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	66.29	0.24	28055.44
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1.55	0.01	28055.44

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

96) Наименование и код на ЗЗ

BG0000396 Персина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-339 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.10. извършване на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и на типове природни местообитания и видовете по т. 2; 8.11. унищожаване на островни образувания; 8.12. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.13. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.14. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.15. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.16. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.18. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 265/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	11.83	0.05	25684.29
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	4665.54	18.16	25684.29
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	245.20	0.95	25684.29

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

97) Наименование и код на ЗЗ

BG0000399 Българка

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 10 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-281 от 31 март 2021 г., бр. 45/2021 г. на ДВ за изменение и допълване на Заповед № РД-848 от 8.11.2013 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 104 от 2013 г.) за обявяване на защитената зона

1. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.
2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
3. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското и горското стопанство.
4. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързо движеща се техника и преди 15 юли.

Допълват/доуточняват се следните забрани за: промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.4.1; провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.“

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 266/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	482.88	2.01	24009.03
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	13.10	0.05	24009.03

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

98) Наименование и код на ЗЗ

BG0000401 Свети Илийски възвишения

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 3 екз. *Testudo hermanni* и 7 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-309 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на издаване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваемите земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2364.25	27.95	8458.47

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	23.34	0.28	8458.47
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	575.87	6.81	8458.47
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.09	0.00	8458.47

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

99) Наименование и код на ЗЗ | BG0000402 Бакаджиците

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 14 екз. *Testudo hermanni* и 8 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-291 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с хростоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети. В горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2207.85	49.05	4501.34
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1345.38	29.89	4501.34

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 268/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1434.77	31.87	4501.34
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	942.49	20.94	4501.34

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

100) Наименование и код на ЗЗ BG0000418 Керменски възвишения

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni* и 4 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-292 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на природни местообитания с кодове 1530* и 62A0 при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	24.03	1.14	2107.81
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	15.29	0.73	2107.81

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 269/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

101) Наименование и код на ЗЗ

BG0000420 Гребенец

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 6 екз. *Testudo hermanni* и 13 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1017 от 17.12.2020 г., бр. 17/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречищи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	4452.08	45.04	9884.53
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	153.13	1.55	9884.53
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2300.83	23.28	9884.53
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	52.87	0.53	9884.53

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 270/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

102) Наименование и код на ЗЗ | BG0000421 Преславска планина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 2 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-293 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни ископаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни ископаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагуостроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1969.03	14.00	14060.01
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	46.66	0.33	14060.01

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

103) Наименование и код на ЗЗ	BG0000424 Река Вьча Тракия												
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)													
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.													
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:													
<p>Заповед № РД-334 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:</p> <p>В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на поч- 6. употреба на торове, подобрители на поч- . употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба на тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от про- 8. използване на органични утайки от про- . използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.12. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.</p>													
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Вид</th> <th>Клас</th> <th>Пригодност</th> <th>Площ по клас, [ha]</th> <th>Относителен дял, [%]</th> <th>Площ на цялата зона, [ha]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Testudo hermanni</i></td> <td>3</td> <td>Пригодни</td> <td>0.09</td> <td>0.02</td> <td>550.33</td> </tr> </tbody> </table>	Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.09	0.02	550.33	
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]								
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.09	0.02	550.33								
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п													

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 272/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

104) Наименование и код на ЗЗ	BG0000425 Река Съзлийка				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	102.37	10.32	992.30
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	24.94	2.51	992.30
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

105) Наименование и код на ЗЗ	BG0000426 Река Луда Яна				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. <i>Testudo hermanni</i> (и 2 люпила) и 3 екз. <i>T. graeca</i> .					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	4.63	0.98	474.09
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2.20	0.46	474.09
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

106) Наименование и код на ЗЗ	BG0000429 Река Стряма
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 9 екз. <i>Testudo hermanni</i> и 1 екз. <i>T. graeca</i>	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки: Заповед № РД-333 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѝгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опашване от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаен на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	67.77	1.66	4078.38
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	31.13	0.76	4078.38
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2.20	0.05	4078.38

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

107) Наименование и код на ЗЗ

BG0000432 Голяма река

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-141-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3.80	0.05	7451.74
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.38	0.01	7451.74

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

108) Наименование и код на ЗЗ	BG0000434 Банска река				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	32.29	42.88	75.30
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	7.15	9.50	75.30
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

109) Наименование и код на ЗЗ	BG0000435 Река Каялийка				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.55	2.17	71.39
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.76	1.07	71.39
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

110) Наименование и код на ЗЗ	BG0000436 Река Мечка
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1836.30	55.48	3309.97
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	351.06	10.61	3309.97
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1350.82	40.81	3309.97
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	56.89	1.72	3309.97

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

111) Наименование и код на ЗЗ	BG0000438 Река Чинардере
--------------------------------------	--------------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	425.83	36.85	1155.56
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	19.05	1.65	1155.56
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	132.56	11.47	1155.56

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

112) Наименование и код на ЗЗ	BG0000440 Река Соколица
--------------------------------------	-------------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.80	0.56	141.54
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.08	0.06	141.54

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

113) Наименование и код на ЗЗ	BG0000441 Река Блатница
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Река Блатница“ е 1022,97 ha, от които местообитанията за <i>T. graeca</i> са: пригодни: 16,93 ha (1,66%); оптимални: 32,90 ha (3,22%); <i>T. hermanni</i> са: пригодни: 16,93 ha (1,65%); оптимални: 32,90 ha (3,2%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п	

114) Наименование и код на ЗЗ	BG0000442 Река Мартинка				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	18.12	2.51	722.68
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.97	0.13	722.68
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

115) Наименование и код на ЗЗ	BG0000444 Река Пясъчник				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	6.00	0.32	1879.97
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	5.36	0.29	1879.97

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

116) Наименование и код на ЗЗ | BG0000487 Божите мостове

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	6.39	19.29	33.12

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

117) Наименование и код на ЗЗ | BG0000443 Река Омуровска

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-434-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.49	0.09	532.31

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

118) Наименование и код на ЗЗ | BG0000494 Централен Балкан

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-559 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник 2-3-494-559-2008. Документ за промяна: Заповед № РД-260 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на Държавен вестник
В границите на защитената зона се забранява паша на домашни животни в границите на разпространение на природни местообитания с кодове 6430, 3260, 7140 и 7220.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.68	0.00	71737.75
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

119) Наименование и код на ЗЗ	BG0000495 Рила												
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)													
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. <i>Testudo hermanni</i>													
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:													
Обявена със Заповед №РД-764 от 28.10.2008 г., бр. 100/2008 на Държавен вестник 2-3-495-764-2008. Документ за промяна: Заповед №РД-259 от 31.03.2021 г., бр. 40/2021 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява паша на домашни животни в районите на разпространение на природни местообитания с кодове 3130 и 3160, както и в реално заетите местообитания на вида Дива коза (<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>), определени с координатен регистър съгласно приложение към Заповед №РД-259 от 31.03.2021 г.													
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Вид</th> <th>Клас</th> <th>Пригодност</th> <th>Площ по клас, [ha]</th> <th>Относителен дял, [%]</th> <th>Площ на цялата зона, [ha]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Testudo graeca</i></td> <td>3</td> <td>Пригодни</td> <td>0.46</td> <td>0.00</td> <td>78024.39</td> </tr> </tbody> </table>	Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.46	0.00	78024.39	
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]								
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.46	0.00	78024.39								
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п													

120) Наименование и код на ЗЗ	BG0000496 Рилски манастир
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена със Заповед №РД-886 от 25.11.2013 г., бр. 107/2013 на Държавен вестник 2-3-496-886-2013. Документи за промяна: Заповед №РД-283 от 31.03.2021 г., бр. 45/2021 на Държавен вестник 1. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; 2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; 3. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското и горското стопанство; 4. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли. Допълнени/доуточнени забрани за: промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; употреба на изкуствени торове и химически средства за растителна защита; провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; движение на мотоиклети, ATV, UTV и бѝгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фонните концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фазана старост, както и свободно пашуване (без наличие на овчар и пастирско куче) в останалата част на зоната.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Рилски манастир“ е 25296,09 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 611,39 ha (2,42%); оптимални: 55,75 ha (0,22%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

121) Наименование и код на 33

BG0000513 Войнишки Бакаджик

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – установен 4 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-293 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваемите земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 280/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	343.07	30.12	1138.94
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1.99	0.18	1138.94
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	45.51	4.00	1138.94

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

122) Наименование и код на ЗЗ	BG0000497 Арчар
--------------------------------------	-----------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1035 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.6. извършване на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните еко-системи и на типовете природни местообитания и видовете по т. 2; 8.7. унищожаване на островни образувания; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на природни местообитания 6260* и 6440; 8.10. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.11. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.12. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.16. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Арчар“ е 808,65 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 32,81 ha (4,06%); оптимални: 117,16 ha (14,49%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 281/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

123) Наименование и код на ЗЗ	BG0000498 Видбол												
<p>Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени екз. <i>Testudo hermanni</i>, а само следи от жизнената дейност.</p>													
<p>Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:</p>													
<p>Заповед № РД-1037 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџитата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.10. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.</p>													
<p>Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:</p>													
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="125 1112 376 1153">Вид</th> <th data-bbox="376 1112 468 1153">Клас</th> <th data-bbox="468 1112 656 1153">Пригодност</th> <th data-bbox="656 1112 943 1153">Площ по клас, [ha]</th> <th data-bbox="943 1112 1261 1153">Относителен дял, [%]</th> <th data-bbox="1261 1112 1635 1153">Площ на цялата зона, [ha]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="125 1153 376 1189"><i>Testudo hermanni</i></td> <td data-bbox="376 1153 468 1189">3</td> <td data-bbox="468 1153 656 1189">Пригодни</td> <td data-bbox="656 1153 943 1189">0.97</td> <td data-bbox="943 1153 1261 1189">0.07</td> <td data-bbox="1261 1153 1635 1189">1304.44</td> </tr> </tbody> </table>		Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]	<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.97	0.07	1304.44
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]								
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.97	0.07	1304.44								
<p>Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:</p>													
<p>ЗЗ граничи с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.</p>													

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 282/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

124) Наименование и код на ЗЗ	BG0000500 Войница
--------------------------------------	-------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1038 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:
. В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, камени огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. извеждане на сечи в площи, заети от природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.60	0.02	3107.14

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

125) Наименование и код на ЗЗ	BG0000503 Река Лом
--------------------------------------	--------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-503-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Река Лом“ е 1 877,99 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 45,74 ha (2,44%); оптимални: 330,28 ha (17,59%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

126) Наименование и код на ЗЗ

BG0000507 Делейна

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1043 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, долини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. извеждане на сечи в крайречни гори и крайречни дървесни ивици, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Река Лом“ е 1 877,99 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 45,74 ha (2,44%); оптимални: 330,28 ha (17,59%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 284/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

127) Наименование и код на ЗЗ	BG0000508 Река Скът
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-503-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Река Скът“ е 409,98 ha, от които местообитанията за <i>T. hermanni</i> са: пригодни: 23,54 ha (5,74%); оптимални: 44,47 ha (10,58%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:	

128) Наименование и код на ЗЗ	BG0000509 Цибрица
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-503-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Цибрица“ е 934,72 ha, от които местообитанията за <i>T. hermanni</i> са: пригодни: 82,30 ha (8,81%); оптимални: 145,04 ha (15,52%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п	

129) Наименование и код на ЗЗ	BG0000517 Портитовци-Владимирово
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед № РД-293 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6110* освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порон, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.02	0.00	664.38

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

130) Наименование и код на ЗЗ

BG0000518 Въртопски дол

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-503-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	14.95	1.51	987.42

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

131) Наименование и код на ЗЗ

BG0000521 Макреш

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не е установен екз. *Testudo hermanni*, а само следи от жизнената дейност.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1050 от 17.12.2020 г., бр. 21/2021 на Държавен вестник:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на негорското природно местообитание по т. 2.1; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.28	0.06	2061.25

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

132) Наименование и код на 33

BG0000522 Видински парк

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-332 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 287/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.13	0.01	1578.79
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.05	0.00	1578.79

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

133) Наименование и код на ЗЗ

BG0000523 Шишенци

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1053 от 17.12.2020 г., бр. 21/2021 на Държавен вестник:

. В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6430 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение: в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.13. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Шишенци“ е 572,85 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни (клас 2): 166,28 ha (29,03%); оптимални (клас 3): 199,25 ha (34,78%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

134) Наименование и код на 33 BG0000525 Тимок

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-141-122-2007. Няма издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Тимок“ е 494,97 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни (клас 2): 4,39 ha (0,89%); оптимални (клас 3): 32,24 ha (6,51%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:
33 е разположена в близост до границата с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните 33. Цялата западна граница на 33 BG0000525 Тимок припокрива границата с Република Сърбия, но не граничи със защитени територии в съседната държава.²⁵

135) Наименование и код на 33 BG0000524 Оризището

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 2 екз. *Testudo hermanni* – новоустановен в 33 с проекта.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:
Заповед № РД-263 от 31 март 2021 г., бр. 41/2021 г. на ДВ:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като

²⁵ <https://cloud.gdi.net/visios/zzps>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.5. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение: за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	17.66	3.71	475.74

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

136) Наименование и код на ЗЗ

BG0000530 Пожарево-Гарван

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установен 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-1045 от 17.12.2020 г., бр. 20/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изземване на наносни отложения от реката в границите на местообитанията по т. 2.1 освен при установена необходимост за поддържане на проводимостта ѝ, както и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. унищожаване на островни образувания; 8.6. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.7. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.8. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия или епидемия; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.65	0.01	6304.92
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	12.85	0.20	6304.92

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните 33.

137) Наименование и код на 33

BG0000528 Островска степ - Вадин

Целеви вид: шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *T. graeca* – Новоустановен за 33 при проучванията по проекта.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-297 от 31 март 2021 г., бр.47/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на поляни, голини и други незалесени горски територии, както и на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години), в границите на природното местообитание по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	78.55	26.07	301.29
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2.83	0.94	301.29

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

138) Наименование и код на ЗЗ

BG0000567 Гора Блатец

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-384 от 15 май 2020 г., бр. 50/2020 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. употреба на пестициди, минерални лъщи, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисиони и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.8. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.61	3.36	47.87

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 292/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

139) Наименование и код на ЗЗ	BG0000539 Гора Тополяне				
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2013 на Държавен вестник 2-2-539-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.11	0.16	67.55
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

140) Наименование и код на ЗЗ	BG0000516 Черната могила
Целеви вид: шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени единствено едно люпило на екз. <i>Testudo graeca</i>	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-516-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Черната могила“ е 13,07 ha, от които местообитанията за <i>T. graeca</i> са: пригодни: 0,00 ha (0,00%); оптимални: 0,00 ha (0,00%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п	

141) Наименование и код на ЗЗ	BG0000569 Кардам
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед №РД-1021 от 17.12.2020 г., бр. 17/2021 на Държавен вестник:	
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџитата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване и други незалесени горски територии в границите на природното местообитание по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Кардам“ е 918,34 ha, от които местообитанията за *T. graeca* са: пригодни: 45,94 ha (5,00%); оптимални: 146,47 ha (15,95%); *T. hermanni* са: пригодни: 45,94 ha (5,00%); оптимални: 146,47 ha (15,95%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000569 Кардам граничи по суша с Румъния, но не и със 33.

142) Наименование и код на 33 | BG0000553 Гора Тополчане

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-382 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. упот реба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.8. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2.75	4.11	66.98

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 294/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

143) Наименование и код на ЗЗ	BG0000554 Гора Жельо Войвода				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед №РД-686 от 25.08.2020 г., бр. 80/2020 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџитата извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.5. употреба на пестициди, минерални лъщи, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.6. употреба на минерални торове, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.7. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.8. палене на крайпътни ивици и площи със суха растителност.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1.25	1.76	70.83
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

144) Наименование и код на ЗЗ	BG0000570 Изворово-Краище
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед №РД-1012 от 17.12.2020 г., бр. 13/2021 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџитата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природното местообитание по т. 2.1; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	52.94	4.89	1081.52

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000570 Изворово-Градище граничи с Румъния, където е в непосредствено съседство със 33 Dumbrăveni - Valea Urluia - Lacul Vederoasa (ROSCI0071). Предмет на опазване и в граничната зона са двата вида сухоземни костенурки, като шипобедрената (*Testudo graeca*) е посочена като често срещана (Common), а шипоопашатата (*Testudo hermanni*) като много рядка (Very rare)²⁶.

145) Наименование и код на ЗЗ

BG0000572 Росица-Лозница

Целеви вид: шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-299 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от

²⁶ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=ROSCI0071>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. почистване и унищожаване на храсти от видовете храстовидна карагана (*Caragana frutex*), нисък бадем (*Amygdalus nana*) и храстовидна вишна (*Prunus fruticosa*) в поземлен имот с идентификатор 44179.26.16 съгласно одобрената, актуална към месец октомври 2020 г. кадастрална карта и кадастрални регистри за землището на с. Лозница, община Генерал Тошево, област Добрич; 8.15. почистване и унищожаване на храсти от видовете нисък бадем (*Amygdalus nana*), анасонолистна шипка (*Rosa pimpinifolia*), бодлива шипка (*Rosa myriacantha*), степна вишна (*Cerasus fruticosa*), дългностолистен тъжник (*Spirea media*), ирга (*Amelanchier ovalis*) и котонеастер (*Cotoneaster sp. div.*) в поземлени имоти с идентификатори 63094.24.26 и 63094.11.134 съгласно одобрената, актуална към месец октомври 2020 г. кадастрална карта и кадастрални регистри за землището на с. Росица, община Генерал Тошево, област Добрич.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	120.64	6.66	1811.98
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.19	0.01	1811.98
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	206.39	11.39	1811.98

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0000572 Росица-Лозница се явява гранична с Румъния. Макар и не в непосредствено съседство, близо до зоната (по-малко от 1 km) е 33 Dumbrăveni - Valea Urliua - Lacul Vederoasa (ROSCI0071). Предмет на опазване и в румънската 33 са двата вида сухоземни костенурки, като шипобедрената (*Testudo graeca*) е посочена като често срещана, а шипоопашатата (*Testudo hermanni*) като много рядка²⁷.

146) Наименование и код на ЗЗ

BG0000573 Комплекс Калиакра

Целеви вид: шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 5 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена със Заповед №РД-815 от 12.12.2017 г., бр. 100/2017 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 5.1. депониране на драгажни маси, пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 5.2. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; изключения се допускат при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията; 5.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 5.4. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове; 5.5. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания; изключения се допускат при бедствия и аварии или за

²⁷ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=ROSCI0071>

дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията; 5.6. употреба на минерални торове в ливади, пасища и мери; 5.7. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто - Сарматски степи, съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; Забраната не се прилага за строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура. При реализация на строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието. 5.8. на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури; 5.9. палене на огън, благоустрояване, електрификация и ремонт на спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2; 5.10. провеждане на спелеоложки проучвания в неблагоприятни пещери през размножителния период на прилепите – 1 март – 30 юни; 5.11. въвеждане на неместни растителни видове в ливади, пасища, мери, естествени водни обекти, дюни, мочурища, дерета и горските територии, както и умишлено внасяне в морската среда на чужди видове; 5.12. движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни и контролни дейности или по предварително съгласувани по съответния ред маршрути.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.14	0.00	48336.28
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1917.66	3.97	48336.28
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	563.87	1.17	48336.28

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

147) Наименование и код на ЗЗ

BG0000574 Ахелой-Равда-Несебър

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-400 от 12.07.2016 г., бр. 58/2016 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 5.1. изкореняването на високотревната крайречна растителност и заменянето ѝ с дървеснохрастова; 5.2. увреждането и унищожаването на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни, извън активната плажна площ, освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове; увреждане или унищожаване на дюни чрез разораване, разкопаване, засипване, подравняване, утъпкване, паркиране и др.; 5.3. въвеждане на неместни видове в пасища, мери, естествени водни обекти, дюни, дерета и горските територии, както и умишлено внасяне на чужди видове в морската среда; 5.4. промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години при ползването на земеделските земи като такива; 5.5. движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. селскостопански, горски, полски, местни и ведомствени) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни и контролни дейности или по предварително съгласувани по съответния ред маршрути; 5.6. употребата на минерални торове в пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитогия, эпизоотия или епидемия; 5.7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства (ЗПБ) и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 5.8. изграждане на постоянни конструкции, изкуствени подводни рифове и острови върху морските местообитания с изключение на брегоукрепителни съоръжения и природозащитни, поддържащи и възстановителни дейности; 5.9. използването на дънни тралиращи и драгиращи средства, вкл. биймтралове и смучещи драги, депониране на драгажни маси в границите на морските местообитания; 5.10. стопански улов на пясъчни миди *Donacilla cornea*, *Donax trunculus*, *Chamelea gallina* и десетокраки ракообразни *Urogebia pusilla* и *Callianassa candida* и използване за промишлени нужди на морски тревы от видовете *Zostera marina*, *Zostera noltii*, *Zannichellia palustris*, *Potamogeton pectinatus*; 5.11. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания; изключения се допускат в урбанизирани територии, при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията; 5.12. промяна предназначението на земеделски земи и горски територии, освен ако това не се предвижда във влязъл в сила общ устройствен план, с изключение на имоти в границите на населените места и селищните образувания.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	79.23	2.02	3926.78
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	6.18	0.16	3926.78

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

148) Наименование и код на ЗЗ

BG0000576 Свищовска гора

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-300 от 31 март 2021 г., бр. 48/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѝгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6250*, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 299/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	213.55	11.14	1917.24
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.13	0.01	1917.24
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	141.00	7.35	1917.24
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	1.55	0.08	1917.24

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

149) Наименование и код на ЗЗ

BG0000578 Река Марица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 7 екз. *Testudo hermanni* и 3 екз. *T. graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 2 коруби от *T. hermanni* и 1 коруба от *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение №122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-578-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3721.27	25.33	14688.66
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	300.74	2.05	14688.66
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2472.41	16.83	14688.66
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	260.33	1.77	14688.66

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ BG0000578 Река Марица граничи с „Parapotamio Dasos Voreiou Evrou kai Arda“ (GR1110008), обявена по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици. Въпреки това, тази зона е от изключителна важност, т.к. предоставя условия за извършване на генетичен обмен между популациите на трите съседни страни – Турция, Гърция и България, което прави зоните в двете съседни държави (България и Гърция) от изключителна значимост за сухоземните костенурки.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

150) Наименование и код на ЗЗ | BG0000593 Билерниците

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №374 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 31 юли; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. изграждане на нови ВЕЦ и промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на водните тела в зоната, като изключения се допускат при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията на видовете по т. 2.2.3 и 2.2.4; 8.5. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.6. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.7. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове в ливади, пасища, мери, водните тела и горските територии; 8.10. употреба на пестициди, минерални, листоводхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.11. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия; 8.12. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, засти с храстоводървесна растителност, сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	14.48	22.31	64.91

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

151) Наименование и код на ЗЗ | BG0000602 Кабиюк

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Заповед № РД-301 от 31 март 2021 г., бр. 49/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Кабиюк“ е 286,87 ha, от които местообитанията за *T. graeca* са: пригодни: 149,33 ha (52,05%); оптимални: 48,93 ha (17,06%); *T. hermanni* са: пригодни: 149,33 ha (52,05%); оптимални: 48,93 ha (17,06%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

152) Наименование и код на ЗЗ

BG0000608 Ломовете

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 3 екз. *Testudo hermanni* и 13 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 2 екз. *Testudo hermanni* и 1 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1024 от 17.12.2020 г., бр. 18/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 302/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, елек- 2. палене на огън, благоустрояване, елек- . палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. извеждане на сечи в природно место- 17. извеждане на сечи в природно место- 7. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	470.54	1.45	32488.93
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	8.21	0.03	32488.93
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	637.79	1.96	32488.93
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	15.89	0.05	32488.93

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

153) Наименование и код на ЗЗ

BG0000609 Река Росица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-331 от 31 март 2021 г., бр. 54/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 303/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.12. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	17.71	1.23	1440.84
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.06	0.00	1440.84

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

154) Наименование и код на ЗЗ

BG0000610 Река Янтра

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 9 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 1 екз. *T. Graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 2 екз. *T. hermanni* и 5 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-401 от 12.07.2016 г., бр. 62/2016 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 5.1. въвеждане на неместни растителни видове в ливади, пасища, мери, естествени водни обекти, блата, мочурища и дерета, както и умишлено внасяне на чужди видове; 5.2. употребата на минерални торове в ливади, пасища, мери и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, эпизоотия или епидемия; 5.3. движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии освен за

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 304/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни и контролни дейности или по предварително съгласувани по съответния ред маршрути; 5.4. промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища, мери, мочурища, както и на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на местообитания по т. 2.1, при ползването на земеделските земи като такива; 5.5. разораване и залесяване на поляни и други естествени открити пространства в горските територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 5.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива; 5.7. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания; изключения се допускат в урбанизирани територии, при бедствия и аварии или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията по т. 2.1; 5.8. усвояване на повече от 30 % от средногодишния отток на р. Янтра и притоците ѝ за ВЕЦ, намиращи се в процедура по издаване или продължаване на действието на разрешително по ЗВ към датата на издаване на заповедта; 5.9. съгласуване на инвестиционни предложения за нови ВЕЦ, вкл. чрез надграждане и/или реконструкция на съществуващи бентове, прагове и други съоръженията, изгубили първоначалното си предназначение, с изключение на тези, за които е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие; 5.10. съгласуване на строителството на ветрогенератори и фотоволтажи извън урбанизирани територии освен като собствени източници на електрическа енергия и с изключение на тези, за които е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие; 5.11. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства (ЗПБ) и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 5.12. чупене, повреждане, събиране и/или преместване на пещерни и скални образувания.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	977.98	7.04	13899.88
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	12.48	0.09	13899.88
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	83.92	0.60	13899.88

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

ЗЗ се явява гранична с Румъния, но гранична се явява р. Дунав и съответно не съществува зависимост на популацията с тази в граничните ЗЗ.

155) Наименование и код на ЗЗ

BG0000611 Язовир Горни Дъбник

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-302 от 31 март 2021 г., бр. 49/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 305/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	4.24	0.17	2539.32
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1.02	0.04	2539.32

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

156) Наименование и код на ЗЗ

BG0000613 Река Искър

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-613-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.01	0.00	9459.18
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	450.42	4.76	9459.18
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2.29	0.02	9459.18

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

157) Наименование и код на ЗЗ

BG0000614 Река Огоста

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-613-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 306/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на 33 „Река Огоста“ е 1313,99 ha, от които местообитанията за *T. hermanni* са: пригодни: 68,47 ha (5,21%); оптимални: 208,59 ha (15,87%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

158) Наименование и код на 33

BG0000615 Деветашко плато

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 39 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в 33 са установени: 2 екз. *T. hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-330 от 31 март 2021 г., бр. 53/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречеци на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки и естествени водни обекти, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 307/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	3416.96	22.78	14997.11
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	181.08	1.21	14997.11
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2.67	0.02	14997.11

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

159) Наименование и код на ЗЗ | BG0000616 Микре

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1028 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.10. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.11. използване на органични утайки от промишленост и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделски земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 308/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	37.75	0.24	15447.51
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.11	0.00	15447.51

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

160) Наименование и код на ЗЗ

BG0000618 Видима

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-261 от 31 март 2021 г., бр. 41/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от про-9. използване на органични утайки от про- . използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 309/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	14.71	0.81	1823.05

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

161) Наименование и код на ЗЗ BG0000620 Поморие

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени усхоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1030 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни, извън активната плажна площ, освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. използване на дънни тралиращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.6. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизненни единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.9. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.10. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.14. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	44.74	2.15	2085.15

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

162) Наименование и код на ЗЗ BG0000621 Езеро Шабла - Езерец

Целеви вид: костенурка (*Testudo graeca*)

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 310/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1044 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.4. отводняване на езера, блата и други естествени водни обекти, коригиране и преграждането им с диги, промени във водното ниво чрез нови водовземания за различни нужди освен в случаи: на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.5. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на почистване от инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. използване на дънни тралеращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.7. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.8. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.9. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за изпълнение на дейностите по предоставената с Решение № 536 от 30.07.2003 г. на Министерския съвет концесия за добив на суров нефт от находище „Тюленово“; при реализация на строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието; 8.10. на територията на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, определена с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листноблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури, както и почистване на храсти, с изключение на премахване на инвазивни видове; 8.11. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.12. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.13. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.14. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.15. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фононите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.16. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.17. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици, тръстикови масиви, крайбрежна растителност и площи със суха растителност.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	297.72	11.35	2623.59

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	14.06	0.54	2623.59
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п					

163) Наименование и код на ЗЗ	BG0000622 Варненско - Белославски комплекс
Целеви вид: шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед No.РД-799 от 09.08.2021 г., бр. 69/2021 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. движение на МПС извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии освен при бедствия, извънредни ситуации, за провеждане на селскостопански, противопожарни, аварийни, спасителни и контролни дейности или по предварително съгласувани с РИОСВ – Варна, маршрути; 8.2. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.3. постоянно съхранение и депониране на отпадъци; 8.4. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на земеделските земи при ползването им като такива; 8.5. отводняване на земеделските земи освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии или за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.6. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употребата на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.	
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Варненско-Белославски комплекс“ 178,20 ha, от които местообитанията за <i>T. graeca</i> са: пригодни: 0,00 ha (0,00%); оптимални: 19,75 ha (11,08%).	
Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п	

164) Наименование и код на ЗЗ	BG0000623 Таушан Тепе
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 3 екз. <i>T. graeca</i>	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед No.376 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове; 8.2. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.3. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и	

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; 8.4. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващи пътища; 8.5. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващи пътища освен при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.6. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци; 8.7. упот ребата на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. търсене, проучване и добив на подземни богатства; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесии, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха растителност; 8.13. почистване и унищожаване на храсти от видовете храстовидна карагана (*Caragana frutex*), нисък бадем (*Amygdalus nana*), храстовидна вишна (*Prunus fruticosa*).

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	0.82	0.25	325.43
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	15.53	4.77	325.43

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

165) Наименование и код на ЗЗ

BG0001001 Ропотамо

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 40 екз. *Testudo hermanni* и 34 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 12 екз. *Testudo hermanni* и 5 екз. *T. graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 2 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1042 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, езера, блата и други естествени водни обекти, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, като и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. използване на дънни тралеращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.6. изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 313/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.10. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.11. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.12. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.13. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.14. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.15. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици, тръстикови масиви, крайбрежна растителност и площи със суха растителност; 8.16. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.18. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	5034.67	5.13	98099.76
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	496.07	0.51	98099.76
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	3524.03	3.59	98099.76
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	60.31	0.06	98099.76

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

166) Наименование и код на ЗЗ

BG0001004 Емине - Иракли

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 11 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 1 екз. *T. hermanni* и 3 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-1038 от 17 декември 2020 г., бр. 19/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим на реки чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 314/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.4. увреждане и унищожаване на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. използване на дънни тралеращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребластиране на кораби в морските пространства в зоната; 8.6. изграждане на постоянни конструкции, изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната, с изключение на брегоукрепителни съоръжения или за дейности, подобряващи природозащитното състояние на местообитанията; 8.7. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.8. разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и пороци; 8.9. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваемите земи, защитни горски пояси, каменни оградни и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.10. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.11. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.12. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фонните концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.13. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.14. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици, тръстикови масиви, крайбрежна растителност и площи със суха растителност; 8.15. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	5191.93	30.91	16794.59
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	232.57	1.38	16794.59
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	137.03	0.82	16794.59
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2.71	0.02	16794.59

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

167) Наименование и код на ЗЗ

BG0001007 Странджа

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 53 екз. *Testudo hermanni* и 59 екз. *T. graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 3 екз. *T. hermanni* и 7 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-1007-122-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 315/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	55130.02	35.91	153541.20
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	7374.37	4.80	153541.20
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	34865.83	22.71	153541.20
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	4482.24	2.92	153541.20

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

168) Наименование и код на ЗЗ

BG0001011 Осоговска планина

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-304 от 31 март 2021 г., бр. 49/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгбита извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. извеждане на сечи в природно место- 13. извеждане на сечи в природно место- 3. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. отводняване на крайбрежните заливаеми ивици на реките Речица и Новоселска, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на двете

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 316/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	205.03	0.59	34514.28
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.30	0.00	34514.28
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	0.16	0.00	34514.28

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

169) Наименование и код на ЗЗ

BG0001012 Земен

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-328 от 31 март 2021 г., бр. 53/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѣгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими плановете, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения,

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 317/356

одобрили по реда на екологичното законодателство; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.17. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	167.65	0.94	17764.34
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	5.33	0.03	17764.34
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	1.57	0.01	17764.34

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

170) Наименование и код на ЗЗ | BG0001013 Скрино

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 2 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Обявена с Решение No.611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 на Държавен вестник 2-2-1013-611-2007. Не е издадена заповед за обявяване.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2167.64	16.99	12757.56
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	22.20	0.17	12757.56
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	16.00	0.13	12757.56

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: не е приложимо, т.к. такива територии не са налични в границите на съседна Северна Македония. Въпреки това западните части на зоната се явяват контактен участък, където може да се осъществи контакт между популациите в съседните територии.

171) Наименование и код на ЗЗ | BG0001014 Карлуково

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 9 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-329 от 31 март 2021 г., бр. 53/2021 г. на ДВ:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фооновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2313.32	8.02	28841.93
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	45.03	0.16	28841.93

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

172) Наименование и код на ЗЗ

BG0001021 Река Места

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 22 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 10 екз. *Testudo hermanni* и 1 следа (коруба) от същия вид.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 319/356

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-353 от 31 март 2021 г., бр. 58/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 91D0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/ подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.18. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	2079.78	10.72	19405.46
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	56.23	0.29	19405.46
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	503.79	2.60	19405.46
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.48	0.00	19405.46

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

173) Наименование и код на ЗЗ | BG0001022 Орановски пролом-Лешко

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 7 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-348 от 31 март 2021 г., бр. 57/2021 на Държавен вестник:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени ползени изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.17. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1860.39	14.02	13270.58
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	135.66	1.02	13270.58

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	185.67	1.40	13270.58
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.50	0.00	13270.58

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0001022 Орановски пролом – Лешко частично граничи с регион Малешево в границите на Република Северна Македония, за когото по данни от август 2021 г. Министерството на околната среда на Северна Македония съвместно с Македонското екологично дружество (МОН), сдружение „Национални гори“ и общините Берово и Пехчево са започнали кампания за обявяване на „Малешево“ за защитена територия.²⁸ 33 граничи с Емералд зона „Малешевски планини“. Западните части на зоната се явяват участък, където може да се осъществи контакт между популациите на съседните територии.

174) Наименование и код на ЗЗ

BG0001023 Рупите-Струмешница

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 158 екз. *Testudo hermanni* и 194 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 1 екз. *Testudo hermanni*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-349 от 31 март 2021 г., бр. 57/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџигата извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фонните концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. паша на домашни животни в горските

²⁸ <https://meta.mk/en/ministry-of-environment-starts-campaign-for-proclaiming-maleshevo-a-protected-area/>

територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	794.83	7.60	10458.86
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	8942.87	85.51	10458.86
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	2189.18	20.93	10458.86
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	7305.51	69.85	10458.86

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0001023 Рупите - Струмешница граничи с Гърция, където е в непосредствено съседство със 33 Limni Kerkini-Krouisia-Koryfes Orous Beles, Angistro-Charopo (GR1260001). Предмет на опазване и в 33 GR1260001 са двата вида сухоземни костенурки, които са посочени като „често срещани“ (Common)²⁹.

Чрез биокоридора между тези зони се извършва генетичен обмен между популации от три страни – Северна Македония, Гърция и България, което прави зоните от изключително значение на обмен на генетичен материал между популации от трите страни.

175) Наименование и код на ЗЗ

BG0001028 Среден Пирин - Алиботуш

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 58 екз. *Testudo hermanni* и 26 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 1 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 1 екз. *T. hermanni* и 2 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-350 от 31 март 2021 г., бр. 57/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѣгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни ископаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни ископаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост

²⁹ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1260001>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.15. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.16. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Natura 2000: Площта на 33 „Среден Пирин - Алиботуш“ е 68941,77 ha, от които местообитанията за *T. graeca* са: пригодни: 8852,36 ha (12,84%); оптимални: 15151,27 ha (21,98%); *T. hermanni* са: пригодни: 8 979,35 ha (13,02%); оптимални: 15 751,75 ha (22,85%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0001028 Среден Пирин- Алиботуш граничи с Гърция, където е в непосредствено съседство със 33 Koryfes Orous Orvilos (GR1260005). Предвид преминаването на границата (вкл. между двете зони) през билото на планината Славянка, контакт между популациите, в рамките на обхвата на зоните, е възможен в източните и западните територии от граничните участъци.

Предмет на опазване в 33 GR1260005 е само шипобедрената костенурка (*Testudo hermanni*), която е посочена като „рядка“ (Rare)³⁰.

176) Наименование и код на 33	BG0001030 Родопи - Западни
Целеви вид: <u>шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)</u>	
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 4 екз. <i>Testudo hermanni</i>	
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:	
Заповед № РД-278 от 31 март 2021 г., бр. 45/2021 г. на ДВ:	
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бългата извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени	

³⁰ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1260005>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	997.10	0.37	272854.34
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	39.06	0.01	272854.34
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	557.60	0.20	272854.34
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	21.23	0.01	272854.34

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

33 BG0001030 Родопи - Западни граници с Гърция, където е в непосредствено съседство със 33 Rodopi (Simyda) (GR1140002); Periochi Elatia, Pyramis Koutra (GR1140003); Dasos Fraktou (GR1140001).

Предвид факта, че по-голяма част от граничната територия е с надморска височина над 1100 m, контактът между популациите е силно ограничен.

Защитените зони в границите на Гърция, обхващат главно площите с по-голяма надморска височина, предвид това и двата вида сухоземни костенурки не са предмет на опазване в 33 GR1140002³¹; GR1140003³²; GR1140001³³.

В България 33 BG 0001030 „Родопи Западни“ граници и със 33 в Гърция „Kentriki Rodopi kai Koilada Nestou“ (GR1140008), обявена по Директива за птиците.

³¹ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140002>

³² <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140003>

³³ <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR1140001>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

177) Наименование и код на ЗЗ | BG0001031 Родопи - Средни

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 135 екз. *Testudo hermanni* и 98 екз. *T. graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 1 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-351 от 31 март 2021 г., бр. 59/2021 г. на ДВ:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бггита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металлоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрорифициране и разораване, извършване на спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	35672.30	23.00	155112.01
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	6800.38	4.38	155112.01
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	22699.65	14.63	155112.01
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2068.24	1.33	155112.01

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

178) Наименование и код на ЗЗ

BG0001032 Родопи - Източни

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза Г” – установени 1008 екз. *Testudo hermanni* и 387 екз. *T. graeca*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 63 екз. *Testudo hermanni* и 10 екз. *T. graeca*

В рамките на предоставени от експертите допълнителни данни към полевите проучвания за разработване на Плана, в ЗЗ са установени: 8 екз. *T. hermanni* и 2 екз. *T. graeca*.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-267 от 31 март 2021 г., бр. 43/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	134164.43	61.70	217447.00
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	61518.02	28.29	217447.00
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	109351.78	50.29	217447.00
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	26815.17	12.33	217447.00

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

33 BG0001032 Родопи-Източни граници с „Oreinos Evros - Koilada Dereiou“ (GR1110010), „Koilada Filiouri“ (GR1130011), обявени по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици.

179) Наименование и код на ЗЗ	BG0001033 Брестовица				
Целеви вид: шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)					
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.					
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:					
Заповед №381 от 15.05.2020 г., бр. 50/2020 на Държавен вестник: В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1; 8.5. премахване на хвойна (<i>Juniperus</i> spp.) в земеделски земи и горски територии, както и премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употр. реба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешението от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 92C0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. дейности, свързани с отводняване и коригиране на дерета и естествени водни обекти, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.					
Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:					
Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	342.28	12.82	2670.04
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1.30	0.05	2670.04
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	288.82	10.82	2670.04
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	0.24	0.01	2670.04

-----> www.eufunds.bg <-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

180) Наименование и код на ЗЗ BG0001034 Остър камък

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)
В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 99 екз. *Testudo hermanni* и 17 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-305 от 31 март 2021 г., бр. 50/2021 г. на ДВ:
В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случай на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	10608.44	66.33	15994.32
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	3762.86	23.53	15994.32
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	8870.05	55.46	15994.32
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	407.08	2.55	15994.32

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

181) Наименование и код на ЗЗ

BG0001036 Български извор

Целеви вид: шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-306 от 31 март 2021 г., бр. 49/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природно местообитание с код 6210 (*важни местообитания на орхидеи), освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.17. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	10.36	0.40	2618.50

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

182) Наименование и код на ЗЗ	BG0001039 Попинци
--------------------------------------	-------------------

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 11 екз. *T. graeca*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД- 320 от 31 март 2021г., бр. 52/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгитата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими плановете, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	7.59	0.04	20914.09
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	2.48	0.01	20914.09

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 331/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	385.16	1.84	20914.09
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	3.35	0.02	20914.09

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

183) Наименование и код на ЗЗ

BG0001037 Пъстрина

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – установени 9 екз. *Testudo hermanni*

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-352 от 31 март 2021 г., бр. 56/2021 г. на ДВ:

ологичната мрежа Natura 2000. 8. В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бџгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, эпизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от про-9. използване на органични утайки от про-. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.15. извезждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
-----	------	------------	--------------------	----------------------	---------------------------

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 332/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	947.84	26.69	3551.58
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	195.73	5.51	3551.58

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

184) Наименование и код на ЗЗ | BG0001040 Западна Стара планина и Предбалкан

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ – установени 16 екз. *Testudo hermanni*

В рамките на теренните проучвания за разработване на Плана за действие се регистрирани: 11 екз. *Testudo hermanni* и следи от вида (яйца, гнезда).

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-268 от 31.03.2021 г., бр. 44/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизвени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство в находищата на вида *Dicranum viride* и на вида *Namatocaulis vernicosus*, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; 8.14. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесийните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в находищата на вида *Dicranum viride* и на вида *Namatocaulis vernicosus*, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед; 8.15. отводняване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на находищата на вида *Namatocaulis vernicosus*, определени с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед; 8.16. извеждане на сечи и изнасяне на мъртва дървесина в находищата на вида *Dicranum viride*, определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на местообитанията на вида; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 333/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.18. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	7555.62	3.44	219756.79
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	195.76	0.09	219756.79

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони:

Цялата западна граница на 33 BG0001040 Западна Стара планина и Предбалкан припокрива границата с Република Сърбия и граничи със защитена територия „Stara planina“ в съседната държава.³⁴

185) Наименование и код на ЗЗ

BG0001042 Искърски пролом - Ржана

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-275 от 31.03.2021 г., бр. 43/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обявяването на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. палене на огън, благоустрояване, елек- 2. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ

³⁴ <https://cloud.gdi.net/visios/zzps?service=ZZPS&layerid=4&where=OBJECTID%3D80&showresults=1>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания освен: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; 8.17. извеждане на сечи в природно место- извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение: за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	1464.99	6.46	22693.73
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	60.41	0.27	22693.73

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

186) Наименование и код на 33

BG0001375 Острица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД- 321 от 31 март 2021г., бр. 52/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство в находищата на вида Имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii*), определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; 8.4. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1, и в находищата на вида Имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii*), определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.5. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.6. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.7. разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на находищата на вида Имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii*), определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед; 8.8. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 335/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.9. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.10. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.11. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.12. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.13. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.16. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки: По данни от Информационната система за Натура 2000: Площта на ЗЗ „Острица“ е 4430,40 ha, от които местообитанията за *T. graeca* са: пригодни: 338,46 ha (7,64%); оптимални: 713,44 ha (16,10%); *T. hermanni* са: пригодни: 338,46 ha (7,64%); оптимални: 713,44 ha (16,10%).

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

187) Наименование и код на ЗЗ

BG0001386 Яденица

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД- 322 от 31 март 2021г., бр. 52/2021 г. на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 336/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.14. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.15. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	89.71	0.53	16933.71
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	1.84	0.01	16933.71
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	203.35	1.20	16933.71
<i>Testudo graeca</i>	4	Оптимални	2.31	0.01	16933.71

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

188) Наименование и код на ЗЗ

BG0001389 Средна гора

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-274 от 31.03.2021 г., бр. 43/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѣгита извън съществуващите пътища в неурбанизиран територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания,

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 337/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни; 8.13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	4.94	0.00	110373.64
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	32.41	0.03	110373.64

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

189) Наименование и код на ЗЗ

BG0001493 Централен Балкан - буфер

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

В рамките на полевите проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – фаза I” – не са установени сухоземни костенурки.

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед № РД-272 от 31 март 2021 г., бр. 46/2021 на ДВ:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; 8.12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни; 8.13. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство в находищата на вида *Dicranum viride* и на вида *Namatocaulis verticosus*, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура; 8.14. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в находищата на вида

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 338/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Dicranum viride и на вида Hamatocaulis vernicosus, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед; 8.15. отводняване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на находищата на вида Hamatocaulis vernicosus, определени с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед; 8.16. извеждане на сечи и изнасяне на мъртва дървесина в находищата на вида Dicranum viride, определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на местообитанията на вида; 8.17. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.18. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост; 8.19. изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	135.96	0.10	138416.39
<i>Testudo hermanni</i>	4	Оптимални	0.12	0.00	138416.39

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

190) Наименование и код на ЗЗ

BG0000628 Чирпански възвишения

Целеви вид: шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки:

Заповед №РД-279 от 31.03.2021 г., бр. 45/2021 на Държавен вестник:

В границите на защитената зона се забранява: 8.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; 8.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѝгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; 8.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие; 8.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; 8.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; 8.6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; 8.7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; 8.8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); 8.9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; 8.10. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; 8.11. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; 8.12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 339/356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2014 – 2020 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Оценка на капацитета на защитената зона за опазване на сухоземните костенурки:

Вид	Клас	Пригодност	Площ по клас, [ha]	Относителен дял, [%]	Площ на цялата зона, [ha]
<i>Testudo hermanni</i>	3	Пригодни	96.37	0.78	12321.42
<i>Testudo graeca</i>	3	Пригодни	5.00	0.04	12321.42

Зависимостта им от състоянието на популациите с гранични защитени територии или зони: н/п

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

стр. 340/356

Таблица № 9-2. Защитени територии от Националната екологична мрежа и съответните им налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки и др.

1.	Защитена територия от националната екологична мрежа: Резерват Витаново
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):	
1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите; Разработен е план за управление на резервата (2015 г.). Съгласно План за управление на Резерват Витаново, 2015 г., са налични данни от близките околности на резервата за сухоземните костенурки - в трудовете на Буреш и Цонков (1932, 1933, 1942). Припокриване (частично или пълно): 1. Природен парк: СТРАНДЖА; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа.	
2.	Защитена територия от националната екологична мрежа: Резерват Врачански карст
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):	
1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите. Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Врачански Балкан	
3.	Защитена територия от националната екологична мрежа: Резерват Вълчи дол
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):	
1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите. Припокриване (частично или пълно): 1. ЗЗ по директивата за местообитанията: Родопи - Източни 2. ЗЗ по директивата за птиците: Студен кладенец Разработен е План за управление на Резерват Вълчи дол, 2017 г. Съгласно План за управление на Резерват Вълчи дол, 2017 г., територията на резерват "Вълчи дол" е от национално значение за опазване на двата вида сухоземни костенурки. (стр. 16). Също така в плана е посочена потенциалната заплаха за костенурките от пашата на домашни животни, вкл. потенциално отрицателно въздействие е свързано с ограбване на екземпляри сухоземни костенурки, от страна на пастирите.	
4.	Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Горна Топчия
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):	

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

Разработен е План за управление на Резерват Горна Топчия, 2015 г.

Съгласно плана: „Основните мерки за подобряване състоянието на земноводните и влечугите трябва да са насочени към южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), червенокоремна бумка (*Bombina variegata*), шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и шипобедрена сухоземна костенурка (*Testudo graeca*). В тази връзка предлагаме да се следи състоянието на тези видове в резервата.“

5. | Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Калиакра

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Припокриване (частично или пълно):

1. ЗЗ по директивата за местообитанията: Комплекс Калиакра; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Калиакра.

6. | Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Камчия

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Комплекс Камчия.

7. | Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Конгура

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) – потенциален.

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на резерват Конгура, 2016 г.

Съгласно ПУ, *Testudo hermanni* е обект на специални мерки, с посочено основание „обект на събиране и консумация“.

8. | Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Купена

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Западни Родопи

Разработен е План за управление на Резерват Купена (2016 г.), където се посочва, че „в единственото по рода си изследване, базирайки се на анкетен принцип и теренни проверки Beshkov (1993), с допълнения Petrov et al. (2006) представят срещането на сухоземни костенурки (*Testudo spp.*) в района на гр. Пещера. Имайки предвид, че видовете не са конкретизирани в обхвата на резервата, двата вида не са дадени в списъците.“ Въз основа на това, потвърждаването на видовете сухоземни костенурки за територията на резервата подлежи на потвърждаване.

9. | Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Кутелка

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Припокриване (частично или пълно): 1. Природен парк: СИНИТЕ КАМЪНИ; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Сините камъни – Гребенец.

Разработен е План за управление на Резерват Кутелка (2015 г.), съгласно който: «Основните мерки за подобряване състоянието на земноводните и влечугите трябва да са насочени към южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и шипобедрена сухоземна костенурка (*Testudo graeca*). В тази връзка предлагаме да се следи състоянието на тези видове в резервата.»

10. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Ореляк

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Ореляк (2016 г.) Съгласно информация от него, следва да се вземе предвид, че източник на данни за присъствието на видовете е Стандартен формуляр за Натура 2000 зона BG0001028 Среден Пирин – Али ботуш. Видовете са отнесени за цялата площ на зоната, която е несъизмеримо по-голяма от територията на резервата, поради което е трудно тези видове да бъдат директно отнесени като присъствие и за него.

11. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Орлицата

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Орлицата (2015 г.), където е посочено, че местообитанията в резервата за шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) са «слабо пригодни».

12. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Ропотамо

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. организирани туристически пътувания с лодки по р. Ропотамо; 2. навлизане на рибарски лодки в устието на р. Ропотамо при бурно море и поддържане на заслон за рибарите на подходящо място; 3. посещения с познавателна цел по маршрути определени с плана за управление на резервата; 4. ползване на пътя между отдели 485 и 486 до устието на р. Ропотамо от местни рибари през риболовния сезон от 1 септември до 30 декември.

Разработен е План за управление на Резерват Ропотамо (2018 г.). В границите на резервата са картирани 5 находища на шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) и 10 находища на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

13. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Силкосия

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Припокриване (частично или пълно):

1. Природен парк: СТРАНДЖА

2. ЗЗ по директивата за местообитанията: Странджа

3. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа.

14. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Соколата

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Соколата (2016 г.). Съгласно плана, видовете сухоземни костенурки следва да бъдат предмет на специални мерки. Посочва се, че двата вида са обект на събиране и консумация.

15. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Средока

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Средока (2018г.).

Припокриване (частично или пълно): 1. Природен парк: СТРАНДЖА 2. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа

16. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Тисата

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Тисата (2015г.).

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Кресна

17. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Тисовица

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Разработен е План за управление на Резерват Тисовица (2017 г.).

Припокриване (частично или пълно): 1. Природен парк: СТРАНДЖА; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа.

18. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Узунбоджак

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
Разработен е План за управление на резервата (2017 г.). По време на теренните проучвания за разработване на ПУ (2014 г.) е констатиран само видът шипоопашата костенурка.
Припокриване (частично или пълно): 1. Природен парк: СТРАНДЖА; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа.

19. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Църна река

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
Присъствието на видовете сухоземни костенурки се нуждае от потвърждение.

20. Защитена територия от националната екологична мрежа Резерват Червената стена

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
Разработен е План за управление на резервата (2015 г.).
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Добростан.

21. Защитена територия от националната екологична мрежа Национален парк Пирин

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. Поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа;
2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите;
3. Територии с режим на строга защита резервати - 16%
4. Територии с временен статут на строга защита - 3,1%
5. Територии с направляван режим.
Разработен План за управление на Национален парк Пирин (2004 г.), подлежащ на актуализиране.
Припокриване (частично или пълно): 1. Резерват: БАЮВИ ДУПКИ – ДЖИНДЖИРИЦА; 2. Резерват: ЮЛЕН; 3. ЗЗ по двете директиви: Пирин.

22. Защитена територия от националната екологична мрежа

Национален парк Рила

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. Поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа;
2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите;
3. Територии с режим на строга защита резервати - 20%
4. Територии с временен статут на строга защита - 3,1%
5. Територии с направляван режим
6. Предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности и развитие на екотуризъм
Разработен План за управление на Национален парк Рила (2001 г.), подлежащ на актуализиране.
Припокриване (частично или пълно): 1. Резерват: ИБЪР; 2. Резерват: ПАРАНГАЛИЦА; 3. Резерват: СКАКАВИЦА; 4. Резерват: ЦЕНТРАЛЕН РИЛСКИ РЕЗЕРВАТ; 5. ЗЗ по двете директиви: Рила.

23. Защитена територия от националната екологична мрежа Национален парк Централен Балкан

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

-----& www.eufunds.bg &-----

1. Територии с режим на строга защита резервати - 28%
Разработен План за управление на Национален парк Централен Балкан (2016 г.)
Припокриване (частично или пълно): 1. Резерват: БОАТИН; 2. Резерват: ДЖЕНДЕМА; 3. Резерват: КОЗЯ СТЕНА; 4. Резерват: ПЕЕЩИ СКАЛИ; 5. Резерват: СЕВЕРЕН ДЖЕНДЕМ; 6. Резерват: СОКОЛНА; 7. Резерват: СТАРА РЕКА; 8. Резерват: СТЕНЕТО; 9. Резерват: ЦАРИЧИНА; 10. ЗЗ по двете директиви: Централен Балкан.

24. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Атанасовско езеро

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. Разрешава се: 1. Поддържане на дигите и солеността във водите на резервата чрез технологията на традиционния солодобив; 2. Ремонтни работи на дигите и каналите в периода 30.07. - 01.04.; 3. Мероприятия подпомагащи гнезденето на птиците; 4. Регулиране числеността на хищните бозайници - лисици, чакали, порове, белки, снотовидно куче; 5. Паша на крави и овце в Азмак дере; 6. Добив на артемия на определени места след 30-ти юли; 7. Добив на медицинска кал в югозападния край на резервата.
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по двете директиви: Атанасовско езеро.

25. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Балтата

Налични режими, от значение за опазването на вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Поддържане на хидроложкия режим; 2. Използване на биологични средства за растителна защита.
Разработен е План за управление на защитената територия. (2006г.)
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Батова.

26. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Борака

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
Разработен е План за управление на защитената територия. (2018г.).

27. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Боровец

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
Разработен е План за управление на защитената територия. (2018г.).
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за местообитанията: Родопи – Източни.

28. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Вельов вир (Водните лилии)

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Поддържане на водния режим; 2. Поддържане на популацията на водната лилия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
Разработен е План за управление на защитената територия. (2015г.).
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Комплекс Ропотамо.

29. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Вълчи проход

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Камчийска планина

30. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Върбов дол

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Камчийска планина

31. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Габра

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

32. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Дервиша

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

33. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Долна Топчия

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи; 2. Възстановяване и поддържане на крайречна гора; 3. Създаване на условия за гнездене на колхидския фазан; 4. Регулиране числеността на лисици, чакали, белки и диви свине.

Разработен е План за управление на защитената територия. (2016 г.). Съгласно данни от него: „Сухоземните костенурки са с нищожна численост в резервата, следствие предимно на неконтролираното им събиране за храна и други цели.“

34. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Казъл черпа (женда)

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

Разработен е План за управление на защитената територия. (2018 г.).

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Добростан

35. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържаен резерват Казъл черпа (женда)

Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*):

1. До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

Разработен е План за управление на защитената територия. (2018 г.).

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Добростан

36. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Калфата
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
37. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Киров дол
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита. Припокриване (частично или пълно): 33 по директивата за птиците: Камчийска планина
38. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Момчиловски дол
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
39. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Патлейна
Налични режими, от значение за опазването на видовете сухоземни костенурки шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Поддържащи и възстановителни мероприятия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.
40. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Пясъчната лилия
Налични режими, от значение за опазването на шипобедрената костенурка (<i>Testudo graeca</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Премахване на рудерална растителност; 2. Възстановяване и поддържане на популацията на пясъчната лилия. Разработен е План за управление на защитената територия (2015) Припокриване (частично или пълно): 33 по директивата за птиците: Бакърлъка
41. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Сребърна
Налични режими, от значение за опазването на сухоземните костенурки:
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Косене на тръстика; 2. Поддържане на водния режим; 3. Спортен риболов на определени места; 4. Зарибяване; 5. Регулиране числеността на чакал, енотовидно куче и диво прасе извън размножителния период на птиците. Разработен е План за управление на защитената територия (2016) Припокриване (частично или пълно): 33 по двете директиви: Сребърна
42. Защитена територия от националната екологична мрежа Поддържан резерват Училищна гора
Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>):
1. До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Премахване на рудерална растителност; 2. Възстановяване и поддържане на популацията на пясъчната лилия. Разработен е План за управление на защитената територия (2018).
43. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Беласица
Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и шипобедрената костенурка (<i>Testudo graeca</i>):

1. Забранява се извеждане на сечи с изключение на санитарни, в частта от природния парк, включваща отдели 5 (з, и, к, л, м), 6 (к), 9 (д, е), 10 (д, е, ж, з, и), 11 (д, е), 92, 95, 96, 97 (а), 100, 101 (в, г, д, е) по лесоустройствен проект на Държавно лесничество - гр. Петрич, от 1999 г.; 2. Забранява се внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове;

3. Забранява се паша на кози освен на определени за това места; 4. Забранява се събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания; 5. Забранява се замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци; 6. Забранява се бивакуване и палене на огън извън определените места; 7. Забранява се добив на полезни изкопаеми по открит способ; 8. Забранява се добив и първична преработка (обогатяване) на метални полезни изкопаеми чрез прилагане на химически и химико-бактериологични методи и цианиди; 9. Забраняват се дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти; 10. Забранява се събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове, освен за научни цели; 11. Забраняват се други дейности, определени със заповедта за обявяване на защитената територия и с плана за управление.

Разработен е План за управление на защитената територия (2016)

44. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Витоша

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се ловуването извън границите на ГС"Витошко"

2. Забранява се безпокоенето на дивите животни, а така също събирането и унищожаването на яйцата на птиците и повреждането на гнездата им;

3. Забранява се късането на цветя, чупенето на клони, както и други дейности, с които се поврежда растителността;

4. Забранява се извеждането на сечи освен санитарни и отгледни до приемането на устройствен проект;

5. Забранява се събирането на билки и горски плодове за търговски и промишлени цели.

Припокриване (частично или пълно): Природна забележителност: ПЕЩЕРАТА ДУХЛАТА; Резерват: БИСТРИШКО БРАНИЩЕ; Резерват: ТОРФЕНО БРАНИЩЕ; 33 по двете директиви: Витоша.

45. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Българка

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*):

1. Забранява се извеждане на голи сечи във високостъблени гори, с изключение на тополовите, а в издънкови гори - с площ по-голяма от 3 хектара; 2. Забранява се внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове; 3. Забранява се паша на кози освен на определени за това места; 4. Забранява се събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания; 5. Забранява се замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци; 6. Забранява се бивакуване и палене на огън извън определените места; 7. Забранява се добив на полезни изкопаеми по открит способ; 8. Забранява се добив и първична преработка (обогатяване) на метални полезни изкопаеми чрез прилагане на химически и химико-бактериологични методи и цианиди; 9. Забраняват се дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти; 10. Забранява се събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове, освен за научни цели.

В процедура е разработването и утвърждаването на План за управление на защитената територия. Съгласно проекта на плана: „На територията на ПП „Българка“ шипоопашатата костенурка е установена в ниските части, обрасли с храсти и в разредени широколистни гори, в половината установени находища видът е с единични наблюдения, но в най-североизточният ъгъл на парковата територия са наблюдавани четири пъти по-високи стойности. Отчетеното обилие на вида е 0,15 екз. на 1000 м трансект. Основните заплахи за вида са загубата на местообитанията, изсичането на горите, горски пожари, събиране от браконieri с цел консумация или за домашни любимци и др. Възможно е екземплярите от североизточният ъгъл на Парка да са част от периферията на по-голяма популация, обитаваща по-ниските терени на североизток, необходимо е да се проведат изследвания и да се прецени дали има нужда от разширяване в тази посока.

46. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Златни пясъци

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането на устройствен проект;

2. Забранява се лова и ловностопанските мероприятия;

3. Забранява се безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им, както и вземането на техните малки и яйцата им;

4. Забранява се късането на цветя, чупенето на клони, както и други дейности, с които се поврежда растителността;

5. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния режим;

6. Забранява се повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните и други знаци.

Разработен е План за управление на защитената територия (2011 г.)

Припокриване (частично или пълно): 1. Защитена местност: АЛЯДЖА МАНАСТИР; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Батова

47. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Персина

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забраняват се дейности, свързани със или водещи до отводняване или нарушаване на водния режим на съществуващите влажни зони;

2. Забранява се превръщане на ливадите и пасищата от държавния и общинския поземлен фонд в обработваеми земи;

3. Забранява се намаляване на залесената площ в горския фонд;

4. Забранява се намаляване на горския фонд чрез смяна на предназначението на земята;

5. Забранява се намаляване на площта на естествените гори, собственост на държавата и общините;

6. Забранява се извеждането на сечи в гнездовите колонии на защитени видове птици, както и на безопасно разстояние от тези колонии, определено от държавното лесничество и парковата дирекция през размножителния период на птиците -март-юли (вкл.);

7. Забранява се регулиране на дивечовите запаси на островите през периода март-юли (вкл.).

Разработен е План за управление на защитената територия (2016г.)

В ПУ и двата вида сухоземни костенурки са посочени като „приоритетни видове за мониторинг“, като е посочено, че и двата вида са „малочислени и се срещат само в Николополското плато“.

Припокриване (частично или пълно): 1. Защитена местност: КАЙКУША; 2. Защитена местност: ПЕРСИН; 3. Защитена местност: ПЕРСИН ИЗТОК; 4. Защитена местност: ПЛАВАЛА; 5. Поддържан резерват: ПЕРСИНСКИ БЛАТА; 6. Резерват: КИТКА; 7. Резерват: МИЛКА; 8. ЗЗ по директивата за птиците: Комплекс Беленски острови; 9. ЗЗ по директивата за птиците: Никополско плато; 10. ЗЗ по директивата за птиците: Остров Лакът; 11. ЗЗ по директивата за птиците: Свищовско-Беленска низина.

48. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Русенски лом

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се ловуване с изключение на подборен лов в периода септември-януари в отдели по ландшафтна таксация - 2001 г., на площите на природния парк от ДЛ Русе: 36,37,68,69,70, и лов на хищници - лисици, чакали, скитащи кучета;

2. Забраняват се минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността и/или водния ѝ режим;

3. Забранява се пашата на кози;

4. Забранява се късането на цветя, събирането на билки и горски плодове за търговски и промишлени цели;

5. Забранява се повреждането на скалните църкви и други исторически обекти;

6. Забранява се създаването на пчелини и паленето на огън извън местата, определени с плана за управление;

7. Забранява се използване на химически средства за растителна защита.

Разработен е План за управление на защитената територия (2005 г.)

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Ломовете

49. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Сините камъни

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се ловуването и преследването на животни, събиране и унищожаване на яйцата на птиците, както и повреждане на гнездата им;

2. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането на устройствения проект;

3. Забранява се използването на каквито и да е взривни вещества;

4. Забранява се провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя ландшафта.

Припокриване (частично или пълно): 1. Природна забележителност: ВЕКОВНА БУКОВА ГОРА В М. КУШБУНАР; 2. Природна забележителност: ЗМЕЕВИ ДУПКИ; 3. Природна забележителност: ТРИТЕ ПЕЩЕРИ - ХАЙДУШКАТА, БЪЧВАТА, ПЕСЧЕНИК; 4. Природна забележителност: ХАЛКАТА; 5. Резерват: КУТЕЛКА; 6. ЗЗ по директивата за птиците: Сините камъни – Гребенец.

50. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Странджа
Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се събиране, съхранение и обезвреждане на опасни отпадъци, включени в каталога на ПМС № 153 от 1993 г. (приложение № 1);
2. Забранява се внасянето на всякакви отпадъци;
3. Забранява се внасянето на чуждоземни дивни растителни и животински видове, подвидове и форми;
4. Забранява се сечищната форма на стопанисване на високо-стеблените букови гори с подлес от зеленика;
5. Забранява се ползване на дивите растителни и животински ресурси в размери и по начини, които да застрашават съществуването на видове, да намаляват биологичното разнообразие или да нарушават нормалното функциониране на природните екосистеми.

Припокриване (частично или пълно): 1. Защитена местност: БОСНА; 2. Защитена местност: ВЕЛЕКА; 3. Защитена местност: ДОКУЗАК; 4. Защитена местност: ЕСТЕСТВЕНА НАХОДИЩЕ НА ПИРЕН (*Erica arborea*) В М. ДЯДО ВЪЛЧО; 5. Защитена местност: КРИВИНИЗОВО; 6. Защитена местност: КЪЛКАТА; 7. Защитена местност: МАРИНА РЕКА; 8. Защитена местност: МОРЯНЕ; 9. Защитена местност: НЕВЕСТИН ГРАД; 10. Защитена местност: ПАРОРИЯ

11. Защитена местност: ПЕТРОВА НИВА; 12. Защитена местност: РУДЕНОВО; 13. Защитена местност: СИЛИСТАР; 14. Защитена местност: СТРАНДЖАНСКА ЗЕЛЕНИКА; 15. Защитена местност: СТРАНДЖАНСКИ ДЪБРАВИ; 16. Защитена местност: УСТИЕТО НА РЕКА ВЕЛЕКА; 17. Природна забележителност: ГРАДИЩЕТО - ест. находище на синя хвойна; 18. Природна забележителност: НАКОВО КЛАДЕНЧЕ; 19. Природна забележителност: НАХОДИЩЕ НА СТРАНДЖАНСКИ ДЪБ ЛЪЖНИК в м.Конаджика; 20. Природна забележителност: ПЕЩЕРА И ИЗВОРИТЕ НА Р.МЛАДЕЖКА, м.Калето; 21. Природна забележителност: ПЕЩЕРАТА ЕЛЕНИНА ДУПКА; 22. Природна забележителност: ПЕЩЕРАТА МАХАРАТА В МЕСТНОСТ САРПИЯ; 23. Природна забележителност: СКАЛНО ОБРАЗУВАНЕ В М. КАМЕНСКА БЪРЧИНА; 24. Резерват: ВИТАНОВО; 25. Резерват: СИЛКОСИЯ; 26. Резерват: СРЕДОКА; 27. Резерват: ТИСОВИЦА; 28. Резерват: УЗУНБОДЖАК; 29. ЗЗ по директивата за местообитанията: Странджа; 30. ЗЗ по директивата за птиците: Странджа.

51. Защитена територия от националната екологична мрежа Природен парк Шуменско плато

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се ловуването, събирането и унищожаването на яйца на птици и повреждането на гнездата им;
2. Забранява се употребата на каквито и да е взривни вещества;
3. Забранява се провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя ландшафтът.
4. Забранява се паленето на огън освен на определените за тази цел места
5. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафта
6. Забранява се всякакво строителство, освен предвиденото в паркоустройствения проект
7. Разрешава се на територията на парка да се провеждат ловно-стопански мероприятия за увеличаване и подпомагане развитието на полезния дивеч.

Разработен е План за управление на защитената територия (2011 г.)

Припокриване (частично или пълно): Резерват: БУКАКА.

52. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Дефилето

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се всякакво строителство, с изключение на ремонт на съществуващи сгради и съоръжения;
2. Забраняват се корекции на речното корито, промяна на хидрологичния режим и изграждане на хидроенергийни системи;
3. Забранява се залесяване на пасищата;
4. Забранява се залесяване с неместни видове и произходи;
5. Забраняват се голи сечи и реконструкции;

----->< www.eufunds.bg <>-----

6. Забранява се търсене и проучване на подземни богатства и добив на инертни материали.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): 1. Природна забележителност: КУРУ-ДЕРЕ; 2. 33 по директивата за птиците: Харманлийска река.

53. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Кричим

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се строителството, освен ремонт или реконструкция на съществуващия сграден фонд, пътища, алеи, ВиК, електрически и напоителни съоръжения;
2. Забранява се използването на сградния фонд за различно предназначение от сегашното;
3. Забранява се извеждане на голи сечи;
4. Забранява се паша на домашни животни
5. Забранява се ловуване, освен регулиране на числеността на животинските видове;
6. Забранява се бивакуване и палене на огън извън определените за това места;
7. Забранява се унищожаване и увреждане на естествената и паркова растителност, освен при изпълнение на предвидените в плана за управление мероприятия;
8. Забранява се замърсяване с битови и други видове отпадъци;
9. Забранява се нарушаване на съществуващия ландшафт.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

54. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Големия сипей

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се всякакъв вид ново строителство;
2. Забранява се търсенето и проучването на полезни изкопаеми със сондажни и минни дейности в периода януари - юни включително;
3. Забранява се добива на полезни изкопаеми по открит способ, както и добива и първичната обработка (обогатяване) на метални полезни изкопаеми чрез прилагане на химически и химико-бактериологични методи и цианиди;
4. Забранява се извеждането на голи сечи в горските насаждения;
5. Забранява се извеждането на сечи в горските насаждения в периода от 1 януари до 31 юли включително;
6. Забранява се лова, риболова и ловностопанските мероприятия;
7. Забранява се алпинизма и делтапланеризма.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): 1. 33 по директивата за местообитанията: Родопи – Източни; 2. 33 по директивата за птиците: Студен кладенец.

55. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Черната скала

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се всякакъв вид ново строителство;
2. Забранява се търсенето и проучването на полезни изкопаеми със сондажни и минни дейности в периода януари - юни включително;
3. Забранява се добива на полезни изкопаеми по открит способ;
4. Забранява се извеждането на голи сечи в горските насаждения;
5. Забранява се извеждането на сечи в горските насаждения в периода от 1 януари до 31 юли включително;
6. Забранява се лова и ловностопанските мероприятия;
7. Забранява се алпинизма и делтапланеризма.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): 1. 33 по директивата за местообитанията: Родопи – Източни; 2. 33 по директивата за птиците: Мост Арда.

56. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Меандри на Бяла река

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се всякакъв вид ново строителство;
2. Забранява се добива на полезни изкопаеми по открит способ;
3. Забранява се извеждането на голи сечи в горските насаждения;
4. Забранява се извеждането на сечи в горските насаждения в периода от 1 януари до 31 юли включително;
5. Забранява се алпинизма и делтапланеризма.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): 1. ЗЗ по директивата за местообитанията: Родопи – Източни; 2. ЗЗ по директивата за птиците: Бяла река.

57. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Сто овци

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се внасяне на неместни растителни и животински видове;
2. Забранява се добив на подземни богатства по открит способ;
3. Забранява се увреждане на скални образувания;
4. Забранява се замърсяване с битови, строителни, промишлени и опасни отпадъци;
5. Забранява се палене на огън извън определените за целта места;

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): ЗЗ по директивата за птиците: Западен Балкан

58. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Мадарски скални венци

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се практикуване на парапланеризъм и делтапланеризъм;
2. Забранява се скално катерене, с изключение на обозначените за това места;
3. Забранява се спелеологични и друг тип прониквания на местата с прилепни колонии;
4. Забранява се провеждане на състезания от типа "Off Road" с високо проходими моторни превозни средства;
5. Забранява се палене на огън и бивакуване, с изключение на регламентирани, обозначените и обезопасените за това места;
6. Забранява се паша на домашни животни;
7. Забранява се ловуване;
8. Забранява се добив на полезни изкопаеми и инертни материали;
9. Забранява се извършване на профилактични дейности на скалния масив през месеците април, май и юни, с изключение на дейности, предизвикани от непредвидени аварийни ситуации, дължащи се на лабилното състояние на скалния венец;
10. Забранява се увреждане и унищожаване, както и друго третиране на скалните венци, с изключение провеждане на дейности, предвидени по реда на Закона за паметниците на културата и музеите, Постановление № 161 от 5.08.1958 г. на Министерския съвет (ДВ, бр.70 от 1958 г.) и Наредба № 22 на Комитета за култура и Комитета по архитектура и благоустройство (ДВ, бр. 14 от 1981 г.), отнасящи се за Национален историко-археологически резерват Мадара;
11. Забранява се строителство и поставяне на преместваеми обекти и съоръжения, с изключение на такива, предвидени по реда на Закона за паметниците на културата и музеите, Постановление № 161 от 5.08.1958 г. на Министерския съвет (ДВ, бр.70 от 1958 г.) и Наредба № 22 на Комитета за култура и Комитета по архитектура и благоустройство (ДВ, бр. 14 от 1981 г.), отнасящи се за Национален историко-археологически резерват Мадара;
12. Забранява се провеждането на масови мероприятия от всякакъв характер, включително концерти и събори.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

59. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Мурватска река

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се късането на цветове и листа, ваденето на луковичи на хагеровото лале (*Tulipa hagerii* L);
2. Забранява се паша на полудиви прасета от източнобалканска порода - мангалица;
3. Забранява се паша на домашни животни в периода от 1 април до 15 юни;
4. Забранява се косене на трева в периода от 1 април до 15 юни;
5. Забранява се смяна на предназначението на земята;
6. Забраняват се други дейности, които могат да доведат до унищожаване на вида.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

60. Защитена територия от националната екологична мрежа: Защитена местност Либичево усое

Налични режими, от значение за опазването на шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*):

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на имотите.
2. Забранява се строителство и поставяне на преместваеми обекти, вкл. осветителни тела, беседки, барбекюта, пейки, въжени съоръжения, наблюдателни кули, чакала и др.
3. Забранява се провеждане на всякакви сечи (вкл. сеч на единични дървета независимо от тяхното състояние), пряко или косвено унищожаване на дървета и на части от тях, с изключение на дейности по отглеждане и опазване на семенния подраст във възобновените към момента на обявяване на защитената територия котли.
4. Забранява се внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове.
5. Забранява се влизане, преминаване и паркиране на моторни превозни средства, с изключение на имот с идентификатор № 12752.93.30, землище с. Върбица (съществуващ път).
6. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства.

Двата вида сухоземни костенурки са включени в цели за обявяване.

Припокриване (частично или пълно): 33 по директивата за местообитанията: Река Вит

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9

КАРТИ НА НАЙ-ЗНАЧИМИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ (ПРИГОДНИ И ОПТИМАЛНИ ПО ДАННИ ОТ КАРТИРАНЕ МОСВ, 2013 Г.) ЗА ВИДОВЕТЕ СУХОЗЕМНИ КОСТЕНУРКИ И РЕПУБЛИКАНСКА ПЪТНА МРЕЖА В СТРАНАТА.

